

เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ช็อก : ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม

โดย

นางสาวขวัญแก้ว งามโสภณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก : ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม

โดย

นางสาวขวัญแก้ว งามโสภณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

NARRATIVES IN THE SHOCK RADIO PROGRAM AS GHOST TALE IN
POPULAR CULTURE

BY

MISS KWANKEAW NGAMSOPHON

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS IN THAI LANGUAGE
DEPARTMENT OF THAI AND EAST ASIA LANGUAGES AND CULTURES
FACULTY OF LIBERAL ARTS
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2018
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวขวัญแก้ว งามโสภณ

เรื่อง

เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก : ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2562

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

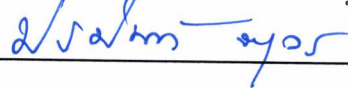
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวณิต จุลวงศ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัชรภรณ์ ดิษฐปาน)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรมินทร์ จารูวร)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา ศรีกำเหนิด)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก : ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม
ชื่อผู้เขียน	นางสาวขวัญแก้ว งามโสภณ
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สาขาวิชาภาษาไทย
คณะ	ศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรภรณ์ ดิษฐปาน
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยมที่มีการผลิตซ้ำเรื่องเล่าผีที่มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าเชิงประสบการณ์ผ่านรายการวิทยุ ผู้วิจัยศึกษาเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อกทั้งหมด 136 เรื่อง

ผลการศึกษาพบว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก สามารถจำแนกแบบเรื่องได้ทั้งหมด 7 แบบเรื่อง คือ แบบเรื่องที่ 1 สถานที่เฮี้ยน แบบเรื่องที่ 2 เจอวิญญาณ แบบเรื่องที่ 3 สิ่งของผีสิง แบบเรื่องที่ 4 วิญญาณกลับบ้าน แบบเรื่องที่ 5 เครื่องรางของขลัง แบบเรื่องที่ 6 ตายแล้วฟื้น และแบบเรื่องที่ 7 คนเล่นของ แบบเรื่องเหล่านี้แสดงให้เห็นสูตรสำเร็จของเรื่องเล่าผีที่ผลิตซ้ำผ่านรายการวิทยุเดอะ ซ็อก และได้รับความนิยมจากผู้ฟังจนมีการผลิตซ้ำเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ผ่านสื่อบันเทิงรูปแบบต่าง ๆ

เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อกมีบทบาทต่อคนในสังคม ดังนี้ ประการแรก บทบาทด้านความบันเทิงในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยมที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้ฟัง รวมทั้งช่วยผ่อนคลายอารมณ์และปัญหาจากการดำเนินชีวิตในสังคมเมือง ประการที่ 2 บทบาทด้านการสืบทอดความคิดความเชื่อและพิธีกรรมทางพุทธศาสนาในสังคมพุทธศาสนาแบบไทย และประการที่ 3 บทบาทด้านเศรษฐกิจ การผลิตซ้ำเรื่องเล่าเดอะ ซ็อกในรูปแบบต่าง ๆ สามารถสร้างมูลค่าทางการตลาด

นอกจากนี้เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ยังสะท้อนสังคมพุทธศาสนาแบบไทยที่เป็นพื้นที่ของการผสมผสานความเชื่อแบบต่าง ๆ รวมทั้งสะท้อนความคิดและความเชื่อเรื่องผีของคนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

คำสำคัญ : เรื่องเล่า, ฝึ, รายการวิทยุ, เดอะ ซีอก, แบบเรื่อง, วัฒนธรรมประชานิยม

Thesis Title	Narratives in The Shock Radio Program as Ghost Tale in Popular Culture
Author	Miss Kwankeaw Ngamsophon
Degree	Master of Arts
Major Field	Thai Language
Faculty	Faculty of Liberal Arts
University	Thammasat University
Thesis Advisor	Assistant Professor Watcharaporn Distapan, Ph.D.
Academic Years	2018

ABSTRACT

This research aims to study ghost narratives on The Shock FM as ghost tales in popular culture. The narratives on the radio program are based on personal experiences and have been reproduced as ghost stories for radio broadcast. The study of 136 stories from the program revealed that there are 7 tale types which are 1) haunted places, 2) spirit encounters, 3) possessed objects, 4) spirits who returning home, 5) amulets and talismans, 6) death and resurrection, and 7) black magic performers. These tale types reflect the success formula of ghost narratives reproduced on the Shock FM which are so popular among the audience that there are reproductions of those narratives in various entertainment media.

Ghost narratives on The Shock radio program have various roles. Firstly, as ghost tales in popular culture, the stories are a form of entertainment that provides the audience a way to relax and escape from the hardship of city life. Secondly, the narratives help transmit Buddhist beliefs and practices in Thai Buddhism society. Lastly, they also have an economic role as the reproduction of the narratives in different types of media has financial values. The Shock FM ghost

narratives reflect Thai Buddhism society in which different beliefs are merged and reveal the beliefs and practices about ghosts in contemporary Thai society.

Keywords: Ghost, Narratives, Radio program, The Shock FM radio, Tale type, Popular Culture

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรภรณ์ ดิษฐปาน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ที่ช่วยขัดเกลาความรู้ ความคิดทางวิชาการ และแนวทางการดำเนินชีวิตในอนาคตให้กับผู้วิจัย การทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้อาจารย์ได้มีความกรุณาดูแลเอาใจใส่ แนะนำและแนะแนวทางให้แก่ผู้วิจัยด้วยความอดทนและเข้าใจผู้วิจัยเป็นอย่างดีมาตลอดหลายปี ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงเกินความคาดหมายของผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

กราบขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณิต จุลวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา ศรีกำเนิด และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรมินทร์ จารุวร ที่ช่วยชี้แนะผู้วิจัยตั้งแต่กระบวนการเริ่มศึกษาวิทยานิพนธ์เล่มนี้ รวมทั้งช่วยปรับเปลี่ยนการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจของผู้วิจัย และยังช่วยกรุณาให้คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยหลายประการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่าน ที่เปรียบเสมือนครอบครัวอีกครอบครัวหนึ่งของผู้วิจัยตลอดระยะเวลา 9 ปีที่ผ่านมา ได้รับความรัก ความอบอุ่น กำลังใจ และความเมตตาเสมอทุกครั้งที่ได้พบกับคณาจารย์ทุกท่าน ทั้ง ผศ.ดร.สุภาพร พลายเล็ก และ อ.เสกสันต์ ผลวัฒน์ ผู้ที่เป็นกำลังใจและให้คำปรึกษาปัญหาเป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน รวมทั้งอาจารย์ท่านอื่นที่ไม่ได้เอ่ยนาม

กราบขอบพระคุณแม่และพ่อ ผู้ที่รักและสนับสนุนลูกมาโดยตลอดทั้งด้านการศึกษา และการดำเนินชีวิต คอยช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มกำลังตั้งแต่เด็กจนปัจจุบัน รวมทั้งนำกอล์ฟน้ำดีที่คอยสนับสนุนหลานคนนี้อย่างเต็มที่ไม่ว่าพ่อกับแม่ และน้องชายที่พยายามรับผิดชอบตัวเอง เพื่อแบ่งเบาภาระพี่คนนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งกับความรักที่ทุกคนมีให้เสมอมา

ขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นมัธยม ปริญญาตรีและปริญญาโททุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือกันอยู่เสมอ ให้คำปรึกษา สร้างเสียงหัวเราะ รวมทั้งช่วยปลอบใจเมื่อยามท้อแท้ ผู้วิจัยรู้สึกโชคดีมากที่ได้รู้จักทุกคน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นผลงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย ประเภททุนวิจัยทั่วไปสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามสัญญาเลขที่ TUGG 16/2552

นางสาวขวัญแก้ว งามโสภณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.3. สมมติฐานของการวิจัย	6
1.4. ขอบเขตของการวิจัย	8
1.5. วิธีดำเนินการวิจัย	13
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
1.7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14

บทที่ 2 เรื่องเล่าเดอะ ซีอก สื่อบันเทิงในวัฒนธรรมประชานิยม	25
2.1 เรื่องเล่าเดอะ ซีอก ในวัฒนธรรมประชานิยม	25
2.1.1. รายการวิทยุเดอะ ซีอก ในฐานะการเล่านิทานในสื่อสมัยใหม่	32
2.1.2 การผลิตซ้ำเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซีอก ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยมที่ถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ	46
2.1.2.1 เรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซีอก ในหนังสือรวมเรื่องเล่า	49
2.1.2.2 เรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซีอก ในรูปแบบสื่อซีดี วีซีดี และเอ็มพีสาม	56
2.1.2.3 ผลงานของเดอะ ซีอกในภาพยนตร์	58
2.1.2.4 ผลงานของเดอะ ซีอก ทางโทรทัศน์และสื่อออนไลน์	60
2.1.2.5 เดอะ ซีอก ในละครเวที	61
2.1.2.6 การประกวดเพลงผีของเดอะ ซีอก	62
2.1.2.7 รูปแบบของเดอะ ซีอก ในธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟ	63
บทที่ 3 แบบเรื่องผีในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซีอก	65
3.1 การจำแนกแบบเรื่องของเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซีอก	67
3.1.1 แบบเรื่องที่ 1 สถานที่เฮี้ยน	75
3.1.2 แบบเรื่องที่ 2 เจอวิญญาณ	87

3.1.3	แบบเรื่องที่ 3 สิ่งของผีสิง	95
3.1.4	แบบเรื่องที่ 4 วิญญาณกลับบ้าน	97
3.1.5	แบบเรื่องที่ 5 เครื่องรางของขลัง	99
3.1.6	แบบเรื่องที่ 6 ตายแล้วฟื้น	102
3.1.7	แบบเรื่องที่ 7 คนเล่นของ	104
3.2	สูตรสำเร็จของการสร้างเรื่องผี	108
บทที่ 4	ภาพสะท้อนความเชื่อเรื่องผีและบทบาทของเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะซ็อก	111
4.1	ภาพสะท้อนความเชื่อ	111
4.1.1	เรื่องเกี่ยวกับลักษณะของผี	111
4.1.2	เรื่องเกี่ยวกับผีอาถรรพ์ และพิธีกรรมต่าง ๆ	126
4.2	บทบาทของเรื่องเล่าเดอะซ็อกในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม	160
4.2.1	บทบาทด้านความบันเทิงในฐานะผีในวัฒนธรรมประชานิยม	162
4.2.1.1	บทบาทด้านการให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน	165
4.2.1.2	บทบาทการช่วยผ่อนคลายอารมณ์และปัญหาจากวิถีชีวิตในสังคมเมือง	178
4.2.2	บทบาทด้านการสืบทอดความคิดความเชื่อและวิถีปฏิบัติต่าง ๆ ทางพุทธศาสนาในสังคมพุทธศาสนาแบบไทย	191
4.2.3	บทบาทด้านเศรษฐกิจ	198

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	201
5.1 สรุปผลการวิจัย	201
5.1.1 แบบเรื่องของเรื่องเล่าผีเดอะ ซ็อก : ความหลากหลายของเรื่องเล่า ผี	201
5.1.2 บทบาทของเรื่องเล่าผีเดอะ ซ็อก ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรม ประชาานิยม	203
5.2 อภิปรายผล	208
5.3 ข้อเสนอแนะ	211
รายการอ้างอิง	212
ประวัติผู้เขียน	222

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายชื่อซีดีเอ็มพี3 รวมเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก	57
2	แบบเรื่องทั้งหมด 7 แบบเรื่อง จากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก	71
3	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 1ก.	76
4	ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 1ก.	77
5	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 1ข.	80
6	ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 1ข.	81
7	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 1ค.	83
8	ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 1ค.	84
9	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 2ก.	86
10	ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 2ก.	87
11	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 2ข.	89
12	ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 2ข.	89
13	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 2ค.	91
14	ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 2ค.	92
15	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 3	94
16	ตารางรวมแบบเรื่องที่ 3	94
17	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 4	96

18	ตารางรวมแบบเรื่องที่ 4	97
19	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 5	98
20	ตารางรวมแบบเรื่องที่ 5	100
21	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 6	101
22	ตารางรวมแบบเรื่องที่ 6	102
23	ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 7	103
24	ตารางรวมแบบเรื่องที่ 7	104
25	ตารางเรื่องแบบผสม	105
26	ตารางรวมเรื่องแบบผสม	106
27	ตารางรวมเรื่องเบ็ดเตล็ด	107
28	ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแบบเรื่องกับความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยของ มนุษย์ในด้านต่าง ๆ	181

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพเว็บไซต์ Facebook ของรายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่มีคนกดติดตามกว่า 5 แสนคน	48
2	ภาพเว็บไซต์ Youtube ของรายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่มีจำนวนคนกดเข้ามารับชมและรับฟังกว่า 68 ล้านครั้ง โดยมีสมาชิกกว่า 3 แสนคน	48
3	ภาพหนังสือ Talk of the Shock เล่ม 1	50
4	ภาพหนังสือล้อมวงคุยเรื่องผีกับดีเจปอง เล่ม 1	51
5	ภาพหนังสือชุด The Shock เล่ม 1	52
6	ภาพหนังสือ90 Shock เดอะช็อคศัญจร เล่ม 1	53
7	หนังสือการ์ตูน The Shock เรื่องเล่าโรงเรียนเฮี้ยน	54
8	หนังสือการ์ตูน The Shock ชุดเรื่องเล่าเขย่าขวัญ	55
9	หนังสือ The Shock Comics	55
10	หน้าปกซีดี The Shock ในรูปแบบ mp3	57
11	ภาพดีเจปองจากภาพยนตร์เรื่อง “ไนนต์ซีคส์ เติลิดเปิดโลง”	58
12	หน้าปกซีดีภาพยนตร์เรื่อง “ไนนต์ซีคส์ เติลิดเปิดโลง”	59
13	ภาพรายการเดอะ ช็อก ในช่อง Joox	60
14	ภาพโฆษณาละครเวที “นั่งติดผี The Shock on stage”	61

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รายการเดอะ ช็อกเป็นรายการที่นำเสนอเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับผี และสิ่งเร้นลับเหนือธรรมชาติ รายการวิทยุเดอะ ช็อก ออกอากาศครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.2535 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2562) นับเป็นเวลายาวนานกว่า 27 ปี ครั้งแรกใช้ชื่อรายการว่า “Smile Radio” และต่อมาได้มีการย้ายคลื่นวิทยุอยู่หลายครั้งรวมถึงมีการเปลี่ยนชื่อรายการวิทยุด้วย เช่น “Smile Shock” “Nighty Shock” “The Shock” “Shock FM” (สุทธิรักษ์ วิจิตร, 2545, น.116-117) และในปัจจุบันใช้ชื่อว่า “The Shock FM” ออกอากาศทางคลื่นวิทยุ FM 101 R.R.ONE เรดิโอ ริพอร์ต วัน ทุกวันจันทร์ – อาทิตย์ ช่วงเวลา 00.00 -03.00 น. รายการวิทยุเดอะ ช็อก เป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังทางบ้าน โทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องเกี่ยวกับผีที่ตนเองได้ประสบมา กพล ทองพลับ ผู้ก่อตั้งรายการวิทยุ เดอะ ช็อก กล่าวถึงการก่อตั้งรายการว่า “The Shock ไม่ใช่รายการวิทยุผีรายการแรก แต่รายการผีอื่น ๆ ก่อนหน้านั้นเขาไม่ได้ทำกันจริงจัง... ก็เลยตัดสินใจเดินหน้าจัดรายการผีอย่างเต็มรูปแบบ...” (ปณชัย อารีเพิ่มพร, 2559)

แม้ว่าปัจจุบันจะมีรายการที่นำเสนอเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี สิ่งลึกลับ เรื่องเหนือธรรมชาติ ปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นทางละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ แต่รายการที่นำเสนอเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีมาอย่างยาวนานจนเป็นที่รู้จักของคนในสังคม และได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องก็คือ รายการวิทยุเดอะ ช็อก

รูปแบบการดำเนินรายการของเดอะ ช็อก จะเริ่มด้วยการเกริ่นเปิดเรื่องของผู้ดำเนินรายการเพื่อจะนำไปสู่เรื่องเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผีที่กำลังจะนำเสนอให้ผู้ฟังรับทราบอย่างสั้น ๆ เพื่อให้ผู้ฟังสนใจที่จะติดตาม ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของผี หรือการแนะนำตัวผู้เล่าเรื่องที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการ เช่น อายุ การศึกษา ที่อยู่ทำให้ข้อมูลเหล่านี้น่าเชื่อถือเพราะสามารถอ้างอิงข้อมูลของผู้เล่า หลังจากนั้นจะเป็นการเล่าเรื่องผีซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญของรายการ ในส่วนสุดท้ายของเรื่องเล่าแต่ละเรื่องบางครั้งผู้ดำเนินรายการหรือดีเจจะให้ข้อคิดเตือนใจที่สอดแทรกสารประโยชน์ บางครั้งผู้ดำเนินรายการอาจจะเล่าเรื่องราวของตนเองที่มีความคล้ายคลึงกันกับเรื่องราวของผู้ที่โทรศัพท์เข้ามา เพื่อแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้แก่ผู้ฟังคนอื่น ๆ ทำให้

บรรยากาศเป็นกันเองมากขึ้นและเป็นไปอย่างธรรมชาติ รวมถึงทำให้เกิดความรู้สึกร่วมระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ฟังรายการคนอื่น ๆ การเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุดังกล่าวเป็นการถ่ายทอดแบบเล่าสู่กันฟังหรือแบบปากต่อปากจึงมีลักษณะไม่ต่างจากรรณกรรมมุขปาฐะ

ในอดีตการเล่าเรื่องผีปรากฏอยู่ในสังคมไทยมาเป็นระยะเวลาช้านาน แต่จะจำกัดอยู่เฉพาะในท้องถิ่นหรือชุมชนที่มีการเล่าสืบทอดกัน ดังที่ เสาวลักษณ์ อนันตศานต์ (2543, น.144-145) อ้างถึงใน อำไพ เจริญกุล, 2547, น.1) กล่าวว่า คนไทยเป็นชาติที่นิยมฟังเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี เรื่องเล่าเหล่านี้แต่เดิมมีลักษณะเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะต่างเล่าสืบทอดกันมาจนกลายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งเรียกว่านิทานพื้นบ้าน

การเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะซ็อกเพื่อแลกเปลี่ยนและเล่าสู่กันฟังจึงคล้ายคลึงกับการเล่าเรื่องผีในสังคมมุขปาฐะ แต่แตกต่างกันที่เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อกเป็นการเล่าเรื่องผ่านสื่อวิทยุที่มีผู้ฟังพร้อมกันจำนวนมาก การใช้สื่อวิทยุเป็นสื่อกลางของรายการวิทยุเดอะซ็อกจึงเป็นการรวมกลุ่มผู้ฟังที่สนใจเรื่องผีให้เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กัน กลุ่มเป้าหมายหลักจะเป็นกลุ่มคนในสังคมเมือง (urban folk) ที่มีชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุหรือการออกอากาศผ่านเว็บไซต์ Youtube โดยกลุ่มคนทั่วทั้งโลกสามารถรับฟังรายการผ่านช่องทางดังกล่าวได้ นอกจากนี้ยังมีคลิปวิดีโอย้อนหลังที่กำลังได้รับความนิยม เพราะผู้ฟังสามารถรับฟังเรื่องเล่าผีในรายการในเวลาใดก็ได้ที่ตนเองสะดวก หากฟังไม่ทันในช่วงที่รายการออกอากาศหรือต้องการฟังซ้ำก็สามารถเลือกได้ตามความต้องการของตนเอง ทำให้เรื่องเล่าที่ปรากฏในรายการวิทยุเดอะซ็อก มีลักษณะเป็น “เรื่องเล่าสมัยใหม่” (urban legends) ด้วยเช่นกัน

ศิริพร ณ ถลาง (2552, น.449-450) ได้กล่าวถึง “เรื่องเล่าสมัยใหม่” ว่า

เมื่อสังคมเปลี่ยนไป เนื้อหาของคติชนก็เปลี่ยนไปตามบริบททางสังคม ในสังคมตะวันตกโดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาซึ่งสังคมได้ก้าวสู่ “ความทันสมัย” ชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไปอยู่ในสังคมเมืองมากขึ้น จึงเกิดมี “เรื่องเล่าสมัยใหม่” ที่มีฉากเป็นสังคมเมือง สะท้อนวิถีชีวิตและปัญหาในสังคมเมือง

นอกจากนี้ ศิริพร (2552, น.453) ยังได้กล่าวถึงความน่าสนใจของ urban legends หรือ เรื่องเล่าสมัยใหม่ว่า “เป็น lore ที่สะท้อนทัศนคติของ folk ที่มีวิถีชีวิตอยู่ในเมืองหรือวิถีชีวิตสมัยใหม่ เปิดเผยให้เห็นทัศนคติ ความรู้สึก หรือความหวาดหวั่นในความปลอดภัยในชีวิตสมัยใหม่และชีวิตเมือง”

เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อก จึงมีลักษณะเป็นเรื่องเล่าสมัยใหม่ที่มีการเข้าถึงผู้คนได้ครั้งละจำนวนมาก และแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วจากช่องทางเทคโนโลยีการสื่อสาร รวมถึงการเล่าเรื่องราวจะเป็นการสื่อสารระหว่างดีเจและผู้เล่าที่มีลักษณะคล้ายการพูดคุย ดีเจสามารถซักถามผู้เล่าได้หากเกิดความไม่เข้าใจเนื่องจากมีผู้ฟังอีกจำนวนมากในระหว่างที่ผู้เล่าเล่าเรื่องออกอากาศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อก ได้รับความนิยมและมีการเผยแพร่ไปในสังคมผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นวงกว้างและรวดเร็ว ดังนั้นเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อก จึงอาจจะเรียกได้ว่าเป็นวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) ที่ทำให้เห็นว่าเรื่องผี ยังคงเป็นสิ่งที่ “ขายได้” และ “‘ความกลัวผี’ มีมูลค่าการตลาด” (ณัฐกร เวียงอินทร์, 2559)

เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อก จะมีลักษณะแตกต่างจากรูปแบบการเล่าเรื่องผีของคนสมัยก่อนที่มักจะเล่ากันภายในครอบครัวหรือภายในกลุ่มคนที่จำกัด ทำให้เรื่องเล่าผีของคนสมัยก่อนจะจำกัดอยู่ภายในท้องถิ่นหรือภายในชุมชน ไม่ได้เป็นเรื่องที่รู้จักหรือรับรู้โดยทั่วไปเหมือนกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในปัจจุบัน ดังที่ ศุภลักษณ์ ปัญญ (2551, น.19-20) กล่าวว่า รูปแบบการเล่าเรื่องผีหรือนิทานผีในสมัยก่อนผู้เล่ามักจะเป็นผู้สูงอายุหรือผู้ใหญ่ในครอบครัว และจะนิยมเล่าในเวลาว่างเพราะเป็นเวลารว่างจากการทำงาน โดยผู้ใหญ่จะเล่าเรื่องให้ลูกหลานเกิดความกลัวและหลังจากเล่านิทานก็เพื่อที่จะหลอกหรือสั่งสอนลูกหลานให้ปฏิบัติตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ เช่น การทำตามหน้าที่ การไม่ออกไปเที่ยวในที่เปลี่ยวนั้นเมื่อกล่าวถึงเรื่องที่เคยเล่าลูกหลานก็จะเกิดความกลัวและจะปฏิบัติตามที่ผู้ใหญ่ต้องการ การสั่งสอนผ่านการเล่าเรื่องผีไม่ได้จำกัดแค่เฉพาะวัยเด็กเท่านั้นแต่ยังรวมถึงผู้ใหญ่ด้วย ซึ่งมีเรื่องผีหรือนิทานผีหลายๆ เรื่องที่ไว้สั่งสอนผู้ใหญ่

อีกทั้งบทบาทของการเล่านิทานผีในสมัยก่อนจะมีลักษณะแตกต่างจากปัจจุบัน กล่าวคือ นิทานผีในอดีตมิได้ให้เพียงความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่คนฟังเท่านั้นแต่ยังมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมรวมถึงการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวมต่อสังคม แตกต่างจากนิทานผีในปัจจุบันที่มีลักษณะเป็นปัจเจกหรือเฉพาะกลุ่มมากขึ้น

เรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี้อก นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความบันเทิงสนุกสนานให้แก่ผู้ฟังแล้ว ยังมีการแทรกคติเตือนใจให้แก่ผู้ฟังอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการแทรกคติความเชื่อเรื่องการทำบุญ การทำความดี และความเชื่อทางศาสนา คล้ายกับการศึกษาของสุทธิรักษ์ วินิจสร (2547, น.115) ซึ่งศึกษารูปแบบ เนื้อหา และวิธีการนำเสนอของรายการวิทยุ เดอะ ซี้อก ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายหลักของรายการ คือ ต้องการผลิตรายการเพื่อความบันเทิงเป็นอันดับแรก แต่นอกเหนือจากความบันเทิงรายการดังกล่าวยังมุ่งนำเสนอแง่คิดจากเรื่องที่อยู่อกอากาศ เช่น การ

นำเสนอเรื่องของวิญญาณที่ฆ่าตัวตายแล้วไม่สามารถไปผุดไปเกิดได้ ต้องอยู่แต่สถานะนั้นไปตลอด และหลอกหลอนผู้คนที่ผ่านมาหรือเข้ามาที่สถานะนั้น ทางรายการก็จะกล่าวถึงเรื่องบาปของการฆ่าตัวตายและผลกระทบของการฆ่าตัวตาย สอดคล้องกับจุฬาวดี วรเศรษฐศักดิ์ (2548, น.32) ที่ศึกษาวิเคราะห์ว่ารายการเดอะ ซ็อก มีการแทรกคติเตือนใจ ซึ่งทำให้ผู้ฟังได้คิดถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องเล่าของขวัญ รวมถึงทำให้ผู้ฟังทางบ้านนำเรื่องเล่าของขวัญมาเป็นอุทาหรณ์สอนใจให้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่เกิดขึ้น และตระหนักว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว

ศุภลักษณ์ ปัญโญ (2551, น.160-163) กล่าวถึงนิทานผีในปัจจุบันว่า เรื่องผีในปัจจุบันไม่ใช่เรื่องราวที่เป็นที่รับรู้โดยทั่วกันเหมือนดังเช่นสมัยก่อน แต่มีความเป็นปัจเจกและมีความเฉพาะกลุ่มมากขึ้น นิทานผีส่วนมากจะเน้นเล่าเพื่อความบันเทิง มีเพียงบางส่วนที่ปรากฏเรื่องการเตือนสติให้มีความระมัดระวัง แต่อย่างไรก็ตามบทบาทที่แฝงอยู่ในนิทานก็เป็นตัวอย่าง หรือผลลัพธ์ ที่นำไปสู่การประพฤติของมนุษย์ที่ถูกต้องและปลอดภัย

การถ่ายทอดเรื่องเล่าจากรูปแบบดั้งเดิมมาเป็นรูปแบบของสื่อจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ดำเนินเรื่องโดยใช้เรื่องผีเป็นแกนหลัก ทำให้เรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นพื้นที่ของการถ่ายทอดเรื่องผีในบริบทของวัฒนธรรมประชานิยมที่มีการต่อยอดการอบความคิดเรื่องผีแบบเดิมและมีการสร้างกรอบความคิดเรื่องผีแบบใหม่ในสังคมปัจจุบันอีกด้วย กล่าวคือ เรื่องผีจะมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของคนในแต่ละยุคแต่ละสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ดังที่ ศุภลักษณ์ ปัญโญ (2551, น.27) ได้กล่าวถึงผีที่สอดคล้องกับคนในสมัยโบราณที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ดังนั้นความเชื่อเกี่ยวกับผีที่พบส่วนมากจะเป็นผีเจ้าป่าเจ้าเขา ผีปู่ตา เทวดาอารักษ์ที่ดูแลต้นน้ำลำธาร ดังเช่น “ผีขุนน้ำ” “ผีฝาย” “ผีป่า” “ผีตอย” ซึ่งแตกต่างจากผีในปัจจุบันเนื่องจากวิถีชีวิตที่เป็นคนเมืองทำให้มักจะเล่าเกี่ยวกับผีที่สิ่งในที่อยู่อาศัยไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน โรงพยาบาล โรงแรม บ้านเช่า หอพัก เป็นต้น

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีแม้จะมีเนื้อหาหลากหลายแต่ก็จะมีโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกัน กัน เช่น เรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องเช่าผีสิง หรือโรงพยาบาลเฮี้ยนมักจะมีเหตุการณ์ที่กล่าวถึงการไปพักในสถานที่ดังกล่าวแล้วพบสิ่งผิดปกติ เรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทางไปท่องเที่ยวที่ผู้เล่ามักจะพบเหตุการณ์ที่ผิดปกติหรือผีวิเศษในที่พัก และจบด้วยเหตุการณ์ที่ผู้เล่ามาทราบทีหลังว่าสถานที่นั้นมีคนเคยเสียชีวิตมาก่อน เรื่องเล่าผีเดอะ ซ็อก ที่มีโครงเรื่องคล้ายคลึงกันนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจว่าเรื่องเล่าผีที่มาจากประสบการณ์ต่างคน ต่างเวลา และต่างสถานที่ แต่มีโครงเรื่องที่คล้ายกันหรือเหมือนกันนั้นสะท้อนความนิยมในการเสพเรื่องผีของคนสมัยใหม่ในแง่มุมใดได้บ้าง โครงเรื่องแบบใดที่มีได้รับความนิยมและมีความแพร่หลายมากที่สุดก็ย่อมแสดงให้เห็นถึงความชื่นชอบของ

ผู้เสพว่าเรื่องผีแบบใดที่เป็นที่นิยมหรือชื่นชอบของผู้ฟัง และเรื่องเล่าเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสังคม และวิถีชีวิตของผู้คนอย่างไร จึงทำให้ได้รับการคัดสรรมาเผยแพร่ผ่านรายการเดอะ ซ็อกบ่อยครั้ง

นิทานผีบางแบบได้รับความนิยมอย่างมากสังเกตได้จากเรื่องเล่าที่มีการถ่ายทอดใน รายการบ่อย ๆ กล่าวคือเป็นเรื่องเล่าที่มีโครงเรื่องแบบเดียวกันจนเรียกได้ว่าเป็นแบบเรื่อง (Tale Type) เดียวกัน ดังที่ปรากฏว่ามีการเล่าเรื่องประเภทนี้ในรายการอยู่บ่อยครั้ง เช่น โครงเรื่องสถานที่ ที่มักเล่าเกี่ยวกับสถานที่ที่ผู้เล่าได้ไปพักอาศัยหรือเดินทางไปยังสถานที่นั้นแล้วพบเจอเหตุการณ์ ประหลาดหลังจากนั้นจึงทราบประวัติหรือข้อมูลของสถานที่ว่ามีคนเคยตายหรือว่ามีสิ่งลึกลับอยู่ และ ยังมีเรื่องแบบเผชิญหน้ากับผี ที่มักเล่าว่าผู้เล่าได้พบกับผีซึ่งในขณะมีชีวิตอาจจะรู้จักหรือไม่รู้จักผู้เล่าก็ได้ โดยผู้เล่าอาจจะบังเอิญไปพบแต่ไม่ทราบมาก่อนว่าบุคคลนั้นเสียชีวิตไปแล้ว

นอกจากนี้ยังพบโครงเรื่องอื่น ๆ อีก เช่น โครงเรื่องแบบวิญญาณมหา โดยมีเหตุการณ์ หลักที่เกี่ยวกับคนตายมาหาผู้เล่า อาจเป็นเพราะวิญญาณตายโดยไม่รู้ตัวหรือยังมีห่วงอยู่จึงเที่ยว หลอกหลอนคนอื่น จะเห็นว่าเรื่องผีที่มีโครงเรื่องเดียวกันนี้จึงสามารถจัดเป็นเรื่องเล่าที่มีแบบเรื่อง เดียวกันได้ การประยุกต์ใช้วิธีศึกษาแบบเรื่องของนิทานตามทฤษฎีของสติธ ธอมป์สัน (Stith Thompson) มาศึกษาเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่มีเนื้อหาที่หลากหลายจะช่วยให้สามารถจำแนก ว่าแบบเรื่องผีแบบใดที่แพร่หลายและได้รับความนิยมมากที่สุด

เรื่องเล่าผีที่ถ่ายทอดผ่านรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ถือเป็นความบันเทิงในลักษณะ วัฒนธรรมประชานิยม กล่าวคือ เรื่องผีเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบของคนจำนวนมาก สามารถเข้าถึง และแพร่หลายในกลุ่มคนทั่วไป ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของมนุษย์ เป็นเรื่อง ธรรมดาทั่วไปที่พบเห็นได้ในสังคม อีกทั้งเรื่องเล่าผีที่ถ่ายทอดผ่านสื่อวิทยุก็เป็นผลของความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้สามารถเรื่องเล่าถ่ายทอดไปสู่กลุ่มผู้ฟังได้อย่างรวดเร็ว

เนื้อหาของเรื่องเล่าผีเดอะ ซ็อก ยังสัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงของสังคม กล่าวคือ นิทานผีในอดีตแม้จะมีเรื่องผีในสถานที่เช่นเดียวกับในปัจจุบัน หากแต่จะมีความเกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติเป็นส่วนมากไม่ว่าจะเป็นเจ้าป่าเจ้าเขา อารักษ์เทวดาตามต้นไม้ แม่มโพงสพ แต่เมื่อยุคสมัย และสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปผีที่พบในสถานที่ก็มักจะเป็นวิญญาณที่ตายไปและยังคงอยู่ในสถานที่ นั้น ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องเช่า รวมถึงสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนเมืองที่ได้รับอิทธิพลของสื่อและ เทคโนโลยีที่สังคมสมัยใหม่มีการขยายตัวของเศรษฐกิจ การเมือง และชุมชนเมือง สอดคล้องกับที่ศิริรา พร ณ กลาง (2548, น.404) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับ “เรื่องผีสมัยใหม่” ที่ฉากหรือสถานที่ส่วนมาก เป็นสถานที่ในเมืองหรือชีวิตในเมือง และสามารถพบเรื่องผีสมัยใหม่จากการเผยแพร่ทางเว็บไซต์และ ผ่านสื่อที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผีที่ปรากฏในเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นนิทาน

ผีของคนในสังคมสมัยใหม่ เช่น ผีคนฆ่าตัวตาย ผีคนรัก ผีที่สิงอยู่บริเวณโค้งอันตราย อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการแก้ปัญหาเมื่อเดือดร้อนจากการถูกผีหลอก เช่น ไปหาพระ ไปทำพิธีขอขมา ไปหาร่างทรง แสดงให้เห็นถึงสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความเชื่อมากมายหลายแบบ

ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีที่ผ่านมามักจะศึกษาเรื่องเล่าผีในนิทานพื้นบ้าน ซึ่งเป็นเรื่องเล่าที่ปรากฏอยู่ในแต่ละท้องถิ่นมากกว่าเรื่องเล่าผีที่แพร่หลายในสังคมปัจจุบัน ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่ผ่านมาก็มักจะศึกษาในเชิงรูปแบบ เนื้อหา กลวิธีการนำเสนอรายการ ซึ่งเป็นการศึกษาในเชิงนิเทศศาสตร์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก โดยจะศึกษาเนื้อหาของเรื่องเล่าที่ออกอากาศในรายการดังกล่าว เนื่องจากเรื่องเล่าที่ปรากฏในรายการเป็นเรื่องเล่าที่เข้าถึงผู้เสพในวิถีชีวิตสมัยใหม่ผ่านสื่อสารมวลชนที่เข้าถึงผู้คนได้ง่าย สะดวก รวดเร็วและแพร่หลายในวงกว้าง อีกทั้งการศึกษาแบบเรื่องจะให้เห็นว่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก แบบใดที่ได้รับความนิยมมากที่สุด หรือเป็นสูตรสำเร็จของความบันเทิงจากเรื่องผีที่ผู้ฟังคุ้นเคยและได้รับความนิยมจนเกิดการผลิตซ้ำในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังน่าสนใจว่าเรื่องผีในรายการเดอะ ซ็อก มีบทบาทต่อจิตความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผีในสังคมสมัยใหม่ที่เหมือนหรือแตกต่างจากนิทานผีที่สืบทอดกันมาในวัฒนธรรมไทยอย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบเรื่องของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุดังกล่าวในฐานะนิทานผีใน

วัฒนธรรมประชานิยม

1.3 สมมติฐาน

เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าเชิงประสบการณ์ที่มีแบบเรื่องหลากหลาย และสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมเมืองปัจจุบัน ซึ่งเป็นการสืบทอดและถ่ายทอดความคิดและความเชื่อเรื่องผีของคนไทยในบริบทใหม่

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาข้อมูลเรื่องเล่าประสบการณ์ผีในคลิปวิดีโอย้อนหลังรายการวิทยุ “เดอะ ซ็อก” ในช่อง <https://www.youtube.com/channel/UC8fvuZEXDpKYkgRyR3ihLXg> โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลเฉพาะทุกวันศุกร์เท่านั้น โดยคัดเลือกข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2559 เนื่องจากเป็นข้อมูลล่าสุดในขณะที่ผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลวิจัย เป็นเวลาทั้งหมด 6 เดือน ได้ข้อมูลทั้งหมด 26 วัน เรื่องเล่า 142 เรื่อง การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะเรื่องเล่าประสบการณ์ผีที่ออกอากาศในคืนวันศุกร์เนื่องจากอ้างอิงตามพฤติกรรมของผู้ฟังในงานวิจัยของสำนักคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง¹ โดยพบว่าวันศุกร์และวันเสาร์มีเปอร์เซ็นต์ของช่วงเวลาการเปิดรับฟังวิทยุ เท่ากันแต่มากกว่าวันอื่น ๆ ของสัปดาห์ และเนื่องจากวันเสาร์ในบางสัปดาห์ของรายการเดอะ ซ็อก จะมีการรายงานจากสถานที่จริงซึ่งทำให้ไม่มีการโทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ผู้วิจัยจึงคัดเลือกการเก็บข้อมูลเฉพาะวันศุกร์เท่านั้น

เรื่องเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผีทั้ง 142 เรื่องนี้ผู้วิจัยได้ตัดออกจำนวน 6 เรื่องเนื่องจากไฟล์เสียงไม่สมบูรณ์ คงเหลือเรื่องที่น่ามาศึกษา 136 เรื่อง การตั้งชื่อเรื่องเป็นชื่อเรื่องที่ทางรายการเป็นผู้ตั้ง ส่วนเรื่องที่ไม่ระบุชื่อเรื่องผู้วิจัยจะวงเล็บชื่อผู้เล่าระบุแทนชื่อเรื่อง ซึ่งเรื่องที่น่ามาศึกษามีดังนี้

วันศุกร์ที่ 1 มกราคม พ.ศ.2559

โมเติ้ล

ผงพุทธคุณ

ศาลาข้างทาง

วันศุกร์ที่ 8 มกราคม พ.ศ.2559

ห้อง 222

เดือนแล้วไม่ฟัง

เวรตีก

¹มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กรภาครัฐ (IRDP). “โครงการศึกษาแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Audience Measurement)” ปี พ.ศ.2557 รายงานการวิจัย สำนักคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.), 2558

	ผีตายทั้งกลม
	โค้งมรณะ
	ลุงกา
วันศุกร์ที่ 15 มกราคม พ.ศ.2559	วิญญาณหมาหา
	ไม่ระบุ (คุณแอล)
	ตึกผีวิญญาณเฮี้ยน
	ไม่ระบุ (คุณเฟรม)
วันศุกร์ที่ 22 มกราคม พ.ศ.2559	เจ้าที่
	ไม่ระบุ (คุณตาม)
	ไม่ระบุ (คุณเอ็ม)
วันศุกร์ที่ 29 มกราคม พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (คุณแฮม)
	ไม่ระบุ (คุณนิรุช)
	ไม่ระบุ (คุณโต๊ด)
	ไม่ระบุ (คุณเลิฟ)
	บ้านเช่าผีสิง
	ไม่ระบุ (คุณปู)
วันศุกร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (เรื่องเล่าจากอีเมล)
	เหตุเกิดเพราะเสือ
	โทรทัศน์ลวงหน้า
	เหมือนไม่ได้มาคนเดียว
	เพื่อนร่วมตกลา
	ไม่ควรทำ
	เกิดขึ้นตรงชายแดน
	แม่หายวันแสบ
	รู้ แต่อยู่ได้
วันศุกร์ที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559	ตึราคารถ
	รุ่นพี่

	ไม่ระบุ (เรื่องที่สาม)
	ไม่ระบุ (เรื่องที่สี่)
	โรงแรมวิญญาน
วันศุกร์ที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (คุณวิทย์)
	มีสองกระตักขี้ฉี่
	ไม่ระบุ (เรื่องที่สี่)
วันศุกร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559	บ้านใหม่ที่เขาอยู่
	วิญญานพอมารับไปอยู่ด้วย
	สยองสามคืนติด
	1 งาน 2 วิญญาน
	พยาบาลที่ข้างทาง
วันศุกร์ที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (คุณประกอบ)
	ไม่รู้ว่ามีใคร
	ตามมาเอาคืน
วันศุกร์ที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (คุณเอ)
	ไม่ระบุ (คุณอาร์ม)
	ไม่ระบุ (คุณโม)
	เด็กน้อย
	ไม่ระบุ (คุณแก่ง)
วันศุกร์ที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (คุณอ้อม)
	ไม่ระบุ (คุณทศ)
	ไม่ระบุ (คุณแม็ก)
	ไม่ระบุ (คุณตีว)
	ไม่ได้เจตนา
	ไม่ระบุ (คุณเอ็ม)
วันศุกร์ที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (คุณอัม)
	ไม่ระบุ (คุณคมสันต์)

วันศุกร์ที่ 1 เมษายน พ.ศ.2559

คืนวันล่อยกระทง

น้องมันคง

สัญญาปากเปล่า

ไม่ระบุ (คุณต๊อ)

ไม่ระบุ (คุณวาว)

พนักงานใหม่

ไม่ระบุ (คุณมัท)

เป็นใครก็ไม่อยู่

ดวงตาสยอง

ไม่ระบุ (คุณอำนวยการ)

ไม่ระบุ (คุณมุก)

วันศุกร์ที่ 8 เมษายน พ.ศ.2559

ไม่ระบุ (เรื่องจากอีเมล)

ไม่ระบุ (คุณหนึ่ง)

คืนก่อนบวช

1 ปีที่ผ่านมา

ทวงหนี้ผี

ไม่ระบุ (คุณบิว)

วันศุกร์ที่ 15 เมษายน พ.ศ.2559

กลับไม่ถึงบ้าน

สงกรานต์นี้ที่ชะอำ

ผู้โดยสารขากลับ

รอดตายเพราะแฟน

คนมีของ

วันศุกร์ที่ 22 เมษายน พ.ศ.2559

ไม่ระบุ (คุณต๊อบ)

ไม่ระบุ (คุณกาน)

ไม่ระบุ (คุณไปร์)

ไม่ระบุ (คุณไกร)

จำจนตาย

	ไม่ระบุ (คุณตา)
	ไม่ระบุ (คุณตุ๊ก)
วันศุกร์ที่ 29 เมษายน พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (คุณแก่ง)
	ห้องรวม
	ไม่ระบุ (คุณเล็ก)
	ไม่ระบุ (คุณอาร์)
	หุ่นยนต์
	หนีเที่ยว
วันศุกร์ที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (เรื่องจากอีเมล)
	ไม่ระบุ (คุณพิมพ์)
	ไม่ระบุ (คุณต่อม)
	ไม่ระบุ (คุณปอ)
	เด็กฝึกงาน
	ไม่ระบุ (คุณป๊อป)
วันศุกร์ที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2559	เรื่องเล่าจากพ่อ
	วณิพกพเนจร
	ทริปสยอง
	ไม่ระบุ (คุณแป้)
	คนรักเก่า
	เด็กใหม่
วันศุกร์ที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2559	หลงทาง
	คืนที่ดาวเต็มฟ้า
	อยู่ข้างหน้าเรา
	แน่จริง มาอีกสิ
	ห้องชั้น 9
	เอ็งเจอแล้วหรือ
วันศุกร์ที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2559	ไม่ระบุ (คุณฮ็อต)

วันศุกร์ที่ 3 มิถุนายน พ.ศ.2559

สวนยายน้อย
 รอบมิติไนท์
 ไม้ระບู (คุณนกเอี้ยง)
 อยากกลับบ้าน
 ไม้ระบู (คุณจิม)
 ไม้ระบู (คุณหนึ่ง)
 ไม้ระบู (คุณอ้อฟ)
 ไม้ระบู (เรื่องเล่าจับใจ)
 พี่คนส่งของ

วันศุกร์ที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2559

ไม้ระบู (คุณนัท)
 ห้อง 313
 เขามาบอก
 วันงานบวช
 เจ้ากรรมนายเวร
 เบญจเพส

วันศุกร์ที่ 17 มิถุนายน พ.ศ.2559

ห้องหน้าบ้านไต่
 ไม้ระบู (คุณทาทา)
 ไม้ระบู (คุณเต๋ย)
 ไม้ระบู (คุณบุญเลิศ)
 หมอธรรม
 ไม้ระบู (คุณเฟิร์น)
 ไม้ระบู (คุณหนู่ย)

วันศุกร์ที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2559

ลองของจนตาย
 กะทันหัน
 VDO Call
 เรือนไทย
 คนดวงตก

ไม่ระบุ (คุณภาคภูมิ)

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่จะนำมาศึกษาด้วยการใช้วิธีถ่ายทอดเสียงบทสนทนาของผู้เล่าเรื่องในรายการวิทยุ “เดอะซ็อก” เป็นข้อความจากคลิปวิดีโอย้อนหลังในเว็บไซต์ <https://www.youtube.com/channel/UC8fvuZEXDpKYkgRyR3ihLXg> โดยคัดเลือกข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ.2559 เป็นเวลาทั้งหมด 6 เดือน เฉพาะวันศุกร์ ได้ข้อมูลทั้งหมด 26 วัน เรื่องเล่า 136 เรื่อง

2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ โดยใช้ทั้งเรื่องเล่าที่ได้จากการถ่ายทอดเสียง และเรื่องย่อมาวิเคราะห์ร่วมกัน ดังนี้

3.1 วิเคราะห์เนื้อหาของเรื่องเล่าที่อยู่ในรายการวิทยุเดอะซ็อก โดยใช้วิธีการกำหนดแบบเรื่องจากโครงเรื่องของเรื่องเล่าที่พบในรายการวิทยุเดอะซ็อกเพื่อศึกษาว่าแบบเรื่องใดที่มีความแพร่หลาย

3.2 วิเคราะห์ลักษณะและบทบาทของเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะซ็อก ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม

4. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจแบบเรื่องของเรื่องเล่าผีที่ถ่ายทอดผ่านสื่อสมัยใหม่ในวัฒนธรรมประชานิยม

2. ทำให้เข้าใจบทบาทในการถ่ายทอดความคิดความเชื่อเรื่องผีผ่านเรื่องเล่าในสื่อสมัยใหม่

3. เป็นแนวทางในการศึกษาคติชนสมัยใหม่ในวัฒนธรรมประชานิยม

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา “เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชา นิยม” ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1.) เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผี
- 2.) เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรื่อง

1.) เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องผี

ความเชื่อเรื่องผีมีปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมทั้งในชนบทและในเมือง แม้ว่ายุคปัจจุบัน จะมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างมากแต่ความเชื่อดังกล่าวก็ยังคง ผูกพันและใกล้ชิดสังคมไทย

“ผี” ในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (น.781) ให้ความหมายไว้ว่า “น. สิ่งที่มีมนุษย์เชื่อว่าเป็นสภาพลึกลับ มองไม่เห็นตัว แต่อาจจะปรากฏเหมือนมีตัวตนได้ อาจให้คุณหรือ โทษได้ มีทั้งดีและร้าย เช่น ผีปู่ตายาย ผีเรือน ผีहां, เรียกคนที่ตายไปแล้ว”

เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในความคิดความเชื่อของคนไทยปรากฏในสังคมไทยมาตั้งแต่ สมัยสุโขทัยทั้งในวรรณคดี นิทาน รวมถึงตำนานต่าง ๆ เช่น ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ได้กล่าวถึง “พระข พงผี” ซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อว่าคอยคุ้มครองและปกป้องบ้านเมืองให้สงบสุข (บุญยงค์ เกศเทศ, 2557, น.235) ในไตรภูมิภคกล่าวถึงผี ปิตาจ อมนุษย์ในภพภูมิต่าง ๆ วรรณคดีไทยหลายเรื่องโดยเฉพาะใน วรรณคดีนิทาน ยังปรากฏเรื่องราวและบทบาทของผี วิญญาณและสิ่งลึกลับในฐานะเป็นตัวละครที่มี บทบาทในเรื่อง ดังเช่น “ปู่เจ้าสมิงพราย” “ไถ่ผี” และผีต่าง ๆ ในลิลิตพระลอ “ผีพราย” และ “กุมารทอง” ในขุนช้างขุนแผน เป็นต้น โดยปรากฏบทบาทของตัวละครผีในวรรณคดีนิทาน มีทั้งใน ลักษณะที่ผีเป็นผู้ช่วยเหลือและผู้ลงโทษมนุษย์ (บุญยงค์ เกศเทศ, 2557, น.15)

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2543, น.138-143) ได้แบ่งเรื่องเล่าผีในนิทานไทย ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีคนตาย เป็นเรื่องผีที่แสดงให้เห็นความเชื่อของคนไทย ที่เชื่อว่าคนบางคนตายไปยังไม่สามารถไปเกิดใหม่ได้ เนื่องจากการตายแบบไม่รู้ตัว หรือยังมีความห่วงญาติ พี่น้องรวมทั้งทรัพย์สมบัติ ทำให้วิญญาณยังปรากฏตัวให้คนเห็นอยู่ ผีที่ปรากฏในเรื่องเล่าหลาย ๆ เรื่อง มักจะเป็นผีตายโหงจากอุบัติเหตุหรือฆาตกรรม เชื่อว่าวิญญาณจะหลอกหลอนผู้คน หรือสิงสถิตอยู่ใน

สถานที่ที่เสียชีวิต ผีประเภทนี้ก็สามารถปรากฏตัวในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเหมือนคนปกติ หรือหน้าตารูปร่างผิดปกติไม่เหมือนคนก็ได้

2. เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีบ้านผีเรือน คนไทยโบราณจะเชื่อเรื่องผีบ้านผีเรือน เชื่อว่าเป็นผีที่ดี มีหน้าที่คุ้มครอง ดูแลสมาชิกและทรัพย์สินสมบัติภายในบ้านให้ปลอดภัย บางคนก็เชื่อว่าผีบ้านผีเรือนคือผีบรรพบุรุษ

3. เรื่องผีประจำต้นไม้ คนไทยมีความเชื่อเรื่องผีที่ประจำต้นไม้ใหญ่ โดยเฉพาะต้นตะเคียน และต้นตานี มีความเชื่อว่าต้นไม้ทั้งสองชนิดจะมีผีผู้หญิงประจำอยู่ และมักจะชอบหลอกหลอนผู้ชาย แต่หากเป็นต้นไม้ใหญ่ชนิดอื่น ก็มักจะเชื่อว่ามีผีผู้ชายประจำอยู่

4. เรื่องผีป่า ผีป่าในเรื่องเล่าจะมีทั้งผีดีและผีร้าย ในสมัยก่อนคนไทยมีวิถีชีวิตเข้าป่า ล่าสัตว์ ทำให้ต้องเดินทางเข้าไปในป่าเป็นประจำ จึงทำให้เกิดนิทานเกี่ยวกับผีป่า

5. เรื่องผีที่สิงอยู่ในร่างคน เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีที่สามารถแอบเข้ามาสิงอยู่ในร่างกายของมนุษย์ได้ เช่น ผีปอบ ผีกระสือ นิทานเกี่ยวกับผีประเภทนี้ก็ปรากฏอยู่ในหลายท้องถิ่นแต่อาจจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป

6. ผีเบ็ดเตล็ด เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีที่ไม่ทราบที่มาที่ไป เป็นผีเร่ร่อน มีชื่อและรูปร่างแตกต่างกัน เช่น ผีกองกอย ผีม้าบ้อง และผีปกกะโหล่ง เป็นต้น

จากการแบ่งประเภทเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในนิทานไทยผู้วิจัยพบว่าผีที่พบในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็มีลักษณะคล้ายกับผีที่พบในนิทานไทย เช่น ผีคนตาย ผีบ้านผีเรือน ผีประจำต้นไม้ เป็นต้น แต่ก็มีผีบางชนิดที่ไม่พบในเรื่องเล่าปัจจุบันเช่นกัน สอดคล้องกับที่ประคอง นิมมานเหมินท์ (2543, น.143) ได้กล่าวว่สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ก็ทำให้ความเชื่อเรื่องผีบางประการลดลงหรือมีจำนวนน้อยลง เช่น ผีโพง ผีม้าบ้อง ผีปกกะโหล่ง เป็นต้น

ศุภลักษณ์ ปัญโญ (2551) กล่าวถึงการเล่านิทานผีล้านนาในยุคปัจจุบันในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาบทบาทของผีในนิทานพื้นบ้านล้านนา” ว่าคนรุ่นใหม่จะไม่ได้ให้ความสำคัญหรือการรับรู้เกี่ยวกับผีในนิทานพื้นบ้านล้านนา แต่จะปรากฏผีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนโดยเฉพาะในเขตพื้นที่ภาคเหนือเท่านั้น เช่น ผีในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หรือผีที่เกิดขึ้นในบริเวณโค้งมรณะที่เกิดจากอุบัติเหตุในอำเภอดอยสะเก็ด เป็นต้น ศุภลักษณ์ ปัญโญ ยังชี้ให้เห็นถึงบทบาทของผีในนิทานล้านนาว่าความคิดเรื่องผีในนิทานพื้นบ้านล้านนามีความสัมพันธ์กับสังคมในมิติต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคมล้านนาอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของการเป็นทางออกของความขัดแย้งและกฎเกณฑ์ทางสังคม การให้การศึกษาและอบรมระเบียบสังคม การถ่ายทอดความเชื่อและพิธีกรรม รวมถึงการสร้างเอกลักษณ์และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งพบว่าบทบาทของผี

กับการให้การศึกษาและอบรมระเบียบสังคมเป็นบทบาทสำคัญและปรากฏในนิทานผีของล้านนาทุกกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการเล่าและสร้างสรรค์นิทานผี

นอกจากนี้การศึกษบทบาทของผีในนิทานของล้านนายังสะท้อนให้เห็นถึงฐานคิดเรื่องผีที่ดำรงและสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมล้านนา ในลักษณะของการเป็นมิตรที่สามารถพึ่งพาอาศัยกันและลักษณะของการเป็นศัตรูที่คอยทำร้ายเอาเปรียบซึ่งกันและกัน รวมถึงยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีทางสังคม เพศ ศาสนา เศรษฐกิจ และการเมือง ของสังคมล้านนาในอีกแง่มุมหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม มโนทัศน์ของชาวล้านนาก็ยังตระหนักดีว่าผีมีอำนาจเหนือมนุษย์ สามารถดลบันดาลให้เกิดสิ่งต่าง ๆ รวมถึงลงโทษเมื่อมนุษย์กระทำการไม่เหมาะสม บทบาทของผีส่วนใหญ่จึงเหมือนการยกตัวอย่างหรือคอยเตือนให้ชาวล้านนามีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนจารีตประเพณีของสังคม

ความเชื่อเรื่องผี และบทบาทของนิทานผีในนิทานพื้นบ้านภูมิภาคต่าง ๆ มีผู้ศึกษาเป็นจำนวนมากโดย อ่ำไพ เจริญกุล (2547) ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านประเภทผีภาคอีสานและภาคใต้” โดยศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมจากนิทานพื้นบ้านเรื่องผีในภาคอีสานและภาคใต้ รวมถึงวิถีชีวิตในนิทานพื้นบ้านประเภทผีของคนทั้งสองภูมิภาค ได้กล่าวถึงความเหมือนและความแตกต่างในด้านความเชื่อ พิธีกรรม และวิถีชีวิตของคนทั้งสองภูมิภาคที่สะท้อนจากนิทานพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น ความคล้ายคลึงกันของชาวอีสานและชาวใต้ คือ การนับถือและกลัวสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ โดยเฉพาะผี แต่ผีแต่ละชนิดของทั้งสองภูมิภาคจะมีชื่อเรียกที่ต่างกัน เช่น ผีบรรพบุรุษ คนอีสานเรียกว่าผีปู่ตา ส่วนในภาคใต้จะเรียกว่าผีตายาย อีกทั้งความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาของคนในทั้งสองภูมิภาคมีลักษณะความผูกพันและยึดมั่นกับข้อปฏิบัติต่าง ๆ เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรือ ทำดีผีคุ้ม ทำชั่วผีลงโทษ โดยจะแสดงให้เห็นว่าคนดีจะได้รับการส่งเสริม ปกป้องจากผีเช่นกัน

การพึ่งพาธรรมชาติทำให้เกิดความเชื่อเรื่องผีที่สัมพันธ์กับภูมิประเทศของแต่ละภูมิภาค เช่น ในภาคอีสานจะพบผีเจ้าป่า ผีเจ้าที่ เนื่องจากวิถีชีวิตของคนส่วนมากจะมีอาชีพหรือการพึ่งพาธรรมชาติของป่า ภูเขา แตกต่างกับนิทานผีพื้นบ้านของภาคใต้ ที่มีภูมิประเทศส่วนมากเป็นทะเล ทำให้พบผีที่เกี่ยวข้องการทอดแห จับปลา เช่น ผีเจ้าเกาะ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับคนในใต้ที่มีการประกอบอาชีพและวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับทะเลเป็นส่วนมาก นอกจากนี้ยังพบความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมที่สะท้อนจากนิทานผีพื้นบ้านของทั้งสองภูมิภาค แม้ว่าจะมีประเพณีท้องถิ่นที่แตกต่างกันแต่ความสำคัญ หรือวัตถุประสงค์ของการประกอบพิธีกรรมก็ไม่แตกต่างกันมากนัก คือ เป็นการประกอบ

พิธีกรรมเพื่อการรักษาโรค การประกอบอาชีพ หรือพิธีกรรมเกี่ยวกับครอบครัวที่กลายเป็นประเพณีท้องถิ่น

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์ข้างต้นทั้งของศุภลักษณ์ และอำไพจะเห็นว่า นิทานผีในแต่ละสังคมหรือภูมิภาคก็จะสะท้อนความคิด ความเชื่อ ที่มีความสัมพันธ์กับผู้คนและสภาพแวดล้อมของในแต่ละสังคม รวมถึงบทบาทที่ค่อนข้างคล้ายกันในด้านการเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ แสดงวิถีชีวิต และวิถีปฏิบัติของคนในแต่ละท้องถิ่น

ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผีมิได้ปรากฏเฉพาะในนิทานพื้นบ้านเท่านั้นแต่ยังปรากฏในนวนิยายร่วมสมัย ดังเช่นการศึกษาของ กาญจนา เจษฎาคม (2552) ที่ศึกษาวิเคราะห์สิ่งเหนือธรรมชาติในเรื่องสั้นของหม เวชกร พบว่าลักษณะเรื่องเหนือธรรมชาติของหม เวชกร แบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ เรื่องผี เรื่องไสยศาสตร์ และเรื่องเครื่องรางของขลัง โดยส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นเรื่องของผี วิญญาณ หรือโอปปาติกะ ส่วนเรื่องไสยศาสตร์และเครื่องรางของขลังเป็นเพียงส่วนประกอบในการเล่าเรื่องผี สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อและศรัทธาในเรื่องดังกล่าว โดยลักษณะของผี วิญญาณ หรือโอปปาติกะ สามารถแยกออกได้เป็น 8 ประเภท คือ ผีกระสือ ผีนางตะเคียน กายทิพย์ ผีปอบ ผีเปรต ยักษ์, บูโสมเฝ้าทรัพย์ และผีสัตว์

ผลการศึกษาวิเคราะห์ของกาญจนา ไม่ได้แตกต่างไปจาก จินณะ รุจิเสนีย์ (2554) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์นวนิยายเหนือธรรมชาติของพงศกรจำนวน 13 เรื่อง โดยพบว่าสิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏ/กล่าวถึงในนวนิยายมี 7 ชนิด คือ ผี สิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนาจจิต ไสยเวท เครื่องรางของขลัง อาถรรพ์ และล้างสังฆรณ์และโชคกลาง นวนิยายของพงศกรยังมีเอกลักษณ์ในด้านการนำเอาหลักวิทยาศาสตร์มาอธิบายสิ่งเหนือธรรมชาติ และการให้ข้อคิดในแง่มุมอื่น ๆ นอกจากนี้นวนิยายของพงศกรยังนำแนวคิดทางด้านพระพุทธศาสนาในเรื่องของกิเลส อภัยทาน และกฎแห่งกรรม มาใช้ในงานเขียนของตนเองด้วย

จากการศึกษางานในกลุ่มนี้ผู้วิจัยสังเกตว่าคำที่ใช้เรียกเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าสยองขวัญ เรื่องเหนือธรรมชาติ ต่างก็มีความหมายเกี่ยวกับวิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติต่าง ๆ ที่ไม่อาจพิสูจน์หรือจับต้องได้ โดยมีอิทธิพลต่อชีวิตของมนุษย์ทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดี บางครั้งก่อให้เกิดความกลัว โดยรวมแล้วผู้วิจัยจึงเรียกเรื่องเหล่านี้ว่าหมายถึงเรื่องผี และยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาเรื่องผีในรายการวิทยุในแนวทางที่ผู้วิจัยจะศึกษา ส่วนมากจะเป็นการศึกษาจากวรรณคดี ตำนาน นิทาน นวนิยาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องผีในรายการวิทยุ เดอะ ซ็อก ซึ่งเป็นข้อมูลที่ยังไม่มีผู้ศึกษาในแนวทางที่ผู้วิจัยจะศึกษามาก่อน

ความเชื่อเรื่องผีจากเรื่องเล่าไม่ว่าจะเป็นนิทานพื้นบ้าน เรื่องสั้น หรือนวนิยาย ทำให้เห็นความคิดความเชื่อเรื่องผีที่สัมพันธ์กับสังคมที่สอดคล้องกับบริบทตามยุคสมัยและวัฒนธรรม ความเชื่อเรื่องผียังปรากฏในรูปแบบพิธีกรรมดั่งงานวิจัยของ **พิมพ์นภัส จินดาวงศ์ (2554)** เรื่อง “การดำรงอยู่และบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีอารักษ์เมืองเชียงใหม่ในปัจจุบัน” และ **อัมพิกา ยะคำป้อ (2554)** ที่ศึกษาเรื่อง “พลวัตและบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์บ้านที่บ้านเกี่ยวกับบทบาทของความเชื่อไม้ลุงชน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย” วิชยานิพนธ์ทั้งสองเรื่องมีประเด็นการศึกษาที่แตกต่างกันดังนี้

พิมพ์นภัส จินดาวงศ์ (2554) ศึกษาพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์ของเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบัน 3 พิธี คือ พิธีบูชาเสาอินทขิล พิธีทำบุญเมืองและพิธีสืบชะตาเมืองเชียงใหม่ และพิธีบูชาผีปู่แสะย่าแสะ พบว่าพิธีกรรมดังกล่าวได้รับการสืบทอดทั้งในระดับรัฐและระดับประชาชน โดยพิธีในระดับรัฐจะมีพิธีทางพุทธศาสนาเข้มข้นกว่าพิธีในระดับประชาชน ยกเว้นถ้ารัฐต้องการพิธีกรรมที่มีรูปแบบดั้งเดิมก็จะคงรูปแบบของพิธีกรรมเหมือนกับพิธีกรรมของประชาชนที่จะเน้นการแสดงถึงความเชื่อดั้งเดิมอย่างชัดเจน เช่น การทรงเจ้า ฟ้อนผี เป็นต้น การดำรงอยู่ของพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์ของเมืองเชียงใหม่จะมีลักษณะผสมผสานความเชื่อของศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ และความเชื่อเรื่องผี ทั้งนี้อิทธิพลของศาสนาพุทธเข้ามามีส่วนสำคัญในพิธีกรรมมากกว่าความเชื่อในพิธีกรรมดั้งเดิมที่มีความเชื่อเรื่องผีเป็นหลัก ด้วยเหตุผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมที่มีความทันสมัย เป็นสังคมสมัยใหม่มากขึ้น ทำให้การดำรงอยู่ของพิธีกรรมต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมของเมืองเชียงใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนอัมพิกา ยะคำป้อ (2554) ได้ศึกษาพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์เช่นเดียวกับพิมพ์นภัส จินดาวงศ์ (2554) แต่ศึกษาผีอารักษ์บ้านของบ้านไม้ลุงชน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาในด้านพลวัตความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์บ้านในพื้นที่ดังกล่าว พบพลวัตของพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับผีอารักษ์บ้านที่บ้านไม้ลุงชน 3 ประการ คือ พลวัตในเชิงกายภาพ มีการปรับปรุงศาลให้มีความทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีการย้ายสถานที่ของศาลให้มาอยู่กลางหมู่บ้าน ประการที่สองคือการนำเอาชื่อผีอารักษ์ของเมืองเชียงใหม่มาเป็นผีอารักษ์บ้านไม้ลุงชน ทำให้เห็นถึงความเชื่อและวัฒนธรรมที่คล้ายกัน รวมทั้งสร้างความแตกต่างที่เป็นรูปแบบเฉพาะของหมู่บ้าน สุดท้ายพลวัตของพิธีกรรม พบว่ามีการเพิ่มจำนวนพิธีกรรมและการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของพิธีกรรม เนื่องจากวัตถุประสงค์ของพิธีกรรมเรื่องการปกป้องคุ้มครองเด่นชัดมากกว่าความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงการตัดทอนขั้นตอนของพิธีกรรมบางอย่าง มีการผสมผสานความเชื่อทางพุทธศาสนา การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ล้วนแต่เกิดขึ้นจากการปรับตัวของชุมชนให้สอดคล้องกับ

กระแสวัฒนธรรมที่ไม่หยุดนิ่ง เป็นผลทำให้ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์ในพื้นที่ดังกล่าว ยังคงดำรงอยู่และยังมีบทบาทสำคัญต่อคนในชุมชน

แม้ว่าการศึกษาของพิมพ์นภัส จินดาวงศ์ และอัมพิกา ยะคำป้อ จะศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมในพื้นที่ที่แตกต่างกันแต่จะพบความคล้ายคลึงกันของวิทยานิพนธ์ทั้งสองเรื่อง คือ บทบาทความเชื่อเกี่ยวกับผีและพิธีกรรม กล่าวคือ บทบาทของพิธีกรรมของคนในพื้นที่ทั้งสองแห่งต่างมีบทบาทในการสืบทอดความคิดความเชื่อของพิธีกรรมและพุทธศาสนาที่เป็นแบบผสมผสาน แม้ว่าจะมีลักษณะพิธีกรรมที่แตกต่างไปจากพิธีกรรมดั้งเดิมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม วัฒนธรรม แต่พิธีกรรมดังกล่าวก็ยังมีบทบาทในการเป็นศูนย์รวมจิตใจและการสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่ม การสร้างความสงบสุขของบ้านเมือง นอกจากนี้จะมีบทบาทในระดับชุมชนแล้ว ความเชื่อเกี่ยวกับผีอารักษ์ยังมีบทบาทในระดับปัจเจก เช่น การให้ความมั่นคงด้านจิตใจ การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

การศึกษาความเชื่อเรื่องผีในด้านพิธีกรรมและบทบาท ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อเรื่องผีในปัจจุบันที่มีการผสมผสานความเชื่อของพุทธศาสนา และศาสนาพราหมณ์ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต การศึกษาเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ของผู้วิจัยน่าจะทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าผีในปัจจุบันมีการสืบทอดความคิดความเชื่อเรื่องผีในแบบเดิมหรือแตกต่างจากเดิม และสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยอย่างไร นอกจากนี้เรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อกซึ่งมีลักษณะเป็นนิทานผีสมัยใหม่ยังมีบทบาทเหมือนหรือต่างไปจากความเชื่อเรื่องผีในสมัยก่อน

2.) เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรื่อง

การศึกษาวรรณกรรมโดยใช้วิธีการจัดแบบเรื่องมาประยุกต์ใช้เพื่อการจัดข้อมูลของวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีทางคติชนวิทยา ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป การจัดแบบเรื่องของนิทานหรือเรื่องเล่าจะทำให้เห็นรายละเอียดของเรื่องที่มีความคล้ายคลึงกันหรือต่างกันได้

แอนตี อาร์น (Antti Aarne) และ สตีธ ทัมป์สัน (Stith Thompson) ได้รวบรวมและจัดทำหนังสือ “แบบเรื่องของนิทานพื้นบ้านของ อาร์น-ทัมป์สัน (Aarne-Thompson Types of Folktales)” เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบนิทานเรื่องหนึ่งๆ นั้นว่ามีการปรากฏในนิทานพื้นบ้านของชาติใดบ้าง รายละเอียดของเรื่องแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันอย่างไร (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2543, น.33-36)

แอนติ อาร์น (1960 อ้างถึงใน ศิราพร ณ กลาง, 2552, น.76) ได้รวบรวมนิทานพื้นบ้านในเขตสแกนดิเนเวียและในยุโรปเหนือเพื่อจัดทำดัชนีแบบเรื่องนิทาน ใช้ชื่อว่า “Verzeichins der Marchentypen” ต่อมาในปี ค.ศ.1928 รัมป์สัน ได้นำดัชนีแบบเรื่องนิทานดังกล่าวมาแปลเป็นภาษาอังกฤษและได้เพิ่มเติมนิทานจากยุโรปได้เข้าไปในหนังสือดังกล่าวด้วย โดยใช้ชื่อหนังสือเป็นภาษาอังกฤษว่า “The Types of the Folktale” (ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน) และต่อมาในปีค.ศ. 1961 ก็มีการประมวลนิทานจากยุโรปตะวันตก ยุโรปตะวันออก เอเชียและนิทานอินเดียเพิ่มเติมเข้าไปในหนังสือด้วย ปัจจุบันหนังสือดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน ได้แบ่งออกเป็น 5 หมวดใหญ่ ได้แก่ หมวดนิทานเรื่องสัตว์ หมวดนิทานมหัศจรรย์ หมวดนิทานมุขตลก หมวดนิทานเข้าแบบ และหมวดนิทานเบ็ดเตล็ด (ศิราพร ณ กลาง, 2552, น.76)

เอ็อนทิพย์ พิระเสถียร (2529, น.8) ได้ให้นิยามความหมายของคำว่าแบบเรื่องไว้ว่า “หมายถึงประเภทของโครงเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยลำดับเหตุการณ์อันทำให้นิทานเรื่องหนึ่งต่างจากนิทานเรื่องอื่น ๆ แบบเรื่องจะบอกให้รู้ว่านิทานเรื่องนั้นหรือตอนนั้นเกี่ยวกับใคร มีพฤติกรรมหรือเหตุการณ์สำคัญอย่างไรเกิดขึ้นบ้าง”

นอกจากนี้เอ็อนทิพย์ พิระเสถียร (2529) ยังได้วิเคราะห์แบบเรื่องและอนุภาคในปัญญาสชาดกโดยนำชาดกในปัญญาสชาดกมาเปรียบเทียบกับดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน (The Type of the Folktale) และดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้าน (Motif-Index of Folk Literature) ซึ่งเป็นดัชนีที่รวบรวมนิทานที่สำคัญจากทั่วโลก ในวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรื่องและอนุภาคในปัญญาสชาดก”

ผลการศึกษาโดยใช้เรื่องในปัญญาสชาดกจำนวน 61 เรื่อง พบว่าในนิทานปัญญาสชาดกสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีแบบเรื่องปรากฏในดัชนี กลุ่มที่ไม่มีแบบเรื่องปรากฏในดัชนี และกลุ่มผสม คือกลุ่มที่มีแบบเรื่องบางตอนปรากฏในดัชนี บางตอนไม่มีแบบเรื่องปรากฏในดัชนี ซึ่งตอนที่ไม่มีแบบเรื่องปรากฏในดัชนีมักเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางศาสนา โดยนิทานเรื่องหรือตอนที่มีแบบเรื่องปรากฏในดัชนี สันนิษฐานว่ามีที่มาจากนิทานพื้นเมืองดั้งเดิม จากการศึกษางานดังกล่าวทำให้เห็นว่าแบบเรื่องในนิทานปัญญาสชาดกบางเรื่องสามารถจัดกลุ่มตรงกับดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านเนื่องจากพฤติกรรมที่ปรากฏในนิทานบางอย่างมีลักษณะของความเป็นสากลหรือมีแนวคิดของนิทานร่วมกัน แต่ก็พบกลุ่มของนิทานบางเรื่องที่ไม่ตรงกับดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านโดยมักจะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางศาสนาแสดงให้เห็นถึงความเป็นลักษณะเฉพาะของเรื่องเล่าในแต่ละท้องถิ่น หรือในแต่ละวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะเรื่องเล่าหรือนิทานบางกลุ่มที่มีรูปแบบเฉพาะเป็นของตนเอง

การเปรียบเทียบอนุภาคและแบบเรื่องของนิทาน ตำนาน เรื่องเล่า ของแต่ละสังคม ย่อมทำให้เห็นถึงความเป็นสากลของความคิดมนุษย์และความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มสังคมนั้น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาตำนาน นิทาน ที่ประยุกต์ใช้วิธีการศึกษาแบบเรื่องที่ปรากฏอยู่ในสังคม ดังเช่น งานของ **ปฐม หงษ์สุวรรณ (2542) วัชรภรณ์ ดิษฐป่าน (2545) และสายป่าน ปุริวรรณชนะ (2548)**

ปฐม หงษ์สุวรรณ (2542) ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ตำนานสุริยคราส และจันทรคราสของชนชาติไท” วิทยานิพนธ์เล่มนี้ศึกษาวิเคราะห์ตำนานสุริยคราสและจันทรคราสของชนชาติไท ผลการศึกษาว่าแบบเรื่องของตำนานสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ คือ แบบเรื่องกบ กินเดือน/ตะวัน เป็นแบบเรื่องที่เป็นความคิดความเชื่อดั้งเดิมของชนเผ่าไทก่อนรับพุทธศาสนา แบบเรื่องพี่น้องทะเลาะ/โกรธกันและแบบเรื่องพี่น้องไปเยี่ยมเยียนกันเป็นแบบเรื่องที่มีที่มาจากคติความเชื่อทางพุทธศาสนา สุดท้ายแบบเรื่องราหูอมจันทร์/อาทิตย์เป็นแบบเรื่องที่ได้รับอิทธิพลมาจากคติความเชื่อศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

วัชรภรณ์ ดิษฐป่าน (2545) ศึกษา “แบบเรื่องนิทานสังข์ทอง : ความแพร่หลาย และการแตกเรื่อง” ได้รวบรวมนิทานในแบบเรื่องนิทานสังข์ทองได้ 72 สำนวนจากนิทานของคนไทย ภาคนต่าง ๆ ในประเทศไทย รวมทั้งของกลุ่มชาติไทที่อยู่นอกประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแพร่หลายของแบบเรื่องนิทานสังข์ทองและการแตกเรื่องที่เกิดขึ้นในกระบวนการแพร่กระจายของนิทาน ผลการศึกษาพบว่า แบบเรื่องนิทานสังข์ทองประกอบด้วยเหตุการณ์สำคัญ 4 ตอน คือ กำเนิดผิดปกติ-การออกผจญภัย-การที่ซ่อนรูปพบคู่ครองและถูกพ่อตาทดสอบ-การเผยแพร่และการยอมรับ จากการศึกษาพบว่าแม้จะมีบางอนุภาคในดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านที่คล้ายคลึงกับในเรื่องสังข์ทองแต่ก็ไม่มีนิทานแบบใดที่ตรงเรื่องทั้งหมด จึงประยุกต์ใช้วิธีการจัดแบบเรื่องของดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านเนื่องจากโครงเรื่องนิทานแบบสังข์ทอง แม้ว่าจะมีจำนวนมากแต่เมื่อพิจารณาแล้วนิทานส่วนมากจะไม่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยยังคงมีโครงเรื่องและอนุภาคบางอนุภาคที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ จึงทำให้หาลักษณะร่วมหรือโครงสร้างหลักของนิทานในแบบเรื่องนิทานสังข์ทองได้ ในการจำแนกนิทานสามารถแบ่งแบบเรื่องนิทานสังข์ทองได้เป็น 3 แบบเรื่องหลัก คือ แบบเรื่อง ก สังข์ทอง แบบเรื่อง ข กำกาดำ และแบบเรื่อง ค ท้าวแบ้ โดยแต่ละแบบเรื่องจะปรากฏเหตุการณ์สำคัญหรือพฤติกรรมที่มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะประยุกต์ใช้การจัดแบบเรื่องนิทานมาจำแนกเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เนื่องจากในเรื่องเล่านี้ไม่พบแบบเรื่องที่ตรงกับดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน โดยผู้วิจัยจะกำหนดแบบเรื่องจากเหตุการณ์สำคัญของเรื่องที่พบเอง โดยใช้ลักษณะเด่นของเรื่องเล่ามากำหนดชื่อแบบเรื่องแต่ละแบบ

สายป่าน ปุริวรรณชนะ (2548) ได้ศึกษา “ลักษณะเด่นของตำนานประจำถิ่นริมแม่น้ำและชายฝั่งทะเลภาคกลางของไทย” วิทยานิพนธ์เล่มนี้รวบรวมและจำแนกแบบเรื่องของตำนานประจำถิ่นริมแม่น้ำและชายฝั่งทะเลภาคกลางของไทย รวมถึงวิเคราะห์ลักษณะเด่นของตำนานประจำถิ่น โดยรวบรวมตำนานประจำถิ่นที่พบในภาคกลางทั้งหมด 35 จังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 133 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งตำนานประจำถิ่นริมแม่น้ำและชายฝั่งทะเลภาคกลางของไทยได้ 12 แบบ ได้แก่ แบบเรื่องเทวดารักษา แบบเรื่องผ่านทางพบเทพ แบบเรื่องจระเข้เจ้า แบบเรื่องตายในน้ำเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์แห่งท้องน้ำ แบบเรื่องเหยียบน้ำทะเลเจ็ด แบบเรื่องผู้วิเศษประลองฤทธิ์ แบบเรื่องผู้สยบสัตว์ร้าย แบบเรื่องผู้วิเศษแปลงกายประลองฤทธิ์ แบบเรื่องผู้สยบสัตว์ร้าย แบบเรื่องผู้วิเศษแปลงกายเป็นจระเข้ แบบเรื่องตาม่องล่าย และแบบเรื่องน้ำไม่ท่วมผู้มีบุญ ตามลำดับ ตำนานแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์กับสายน้ำ และมีอนุภาคสำคัญที่เกี่ยวข้องกับน้ำ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ลักษณะเด่นของตำนานประจำถิ่นที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ การคมนาคม รวมถึงความสัมพันธ์ในสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่อาศัยร่วมกันในบริเวณริมแม่น้ำและชายฝั่งทะเลภาคกลาง

จากการศึกษางานวิจัยของปฐม หงษ์สุวรรณ (2542) และวัชรภรณ์ ดิษฐป่าน (2545) และสายป่าน ปุริวรรณชนะ (2548) ผู้วิจัยสังเกตได้ว่าการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิเคราะห์แบบเรื่อง สามารถทำให้เห็นความคิด คติความเชื่อ ที่สะท้อนออกมาในแบบเรื่องโดยมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ แม้วนิทานจะมีหลายสำนวนและมาจากต่างถิ่นต่างที่มา แต่เมื่อนำการศึกษาแบบเรื่องมาประยุกต์ใช้แล้ว พบว่าเรื่องต่าง ๆ ที่มีชื่อเรื่องและรายละเอียดที่แตกต่างกันนั้น แท้ที่จริงแล้วมีโครงเรื่องเหมือนกันและจัดว่าเป็นนิทานที่อยู่ในแบบเรื่องเดียวกัน โดยผู้วิจัยจะนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดจำแนกแบบเรื่องในเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในรายการวิทยุเดอะซ็อก ว่ามีแบบเรื่องลักษณะใดบ้าง รวมถึงประกอบด้วยเหตุการณ์สำคัญอะไรบ้างในแต่ละแบบเรื่อง และอาจจะทำให้เห็นลักษณะเฉพาะและความแพร่หลายของโครงเรื่องของเรื่องผีในยุคปัจจุบัน

นอกจากนี้การศึกษาแบบเรื่องสามารถนำข้อมูลทางวรรณกรรมที่มีลักษณะเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบตำนานหรือนิทานได้แล้วมาใช้หาแบบเรื่องได้แล้ว การประยุกต์ใช้ทฤษฎีแบบเรื่องก็สามารถนำข้อมูลเรื่องเล่าของคนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสามารถสะท้อนความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมของคนปัจจุบันได้เช่นเดียวกัน ดังที่ปรากฏในงานของวัชรภรณ์ ดิษฐป่าน (2557) และ เกศสุดา นาสีเคน (2557)

วัชรภรณ์ ดิษฐป่าน (2557) ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “พระอุปคุต : การสืบทอดและการผลิตซ้ำความเชื่อ ตำนานและพิธีกรรมในสังคมปัจจุบัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความ

เชื่อเกี่ยวกับพระอุปคุตของคนปัจจุบันทั้งในรูปแบบตำนานเรื่องเล่า และพิธีกรรม พบว่าตำนานของพระอุปคุตในประเทศไทยมีทั้งหมด 6 แบบเรื่อง ได้แก่ แบบเรื่องพระอุปคุตเป็นลูกนางปลา แบบเรื่องพระอุปคุตเป็นลูกพระพุทธเจ้า แบบเรื่องพระอุปคุตปราบมาร แบบเรื่องพระอุปคุตบันดาลโชค แบบเรื่องพระอุปคุตแปดรูป และแบบเรื่องพระอุปคุตหยุดตะวัน แบบเรื่องเหล่านี้มีการผลิตซ้ำในสื่อสมัยใหม่ทั้งในรูปแบบซีดี สื่อกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นการนำตำนานพระอุปคุตแบบที่ปรากฏในโศกาวทานผนวกกับแบบเรื่องพระอุปคุตปราบมาร ซึ่งเป็นหนึ่งในแบบเรื่องที่วิชาภรณ์พบในตำนานเกี่ยวกับพระอุปคุตในประเทศไทย นอกจากการสืบทอดและผลิตซ้ำตำนานของพระอุปคุตแล้ว ยังมีคติความเชื่อด้านประเพณี พิธีกรรมที่เกี่ยวกับพระอุปคุตด้วย

ประเพณีและพิธีกรรมที่มีคติความเชื่อเกี่ยวกับพระอุปคุตปัจจุบันมี 3 ลักษณะ คือ ความเชื่อเรื่องพระอุปคุตปราบมาร ความเชื่อเรื่องพระอุปคุตบันดาลโชค และคติความเชื่อเรื่องพระอุปคุตที่อยู่ใต้สมุทร คติความเชื่อทั้ง 3 ลักษณะนี้ก็สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องพระอุปคุตที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาร่วมกันของคนในปัจจุบัน แม้ว่าจะมีการดำรงอยู่แต่ก็มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมและกลุ่มคนที่มีความหลากหลายมากขึ้น การผลิตซ้ำประเพณีที่เกี่ยวกับพระอุปคุตก็มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในแต่ละภูมิภาค แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับพระอุปคุตไม่ว่าจะรูปแบบพิธีกรรมหรือตำนาน ก็ยังมีบทบาทในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะในระดับชุมชนหรือระดับปัจเจกชน

วิทยานิพนธ์ของเกศสุตา นาสีเคน (2557) ศึกษา “เรื่องเล่าแนว “รักโศก” และกลวิธีการให้คำปรึกษาในพื้นที่สื่อสาธารณะ: กรณีศึกษารายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์”” โดยประยุกต์ใช้วิธีการหาแบบเรื่องมาใช้ในการศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับปัญหาความรักของคนในสังคมเมืองปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่าการจัดประเภทเรื่องเล่าจากรายการสามารถจำแนกเรื่องเล่าปัญหาชีวิตรักเพื่อให้เห็นภาพรวมได้ 8 แบบเรื่องใหญ่ๆ ได้แก่ แบบเรื่องคนรักนอกใจ แบบเรื่องรักคนมีเจ้าของ แบบเรื่องนอกใจคนรัก แบบเรื่องไม่มั่นใจในความรัก แบบเรื่องนิสัยที่เข้ากันไม่ได้ แบบเรื่องแอบรักข้างเดียว แบบเรื่องรักที่ไม่ได้รับการยอมรับ และแบบเรื่องรักที่ต้องพลัดพลาดจากกันเพราะความตาย

จากการศึกษางานทั้งสองเล่มทำให้เห็นว่าการศึกษาแบบเรื่องไม่ได้จำกัดอยู่แค่ข้อมูลจากนิทานพื้นบ้าน ตำนาน หรือวรรณกรรมเท่านั้น แต่สามารถนำมาศึกษาเรื่องเล่าที่เป็นที่รับรู้ของคนสมัยใหม่ รวมถึงเรื่องเล่าประสบการณ์ส่วนบุคคลในปัจจุบันได้อีกด้วย ข้อมูลของเรื่องเล่าของพระอุปคุต และเรื่องเล่าจากคลับฟรายเดย์ที่เกี่ยวกับรูปแบบความรักของคนเมือง ล้วนแต่เป็นเรื่องเล่าที่มีการถ่ายทอดผ่านสื่อเทคโนโลยีมีผลทำให้เรื่องเล่าดังกล่าวกระจายออกไปในวงกว้างของสังคม ผู้รับสารส่วนมากก็จะเป็นกลุ่มคนเมืองที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับสื่อสมัยใหม่ จึงอาจจะกล่าวว่าเรื่องเล่าทั้ง

สองเรื่องเป็นคติชนของกลุ่มคนสมัยใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแบบเรื่องมาศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องเล่าที่เป็นข้อมูลอยู่ในสังคมยุคปัจจุบันในสื่อสมัยใหม่ที่มีความรวดเร็วและแพร่กระจายไปยังคนจำนวนมาก เรื่องเล่าผีเดอะ ซ็อก ซึ่งเป็นเรื่องเล่าในวัฒนธรรมประชานิยม

บทที่ 2

เรื่องเล่าเดอะ ซีอก สื่อบันเทิงในวัฒนธรรมประชานิยม

เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีอก เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีที่น่าเสนอและเผยแพร่ผ่านสื่อเทคโนโลยี มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนปัจจุบัน อีกทั้งยังได้รับความนิยมจากผู้คนเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซีอก เป็นเรื่องเล่าผีในวัฒนธรรมประชานิยม

2.1 ลักษณะของเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซีอก ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม

พจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2557, น.151-152) ได้ให้ความหมายของ pop culture หรือ วัฒนธรรมประชานิยม ดังนี้ว่าเป็น

วัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ซึ่งแพร่หลายมากกว่าและคนทั่วไปชื่นชอบ จึงสามารถเรียกอีกอย่างว่า วัฒนธรรมมวลชน (mass culture) มักเกี่ยวกับความบันเทิง การกีฬา โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และเพลงสมัยใหม่ ซึ่งต่างกับวัฒนธรรมชั้นสูง (high culture) ของคนที่มีการศึกษาสูง เช่น ดนตรีคลาสสิก นวนิยายแบบลึกซึ้ง กวีนิพนธ์ ฯลฯ

ในทัศนะของนักประเพณีนิยมวัฒนธรรมประชานิยมเป็นวัฒนธรรมชั้นต่ำ แต่นักเสรีนิยมและกลุ่มหัวรุนแรงเห็นว่าวัฒนธรรมดังกล่าวสะท้อนรสนิยมที่แท้จริงของคนส่วนใหญ่ นักสังคมวิทยาหันมาสนใจศึกษาวัฒนธรรมประชานิยม เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของสังคมนั้น ๆ ทั้งยังเป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของชนชั้นทางสังคม และในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางชนชั้นด้วย

นักสังคมวิทยาบางกลุ่มเห็นว่าไม่มีวัฒนธรรมประชานิยมที่ชัดเจน มีแต่ผลผลิตของนายทุนหรือบริษัทขนาดใหญ่ที่เป็นเครื่องมือในการครอบงำความคิดของคนในสังคม

จอห์น สตอเรย์ (John Storey) (1993, p.5 อ้างถึงใน รัฐรุฒิ เสนาคำ, 2549, น.129-130) ได้ให้ความหมายของ “วัฒนธรรมประชานิยม” ไว้ 6 ประการ คือ

1. วัฒนธรรมประชานิยมคือวัฒนธรรมใดก็ตามอันเป็นที่ยอมรับและชื่นชอบของคนจำนวนมาก ซึ่งนิยามลักษณะนี้จะครอบคลุมเนื้อหาความหมายโดยทั่วไปของวัฒนธรรม แต่ไม่สามารถระบุลักษณะเฉพาะเจาะจงและขอบเขตของวัฒนธรรมอันแตกต่างหลากหลายได้

2. วัฒนธรรมประชานิยมคือวัฒนธรรมที่อยู่ตรงข้ามกับวัฒนธรรมของชนชั้นนำหรือวัฒนธรรมชั้นสูง หรืออาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมประชานิยมเป็นวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคม

3. วัฒนธรรมประชานิยมคือวัฒนธรรมมวลชน (mass culture) อันเป็นวัฒนธรรมที่ถูกผลิต เผยแพร่ และโฆษณาในตลาด เช่น แฟชั่นเสื้อผ้า การแต่งตัว ดนตรี กีฬา ภาพยนตร์ ฯลฯ ซึ่งความหมายในลักษณะนี้มักถูกเชื่อมโยงกับการครอบงำทางวัฒนธรรมจากประเทศอุตสาหกรรม

4. วัฒนธรรมประชานิยมคือวัฒนธรรมที่มีแหล่งกำเนิดจากประชาชน เป็นวัฒนธรรมขนานแท้และดั้งเดิมของประชาชน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็น ‘วัฒนธรรมประจำเพื่อประจำ’

5. วัฒนธรรมประชานิยมคือพื้นที่หรือบริเวณของการต่อสู้ระหว่างพลังของกลุ่มคนที่ถูกเอาเปรียบกับกลุ่มคนผู้อำนาจครอบงำในสังคม ซึ่งวัฒนธรรมประชานิยมในแง่นี้มีใช้ทั้งชนชั้นนำหรือชนชั้นรอง แต่เป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการต่อสู้ต่อรองและช่วงชิงทางอุดมการณ์และผลประโยชน์

6. วัฒนธรรมประชานิยมคือวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นภายหลังการพัฒนาอุตสาหกรรมและการเกิดขึ้นของชุมชนเมืองอันเป็นอิทธิพลของสื่อและการคมนาคมในโลกสมัยใหม่ที่ก่อรูป ขยายตัว เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนจากวัฒนธรรมดั้งเดิมไปสู่วัฒนธรรมสมัยใหม่

นอกจากนี้วัฒนธรรมประชานิยมยังมีความหมายที่หลากหลายเนื่องจากการศึกษาที่ครอบคลุมหลายศาสตร์ โดยพัฒนา กิติอาษา (2546, น.53-56) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมประชานิยมจากเนื้อหาและลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. วัฒนธรรมประชานิยมเป็นวัฒนธรรมแห่งความเป็นไปได้ (anything goes) เกิดขึ้น เปลี่ยนแปลง และเสื่อมสูญไปตามกระแสนิยมของคนในสังคมและกาลเวลา

2. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องธรรมดาสามัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์
3. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นวัฒนธรรมแห่งความเยาวภาพซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของคนหนุ่มสาวโดยเฉพาะวัยรุ่นและวัยทำงาน เนื่องจากมีกำลังผลิต กำลังซื้อ กำลังบริโภค และกำลังในการติดตามแสวงหา
4. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางโลกย์ จึงยากที่จะหลีกเลี่ยง พ้นจากกำไรของธุรกิจการค้า เงินตรา อำนาจ และค่านิยมทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ
5. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นวัฒนธรรมพันธุ์ผสมซึ่งเกิดจากหลายแหล่งที่มา และจากการ ดัดแปลงหรือรวมเอาองค์ประกอบปลีกย่อยต่าง ๆ ทั้งในและนอกวัฒนธรรมขึ้นมา แล้วนำเสนอเพื่อสร้างกระแสการยอมรับและตอบสนองรูปแบบต่าง ๆ
6. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการรวมกันของการแยกส่วน และแตกตัว ออกเป็นเสี่ยงๆ จึงไม่จำเป็นต้องเน้นการทำความเข้าใจภาพรวม เนื้อหาที่เป็นเอกภาพในพรมแดน หรือขอบเขตที่ชัดเจนอีกต่อไป
7. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นวัฒนธรรมแห่งการบริโภคหรือวัฒนธรรมตลาดซึ่งถูกผลิตเชิง ธุรกิจอุตสาหกรรมในปริมาณมหาศาลและกระจายการผลิตออกไปสู่กลุ่มผู้บริโภคในวงกว้าง เพื่อที่จะสร้างกระแสในการบริโภคให้เกิดขึ้นในสังคม
8. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นผลผลิตของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือ วัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชน
9. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นเรื่องของแฟชั่นและกระแสความนิยมที่เกิดเร็ว ได้รับความนิยมเร็ว รวมทั้งจืดจางไปอย่างรวดเร็ว เพราะถูกแทนที่ด้วยกระแสอื่นที่ใหม่กว่า
10. วัฒนธรรมประชาานิยมเป็นเรื่องของการสร้าง ค้นหา ต่อรอง และผลิตซ้ำ ตัวตนหรืออัตลักษณ์ ทำให้มีพลังและความหมายสำคัญในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และ การเมือง

ส่วน ฐิรุฒิ เสนาคำ (2549, น.64) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมประชานิยม (Popular Culture) ในสังคมไทยไว้ว่า

อาจหมายถึงวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมในสังคม ถูกกล่าวถึงหรือมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนกลุ่มต่าง ๆ วัฒนธรรมเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับเราทั้งเรื่อง การกิน อยู่ หลับ นอน สวรรค์ เดินทาง สื่อสาร และการทำมาหากิน นักวิชาการในประเทศไทย เช่น พัฒนา กิตติอาษา เรียกวัฒนธรรมประเภทนี้ว่า “วัฒนธรรมสมัยนิยม”

ประจักษ์พยานของการมีอยู่ของวัฒนธรรมป๊อป เห็นได้จากการโฆษณาสินค้าในสื่อประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น วิทย์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ป้ายโฆษณา ใบปลิว นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หรืออินเทอร์เน็ต สินค้าในที่นี้เป็นได้ทั้งสินค้าอุปโภค บริโภค บริการ ความบันเทิง และการท่องเที่ยว

จากความหมายของวัฒนธรรมประชานิยมที่ผู้วิจัยศึกษาเบื้องต้น ทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ มีลักษณะของการเป็นวัฒนธรรมประชานิยมที่สอดคล้องกับนิยามข้างต้น ดังที่จะอภิปรายต่อไปนี้

วัฒนธรรมประชานิยมเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องที่อยู่ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ก็มีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตปัจจุบัน เนื่องจากเรื่องเล่าส่วนมากมักเป็นเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นในช่วงปัจจุบัน ทำให้มีความเกี่ยวข้องกับวิถีของคนปัจจุบัน สังเกตได้จากเรื่องเล่าที่ผู้วิจัยศึกษามักจะพบว่าสถานที่ที่คนส่วนมากจะเจอผีหรือสิ่งลี้ลับก็เป็นสถานที่ที่ปรากฏอยู่ในสังคมทั่วไป ไม่ใช่สถานที่ที่มีความลึกลับหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากความเจริญ สถานที่ที่ปรากฏเหตุการณ์เกี่ยวกับผีของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ก็มักจะ เป็นสถานที่ของเมืองที่มีความเจริญแล้ว เช่น บ้านเช่า หอพัก คอนโดฯ โรงเรียน โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าของการเดินทางในเมืองไม่ว่าจะเป็นถนนหนทางหรือรถโดยสารสาธารณะ ก็มีปรากฏเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีเป็นจำนวนมาก รวมถึงสิ่งของปกติในชีวิตประจำวันของคน ไม่ว่าจะเป็น รองเท้า รถยนต์ ที่ไม่ทราบประวัติภูมิหลังก็ปรากฏเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งลี้ลับด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ล้วนเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน

เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ได้แพร่กระจายเรื่องราวออกสู่สังคมเป็นวงกว้าง เนื่องจากเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่มีความเจริญก้าวหน้าและมีพัฒนาการไปอย่างก้าวกระโดด ทำให้การแพร่กระจายข้อมูลของสื่อเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รายการวิทยุเดอะ ซี๊ด นอกจากจะออกอากาศผ่านสื่อวิทยุที่เป็นสื่อเริ่มต้นของช่วงบุกเบิกรายการแล้ว หลังจากนั้นทางรายการก็เพิ่มการเข้าถึงเรื่องเล่าผีของทางรายการผ่านสื่อในช่องทางอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ทางการของรายการ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนที่ชื่นชอบเรื่องเล่าที่ออกอากาศทางวิทยุโดยนำเรื่องเล่าเหล่านั้นมารวบรวมและโพสต์ (Post) ในกระดานสนทนา (WebBoard) หรือในสื่อดิจิทัล (Digital) อื่น ๆ ที่อยู่ในสื่อสาธารณะ ช่องทางการเข้าถึงรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ปัจจุบันสามารถรับฟังรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ได้ทั้งจากการออกอากาศในช่วงเวลา 00.00-03.00 น. แล้ว ผู้ที่ไม่สามารถรับฟังเรื่องเล่าได้ในเวลาดังกล่าวยังสามารถรับฟังเรื่องเล่าย้อนหลังได้จากช่อง Youtube และ Facebook ของทางรายการ ซึ่งการรับฟังเรื่องเล่าย้อนหลังได้ ถือเป็นความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีปัจจุบันที่มีการพัฒนาจนทำให้ผู้คนทั่วโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลเดียวกันได้โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งด้านเวลาและสถานที่ เรื่องเล่าผีจากทางรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ที่มีการนำมาเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงความชื่นชอบของคนจึงทำให้มีการนำมาเผยแพร่ซ้ำเพราะมีคนต้องการเสพเรื่องเล่าเหล่านี้

ความต้องการหรือความชื่นชอบของคนที่ต้องการเสพเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด จึงทำให้มีการผลิตซ้ำเรื่องเล่าจากทางรายการหลากหลายรูปแบบทั้งจากกลุ่มคนฟังเองที่มีการนำเรื่องเล่าผีมาเผยแพร่ซ้ำในสื่อต่าง ๆ และจากทางรายการเองที่นอกจากจะนำเรื่องเล่าเหล่านั้นมาเผยแพร่ซ้ำในสื่อ ยังมีมีการนำเรื่องเล่าที่ได้รับความนิยมมาผลิตซ้ำในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือการ์ตูน ซีดีเอ็มพีสาม โดยนำเรื่องราวที่เคยออกอากาศหรือโครงเรื่องที่ได้รับการนิยมนำมาผลิตซ้ำเพื่อการค้า คล้ายกับที่ผู้วิจัยพบการศึกษาโครงเรื่องจากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด พบว่าแม้ว่าเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ดจะมีจำนวนมาก เรื่องเล่าก็มาจากบุคคลหลากหลาย แต่กลับพบว่าโครงเรื่องที่พบกลับมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แม้กระนั้นก็ยังได้รับความนิยมจากผู้ฟังและคนในสังคมมาเป็นเวลายาวนาน จากเรื่องเล่าเหล่านี้สามารถสังเกตได้ว่าแม้ว่าเรื่องเล่าผีจะมีความแตกต่างด้านรายละเอียดทั้งตัวผู้เล่า สถานที่ที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็น หอพัก บ้านร้าง โรงเรียน ฯลฯ รวมทั้งระยะเวลาที่เกิดเหตุการณ์แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามโครงเรื่องของเรื่องเล่าผีที่ปรากฏกลับไม่ได้แตกต่างกันเลยและกลับเป็นที่ชื่นชอบและยังเป็นที่ยินยอมของคนไทยในปัจจุบัน

นอกจากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก จะแสดงให้เห็นโครงเรื่องที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันจนทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดกลุ่มแบบเรื่องของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อกได้ แบบเรื่องของเรื่องเล่าผีที่เผยแพร่บ่อยครั้งในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องผีและสิ่งเร้นลับเหนือธรรมชาติที่ยังสะท้อนผ่านเรื่องเล่าต่าง ๆ อย่างเข้มข้นในปัจจุบันเช่น แบบเรื่องเครื่องรางของขลังสะท้อนให้เห็นการขาดที่พึ่งทางจิตใจของคน ไม่ว่าจะเป็ความรู้สึทที่ไม่มั่นคงด้านเศรษฐกิจทำให้ต้องพึ่งพาเครื่องรางของขลังโดยเชื่อว่าจะช่วยเรื่องความมั่งคั่งและความมั่นคงทางการเงิน หรือการขาดความมั่นคงในการดำเนินชีวิตเมื่อเจออุปสรรคต่าง ๆ ก็จะหาผู้ช่วยเหลือทั้งจากพระ หมอตุ รวมทั้งร่างทรง ให้ช่วยแก้ปัญหาที่ตนเองกำลังเผชิญ เนื่องจากไม่สามารถหาทางแก้ปัญหาจากความเชื่อหรือความรู้ของศาสตร์แขนงอื่นได้

ปรากฏการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นสภาพสังคมปัจจุบันว่าแม้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเป็นศาสตร์แขนงหลักที่อธิบายปรากฏการณ์หลายอย่างในสังคม แต่เมื่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปัจจุบันที่ก้าวกระโดดไปอย่างรวดเร็วเกินกว่าที่มนุษย์จะควบคุมได้ จึงทำให้มนุษย์กลับมาสู่ความเชื่อเรื่องลึกลับเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ สอดคล้องกับที่กาญจนา แก้วเทพ (2545, น.36) ได้กล่าวถึงผลกระทบของเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ส่งผลต่อปัจเจกบุคคลว่าการที่มนุษย์รู้สึกถึงการสูญเสียอำนาจควบคุมเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เนื่องจากการพัฒนาที่เป็นไปอย่างรวดเร็วจนทำให้มนุษย์ไม่สามารถควบคุมและเท่าทันศาสตร์เหล่านั้น ทำให้มนุษย์หันกลับไปคลั่งไคล้ศาสตร์ลึกลับต่าง ๆ เพื่อยึดเหนี่ยวเป็นแหล่งที่ให้ความมั่นใจ

ลักษณะของการทำให้ “เรื่องเล่าผี” กลายเป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตเป็นสินค้านั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็น “ปรากฏการณ์ที่ทรัพยากรทางวัฒนธรรมได้ถูกแปรรูปให้เป็นสินค้า” (ปฐม หงษ์สุวรรณ, 2555, น.2) ทั้งนี้เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็เป็นหนึ่งในปรากฏการณ์ที่ได้เปลี่ยนจากการผลิตในลักษณะของการผลิตเชิงปริมาณของสื่อพื้นบ้าน มาสู่การผลิตของสื่อมวลชนที่เป็นการผลิตในยุคอุตสาหกรรม ทั้งการผลิตเรื่องเล่าที่มีการตีพิมพ์เป็นหนังสือ การ์ตูน หรือการผลิตเรื่องเล่าในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ซีดี เอ็มพีสาม ภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ แอปพลิเคชัน รวมทั้งการผลิตเรื่องเล่าผีผ่านรูปแบบการแสดงละครเวที และร้านอาหารดังที่กาญจนา แก้วเทพ (2545, น.150) เรียกลักษณะการผลิตดังกล่าวว่า “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” (Culture Industry) กล่าวคือ ในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจะมีการผลิตกันอย่างเป็นลำเป็นสัน ที่เรียกว่า อุตสาหกรรมความบันเทิง อุตสาหกรรมข่าว อุตสาหกรรมภาพยนตร์ ที่มีหน่วยการผลิตขนาด

ใหญ่ มีเงินทุนจำนวนมาก และมีผู้คนเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก มีลักษณะเป็นธุรกิจจึงทำให้ต้องมีการผลิตอยู่บ่อย ๆ และต่อเนื่องตลอดเวลาเนื่องจากต้องมีการทำกำไร แตกต่างจากการผลิตของสื่อที่บ้านที่ไม่มีคนเข้ามาเกี่ยวข้องจำนวนมากเนื่องจากทำเพียงคนเดียว มีขนาดการผลิตเล็ก ผลผลิตที่ออกมาจึงมีจำนวนน้อยและนานๆ จึงผลิตออกมาทีหนึ่ง

หากมองรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด เป็นโรงงานอุตสาหกรรมรูปแบบหนึ่งแล้ว ก็สามารถมองได้ว่าวัตถุดิบของโรงงานแห่งนี้คือ เรื่องเล่าผี ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมในสังคม หลังจากนั้นก็นำมาผลิตแปรรูปเป็นสินค้าชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของเรื่องเล่าที่มีการขายในสื่อต่าง ๆ ทั้งการแปรรูปเป็น หนังสือ เอ็มพีสาม ภาพยนตร์ แอปพลิเคชัน ละครเวที กระบวนการแปรรูปเหล่านี้ล้วนแต่เป็นอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อการบริโภคจำนวนมาก สุดท้ายแล้วก็มีผลต่อระบบเศรษฐกิจในเรื่องของการค้าเพื่อทำกำไร และการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ทำให้เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมประชานิยม จากลักษณะที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิงโดยใช้เรื่องเล่าผีเป็นต้นทุนในการขายเพื่อสร้างกำไรให้กับธุรกิจหรือสินค้าที่ผลิตจากทางรายการดังกล่าว

นอกจากนี้ กาญจนา แก้วเทพ (2545, น.200) ยังได้กล่าวถึง Popular Culture หรือ “วัฒนธรรมมวลชน” ว่าเป็นคำที่มีความเกี่ยวข้องกับคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับอีก 2 คำ และอาจมีการสลับกันใช้ได้ในบางโอกาส คือ คำว่า “วัฒนธรรมพื้นบ้าน” (Folk Culture) และ “วัฒนธรรมมวลชน” (Mass Culture) โดยคำทั้งหมดนี้ไม่ใช่คำที่มีความแตกต่างกันอย่างทีเดียว แต่เป็นคำที่วางอยู่ในระนาบเดียวกัน

กาญจนา แก้วเทพ (2545, น.200) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมพื้นบ้านหรือสื่อพื้นบ้าน ที่เป็นวัฒนธรรมหรือสื่อที่ใช้กันภายในคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น เพลงเกี่ยวสาวของชาวเขมรใต้ในบางหมู่บ้านของจังหวัดสุรินทร์ ต่อมาเมื่อได้รับการเผยแพร่ออกไปมากขึ้น อาจจะผ่านการเล่นลิเกหรือหมอลำ แต่ยังคงมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมและผู้แสดงอยู่มาก การสื่อสารดังกล่าวก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมประชานิยม และสุดท้ายถ้าหากมีการนำเพลงมาอัดแผ่นเสียง ทำมิวสิควิดีโอ โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จนสามารถเผยแพร่ต่อมวลชนทั่วไปได้อย่างไม่จำกัดพื้นที่ และมีเป้าหมายทางธุรกิจอย่างเต็มที่ การสื่อสารรูปแบบสุดท้ายก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมมวลชนไป

ดังนั้นความหมายของวัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมประชานิยม และวัฒนธรรมมวลชน จึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างสมบูรณ์เพราะมีความเกี่ยวข้องกันในบางส่วน ทำให้การ

เปรียบเทียบความหมายจึงขึ้นอยู่กับบริบทของการใช้ ผู้วิจัยมองว่ารายการวิทยุเดอะ ซี๊ด มีลักษณะของความเป็นวัฒนธรรมประชานิยมตั้งที่จะอภิปรายต่อไป

2.1.1 รายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ในฐานะการเล่านิทานในสื่อสมัยใหม่

เมื่อพิจารณาลักษณะของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด กับนิทานผีพื้นบ้าน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเรื่องเล่าผีทั้งสองรูปแบบมีความคล้ายคลึงกันและมีความแตกต่างกันตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยพบว่านิทานผีพื้นบ้านและเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด มีลักษณะที่ร่วมกันหลายประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก บริบทการเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด จะเป็นการเล่าเรื่องระหว่างดีเจและผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาเพื่อเล่าเรื่องผีหรือเรื่องผีที่ตนเองได้พบหรือรับฟังมา การเล่าจะเป็นการเล่าแบบปากต่อปาก หรือการเล่าสู่กันฟัง ซึ่งเป็นลักษณะการเล่าที่เหมือนกับการเล่านิทานผีในสมัยก่อนที่จะมีการเล่าเรื่องผีแบบปากต่อปาก ที่เป็นลักษณะของวรรณกรรมมุขปาฐะ สอดคล้องกับที่ศุภลักษณ์ ปัญญา (2551, น.19) ได้กล่าวถึงลักษณะของนิทานผีพื้นบ้านว่าเป็นเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดโดยมุขปาฐะ โดยการเล่าเรื่องจะเป็นเรื่องเล่าที่ผู้เล่าประสบพบเจอมาด้วยตนเองหรือผู้เล่าเชื่อว่ามีเค้ามูลความจริงของเรื่องเล่า

ผู้วิจัยพบว่าในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ก็ปรากฏลักษณะของการเล่าเรื่องที่เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ผู้เล่าประสบกับตนเองหรือรับฟังมาจากคนรอบข้างโดยเชื่อว่าเหตุการณ์ดังกล่าวมีเค้าโครงความจริง ทำให้สามารถแบ่งประเภทของผู้เล่าได้เป็น 3 ประเภท คือ ผู้เล่าประสบเหตุสยองขวัญด้วยตนเอง ผู้เล่าที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์สยองขวัญ และผู้เล่าเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์สยองขวัญ

1.) ผู้เล่าเรื่องที่ประสบเหตุสยองขวัญด้วยตนเอง คือ ผู้เล่าเรื่องเป็นผู้ประสบเหตุเรื่องผีด้วยตนเองในเหตุการณ์นั้นของเรื่อง โดยมักจะใช้สรรพนามคำว่า “ผม” หรือ “หนู” ซึ่งผู้เล่าที่ประสบกับวิญญานด้วยตัวเองมักจะทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกร่วมหรือความรู้สึกใกล้ชิดกับเหตุการณ์ดังกล่าว (จุฬาวดี วรเศรษฐศักดิ์, 2548, น.19) รวมถึงการแทนชื่อเล่นของตนเองและคำว่า “เรา” ในการเล่าเรื่อง

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุ” (จากคุณมัท) ออกอากาศวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2559

ผู้เล่า: คือเมื่อ 2 ปีที่แล้ว มัทปวดท้อง พอปวดท้องปุ๊บไปหาหมอ หมอบอกว่าไส้ติ่งอักเสบ แต่ด้วยกรณีของมัทมัทไม่แน่ใจว่ามีใครเป็นเหมือนมัทหรือเปล่า นะคะ เป็นไส้ติ่งแต่ไม่มีไข้ นะคะ ปวดท้องจริงแต่ไม่มีไข้ แต่อาการหนึ่งที่มีตลอดตั้งแต่ปวดท้องก็คือง่วงนอนมาก... (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง เรื่อง “ไม่ระบุ” (จากคุณมัท) ออกอากาศ วันที่ 1 เมษายน 2559)

เรื่อง “เขามาบอก” ออกอากาศวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2559

ผู้เล่า: ก็มีวันหนึ่งครับ คือผมทำงานเป็นอาสาสมัครกู้ภัยนะครับ คิน นั้นมีรับแจ้งจากภรรยาจากทางตำรวจว่ามีรถชนเสาไฟ ผมก็เลยพาลูกชาย ไปตรวจสอบที่เกิดเหตุ แล้วพอผมไปถึงที่เกิดเหตุ นะครับ พอลงไป ตรวจสอบที่เกิดเหตุเรียบร้อยแล้วก็ได้รับแจ้งว่ามีคนเสียชีวิตตรงที่เกิดเหตุ นะครับ... (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง เรื่อง “เขามาบอก” ออกอากาศวันที่ 10 พฤษภาคม 2559)

2.) **ผู้เล่าที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ของขั้ว** คือ ผู้เล่าเรื่องที่อยู่ร่วมในเหตุการณ์ แต่จุดสนใจจะอยู่ที่ตัวผู้ประสบเหตุการณ์ซึ่งมีใจตัวผู้เล่าเอง

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “เตือนแล้วไม่ฟัง” ออกอากาศวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559

ดีเจ: เหตุการณ์เกิดขึ้นกับคุณมีนเองหรือเปล่าครับ?

ผู้เล่า: อยู่ในที่ไปเที่ยวด้วยกันครับ

ดีเจ: คืออยู่ในบรรยากาศเดียวกัน?

ผู้เล่า: อยู่ในเหตุการณ์แล้วกันครับ

ดีเจ: อยู่ในเหตุการณ์เลย ไกลเข้าไปอีกนิดหนึ่งนะครับ

ผู้เล่า: ครับ (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง เรื่อง “เตือนแล้วไม่ฟัง”

ออกอากาศวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2559)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าผู้เล่ามิได้เป็นผู้พบเหตุการณ์ลิ้นโดยตรงแต่อยู่ร่วมในเหตุการณ์นั้น แม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้พบเหตุการณ์ด้วยตนเองแต่ก็ให้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีความน่าเชื่อถือพอๆ กับผู้เล่าที่ประสบกับเหตุการณ์ลิ้นด้วยตนเอง

3. ผู้เล่าเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์สยองขวัญ คือ ผู้เล่าเรื่องไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ที่มีเหตุการณ์ลึกลับหรือเรื่องเหนือธรรมชาติเกิดขึ้น แต่ผู้เล่าเรื่องอาจจะได้รับฟังเรื่องเล่าดังกล่าวมาจากผู้ที่ประสบเหตุการณ์ลึกลับโดยตรงหรือได้รับฟังจากคนอื่น ๆ มาอีกลำดับหนึ่งเพราะเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิดกับผู้เล่าเอง โดยผู้เล่าเชื่อว่าเรื่องเล่าดังกล่าวมีมูลความจริง

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “รุ่นพี่” ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559

ติเจ: เรื่องเล่าจากคุณอลิซเป็นเรื่องที่เกิดกับรุ่นพี่ใช่ไหมครับ?

ผู้เล่า: ใช่ค่ะ เป็นเรื่องของรุ่นพี่ค่ะ (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียงเรื่อง “รุ่นพี่” ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าเรื่องเล่าดังกล่าวเป็นเรื่องเล่าที่ผู้เล่าเรื่องได้รับฟังมาจากผู้ประสบกับเหตุการณ์ลึกลับโดยตรงอีกทีหนึ่งซึ่งในที่นี้ก็คือรุ่นพี่ของผู้เล่านั่นเองที่พบกับเหตุการณ์ลึกลับโดยตรงและนำมาเล่าให้ผู้เล่าเรื่องฟังอีกทีหนึ่ง

อีกทั้งการเล่าเรื่องผีทั้งในอดีตกับการเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ต่างก็มีช่วงเวลาสำหรับการเล่าที่เหมือนกัน คือช่วงเวลากลางคืน ดังที่กำจร หลุยยะพงศ์ และสมสุข หินวิมาน (2552, น.95) กล่าวว่า “ตามความเชื่อของคนไทยผีมักจะปรากฏกายตอนกลางคืน” อีกทั้งเหตุผลของการเล่านิทานในเวลากลางคืนของคนสมัยก่อนเพราะว่าเป็นเวลาที่เว้นว่างจากการทำงาน (ศุภลักษณ์ ปัญญา, 2551, น.19) อย่างไรก็ตามผู้วิจัยคิดว่าการเล่าเรื่องผีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกกลัวหรือเป็นเรื่องเล่าที่สร้างความกลัวให้กับคนฟัง โดยสมัยก่อนความมืดในเวลากลางคืนก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่น่ากลัวเนื่องจากไม่สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้เหมือนเวลาปกติทำให้คนกลัวความมืดหรือกลัวเวลากลางคืน ดังนั้นการเล่าเรื่องผีในเวลากลางคืนก็เป็นสิ่งที่เสริมสร้างความน่ากลัวของบรรยากาศสำหรับการเล่าเรื่องผีได้เป็นอย่างดี

นอกจากรูปแบบของการถ่ายทอดเรื่องเล่าที่มีลักษณะเหมือนกันแล้ว เนื้อหาของการเล่ายังเป็นเรื่องมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ เป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับผี วิญญาณ หรืออำนาจศักดิ์สิทธิ์ ที่ทำให้มนุษย์เกิดความกลัว เนื่องจากเรื่องราวเกี่ยวกับผี วิญญาณ หรืออำนาจศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ เป็นเรื่องราวที่มนุษย์ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้แม้ว่าจะมีวิทยาการและเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้า แต่เรื่องเหล่านี้ก็ยังไม่ได้รับการพิสูจน์ได้อย่างครบถ้วนจึงทำให้มนุษย์รู้สึกกลัวเกี่ยวกับ

เรื่องราวเหล่านี้ เรื่องผีในนิทานพื้นบ้านและเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีोक ต่างก็มีเนื้อเรื่องที่ประกอบด้วยเหตุการณ์ที่มีโครงเรื่อง ตัวละคร และสถานที่

เรื่องเล่าผีทั้งสองประเภทก็มีเนื้อหาขนาดสั้นเหมือนกัน อย่างไรก็ตามเนื้อเรื่องของเรื่องผีในนิทานพื้นบ้านและเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีोक อาจจะมีรายละเอียดของตัวละครและสถานที่แตกต่างกันตามสภาพสังคม เช่น ในนิทานผีพื้นบ้านมักจะปรากฏตัวผีที่มีลักษณะเฉพาะและอาจแตกต่างกันตามท้องถิ่น อย่าง “ผีค่างพอน” ในนิทานพื้นบ้านล้านนา ที่มีหน้าที่ดูแลป้องกันบ้านเรือนและทรัพย์สินโดยสามารถปรากฏตัวเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้ (ศุภลักษณ์ ปัญโญ, 2551, น.51) แตกต่างกับเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีोक ที่มักปรากฏลักษณะของผีที่เป็นวิญญาณของคนตายมากกว่าผีประเภทต่าง ๆ ในนิทานที่มีหน้าที่หรือรูปแบบที่เฉพาะเจาะจง

แม้ว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีोक และเรื่องผีในนิทานพื้นบ้าน จะมีความเหมือนกันในด้านช่วงเวลาของการเล่าเรื่อง เนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผี วิญญาณ หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติ รวมทั้งลักษณะการถ่ายทอดเรื่องเล่าที่มีลักษณะของวรรณกรรมมุขปาฐะ แต่ก็มี ความแตกต่างกันบางประการ กล่าวคือ แม้เรื่องเล่าผีในนิทานพื้นบ้านและในรายการวิทยุเดอะ ซีोक จะมีการถ่ายทอดที่เป็นลักษณะของวรรณกรรมมุขปาฐะ แต่การเล่าเรื่องผีในนิทานพื้นบ้านจะจำกัดผู้ฟังเฉพาะกลุ่มเล็กๆ เช่น ครอบครัว หรือชุมชน โดยมักจะเป็นผู้ใหญ่หรือผู้เฒ่าผู้แก่ในครอบครัวเป็นผู้เล่านิทานให้คนครอบครัวฟัง (ศุภลักษณ์ ปัญโญ, 2551, น.19) แตกต่างกับการเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุ เดอะ ซีोक ที่แม้จะเป็นการเล่าเรื่องผีระหว่างผู้ดำเนินรายการกับผู้ฟังที่บ้านเพียงสองคน แต่เป็นรูปแบบการกระจายเสียงไปในสื่อต่าง ๆ เช่น ทางสื่อวิทยุ สื่อสังคมออนไลน์ ที่เป็นสื่อที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้สามารถขยายจำนวนผู้ฟังไปได้อย่างไม่จำกัด เนื่องจากผู้ฟังทั่วทั้งโลกสามารถรับฟังเรื่องเล่าเหล่านี้ได้เหมือนกัน เพียงแค่มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่สามารถรับผ่านสื่อเหล่านั้นได้

การแพร่กระจายของเรื่องเล่าที่เป็นไปอย่างไม่จำกัดทั้งในเรื่องของจำนวนคนฟัง และช่วงเวลา สถานที่ในการฟังแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่าและผู้ฟังของเรื่องผีในนิทานพื้นบ้านและเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีोक ก็แตกต่างกันด้วย กล่าวคือในนิทานผีพื้นบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่าและผู้ฟังจะเป็นความสัมพันธ์ที่ผู้ใหญ่จะเล่าเรื่องผีเพื่อการสั่งสอนลูกหลานให้มีพฤติกรรมตามที่ครอบครัวหรือชุมชนต้องการ แตกต่างกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่าและผู้ฟังในรายการวิทยุ เดอะ ซีोक เนื่องจากรายการวิทยุเดอะ ซีोक เป็นรายการวิทยุที่ต้องคำนึงถึงเรื่องการค้า ธุรกิจ และ

กำไร เนื่องจากจุดประสงค์หลักของรายการเกิดขึ้นเพื่อสร้างความบันเทิง โดยมีลักษณะของการเป็นผู้ผลิตความบันเทิงให้แก่ผู้ฟัง หรืออาจจะกล่าวได้ว่ารายการวิทยุเดอะ ซีเอก มีลักษณะของการเป็น “อุตสาหกรรมเพื่อความบันเทิง” ดังนั้น กิจกรรมที่เกิดขึ้นของรายการก็ย่อมต้องคำนึงถึงผลตอบแทนหรือกำไรเป็นจุดประสงค์หลัก

เมื่อรายการมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อผลิตความบันเทิงให้แก่ผู้ฟังแล้ว ดังนั้นผู้ดำเนินรายการหรือดีเจจึงมีส่วนสำคัญในการ “เพิ่ม” และ “สร้าง” ความบันเทิงและความสนุกสนานให้แก่ผู้ฟังหรือผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมายกลุ่มสำคัญของรายการ ผู้วิจัยพบว่าการทำหน้าที่ของดีเจไม่ได้มีหน้าที่เป็นผู้ฟังเรื่องเล่าจากผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องเท่านั้น แต่บางครั้งก็เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้เล่าเรื่องเองด้วย อีกทั้งยังมีส่วนที่ทำให้เรื่องเล่ามีความน่าสะพรึงกลัวมากขึ้นด้วย ผู้ดำเนินรายการมีกลวิธีการดำเนินรายการที่ทำให้เรื่องเล่ามีความน่าสนใจหลากหลายวิธี เช่น การใช้เสียงประกอบในรายการเป็นเสียงหมาหอน เสียงผู้หญิงกรีด เสียงลมพัด รวมทั้งเสียงเหมือนประตูเก่าเปิด-ปิด แต่จะไม่ใช้เสียงเหล่านี้ในระหว่างที่ผู้เล่ากำลังเล่าเรื่องแต่จะใช้เสียงเหล่านี้ในช่วงระหว่างคั่นรายการ ไม่ว่าจะเป็นช่วงเปิดรายการ หรือช่วงก่อนเข้าโฆษณา แม้กระทั่งการใช้น้ำหนักเสียงที่หนักเบาของผู้ดำเนินรายการ และจังหวะของการหยุดในระหว่างที่กำลังเล่าเรื่อง ต่างเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เรื่องเล่ามีความน่าเชื่อถือ ความน่าสนใจและเพิ่มความตื่นเต้น รวมทั้งบทสนทนาที่ผู้ดำเนินรายการต้องพยายามทำให้ผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องมีสื่อสารเรื่องเล่าให้มีความน่าตื่นเต้น น่าสนใจตรงตามที่ผู้ฟังทางบ้านคนอื่น ๆ ชื่นชอบ

สุทธิรักษ์ วินิจสร (2545, น.116) ได้กล่าวถึงรูปแบบการดำเนินรายการวิทยุ เดอะ ซีเอก ว่าทางรายการจะให้ผู้ฟังทางบ้านได้โทรมาเล่าเรื่องของตนเอง และมีการแบ่งปันเรื่องเล่าจากผู้จัดด้วย ซึ่งรูปแบบนี้ก็ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบันและยังเป็นจุดเด่นของรายการที่มีการสนทนา ระหว่างผู้ฟังและผู้จัดรายการ ผู้ฟังมีส่วนร่วมและเข้าถึงรายการได้มากขึ้น ทำให้เกิดความแปลกใหม่และน่าตื่นเต้นต่อผู้ฟังเนื่องจากจะมีการเปลี่ยนแปลงของผู้เล่าเรื่องหรือผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ไปเรื่อย ๆ และมีความหลากหลายของผู้เล่า นอกจากนี้ทางรายการได้ใช้เทคนิคด้านเสียงมาประกอบ เช่น เสียงฝนตก เสียงฟ้าร้อง เสียงหมาหอน หรือไม่ก็เป็นการเปิดเพลง เป็นต้น

จุฬาวดี วรเศรษฐศักดิ์ (2548) ก็กล่าวว่ารายการวิทยุเดอะ ซีเอก มีกลวิธีที่ทำให้ผู้ฟังรายการเกิดความรู้สึกตื่นเต้น และต้องการติดตามเรื่องเล่าโดยดีเจมีส่วนสำคัญในการทำให้เรื่องเล่ามีความน่าเชื่อถือ โดยไม่จำกัดบทบาทของผู้ดำเนินรายการ เนื่องจากผู้ดำเนินรายการสามารถ

เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้เล่าประสบการณ์ด้วยก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นการนำประสบการณ์ของดีเจมาเล่าเสริมหลังจากที่ผู้เล่าทางบ้านเล่าเรื่องของตนเองจบ การอ้างอิงสถานที่ เวลา บุคคล เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ อีกทั้งยังมีการใช้วจนภาษามาใช้ประกอบการเล่าเรื่องด้วย การใช้วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้จะสร้างความสมจริงทำให้ผู้ฟังคนอื่น ๆ เกิดจินตภาพ อารมณ์และความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์สยองขวัญที่ฟัง ทั้งนี้ผู้ดำเนินรายการยังมีส่วนในการนำเรื่องไปสู่จุดหมายหรือจุดจบของเรื่องที่เป็นไปอย่างลงตัวด้วย

ทีมงานของรายการเดอะ ซีอก จะคัดเลือกเรื่องเล่าโดยจะมีเกณฑ์คัดเลือกจากความน่าสนใจของเรื่องเล่า บทสรุปของเรื่องเล่า นอกจากนี้ทางทีมงานต้องสังเกตผู้ที่โทรเข้ามาเล่าเรื่องราวสามารถเล่าเรื่องให้ผู้ฟังคนอื่นเข้าใจได้มากหรือน้อยเพียงใด ซึ่งหากเรื่องใดผ่านเกณฑ์ก็จะได้รับคัดเลือกให้เล่าออกอากาศ ทั้งนี้ก่อนที่ผู้เล่าจะได้เล่าออกอากาศทางทีมงานก็จะแจ้งกฎระเบียบในการเล่าเรื่องออกอากาศในแต่ละครั้ง เช่น ห้ามพูดคำหยาบระหว่างออกอากาศ ห้ามระบุสถานที่ที่เจาะจงแน่ชัด เป็นต้น (Thairath, 2557) แต่ในการเล่าเรื่องจะใช้ภาษาแบบกันเองในการสนทนา เนื่องจากต้องการให้ผู้โทรมาเล่าเรื่องคลายความตึงตึงรวมถึงต้องการแสดงให้เห็นความเป็นกันเอง เพื่อให้ทั้งผู้ฟังทางวิทยุและผู้โทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องในรายการรู้สึกผ่อนคลายด้วย (สุทธิรักษ์ วิจิตร, 2545, น.140-141) และบางครั้งทางรายการอาจจะนำเรื่องจากผู้ฟังส่งเข้ามาให้ดีเจเล่าออกอากาศในช่วงเวลาย่อยๆ ของรายการแทน (Thairath, 2557)

รูปแบบของรายการวิทยุเดอะ ซีอก จะแบ่งออกเป็นช่วงเล่าประสบการณ์ลึกลับ และจะมีช่วงรายการย่อยอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาหลากหลาย เช่น เรื่องเล่าจาก E-mail ช่วงเรื่องเล่าจับใจ ช่วงเปิดกรุตำนานเก่า ช่วงเดอะ ซีอก ลีตโต้ เป็นต้น ทั้งนี้ช่วงเวลาและผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาเรื่องเล่าผีครั้งนี้ คือ ข้อมูลของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีอก เฉพาะวันศุกร์ ตั้งแต่เดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ.2559 ซึ่งสามารถจำแนกช่วงของรายการได้ 4 ช่วง ดังนี้

1.) ช่วงเรื่องเล่าจาก E-mail จะเป็นช่วงที่รายการได้รับเรื่องเล่าจากผู้เล่าทาง E-mail แล้วนำมาเล่าออกอากาศให้ผู้ฟังคนอื่น ๆ ได้รับฟัง รวมถึงบางครั้งจะเป็นเรื่องราวประสบการณ์ของดีเจที่นำมาเล่าออกอากาศเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง เรื่อง “ห้อง222” เป็นเรื่องเล่าที่กล่าวถึงเด็กกลุ่มหนึ่งที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียนที่ห้ามเด็กขึ้นอาคารเรียนในระหว่างที่กำลังทำกิจกรรมของโรงเรียน แต่เด็ก

กลุ่มนี้แอบขึ้นไปบนตึกเรียนและไปพบวิญญาณที่ห้องเรียน 222 ภายหลังจากทราบว่าเป็นนักเรียนที่ฆ่าตัวตายในห้องเรียนนั้น

ติเจ1 : มาถึงเรื่องเล่าจาก E-mail สักเรื่องหนึ่ง

ติเจ2 : เรื่องนี้มีชื่อเรื่องว่าห้อง 222

ติเจ1 : โห! ห้องตองสอง

ติเจ2 : ต้องบอกว่าเห็นว่าใกล้วันเด็กแล้ว เด็กๆ ไม่ควรทำพฤติกรรมอย่างนี้ เป็นโรงเรียนโรงเรียนหนึ่งที่อยู่ในย่านพระประแดงดีกว่า เอากว้างๆ ไว้ก่อน เป็นโรงเรียนดังเลยที่นี้ เขาบอก (ข้อมูลจากการถ่ายถอดเสียง เรื่อง “ห้อง222” ออกอากาศวันที่ 8 มกราคม 2559)

ในช่วงดังกล่าวจะเป็นช่วงเริ่มต้นรายการก่อนที่จะเข้าสู่ช่วงเรื่องเล่าที่ให้ผู้ฟังทางบ้านโทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องออกอากาศสด ดังเช่นจากตัวอย่างข้างต้นที่ติเจกล่าวว่าการนำเรื่องนี้มาเล่าเนื่องจากใกล้วันเด็ก ซึ่งตรงกับวันเสาร์สัปดาห์ที่สองในเดือนมกราคมของทุก ๆ ปี โดยผู้ดำเนินรายการนำเรื่องเล่าที่เป็นพฤติกรรมที่เด็กไม่ควรประพฤติมาเล่าให้ฟังเพื่อไม่ให้เด็กทำตาม มิเช่นนั้นก็สุดท้ายจะถูกผีหลอกเหมือนดังเช่นเรื่องเล่าข้างต้น

2.) ช่วงการเล่าเรื่องลึกลับหรือเรื่องสยองขวัญจากทางบ้าน จะเป็นช่วงที่มีความน่าสนใจและถือเป็นจุดเด่นของรายการ เนื่องจากเป็นช่วงที่ทางรายการจะให้ผู้เล่าหรือผู้ฟังทางบ้านโทรศัพท์เข้ามาเพื่อเล่าเรื่องประสบการณ์ลึกลับหรือเรื่องเหนือธรรมชาติ การเล่าเรื่องจะมีการลำดับเรื่องเล่าที่ค่อนข้างมีรูปแบบที่คล้ายกัน กล่าวคือ การเล่าเรื่องจะต้องมีการแนะนำตัวผู้เล่าโดยผู้ดำเนินรายการจะมีการกล่าวนำเรื่องเล่าก่อน เช่น เรื่องเล่าที่กำลังจะเล่าเกี่ยวกับอะไร เกิดขึ้นเมื่อไหร่เกิดขึ้นที่ไหน เป็นต้น หลังจากนั้นผู้เล่าจากทางบ้านก็จะแนะนำตัวเองอีกทีหนึ่งจากการซักถามของผู้ดำเนินรายการ แล้วจึงเข้าสู่เนื้อหาของเรื่องเล่า คล้ายกับที่จุฬาวดี วรเศรษฐศักดิ์ (2548, น.17) ได้ลำดับขั้นตอนการนำเสนอเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อกว่าแบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ส่วน ได้แก่ “การปูพื้นเรื่อง” “เนื้อเรื่อง” และ “บทส่งท้าย” โดยการลำดับแต่ละส่วนนั้นเพื่อจัดลำดับความคิดของผู้ฟังให้เป็นระบบด้วยหัวเรื่องก่อนและจึงตามด้วยเนื้อเรื่องภายหลัง

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอเรื่องเล่าในแต่ละส่วนก็สร้างความรู้สึกให้กับผู้ชมที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ ในส่วนการการเริ่มต้นเรื่องจะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้เล่า เนื่องจากมีการอ้างอิงเกี่ยวกับเนื้อเรื่องทั้งวัน เวลา และสถานที่ที่เกิดเรื่องราวลึกลับหรือเรื่องเหนือ

ธรรมชาติ โดยมีการระบุตัวตนของผู้เล่าไม่ว่าจะเป็นชื่อ อายุ อาชีพ บางครั้งก็มีการกล่าวถึงภูมิหลังของผู้เล่าด้วย ลักษณะดังกล่าวก็เพื่อการเพิ่มความน่าเชื่อถือของเรื่องที่กำลังจะเล่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “แน่จริง มาอีกสิ” เป็นเรื่องเกี่ยวกับน้ำของแม่ผู้เล่าได้ย้ายถิ่นฐานจากกรุงเทพฯ เพื่อมาสร้างบ้านที่จังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ในที่

ติเจ: เรื่องต่อไปที่เราจะไปฟังกันเป็นเรื่องของปู่ ยู่มาพร้อมกับเรื่องทีบอกว่าแม่เล่าให้ฟัง เรื่องราวทั้งหมดเกิดขึ้นที่บ้านที่นครศรีธรรมราช เมื่อ 50 ปีที่แล้วนะครับ เรื่องทีบอกว่า “แน่จริงมาอีกสิ” นะครับ มาติดตามเรื่องนี้กันครับ (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง เรื่อง “แน่จริง มาอีกสิ” ออกอากาศวันที่ 20 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่าง ผู้ดำเนินรายการได้แจ้งหัวเรื่องที่จะเล่าให้ผู้ฟังเข้าใจก่อน ซึ่งในตัวอย่างข้างต้นได้กล่าวถึงชื่อผู้เล่าชื่อ “ปู่” โดยเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับ “แม่ของปู่” เกิดขึ้นที่ “จังหวัดนครศรีธรรมราช” และเกิดขึ้น “เมื่อ 50 ปีที่แล้ว” สุดท้ายก็แจ้งชื่อเรื่องให้ผู้ฟังได้รับทราบซึ่งจากตัวอย่างก็คือเรื่อง “แน่จริงมาอีกสิ” ชื่อเรื่องก็จะมีความสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องด้วย หลังจากนั้นก็จะเกริ่นนำถึงเรื่องที่กำลังจะเล่า เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของผี เช่น เปรต พระภูมิเจ้าที่ นางไม้ กุมารทอง ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ เช่น บ้านร้าง โรงพยาบาลร้าง หรือสิ่งของที่เป็นวัตถุที่สำคัญของเรื่อง เช่น รถยนต์ รองเท้า หุ่นลงชุด วัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง เป็นต้น

ดังตัวอย่างต่อไปนี้เรื่อง “ตึราคารถ”

ติเจ: ผมหยิบยก e-mail ลึ้นๆ หนึ่งฉบับนะครับ บังเอิญก่อนมาจัดรายการผมไปจัดรายการกับพีดีทีรายการชื่อ Toy society แล้วปรากฏว่าทางผ่านมีอุบัติเหตุเกี่ยวกับรถแล้วบังเอิญผมหยิบ e-mail ขึ้นมาเปิดแล้วชื่อเรื่องน่าสนใจชื่อ e-mail ว่าตึราคารถ เป็น e-mail ที่คุณผู้ฟังส่งมานะครับชื่อว่า คุณปาล์ม (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง เรื่อง “ตึราคารถ” ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้ดำเนินรายการได้นำเรื่องเกี่ยวกับอุบัติเหตุรถยนต์ที่ตนเองพบในระหว่างทางที่เดินทางไปทำงานมาปูพื้นเรื่อง เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทุกคนมีความเข้าใจและ

พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันเป็นปกติ โดยใช้เป็นการนำให้ผู้ดำเนินรายการเล่าเรื่องเข้าสู่เรื่องเกี่ยวกับ
อุบัติเหตุรถยนต์ต่อไป

ส่วนต่อมาเป็นส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องซึ่งเป็นส่วนประกอบที่ยาวที่สุดในเรื่องเล่าใน
รายการวิทยุเดอะ ซ็อก มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติเหตุการณ์ลึกลับ โดยในเนื้อหาของเรื่องจะ
เกี่ยวกับสถานที่ที่มีวิญญาณหรือสถานที่อาถรรพ์ สิ่งของอาถรรพ์ วิญญาณบรรพบุรุษ ผีเจ้าที่
เครื่องรางของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไสยศาสตร์ เนื้อหาของเรื่องจะเกี่ยวข้องกับแบบเรื่องที่คุณวิจัยพบ ซึ่ง
ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในการศึกษาแบบเรื่องในบทต่อไป

ส่วนสุดท้ายของเรื่องเล่าจะอยู่ถัดจากส่วนของเนื้อเรื่อง ซึ่งเป็นส่วนที่ผู้ดำเนิน
รายการจะกล่าวปิดเรื่องเล่าเพื่อเข้าสู่เรื่องเล่าเรื่องต่อไป หรือเข้าสู่ช่วงอื่น ๆ ของรายการ ในบทส่ง
ท้ายนี้ผู้ฟังจะได้รับฟังเรื่องเล่าโดยสรุปอีกครั้งหนึ่งจากผู้ดำเนินรายการหรือดีเจ นอกจากนี้ผู้ดำเนิน
รายการอาจนำประสบการณ์ส่วนตัวหรือความคิดเห็นของตนเองรวมถึงประสบการณ์ของบุคคล
ใกล้ชิดของตนเองมาเล่าเสริม ซึ่งเป็นเรื่องที่สอดคล้องหรือมีลักษณะใกล้เคียงกับเรื่องลึกลับหรือเรื่อง
เหนือธรรมชาติของผู้เล่าเรื่อง ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่เพิ่มความน่าเชื่อถือของเรื่องเล่าดังกล่าว อีกทั้งอาจจะ
มีการแทรกคติเตือนใจจากเหตุการณ์ในเรื่องให้แก่ผู้ฟังด้วย

ดังตัวอย่างต่อไปนี้เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณโม)

ผู้เล่า: คือตึกจะมีทั้งหมดแปดชั้น ตึกสีเขียว ทางเข้าเป็นทางสามแพร่ง
ข้ามถนน พอลงรถแล้วมันต้องข้ามไปอีกฝั่งหนึ่งค่ะ

...

ดีเจ:เดินเข้าไปในซอยปั๊บ ขวามือมีวัด

ผู้เล่า:โอเค

ดีเจ:ชัดเลยพี่ขวัญ (ดีเจอีกคนหนึ่ง) เมื่อก่อนผมอยู่แถวนั้น

...

ดีเจ:แน่ใจได้ เมื่อก่อนผมเคยเดินทะเล เมื่อก่อนนี่หมายถึงปี 2525 นะ
30 ปีที่แล้ว แต่คุณโมเจอตลอดแต่ก็จำใจอยู่นะ

...

ผู้เล่า:ใช่ค่ะ ก็ทนนอยู่มา

ติเจ: ถ้าเป็นผมนะคุณโม ถ้าเป็นผมนะ ถ้าเป็นผมอยู่ในสถานการณ์ของคุณโม ฉันจะย้ายฉันก็ย้ายไม่ได้สตาจค์ฉันไม่มี ย้ายก่อนฉันก็ต้องถูกริบค่ามัดจำหมื่นกว่าบาท ฉันก็ต้องอยู่ ถ้าผมต้องทนอยู่ขนาดนั้น ผมอยู่กันเป็นเพื่อนเลยขอให้ถูกห่วยๆ จริงๆ (ข้อมูลการการถ่ายถอดเสียง เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณโม) ออกอากาศวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2559)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าผู้ดำเนินรายการได้สนับสนุนสถานที่ที่ผู้เล่าพบกับเหตุการณ์ลึกลับหรือเรื่องเหนือธรรมชาติว่าสถานที่ที่บริเวณดังกล่าวมีอยู่จริงและผู้ดำเนินรายการก็รู้จักนอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการยังกล่าวถึงความคิดเห็นของตนเองว่าหากเป็นตัวผู้ดำเนินรายการพบกับเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เขาจะ “อยู่กันเป็นเพื่อน” กับผีเลย และเชื่อว่าหากอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขแล้วก็จะให้ผลประโยชน์แก่กันด้วย ลักษณะการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเล่าในตอนท้ายของเรื่องมักจะเป็นการแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้ฟัง รวมทั้งการซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องเล่าที่ผู้เล่าเพิ่งเล่าจบไป

นอกจากนี้บางเรื่องผู้เล่าอาจจะสรุปเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้หรืออาจจะไม่สามารถสรุปได้ แต่ก็จะมีการแสดงทัศนคติ ความคิด ความเชื่อของคนในสังคมไทยอีกด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง เรื่อง “ไม่ระบุ” (เรื่องที่สี่) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้เล่าเชื่อว่าตนเองพบวิญญาณ ในขณะที่กำลังขับรถไปรับประทานอาหารกับเพื่อน ระหว่างที่รับประทานอาหารอยู่กับเพื่อนผู้เล่าก็เห็นวิญญาณคนเดิมนั่งอยู่ในร้านอาหารเช่นกัน ผู้เล่าจึงอธิษฐานบอกวิญญาณว่าจะทำบุญไปให้หลังจากนั้นวิญญาณก็หายไป รุ่งขึ้นผู้เล่าก็ไปทำบุญที่วัด หลังจากกลับมาถึงบ้าน ผู้เล่าเผลอหลับและฝันเห็นวิญญาณคนเดิม ผู้เล่าเชื่อว่าเขามาขอบคุณที่ผู้เล่าทำบุญไปให้ ซึ่งผู้ดำเนินรายการก็ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องการอุทิศส่วนกุศล และความเชื่อเรื่องการทำพิธีเชิญวิญญาณ ดังบทสนทนาต่อไปนี้

ติเจ: บางทีเราก็ไม่ได้นึกนะ คืออย่างที่เรารู้ทุกเส้นทางบนถนนมันมีชีวิตที่ล้มหายตายจากไปบนถนนอาจจะด้วยอุบัติเหตุก็ดีหรือว่าอย่าง เคส (case) ของที่คุณปีเจอที่เขากระโดดน้ำก็ดี ก็จะมีอยู่ตรงนั้นอาจจะจะมีญาติไม่มีญาติ ทำพิธีถอน ปลด เรียก หรือไม่ทำอะไรแบบนี้ เขาก็จะมีอยู่เยอะ ถ้าเกิดเราไม่ได้ลื้ม ก็อุทิศส่วนกุศลไปให้ดวงจิตดวงวิญญาณเหล่านี้ก็ดีนะ

ผู้เล่า: ค่ะ ส่วนใหญ่เวลาถ้าทำบุญก็มักจะกรวดน้ำให้กับพวกนี้อยู่แล้ว วิญญาณที่ไม่มีญาติ เพราะว่าตั้งแต่เหตุการณ์ครั้งนี้คะ ปีก็จะทำบุญ

บ่อยขึ้นค่ะ (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง “ไม่ระบุ” (เรื่องที่สี่) ออกอากาศ
วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559)

จากบทสนทนาระหว่างผู้ดำเนินรายการและผู้เล่าเรื่องในตัวอย่างข้างต้น ผู้ดำเนินรายการได้กล่าวถึงความเชื่อในเรื่องของการอุทิศส่วนกุศลหรือทำบุญให้กับวิญญาณสัมภเวสีหรือวิญญาณเร่ร่อน ทั้งนี้ผู้เล่าและผู้ดำเนินรายการต่างมีความคิดและความเชื่อในเรื่องของการทำบุญให้กับวิญญาณเร่ร่อนเหมือนกัน และจะเห็นความเชื่อหลังการเกิดเหตุการณ์เหนือธรรมชาติหรือเหตุการณ์ลึกลับจะทำให้ผู้ที่พบมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องนั้นมากยิ่งขึ้น ดังที่ผู้เล่ากล่าวว่า “ตั้งแต่เหตุการณ์ครั้งนี้ค่ะ ปีกี่จะทำบุญบ่อยขึ้นค่ะ” ผู้วิจัยสังเกตว่าผู้ดำเนินรายการมีส่วนสำคัญอย่างมากในการกำหนดความเชื่อ และการดำเนินเรื่อง ให้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ตามที่เป็นสูตรสำเร็จของเรื่องเล่าในรูปแบบต่าง ๆ

3.) ช่วงเรื่องเล่าจับใจ, ช่วง *The Shock Story*, ช่วง *The Shock* ย้อนยุค จะเป็นช่วงที่นำเรื่องราวที่เคยออกอากาศและได้รับความนิยมมานำเสนออีกครั้งหนึ่ง โดยผู้ดำเนินรายการจะนำเทปที่เคยบันทึกเสียงเอาไว้มาเปิดออกอากาศอีกครั้งหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง เรื่อง “โรงแรมวิญญาณ”

ดีเจ: หลังเบรคเรากลับมา *เรื่องเล่าจับใจ* ค่ะ เป็นเรื่องที่พี่ป้องกันเอาไว้ตั้งแต่ปี 2538 แล้วครับ คุณโรจน์เป็นคนเล่าที่ f.m.90 นะครับ “โรงแรมวิญญาณ” ครู่เดียวครับ (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง เรื่อง “โรงแรมวิญญาณ” ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559)

จากตัวอย่างข้างต้นหลังจากที่ดีเจแนะนำเรื่องแล้วจะมีเทปบันทึกเสียงอัตโนมัติของรายการที่บันทึกเสียงเรื่องเล่า นั้น ๆ โดยช่วงเวลาดังกล่าวทางรายการจะนำเรื่องเล่าที่เคยออกอากาศแล้วมาออกอากาศซ้ำอีกทีหนึ่ง การนำเรื่องเล่าที่เคยออกอากาศแล้วในรายการวิทยุเมื่อปี พ.ศ.2538 มาออกอากาศซ้ำอีกซึ่งในปี พ.ศ.2559 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ห่างกันถึง 21 ปี แต่เรื่องเล่าที่นำมาออกอากาศใหม่กลับยังไม่ล้าสมัยหรือขัดแย้งกับบริบทของคนฟังในปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงลักษณะเรื่องเล่าที่ทางรายการเห็นว่าเรื่องเล่าแบบดังกล่าวสามารถนำมาเล่าซ้ำได้โดยไม่สวนทางกับความคิด ความเชื่อ และสภาพสังคมของคนในปัจจุบัน

นับตั้งแต่ปี 2561 “ช่วงเรื่องเล่าจับใจ” ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “*The Shock* ย้อนยุค” แต่ก็ยังคงรูปแบบการนำเสนอเรื่องเล่าที่เคยออกอากาศมาแล้วตั้งแต่ก่อตั้งสถานีวิทยุสมัยแรกเริ่ม

จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นเรื่องเล่าที่ได้รับการคัดสรรจากทีมงานอีกครั้งหนึ่งก่อนออกอากาศ ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องเล่าในช่วงของรายการดังกล่าวเป็นเรื่องเล่าที่สามารถลักษณะ “ขายได้” ไม่ว่าจะเวลาจะผ่านไปยุคสมัยใดก็ตาม

4.) ช่วงเปิดกรุดำนานเก่า จะเป็นช่วงที่ออกอากาศเฉพาะวันศุกร์เท่านั้น และจะออกอากาศช่วงสุดท้ายก่อนจะจบรายการ แหล่งข้อมูลจะมาจากดีเจอภิเดช มหัทธพงศ์ หรือที่รู้จักในชื่อ ป่าอ้อด โดยจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติพระเกจิในประเทศไทยจากวัดต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตอยู่และมรณภาพไปแล้ว นอกจากนี้ก็จะกล่าวถึงความนิยม ความศักดิ์สิทธิ์ พุทธคุณของเครื่องรางหรือพระเครื่องที่มาจากวัดนั้น ๆ ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ดีเจ: วันนี้เปิดกรุดำนานเก่าเล่าเรื่องหลวงพ่อกريمة วัดคลองสวนสมุทรปราการใกล้ๆ แคนนี่เองครับคุณผู้ฟังนะครับ หลวงพ่อกريمةท่านดำรงสังขารท่านดำรงชั้น 2465 ท่านเกิด 1 ธันวาคม 2465 และท่านละสังขาร 13 พฤศจิกายน 2540 รวมๆ 20 ปีที่ผ่านมาจะรับนามเดิมท่านก็ “ครีมี” นี่แหละครับ นามสกุล สรรวงสุคนธ์โยมพ่อชื่อ “สั้น” โยมแม่ชื่อ “ปิ่น”... เดิมพื้นเพท่านเป็นคนบางบัว อำเภอบางปะกง ฉะเชิงเทรา... เด็กๆ ท่านก็ตามประสาเด็กนะครับ ช่วยที่บ้าน สมัยนั้นชาวบางบัวเขาก็ทำนากันนะครับ เป็นอาชีพหลักกว้างจากทำนาช่วยที่บ้านช่วยโยมพ่อโยมแม่ช่วยพ่อช่วยแม่แล้ว หลวงพ่อกريمةท่านก็หาความรู้เพิ่มเติม... ท่านไปเรียนไปขอความรู้ศึกษากับหลวงพ่อดิ่งวัดบางบัว... (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง ในช่วง “เปิดกรุดำนานเก่า” ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าดีเจจะนำเสนอเรื่องเล่าหรือเรื่องราวที่ตนเองสนใจหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ มานำเสนอ ซึ่งดีเจอภิเดช มหัทธพงศ์ ที่ส่วนตัวของผู้ดำเนินรายการเป็นคนที่มีความสนใจเรื่องเครื่องรางของขลัง อิทธิฤทธิ์ความศักดิ์สิทธิ์ สังเกตได้จากดีเจเคยเล่าเรื่องประสบการณ์เกี่ยวกับเครื่องรางของขลังที่ตนเองบูชาไว้ในรายการเดอะ ซ็อก ด้วย นอกจากนี้ในตอนท้ายของตัวอย่างผู้ดำเนินรายการก็กล่าวให้ผู้ฟังรับทราบด้วยว่าช่วงท้ายรายการของวันศุกร์จะมีการนำเสนอเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระเครื่อง และเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติของเกจิอาจารย์หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ดังที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวว่า “ช่วงท้ายของวันศุกร์ก็จะเป็นเรื่องของพระเครื่อง เรื่องของอิทธิฤทธิ์พระเกจิอาจารย์” (ข้อมูลจากการถ่ายทอดเสียง ในช่วง “เปิดกรุดำนานเก่า” ออกอากาศวันที่

3 มิถุนายน 2559) ช่วงของรายการดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อ และความสนใจของคนในสังคมที่มีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องอิทธิฤทธิ์เหนือธรรมชาติ เครื่องรางของขลัง สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยพบเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่นเดียวกัน

นอกจากรูปแบบและช่วงย่อยของรายการในการออกอากาศที่มีลักษณะที่สามารถสร้างความน่าสนใจและการติดตามให้กับผู้ฟังแล้ว ผู้ดำเนินรายการเองก็มีส่วนสำคัญในการสร้างความน่าสนใจให้กับผู้ฟังด้วย ดังที่กล่าวไปในข้างต้นว่าผู้ดำเนินรายการมีส่วนสำคัญในทั้งการ “สร้าง” และ “เพิ่ม” ความน่าสนใจให้กับผู้ฟังไม่ว่าจะด้านความกลัว ความสนุกสนาน ความตื่นเต้น เพราะจุดประสงค์หลักของรายการคือการ “ขาย” ซึ่ง “สินค้า” ในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็คือเรื่องเล่าผี ดังนั้นผู้ดำเนินรายการก็อาจจะเปรียบเสมือน “พนักงานขาย” ที่ต้องสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ฟังหรือ “ผู้ซื้อ” ให้ติดตามรายการและซื้อสินค้าที่สร้างความบันเทิงให้กับผู้ฟัง โดย “เทคนิคการขาย” ก็อาจจะเปรียบได้กับกลวิธีของพนักงานขายในการจะนำเสนอสินค้าให้ผู้ซื้อสนใจ

การสร้างความน่าสนใจให้กับรายการ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นกลวิธีหนึ่งที่ทางรายการได้สร้างเอกลักษณ์ให้กับรายการวิทยุเดอะ ซ็อกเอง ก็คือการตั้งชื่อดีเจในรายการยังมีเอกลักษณ์เกี่ยวกับคลื่นวิทยุเดอะ ซ็อก หรือเกี่ยวข้องกับความน่าสะพรึงกลัว เรื่องเหนือธรรมชาติ เช่น ดีเจขวัญ น้ำมันพราย, ดีเจเก่ง ประตุผี, ดีเจนัท เดอะ ซ็อก, ดีเจแจ๊ค สายสัญญาณ, ดีเจติก ทองเหลือง (ไทยรัฐออนไลน์, 2553) แม้ว่าดีเจบางคนปัจจุบันก็ไม่ได้ทำงานที่รายการวิทยุเดอะ ซ็อกแล้ว แต่จะสังเกตได้ว่าชื่อหรือฉายาของดีเจแต่ละคนล้วนแต่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของรายการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผีและสิ่งลึกลับทั้งสิ้น รวมถึง ป๋อง กพล ทองพลับ ผู้ที่บุกเบิกรายการเกี่ยวกับผีจนได้รับฉายาว่าเป็น “เจ้าพ่อเรื่องผี” (ไทยรัฐออนไลน์, 2557) เช่นเดียวกัน กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นคำว่า “น้ำมันพราย” “ประตุผี” “สายสัญญาณ” “ทองเหลือง” ก็ล้วนแล้วแต่ให้ความหมายเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติหรือภูตผีวิญญานทั้งสิ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิดความเชื่อผ่านการตั้งชื่อดีเจแต่ละคนด้วย รวมถึงชื่อของรายการ “เดอะ ซ็อก” ก็สามารถนำมาตั้งชื่อเป็นฉายาต่อท้ายชื่อของดีเจได้ เพราะเป็นรายการที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวิญญานสิ่งลึกลับจนเป็นที่จดจำของคนไทยในปัจจุบัน

ผู้วิจัยคิดว่าบทบาทของรายการวิทยุเดอะ ซ็อก นอกจากจะมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความบันเทิงให้กับผู้ฟังแล้ว ยังเป็นพื้นที่เพื่อการผ่อนคลายความเครียดหรือระบายความรู้สึกของผู้เล่าเนื่องจากเรื่องของความเชื่อเป็นเรื่องส่วนบุคคล ดังนั้นรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็เปรียบเสมือนสื่อกลางในการผ่อนคลายความเครียดจากเรื่องที่ผู้เล่าประสบพบเจอมา

ดังตัวอย่างต่อไปนี้เรื่อง “ไม่ระบุ” (จากคุณนกเอี้ยง) ออกอากาศวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2559

ผู้เล่า: ...สะดุ้งตื่นทันทีเลย หนูก็เปิดไฟใส่คอนแทคเลนส์ โทรมมา เล่าเดอะ ซ็อก ดีกว่า คือไม่รู้ว่าจะคุยกับใครวินาทีนั้น เพราะแฟนก็ยังไม่มา เข้าเวรอยู่ ลูกก็เล็กอยู่ 8-9 ขวบเอง โทรเข้าเดอะ ซ็อก ดีกว่า ระหว่างรอ เดอะ ซ็อก ติดต่อหนูก็ใจตุ้มๆ ต่อมๆ ก็เอางานมานั่งทำรอ... ก็คิดว่าถ้าฉัน ทำอยู่แล้วหันไปเจอเขาจะทำยังไง...

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์หลังจากที่ผู้เล่าเจอเหตุการณ์ลึกลับหรือเรื่องเหนือธรรมชาติและผู้เล่าอยู่เพียงลำพังทำให้เกิดความรู้สึกกลัว สุดท้ายแล้วผู้เล่าจึงโทรศัพท์เข้ามาในรายการเดอะ ซ็อก ในช่วงที่ออกอากาศสดเพื่อมาเล่าให้แก่ผู้ดำเนินรายการและผู้ฟังคนอื่น ๆ ฟัง เป็นการผ่อนคลายความกลัว เนื่องจากเดอะ ซ็อก เป็นสื่อที่มีความเชื่อหรือแนวทางการคิดในทิศทางเดียวกันกับผู้เล่ารวมถึงอาจจะเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหรือประสบการณ์ของดีเจและผู้ฟังที่บ้านคนอื่น ๆ ที่ถือว่าเป็นผู้สังเกตการณ์ให้ช่วยกันเสนอแนวทางการแก้ปัญหาให้กับผู้เล่าทำให้ผู้เล่ารู้สึกไม่โดดเดี่ยวกับปัญหา

จากการศึกษารูปแบบของเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก รวมทั้งเนื้อหาที่ปรากฏในเรื่องเล่าต่างแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นนิทานผีในสื่อสมัยใหม่ กล่าวคือ รูปแบบการเล่านิทานผีของคนสมัยก่อนจะจำกัดอยู่ในวงแคบๆ เฉพาะกลุ่มคนในครอบครัวหรือชุมชนเท่านั้น เป็นลักษณะการเล่าแบบปากต่อปาก ทำให้เรื่องเล่าเหล่านั้นมีการไหลเวียนอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งหรือชุมชนใดชุมชนหนึ่งเท่านั้น แตกต่างกับเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อกที่มีการเผยแพร่และออกอากาศในสื่อเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้า และมีช่องทางการเข้าถึงเรื่องเล่าผีที่หลากหลาย ทำให้คนสามารถรับฟังเรื่องเล่าเหล่านี้ได้อย่างไม่จำกัด ทั้งในด้านเวลา สถานที่ และจำนวนครั้ง เป็นผลทำให้เรื่องเล่าเหล่านี้กระจายออกได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

แม้จะมีความแตกต่างกันด้านการเข้าถึงและการแพร่กระจายของเรื่องเล่า แต่ลักษณะที่มีร่วมกันระหว่างนิทานผีและเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก คือ เป็นลักษณะการเล่าแบบปากต่อปากซึ่งเป็นลักษณะรูปแบบวรรณกรรมมุขปาฐะ โดยมีตัวผู้เล่าและผู้ดำเนินรายการเป็นดำเนินการเล่าเรื่องราว นอกจากนี้การเล่านิทานผีในสังคมพื้นบ้าน และการเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุ เดอะ ซ็อก ก็ต้องมีการคัดสรรเรื่องเล่าด้วยเช่นกัน แต่จะมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การเล่า

เรื่องผีในนิทานพื้นบ้านจะคำนึงถึงเรื่องเล่าที่มีความสัมพันธ์กับคนฟัง เนื่องจากการเล่าเรื่องผีในนิทานพื้นบ้านจะมีจุดประสงค์เพื่อสั่งสอนและควบคุมความประพฤติของคนในครอบครัว หรือคนในชุมชน แต่การเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะซีเอกะมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ฟังเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซีเอกะ ก็มีวัตถุประสงค์ของการเล่าที่แฝงข้อคิดนอกเหนือจากความบันเทิงด้วย สอดคล้องกับที่สุทธิรักษ์ วินิจสร (2545, น.115-116) ได้กล่าวว่ารายการวิทยุเดอะซีเอกะ เป็นรายการที่มีจุดประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง แต่ก็มี การแอบแฝงข้อคิดของเรื่องที้นอกเหนือจากความน่ากลัว เช่น การมีสติในการดำเนินชีวิต หรือการเตือนผู้ฟังเกี่ยวกับสถานที่ที่อันตรายที่มักเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง จากเรื่องเล่าผีที่ปรากฏเรื่องเกี่ยวกับอุบัติเหตุเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความระมัดระวังมากขึ้น

เนื่องจากจุดประสงค์หลักของรายการเดอะซีเอกะคือการมอบความบันเทิงให้แก่ผู้ฟัง ดังนั้นการคัดสรรเรื่องเล่าผีของรายการวิทยุเดอะซีเอกะ จึงคำนึงถึงเรื่องทีคนในสังคมชื่นชอบและได้รับความนิยม เนื่องจากผู้ฟังของรายการวิทยุเดอะซีเอกะ มีจำนวนมากการออกอากาศเรื่องเล่าผ่านสื่อทำให้ผู้ฟังมีจำนวนไม่จำกัด การคัดเรื่องเล่าจึงต้องคำนึงถึงความชื่นชอบและนิยมนิยมของผู้ฟังซึ่งมีผลต่อทางรายการในเรื่องของการค้าและธุรกิจ ดังที่ผู้วิจัยกล่าวไปในช่วงต้นว่ารายการวิทยุเดอะซีเอกะ มีรูปแบบของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ซึ่งต้องมีการคำนึงถึงการค้าและผลกำไรเป็นสำคัญ แตกต่างกับการผลิตของสื่อพื้นบ้าน

2.1.2 การผลิตซ้ำเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะซีเอกะ ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม

หากกล่าวถึงรายการเดอะซีเอกะ ในความหมายของวัฒนธรรมประชานิยมในความหมายของวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับและชื่นชอบของคนจำนวนมากหรือคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งเห็นได้จากการดำรงอยู่ของรายการที่มีมาอย่างยาวนานกว่า 27 ปี โดยอาศัย “สื่อ” ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ อันเป็นอิทธิพลของการสื่อสารสมัยใหม่เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงคนจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็สร้างคุณค่าและความหมายให้กับชีวิตผ่านสินค้าเหล่านั้น ซึ่งในที่นี้สินค้าก็คือ เรื่องเล่าผีในรายการ

รายการเดอะซีเอกะ ได้ดำเนินรายการมาอย่างยาวนานและได้รับความนิยมต่อผู้คนเป็นจำนวนมากโดยผู้ฟังทางบ้านสามารถติดตามรายการได้ทางคลื่นวิทยุ ต่อมาเมื่อเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าก็เริ่มมีการรับฟังได้หลายช่องทางมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ Youtube ในช่อง

The Shock 13 หรือทางเว็บไซต์ www.theshock13.com รวมถึงแอปพลิเคชันในโทรศัพท์ซึ่งเป็นโปรแกรมบนสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตโดยใช้ชื่อว่า The shock ซึ่งสามารถรับฟังเรื่องเล่าย้อนหลังได้ และสามารถรับฟังในขณะจัดรายการสดได้ ช่วยทำให้ผู้ฟังสามารถติดตามรายการได้สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีผู้ติดตามเป็นสมาชิกเพจใน Facebook ของรายการกว่า 5 แสนคน ซึ่งตั้งตั้งขึ้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 (The Shock 13, 2561) ส่วนในเว็บไซต์ Youtube ก็มีผู้กดติดตาม (Subscribe) อีกกว่า 3 แสนคน และวิดีโอที่อัปโหลดในช่อง Youtube ก็มีคนกดเข้าไปรับชมและรับฟังกว่า 68 ล้านครั้ง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งช่องดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 อีกทั้งปัจจุบันโทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) และ แท็บเล็ต (Tablet) ก็ถือว่าเป็นปัจจัย 5 ของชีวิตมนุษย์ไปแล้ว เพราะเป็นอุปกรณ์ที่เข้าถึงง่ายและได้รับความนิยมของคนทุกกลุ่ม ดังนั้นทางรายการวิทยุเดอะ ช็อก จึงมีรายการเล่าเรื่องเกี่ยวกับผีในแอปพลิเคชัน “Joox” ที่เป็นแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยมสำหรับการฟังเพลงในปัจจุบัน

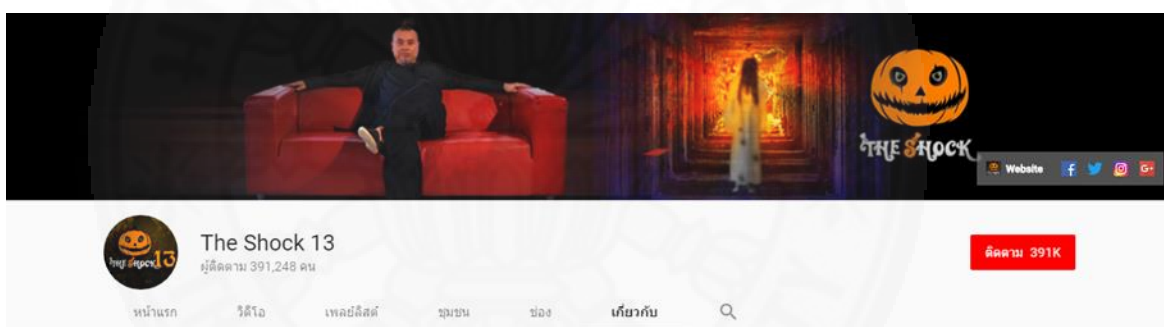
การนำเสนอเรื่องที่จะออกอากาศจะต้องมีการเตรียมตัวในส่วนของผู้เล่าและตีเจ ซึ่งทางรายการจะมีการคัดเลือกเรื่องเล่าที่ผู้ฟังทางบ้านส่งเข้ามาในรายการจากหลากหลายช่องทาง ดังนี้

1. ช่องทางโทรศัพท์ 02-5702101 081-9303913 และการส่งข้อความมาที่หมายเลขโทรศัพท์ 4689101 โดยผู้ฟังสามารถส่งเรื่องเล่าและหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อให้แก่ทีมงานของเดอะ ช็อก

2. ช่องทาง E-mail โดยผู้ฟังสามารถส่งเรื่องเล่าหรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องผีหรือเรื่องลึกลับของตนเองเข้ามาที่ E-mail : shockfm@hotmail.com (The Shock 13, 2562) นอกจากนี้ผู้ฟังยังสามารถส่งเรื่องเล่าเข้ามาทางกล่องข้อความใน Facebook ของรายการเดอะ ช็อก ชื่อว่า <https://th-th.facebook.com/THESHOCK13/>

ภาพที่ 1 เว็บไซต์ Facebook ของรายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่มีคนกดติดตามกว่า 5 แสนคน เป็นช่องทางหนึ่งที่คนนิยมเข้าไปติดตามข่าวสารของทางรายการวิทยุเดอะ ช็อก สืบค้นวันที่ 12 มิถุนายน 2562, สืบค้นจาก <https://www.facebook.com>

ภาพที่ 2 เว็บไซต์ Youtube ของรายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่มีจำนวนคนกดเข้ามารับชมและรับฟังกว่า 68 ล้านครั้ง และยังมีคนที่ติดตามหรือเป็นสมาชิก(Subscribe) กับทางรายการมากกว่า 3 แสนคน สืบค้นวันที่ 12 มิถุนายน 2562, สืบค้นจาก <https://www.youtube.com>

ความนิยมของรายการ เดอะ ช็อก ได้มีมาอย่างยาวนาน เห็นได้จากในปัจจุบันได้มีผู้รวบรวมเรื่องเล่าจากรายการ เดอะ ช็อก ทั้งในรูปแบบคลิปวิดีโอออนไลน์ซึ่งทางรายการไม่ได้เป็นผู้รวบรวมไว้แต่เป็นผู้ฟังที่ได้มีการรวบรวมไว้โดยจะตั้งหัวข้อว่าเป็นเรื่องที่คัดสรรมาแล้วอีกทีหนึ่ง เช่น “หลอนสื่อกะโหลก! 10 คลิป The Shock น่ากลัวที่สุดตลอดกาล”(ณัฐภณ, 2558) “**แบบอ่าน**รวม the shock story 2016 เดอะช็อคสตอรี่ปี 2559” (สมาชิกหมายเลข 3029364, 2560) “The

Shock รวมเรื่องเล่า วัด Part 1” (The Shock 13, 2559) เป็นต้น โดยการรวบรวมเรื่องเล่ามักจะคัดสรรตามปีหรือตามประเภทของเนื้อหาในเรื่องเล่าซึ่งเป็นเรื่องเล่าที่ผู้รวบรวมเชื่อว่าเป็นเรื่องที่มีความน่ากลัว น่าตื่นเต้น มากกว่าเรื่องอื่น ๆ นอกจากจะมีการรวบรวมเรื่องราวไว้ในรูปแบบคลิปวิดีโอแล้ว ยังมีการรวบรวมเรื่องเล่าไว้ในรูปแบบของการถอดความเรื่องเล่าจากรายการวิทยุไว้ใน Website Pantip ซึ่งใน Website ดังกล่าวมี “แท็ก” (tag) ของรายการ “The Shock” จำนวนถึง 1,732 กระู้ (ข้อมูล ณ วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2562) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความนิยมเกี่ยวกับเรื่องเล่าของรายการ เดอะ ช็อก ว่ามีผู้สนใจและติดตามอยู่เป็นจำนวนมาก

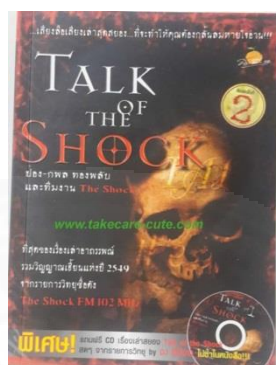
รายการ เดอะ ช็อก เป็นรายการที่ให้ผู้คนที่มีความสนใจในเรื่องลึกลับหรือเรื่องภูติผี วิญญาณได้มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้ผู้ฟังคนอื่น ๆ ได้รับฟัง นอกจากนี้ผู้ก่อตั้งรายการ กพล ทองพลับ หรือที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคยว่าเป็นเจ้าพ่อแห่งวงการผี หรือ “ดีเจผี” ทำให้รายการวิทยุ เดอะ ช็อก จึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมประชานิยม หรือวัฒนธรรมป๊อปที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน โดยเรื่องเล่าจากรายการวิทยุ เดอะ ช็อก ได้เผยแพร่ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้เรื่องเล่า เดอะ ช็อก แพร่หลายในวงกว้าง เข้าถึงผู้เสพได้หลากหลายช่องทาง

2.1.2.1 เรื่องเล่าจากรายการวิทยุ “เดอะ ช็อก” ในหนังสือรวมเรื่องเล่า

เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในรายการวิทยุ เดอะ ช็อก ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากโดยมีผู้เล่าได้ส่งเรื่องเล่าเข้ามาเป็นจำนวนมากที่ได้รับการออกอากาศและเรื่องเล่าที่ไม่ได้ออกอากาศ รวมถึงเรื่องเล่าของดีเจและทีมงานในรายการวิทยุ เดอะ ช็อก เองด้วย ทีมงานรายการวิทยุ เดอะ ช็อก จึงได้จัดทำหนังสือรวบรวมเรื่องเล่าสยองขวัญในรูปแบบหนังสือเพื่อออกวางจำหน่ายตามร้านหนังสือ มีดังนี้

1. *Talk of The Shock* เล่ม 1-4 เริ่มตีพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ในหนังสือชุดนี้ก็เป็นกรรวบรวมเรื่องเล่าสยองขวัญหรือเรื่องผีไว้เช่นเดียวกับหนังสือชุด “ล้อมวงคุยเรื่องผีกับดีเจป๊อป” แต่ในหนังสือชุดนี้จะมีแผ่นซีดีบันทึกเสียงของผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องราวในรายการด้วยซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่คัดสรรโดยทีมงานแล้วว่ามีความน่ากลัวโดยดูจากความนิยมของผู้ฟังที่ยังมีการเล่าเรื่องในกลุ่มคนฟัง นอกจากนี้ในเล่มที่3 และเล่มที่4 ก็ยังมีเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาประเภทเดียวกัน เช่น ในหนังสือเล่มที่ 3 จะเป็นเรื่องเล่าผีในโรงแรม ส่วนในหนังสือเล่มที่4 จะเป็นเรื่องเล่าผีจากดารานักแสดงที่เป็นที่รู้จัก เช่น “ตึกอาคารพินโรงเรียน” ซึ่งจะเห็นได้ว่าการรวบรวมเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้อง

กับสถานที่น่ากลัวหรือได้รับการเล่าลือว่ามีผี คล้ายกับการศึกษาของผู้วิจัยในการจำแนกแบบเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้ในบทต่อไป โดยถือว่าเป็นแบบเรื่องที่พบมากที่สุดจากข้อมูลที่ผู้วิจัยรวบรวมไว้

ภาพที่ 3 หนังสือ Talk of the Shock เล่ม 1 สืบค้นจาก <http://www.weloveshopping.com/shop/showproduct.php?pid=27442710&shopid=178905>

จากหนังสือชุด *Talk of the Shock* ทั้ง 4 เล่มนี้ก็มีรูปแบบคล้ายกับหนังสือแรกที่ได้กล่าวไปเบื้องต้น แต่ในหนังสือชุดนี้นอกจากจะตีพิมพ์เป็นหนังสือแล้วยังมีการให้แผ่นซีดีที่เป็นเรื่องเล่าที่ออกอากาศจริงในรายการด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความนิยมและความทันสมัยของรายการ แม้ว่าในหนังสือชุดนี้ชื่อเรื่องจะไม่ได้กล่าวถึง “ดีเจปอง” แต่ใช้ชื่อ “The Shock” มาตั้งชื่อเรื่อง ผู้อ่านหรือผู้ฟังก็ยังคงทราบว่าเป็นเรื่องในหนังสือจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องผีเนื่องจากเป็นชื่อเดียวกับรายการวิทยุ อีกทั้งหน้าปกหนังสือตั้งแต่เล่มที่ 2-4 ก็มีการใส่รูป “ดีเจปอง” ไว้ที่ด้านหน้าปกอีกด้วย

นอกจากนี้การตั้งชื่อหนังสือโดยใช้คำว่า “Talk” ก็มีรูปแบบคล้ายกับ “การเล่า” ในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เช่นเดียวกัน กล่าวคือเป็นรูปแบบการเล่าเรื่องเล่าผีผ่านประสบการณ์ส่วนบุคคล ในเล่ม 1-3 มีการกล่าวว่าเรื่องเล่าในหนังสือนำมาจากรายการวิทยุ “The Shock FM” แสดงให้เห็นว่ารายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นรายการที่เป็นที่รู้จักของคนในสังคมแล้วในระดับหนึ่ง แม้ว่าในเรื่องเล่า Talk of the Shock เล่ม 4 จะไม่ได้นำเรื่องเล่าผีมาจากในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก แต่เป็นการนำเรื่องเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับผีของ “ดารา” ที่คนในสังคมรู้จัก แสดงให้

เห็นว่าเรื่องเล่าผีเป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้กับคนทุกกลุ่ม แม้กระทั่งกลุ่มที่เป็นที่เป็นชนชั้นนำของสังคม

2. ล้อมวงคุยเรื่องผีกับดีเจป๊อง เล่ม 1-4 ตีพิมพ์ในปี พ.ศ.2552 เป็นชุดหนังสือที่ทางทีมงานได้รวบรวมเรื่องราวลึกลับหรือเรื่องเหนือธรรมชาติ ทั้งเรื่องราวที่ตนเองได้ประสบพบเจอมาโดยตรงและประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้รับการถ่ายทอดมาอีกต่อหนึ่ง ทั้งนี้ในหนังสือเล่มที่ 2 ของหนังสือชุดนี้ได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับการเดินสายไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความน่ากลัวของสถานที่นั้น โดยในรายการเดอะ ช็อกจะมีช่วงที่ให้ทีมงานออกนอกสถานที่ไปยังสถานที่ที่มีชื่อเสียงในด้านความเฮี้ยน หรือผีดูแล้วทางทีมงานจะไปสำรวจสถานที่นั้น รวมทั้งมีการทำภารกิจในการพิสูจน์เรื่องผี ซึ่งในระหว่างที่ออกเดินสายไปนอกสถานที่ก็จะมีกรรายงานบรรยากาศสดๆ เข้ามาในรายการให้ผู้ชมรับฟังอีกด้วย โดยได้ถ่ายทอดบรรยากาศและเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ในหนังสือเล่มนี้ซึ่งเรื่องเล่าเกี่ยวกับสถานที่ที่พบวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับเหนือธรรมชาติยังมีความสอดคล้องกับเรื่องเล่าที่ผู้วิจัยพบในการศึกษาแบบเรื่องในบทต่อไปด้วย นอกจากนี้ยังมีการนำเรื่องเล่าที่ผู้ฟังรายการเดอะช็อก ทางวิทยุเขียนเข้ามาในรูปแบบจดหมายหรือ E-mail มารวบรวมไว้ในหนังสือเล่มที่ 4 ในหนังสือชุดนี้ด้วย

ภาพที่ 4 หนังสือล้อมวงคุยเรื่องผีกับดีเจป๊อง เล่ม 1 สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก <http://thisisabook2734.lnwshop.com/product/228/%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%A2%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%9C%E0%B8%B5-%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-%E0%B8%94%E0%B8%B5%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B8%9B%E0%B9%8B%E0%B8%AD%E0%B8%88-1>

จากหนังสือทั้ง 4 เล่มข้างต้น จะเห็นได้ว่าหนังสือทั้งหมดเป็นหนังสือที่เป็นชุดเดียวกัน ทั้งในด้านรูปแบบการนำเสนอตั้งแต่ชื่อเรื่องที่จะเริ่มต้นด้วย “ล่อมวงคุยเรื่องผีกับดีเจป๊อง” แล้วจึงไล่ตามลำดับเวลาการออกจำหน่ายหนังสือตั้งแต่เล่ม1-4 ซึ่งรูปแบบการนำเสนอก็มีความคล้ายกับรูปแบบของการจัดรายการวิทยุเดอะ ซ็อก กล่าวคือมีลักษณะของการเป็นกันเอง จากคำว่า “ล่อมวงคุย” อีกทั้งทางรายการได้นำเรื่องเล่าจากในรายการวิทยุที่ออกอากาศมารวบรวมเป็นรูปเล่มอีกทีหนึ่งด้วย นอกจากนี้ “ดีเจป๊อง” ก็เป็นสัญลักษณ์ของเรื่องผี สังเกตได้จากทั้งการตั้งชื่อเรื่องที่ชื่อของ “ดีเจป๊อง” และหน้าปกของหนังสือก็ยังเป็นรูปของ “ดีเจป๊อง” ซึ่งทำให้หน้าเชื่อได้ว่าตัวของ “ดีเจป๊อง” ก็เป็นหนึ่งในสัญลักษณ์หรือจุดขายของรายการเดอะ ซ็อก เช่นเดียวกัน

3. ชุดหนังสือ *The Shock เรื่องเล่าเขย่าขวัญ* ตีพิมพ์ในปี พ.ศ.2554 โดยหนังสือจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเล่าประสบการณ์ผีของผู้ฟังรายการเดอะ ซ็อก โดยแยกหมวดหมู่ของผีตามเพศ วัย และจำนวน มีผีหญิง ผีชาย ผีเด็ก รวมถึงลักษณะการปรากฏตัวของผี เช่น ผีสิง ผีหลอก หรือผีที่คอยติดตามคน และยังมีการรวบรวมประสบการณ์การเดินทางของทีมงานรายการ เดอะ ซ็อก ไปในสถานที่ต่าง ๆ คล้ายกับในหนังสือชุด *Talk of The Shock* และ *ล่อมวงคุยเรื่องผีกับดีเจป๊อง* ที่มีการรวบรวมเรื่องเล่าในสถานที่ที่เชื่อว่ามีเรื่องลึกลับหรือผีดูไว้ในหนังสือชุดดังกล่าว

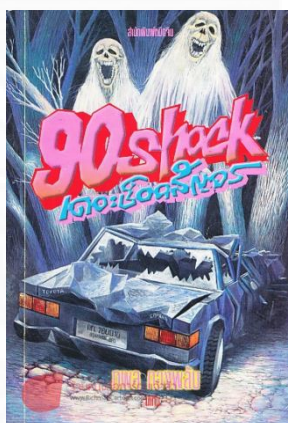
ภาพที่ 5 หนังสือชุด *The Shock* เล่ม 1 สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก

https://www.mebmarket.com/index.php?action=BookDetails&book_id=2746&page_no=1

4. *รวมเรื่องเล่าแม่นัท The Shock* ตีพิมพ์ปี พ.ศ.2545 เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับดีเจในคลื่นวิทยุเดอะ ซ็อก มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ไปไม่เกี่ยวกับเรื่องผี เป็นเรื่องราว

เกี่ยวกับชีวิตหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับดีเจแต่ละคน เป็นเหมือนหนังสือที่ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักกับอุปนิสัยดีเจรวมถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของดีเจแต่ละคนมากขึ้น เนื่องจากว่าดีเจถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินรายการต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง ซึ่งกลวิธีที่ดีเจใช้ในการพูดคุยกับผู้ฟังมีผลทำให้ผู้ฟังติดตามและจดจำรายการเดอะ ช็อก โดยรูปแบบของรายการและความสามารถของดีเจที่ทำให้ผู้โทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องมีความผ่อนคลายจากความตื่นเต้นในการเล่าเรื่องผีออกอากาศสดให้ผู้ฟังท่านอื่นฟัง มีผลทำให้เนื้อเรื่องมีความสนุกแต่กระชับได้ใจความ รวมถึงยังสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเรื่องเล่า นั้น ๆ ได้อีกด้วย

5. 90' Shock เดอะช็อกคลัศจรรย์ เล่ม 1-3 หนังสือในชุดนี้รวบรวมสถานที่ที่ทางรายการได้เดินทางไปในสถานที่ต่าง ๆ ที่ขึ้นชื่อว่าผีดู โดยจะบอกถึงเรื่องราวหลอนๆ หรือเหตุการณ์จริงที่เล่าต่อกันมาไม่ว่าจะเป็นอาคารพืในสถานที่นั้น ๆ ซึ่งนำเสนอในรูปแบบการ์ตูน

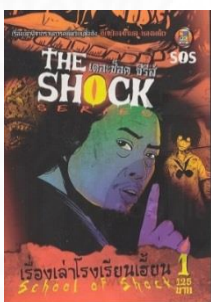

ภาพที่ 6 หนังสือ 90 Shock เดอะช็อกคลัศจรรย์ เล่ม 1 สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก <https://www.getbookie.com/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B9%89%E0%B8%B2/%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%94/3k7wwjx-90-Shock-%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B9%87%E0%B8%AD%E0%B8%84%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%88%E0%B8%A3>

หนังสือชุด 90 shock เดอะช็อกคลัศจรรย์ มีด้วยกันทั้งหมด 3 เล่ม เป็นเรื่องเล่าที่มีลักษณะเดียวกัน กล่าวคือเป็นการนำเรื่องราวในรายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่ได้ออกอากาศไปแล้วมารวบรวมเป็นรูปเล่ม รวมถึงมีการนำเรื่องที่ดีเจออกไปสำรวจยังสถานที่ต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงว่ามีความ

น่ากลัว หรือมีผีวิญญานหรือในช่วง “90 Shock สัญจร” มารวบรวมไว้ในหนังสืออีกด้วย ซึ่งก็ตรงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ที่ผิดุ โดยคล้ายกับการพบแบบเรื่องเกี่ยวกับสถานที่เฮี้ยนที่ผู้วิจัยศึกษาในบทถัดไป โดยจากการศึกษาก็พบว่า เป็นแบบเรื่องที่พบมากที่สุดจากข้อมูลที่ผู้วิจัยศึกษา นอกจากนี้รูปแบบทั้งการตั้งชื่อหนังสือและรูปภาพหน้าปกก็ยังคงมี “ดีเจป๊อง” และชื่อรายการ “The Shock” เหมือนกับหนังสือเล่มที่ผ่านมาก่อนหน้า ซึ่งนอกจากจะใช้ชื่อ “The Shock” แล้วยังมีชื่อ “90 Shock” ซึ่งเป็นชื่อของทางรายการเดอะ ช็อก ก่อนที่จะเปลี่ยนมาเป็นชื่อปัจจุบัน เนื่องจากทางรายการได้เปลี่ยนสถานีวิทยุการออกอากาศมาหลายสถานี/หลายคลื่นวิทยุ/หลายครั้งก่อนที่จะเป็นรายการในช่องปัจจุบัน

6. การ์ตูน *The Shock* เรื่องเล่าโรงเรียนเฮี้ยน ตีพิมพ์ปี พ.ศ.2556 รวมเรื่องเล่า “ผี” จากรายการคลื่นวิทยุ โดยดีเจป๊อง กพล ทองพลับ มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเล่าผีที่เกิดในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็น “School Horror” “เพื่อนซี้ เพื่อนตาย” “ม.3/13”

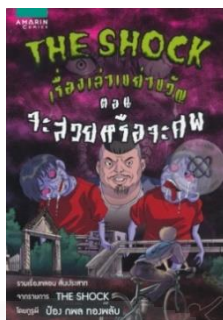

ภาพที่ 7 หนังสือการ์ตูน *The Shock* เรื่องเล่าโรงเรียนเฮี้ยนสืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก [https://www.se-](https://www.se-ed.com/product/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B8%B9%E0%B8%99-The-Shock-%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%AE%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A2%E0%B8%99.aspx?no=9786163231840)

[ed.com/product/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B8%B9%E0%B8%99-The-Shock-%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%AE%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A2%E0%B8%99.aspx?no=9786163231840](https://www.se-ed.com/product/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B8%B9%E0%B8%99-The-Shock-%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%AE%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A2%E0%B8%99.aspx?no=9786163231840)

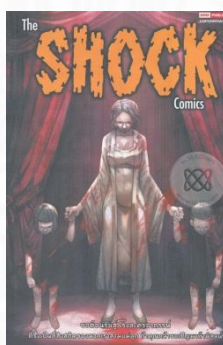
7. การ์ตูน *The Shock* เรื่องเล่าเขย่าขวัญ ตอน จะสวยหรือจะศพ ตีพิมพ์ปี พ.ศ.2560 รวบรวมเรื่องเล่าสยองขวัญในรายการ *The Shock* เช่นเรื่อง “หลอนบนทาง

หลวง” “จะสวยหรือจะศพ” “แกลังกันเราไม่ว่า แกลังคีนอย่างมาร้อง” และ “คนที่ 11” ในรูปแบบการ์ตูนแนวมืด

ภาพที่ 8 หนังสือการ์ตูน The Shock ชุดเรื่องเล่าเขย่าขวัญ เล่ม 1 สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก <https://www.se-ed.com/product/การ์ตูน-The-Shock-เรื่องเล่าเขย่าขวัญ-ตอน-จะสวยหรือจะศพ.aspx?no=9786161817909>

8. *The Shock Comics* ตีพิมพ์ปี พ.ศ.2561 เป็นเรื่องราวที่นำมาจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก แต่นำมาเสนอในรูปแบบการ์ตูน โดยมีเรื่องเล่าทั้งหมด 7 เรื่อง อาทิ “วิญญาณหอพัก” “ห้องน้ายามดึก” “ตะลุยกบ้านร้าง” เป็นต้น

ภาพที่ 9 หนังสือ The Shock Comics เล่ม 1 สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก <https://www.se-ed.com/product/การ์ตูน-The-Shock-Comics-เล่ม-1.aspx?no=9786164571228>

ในหนังสือของเดอะ ซ็อก ที่จัดตีพิมพ์ในรูปแบบของการ์ตูน ก็ยังมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสถานที่เฮี้ยนหรือสถานที่ที่เชื่อว่าผีดู ไม่ว่าจะเป็นหอพัก บ้านร้าง ถนนหนทาง หรือ

สถานที่ที่มีตำนานเกี่ยวกับความน่ากลัวในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ที่ผิดุได้รับความนิยมจากผู้ฟังและผู้อ่านเป็นจำนวนมากจึงมีการจัดพิมพ์เนื้อเรื่องในลักษณะดังกล่าวออกมาเป็นประจำ

ส่วนในหนังสือชุดการ์ตูนของเดอะ ช็อก ก็ยังคงรูปแบบในเรื่องของการตั้งชื่อโดยจะใช้ชื่อ “The Shock” ส่วนหน้าปกอาจจะไม่ได้เป็นรูปภาพของดีเจปองแต่ก็มี 1 เล่ม ที่เป็นรูปภาพการ์ตูนของดีเจปอง ผู้วิจัยคิดว่าการออกหนังสือในรูปแบบการ์ตูนนั้นเป็นการเพิ่มฐานแฟนคลับ หรือผู้ติดตามที่เป็นเด็ก เนื่องจากว่าโดยปกติแล้วทางรายการจะออกอากาศในช่วงประมาณเที่ยงคืน-ตีสาม กลุ่มผู้ฟังก็จะเป็นช่วงวัยหรือถึงวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นการเพิ่มฐานอายุของผู้ฟังหรือผู้ติดตามก็ทำให้มีกลุ่มคนที่มีความชอบหรือเป็นกลุ่มเดียวกันมากขึ้นทั้งด้านปริมาณและฐานอายุผู้ฟังซึ่งต่อไปในอนาคตก็อาจจะเป็นผู้ติดตามรายการเดอะ ช็อกต่อไปด้วย

จากการศึกษาเรื่องเล่าเดอะ ช็อก ในสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้ว่าการตั้งชื่อเรื่องมักจะปรากฏคำว่า “The Shock” หรือ “ดีเจปอง” ทำให้เห็นว่าคนอ่านสามารถทราบเนื้อหาเรื่องเล่าได้จากชื่อหนังสือที่เป็นชื่อเดียวกับรายการวิทยุ ย่อมหมายความว่ารายการวิทยุก็เป็นที่รับรู้ของคนในสังคมว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับผี รวมถึงชื่อ “ดีเจปอง” ก็เป็นสิ่งที่ทำให้คนอ่านทราบว่าเรื่องเล่าจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องผี ซึ่งคนทั่วไปก็ตั้งฉายาให้เขาเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผีเช่นกัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นชื่อ “The Shock” หรือ “ดีเจปอง” คนก็สามารถทราบได้ทันทีว่าจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องผีอย่างแน่นอน แสดงถึงความนิยมและการเป็นที่รู้จักของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ความสามารถในการเข้าถึงผู้อ่านก็มีความแพร่หลายและเป็นที่รู้จักมากขึ้น ซึ่งในระยะแรกของการจัดจำหน่ายจะมีแค่ในช่องทางของรายการวิทยุเดอะ ช็อก หรือใน internet เท่านั้น แต่ต่อมาในระยะหลังได้มีช่องทางการจัดจำหน่ายในร้านหนังสือชั้นนำของห้างสรรพสินค้าที่เข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นกว่าเดิม

2.1.2.2 เรื่องเล่าจากรายการวิทยุ “เดอะ ช็อก” ในรูปแบบสื่อซีดี, วีซีดี และเอ็มพีสาม

รายการเดอะ ช็อก ได้ออกสื่อซีดีชุดเอ็มพีสามทั้งหมด 30 ชุด เป็นการรวบรวมเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ช็อก ไว้ซึ่งในแต่ละชุดจะมีเรื่องเล่าชุดละประมาณ 20 เรื่อง และจะมีเรื่องเล่าจากการเดินสายรายงานสดตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งแต่ละชุดมีทั้งหมดดังนี้

ตารางที่ 1

รายชื่อซีดีเอ็มพี3 รวมเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ช็อก

1. จุดเริ่มต้นของความหลอน	2. หลอนต่อเนื่อง
3. หลอนNonStop	4. หลอนหักดิบ
5. หลอนเขย่าขวัญ	6. หลอนต้องห้าม
7. หลอนสยองจิต	8. หลอนเผาผี
9. หลอนผีเปลว	10. หลอนดับจิต
11. หลอนขนหัวลุก	12. หลอนสะพรึง
13. หลอนศุกร์13	14. หลอนต้องคำสาป
15. หลอนสยองข้ามคืน	16. ผีซ่อนคน
17. กลเรียกผี พิธีเรียกตาย	18. แปกและน่าค้นหา
19. โคตร...ผีดู	20. จิตหลุด
21. เฮี้ยน...สุดๆ	22. สยองยิ่งกว่า
23. สยามเมืองหลอน	24. คืนนี้ ... ผีออกอาละวาด
25. ฝัน - บ้า - คร่าวิญญาณ	26. ไม่ตลกนะคริส
27. บรี้ออออส์	28. อลังการ...งานหลอน
29. แดนสยอง	30. ปิดตำนานสยอง

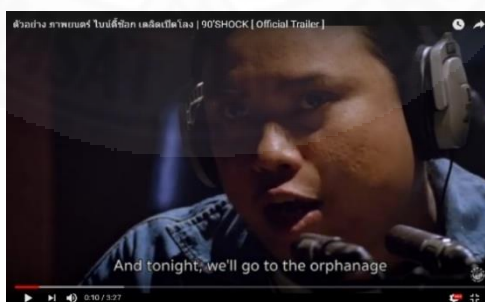
ภาพที่ 10 หน้าปกซีดี The Shock ในรูปแบบ mp3. Cabmoo Studio Channel. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=VD2eglgpLb4>

รายการเดอะ ช็อก ในรูปแบบ CD, mp3 ผู้ผลิตมีการนำเทคโนโลยีที่เข้าถึงได้ง่ายนั้นก็คือการฟังมาเป็นจุดเด่น ซึ่งโดยปกติแล้วการฟังรายการเดอะ ช็อก จะต้องฟังในรูปแบบการออกอากาศสดซึ่งอาจจะมีเข้าถึงผู้ฟังได้บางกลุ่มเท่านั้นเนื่องด้วยในเรื่องความสะดวกของ

ช่วงเวลาที่ยืดหยุ่นเข้าถึงคนได้เฉพาะกลุ่ม แต่หากเป็น CD mp3 ผู้ฟังก็สามารถเลือกช่วงเวลารับฟัง และสามารถฟังได้ไม่จำกัดสถานที่เพียงแต่ต้องมีเครื่องเล่น CD หรือ mp3 นอกจากนี้ยังสามารถย้อนรับฟังเรื่องเล่าได้อีกด้วย อีกทั้งยังสังเกตการณ์ตั้งชื่อเรื่องเล่าจะมีคำที่สื่อความหมายถึงสิ่งน่ากลัว ลึกลับ หรือสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น “หลอน” “เขย่าขวัญ” “สยอง” “คำสาป” “ผี” “เฮี้ยน” “ผีดู” “จิตหลุด” “วิญญาณ” “ขนหัวลุก” “ตาย” เป็นต้น

2.1.2.3 ผลงานของ “เดอะ ช็อก” ในภาพยนตร์

เรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ช็อก ได้มีการนำไปสร้างหรือดัดแปลงเป็นภาพยนตร์หลายเรื่อง ดังนี้ “ไนน์ตี้ช็อค เบลิดเปิดโลง” ภาพยนตร์เรื่องนี้ออกฉายครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นภาพยนตร์แนวตลก, แอคชั่น, สยองขวัญ เป็นเรื่องราวที่จำลองรูปแบบการปฏิบัติงานภาคสนามของรายการวิทยุเดอะ ช็อก หรือในขณะนั้นใช้ชื่อรายการว่า “ไนน์ตี้ช็อค” ที่ให้ติงและผู้ฟังที่บ้านเข้าไปพิสูจน์เรื่องผีในสถานที่ต่าง ๆ โดยในภาพยนตร์ก็ได้ใช้ติงเปอง ในการแสดงเป็นติงใน เรื่องด้วย ซึ่งเป็นอิทธิพลของรายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่แพร่หลายในรูปแบบสื่อประเภทอื่น ซึ่งรูปแบบของภาพยนตร์ก็เป็นการใช้รูปแบบของรายการวิทยุมานำเสนอเรื่องผีซึ่งทำให้เห็นว่ารายการเดอะ ช็อก เป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จักทั้งตัวของรายการ ตัวของติง และรูปแบบการจัดรายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่นำเสนอผ่านเนื้อหามาในภาพยนตร์ ทั้งนี้ยังทำให้เห็นว่าเรื่องผีที่ประสบพบเจอในสถานที่ต่างก็เป็นเรื่องที่น่ากลัวของคนในสังคมไทยจนมีการนำเสนอผ่านสื่อภาพยนตร์ สอดคล้องกับการศึกษาแบบ เรื่องของผู้วิจัยที่มีการพบเรื่องผีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ลึกลับหรือสถานที่เฮี้ยนมากที่สุดเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 11 ภาพติงเปองจากภาพยนตร์เรื่อง “ไนน์ตี้ช็อค เบลิดเปิดโลง” Five Star Movies สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=1EiVTMHwD8Q>.

ต่อมาทางรายการได้สร้างภาพยนตร์ขึ้นมาเป็นเรื่องที่สองนั่นก็คือ “เดอะ เลตเตอร์ เขียนเป็นส่งตาย” ในปี พ.ศ. 2549 โดยเนื้อเรื่องภาพยนตร์เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับจดหมาย

ลูกโซ่ซึ่งเป็นจดหมายให้ผู้ที่ได้รับส่งต่อไปเรื่อย ๆ โดยอาจจะมีเงื่อนไขว่าถ้าไม่ส่งต่ออาจจะเสียชีวิตหรือเกิดสิ่งไม่ดีขึ้นในชีวิต ภาพยนตร์เรื่องนี้กำกับโดยกพล ทองพลับ

ภาพที่ 12 หน้าปกซีดีภาพยนตร์เรื่อง “ไนน์ตี้ซ็อก เติลิตเปิดโลง” วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก

https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%84%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%8A%E0%B9%87%E0%B8%AD%E0%B8%84_%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%87.

เรื่องเดอะเลตเตอร์ เขียนเป็นส่งตาย เป็นเรื่องที่ตีใจปอง และทีมงานเดอะ ซ็อก เป็นผู้กำกับและอำนวยการสร้างเอง โดยมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความลึกลับ ความเชื่อของจดหมายลูกโซ่ ซึ่งในขณะนั้นได้รับความนิยมและมีความเชื่อและเรื่องเล่าเกี่ยวกับผลกระทบของจดหมายลูกโซ่เป็นจำนวนมาก เห็นได้จากวิธีการโปรโมตภาพยนตร์เรื่องนี้ที่สร้างความไม่สบายใจให้กับผู้รับเนื่องจากการใช้การใช้จดหมายลูกโซ่ที่มีเนื้อหาหลักขณะว่าจดหมายฉบับที่ว่าเขียนมาจากเพื่อนคนหนึ่งบอกว่าตนคงจะตายไปแล้วที่จดหมายฉบับนี้มาถึงมือผู้รับ และคนที่ได้รับจดหมายนี้จะต้องเขียนจดหมายส่งต่อไปอีกจำนวน 29 ฉบับ มิเช่นนั้นก็จะต้องจบชีวิตเช่นเดียวกับตน พร้อมกับลงท้ายเป็นรูปลายเส้นภาพแขวนคอและข้อความว่าให้มาพบกันวันที่ 23 พฤศจิกายน (MGR ONLINE, 2549)

จากเนื้อหาจดหมายดังกล่าวทำให้กพล ทองพลับ ที่เป็นผู้กำกับได้ชี้แจงพร้อมกับขอโทษที่สร้างความตกใจให้กับผู้รับ โดยกล่าวถึงจุดมุ่งหมายว่าเพียง “จะย้าเตือนให้ผู้รับรู้สึกถึงเกี่ยวกับเรื่อง จดหมายลูกโซ่ ว่ามันเป็นเรื่องที่เราเคยมีประสบการณ์ร่วมกันในสังคม แม้กระทั่งปัจจุบันจดหมายลูกโซ่มันก็ยังคงมีอยู่ นะครับ” (MRG ONLINE, 2549) หากผู้ที่ได้รับไม่ปฏิบัติตามที่

จดหมายบอกก็จะทำให้เกิดเรื่องไม่ดีกับชีวิตของคุณคนนั้น ซึ่งถือเป็นความเชื่อใหม่ที่เกิดขึ้นมาในยุคสมัยนั้นและยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบันเช่นเดียวกัน

2.1.2.4 ผลงานของ “เดอะ ช็อก” ทางโทรทัศน์และสื่อออนไลน์

นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อภาพยนตร์แล้ว รายการเดอะ ช็อก ยังได้มาปรากฏอยู่ในสื่อโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่แพร่หลายและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยรายการเดอะ ช็อก ได้ใช้สื่อโทรทัศน์และสื่อออนไลน์หลากหลายช่องทาง โดยมีรายการที่เคยออกอากาศในอดีต เช่น *Live shock* ช่อง Live TV *Shock Station* ช่อง มิติ4 *The shock festival* ช่อง GMM ONE *THE SCARY TV* ช่อง True Vision 363 *นั่งติดผี THE SHOCK ON TV* ช่องOne เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัจจุบันมีช่องทางที่สามารถติดตามรายการทางโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ ดังนี้ *หลอนศาสตร์* ช่อง Joox และยังมีช่องทาง website Youtube ชื่อว่า *The Shock*

13

แอปพลิเคชัน Joox เป็นแอปพลิเคชันที่ใช้ในการฟังเพลงทั้งเพลงไทยและต่างประเทศ มีการถ่ายทอดสดคอนเสิร์ต ทั้งนี้เรื่องเล่าจากรายการเดอะ ช็อก ได้เผยแพร่เรื่องเล่าในรูปแบบเสียงเหมือนรูปแบบการฟังจากเอ็มพีสามหรือซีดีแต่เปลี่ยนเป็นรูปแบบออนไลน์ ซึ่งมีผู้ติดตามอยู่ทางช่องทางนี้กว่าหนึ่งหมื่นคน นอกจากนี้ยังมีคนกดเข้าไปรับฟังในแต่ละตอนกว่า 1 ล้านครั้ง แม้ว่าเพิ่งจัดตั้งรายการทางแอปพลิเคชัน Joox ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2561 เท่านั้น

การเข้าถึงรายการในรูปแบบแอปพลิเคชันเป็นรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่ายเนื่องจากปัจจุบันนี้เครื่องมือสื่อสาร หรือแท็บเล็ตก็เข้าถึงคนในสังคมได้แทบทุกคนชั้นในสังคม รวมถึงมีความสะดวกและง่ายในการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ส่วนในช่อง Youtube ผู้ฟังสามารถรับฟังเรื่องจากรายการเดอะ ช็อก ได้ทั้งในขณะที่ออกอากาศสดและสามารถรับชมรายการย้อนหลังได้อีกด้วย และทางรายการก็ได้ทำคลิปวิดีโอแยกเรื่องเล่าที่ได้รับความนิยมแยกเป็นเรื่องๆ เพื่อให้ผู้ฟังสามารถรับชมได้ง่ายขึ้นและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นด้วย ซึ่งในช่อง Youtube ได้มีการจัดตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2558

ภาพที่ 13 เรื่องเล่าของรายการเดอะ ช็อก ในช่อง Joox สืบค้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2561, สืบค้นจาก <https://www.joox.com/th/radio/2917>.

2.1.2.5 “เดอะ ช็อก” ในละครเวที

รายการเดอะ ช็อกได้สร้างขึ้นในรูปแบบละครเวทีในปี พ.ศ.2559 โดยร่วมกับบริษัทซีเนริโอ ได้นำเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่เป็นเรื่องที่ได้รับคามนิยมในกลุ่มคนฟังมาสร้างเป็นละครเวที “นั่งติดผี The Shock on Stage” มีลักษณะรูปแบบละครเวทีผสมผสานกับโชว์ที่ “คัตสรร” เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีจากรายการเดอะ ช็อก มาดัดแปลงเป็นรูปแบบละครเวที เช่น “เรื่องหลอน ๆ ในห้องดับจิต, เรื่องบังกาลอเอี้ยนหลังเหตุการณ์สึนามิในปี 2547 และเรื่อง “ขงู” ในโรงเรียนนาฏศิลป์ หรือเรื่องเกี่ยวกับปริศรที่ผีมีผี หรืออย่างห้องดนตรีไทย ซึ่งถือว่าได้รับการตอบรับค่อนข้างดีจากคนทั่วไปรับชมเนื่องจากเป็นรูปแบบแปลกใหม่ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน ประกอบกับคนไทยนั้นมีความสนใจเรื่องผีเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว อีกทั้งรายการเดอะ ช็อก ก็เป็นรายการที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมมาอย่างยาวนานในเรื่องเกี่ยวกับผีอยู่ ซึ่งเรื่องที่น่ามาแสดงก็เป็นเรื่องเล่าที่ได้รับฟังมาจากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ช็อก และได้รับกระแสตอบรับจากผู้ฟังว่ามีความน่ากลัวและเรื่องดังกล่าวก็ยังนำมาเล่าอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 14 ภาพโฆษณาละครเวที “นั่งติดผี The Shock on stage” ภัฏกร เวียงอินทร์ สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2560, สืบค้นจาก<http://www.senseonfilms.com/>

จากโปสเตอร์ที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ละครเวทีจะเห็นได้ว่าก็ยังคงเอกลักษณ์ของรายการทั้งคำที่ใช้จากรายการ “The Shock” รวมถึงดีเจที่ป๊อง ที่เป็นเหมือนสัญลักษณ์ของรายการเดอะ ช็อก และเรื่องเกี่ยวกับผีวิญญานและสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ รวมถึงคำประชาสัมพันธ์ที่กล่าวว่า “จากรายการวิทยุผีสุดฮิต สู่ละครเวทีเขย่าขวัญแนวใหม่” ซึ่งจากคำดังกล่าวทำให้เห็นถึงความนิยมของรายการเดอะ ช็อก ที่เป็นที่รู้จักและทราบกันดีของคนในสังคมไทย นอกจากนี้เรื่องที่คัตสรรนำมาแสดงในละครเวทีก็เป็นเรื่องเล่าจากรายการวิทยุที่มีผู้ฟัง ติดตามกันมาเป็นเวลานานแต่จะสังเกตได้ว่าล้วนแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสถานที่ที่ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับแบบเรื่อง

ผู้วิจัยพบมากที่สุดในการศึกษาเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่มีการกล่าวถึงสถานที่ที่มีผีหรือพบจวิญญาณผีในสถานที่ต่าง ๆ หลายเรื่อง

2.1.2.6 การประกวดเพลงผีของ “เดอะ ซ็อก”

การประกวดเพลงผี เป็นการเชิญชวนให้แฟนรายการหรือผู้ที่มีความสามารถด้านดนตรี ได้เข้าร่วมส่งเพลงเข้าประกวดโดยจะต้องแต่งเนื้อร้องและทำนองขึ้นมาใหม่ทั้งหมด ซึ่งจะมีโจทย์จากทางรายการคือใช้เรื่องเล่าผีที่มีผู้โทรเข้ามาเล่าในรายการและทางรายการคัดสรรเรื่องเล่ามาทั้งหมด 10 เรื่อง เพื่อเป็นแรงบันดาลใจหรือเป็นหัวข้อให้ผู้เข้าประกวดแต่งเพลงให้เข้ากับหัวข้อ โดยผู้ที่ชนะรางวัลจะได้รับเงิน และเพลงบางเพลงที่ส่งเข้ามาประกวดก็จะนำไปใช้ในการจัดรายการต่อไป โดยการประกวดดังกล่าวได้รับความสนใจจากผู้ฟังและผู้สนใจพอสมควร ซึ่งได้จัดขึ้นมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว เช่น เพลงแมนชั่นท้ายซอย เพลงจิตสุดท้าย เพลงผู้หญิงชุดดำ เพลงอีจันท์เอ๋ย เป็นต้น ซึ่งเรื่องราวที่นำมาเป็นโจทย์เพลงก็เป็นเรื่องเล่าที่ได้รับความนิยมในรายการวิทยุเป็นอย่างมาก เช่น เรื่องผู้หญิงชุดดำ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงชุดดำที่มักจะมารอโบกรถแท็กซี่บริเวณวัดแห่งหนึ่งช่วงดึกๆ ทุกวัน และยังมีเรื่องจิตสุดท้าย ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับพยาบาลคนหนึ่งที่เสียใจเรื่องความรักแล้วฆ่าตัวตายแต่วิญญาณยังคงวนเวียนมาทำงานในโรงพยาบาลตอนกลางคืน เป็นต้น โดยเรื่องจิตสุดท้าย ได้เป็นเรื่องเล่าที่เป็นหัวข้อในการแต่งเพลงประกวดของรายการเดอะ ซ็อก ในปีพ.ศ.2556 และได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 โดยผู้แต่งคำร้อง/ทำนอง/เรียบเรียงดนตรีโดย/ ทวีสุข สีจันเหนือ และขับร้องโดย น.ส.กัลยา ดวงสุวรรณ (ทวีสุข สีจันเหนือ, 2556) ซึ่งเพลงมีเนื้อร้องดังนี้

หมอกเทาบางๆ ท้องฟ้าสีดำทอดไปแสนไกล กับความเหงาเข้ามาเกาะกินหัวใจ เดี่ยวดายสิ้นไร้หนทาง ฉากสุดท้ายก่อนที่ทุกสิ่งนั้นจะดับเลือนหายไป ภาพของเธอยังคงวนเวียนในใจ ข้างในห้วงหาอาวรณ์

(*) เหมือนมีบางสิ่ง เหมือนมีบางอย่าง บอกฉันให้คอยติดตามเธอไป ทุกข์ยังซ้ำเท่าไรร์ ยังทนยังรอเธออยู่เสมอ (**)
กลางคืนเหน็บหนาวมีแต่ความว่างเปล่า ปวดร้าวลึกเกินบรรยาย อยากอธิบายแต่ใครเขาก็คงไม่เข้าใจ หวังแค่เพียงเศษบุญ ช่วยเกื้อหนุนพลังให้ก้าวเดินไป (***)
โปรดจงรู้ไว้จิตสุดท้ายฉันยังรักเธอ

เร่งสร้างกุศผลแห่งกรรมดี จะช่วยชี้หนทางสว่าง แสงธรรมนำ
ทาง จิตใจปล่อยวางนำสู่ภพภูมิที่ดี (*)(**)(***) (ข้อมูลจากการถ่ายทอด
เสียงของผู้วิจัย)

จากเนื้อเพลงจะทำให้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องเล่าเรื่อง “จิตสุดท้าย”
เบื้องต้นได้ว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิญญาณที่ผิตหวังจากความรัก และแสดงให้เห็นถึงความเชื่อ
เกี่ยวกับเรื่องภพภูมิ และการทำความดี และการปล่อยวาง

2.1.2.7 รูปแบบของ “เดอะ ช็อก” ในธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟ

กพล ทองพลับ ได้เปิดร้านอาหารชื่อ “The Shock ข้าวต้มผี” โดยใช้
รูปแบบเกี่ยวกับเรื่องราวความสยองขวัญของเรื่องผีในการจัดทำร้านอาหาร จุดเด่นของร้านเป็นการ
เป็นการคิดชื่อรายการอาหารให้มีความสอดคล้องกับเรื่องผี เช่น “โลงแตก” เป็นรายการอาหารที่มี
วัตถุดิบทำมาจากอาหารทะเล ชุบแป้งทอด และจัดใส่มาในภาชนะที่คล้ายกับโลงศพ หรือการใส่
ข้าวต้มมาในหม้อดินซึ่งเหมือนกับหม้อแม่น้ำ นอกจากนี่ยังมีการขยายธุรกิจร้านกาแฟโดยใช้ชื่อว่า
“The Shock Cafe” อีกด้วย โดยลูกค้าที่มารับประทานอาหารก็เป็นแฟนรายการวิทยุเดอะ ช็อก
ดังนั้นพื้นที่ของร้านอาหารและร้านกาแฟเป็นเสมือนพื้นที่ของแฟนรายการในการรวมกลุ่มหรือชุมนุม
ผู้ที่มีความสนใจเดียวกัน

นอกจากนี่ยังมีการนำเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ช็อก มาเล่าซ้ำใน
กระทู้ตามเพจต่าง ๆ ทั้งจากเพจที่จัดทำโดยรายการวิทยุเดอะ ช็อก “The Shock 13” ที่มีผู้กดไลค์
(Like) ติดตามเป็นสมาชิกกว่า 5 แสนคน และจากบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นเองไม่เกี่ยวกับทางรายการวิทยุ
เดอะ ช็อกไม่ว่าจะเป็น Website Pantip.com , Website theshockghost.xyz ซึ่งเป็นกระทู้ที่เขียน
เรื่องราวมาจากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ช็อกที่ได้ออกอากาศ รวมถึงยังมีผู้ที่สนใจได้คัดสรร
เรื่องราวที่คิดว่าน่ากลัวนำมารวบรวมและจัดทำในรูปแบบคลิปเสียง นอกจากนี้ยังมีเพจ (Page) ใน
Facebook ที่รวบรวมเรื่องเล่าของรายการวิทยุเดอะ ช็อก ไว้อีกมากมาย อาทิ “The Shock คัดเรื่อง
เล่าสยองขวัญ” “รวมเรื่องน่ากลัว The Shock” เป็นต้น ซึ่งในแต่ละเพจก็มีผู้คนที่สนใจกดไลค์ (Like)
หรือติดตามข่าวสารจากเพจนั้น ๆ หลายหมื่นคน การนำมาเล่าซ้ำผ่านผู้ผลิตและช่องทางที่
หลากหลาย ทำให้มีผู้คนเข้าถึงเรื่องเล่าของรายการวิทยุเดอะ ช็อก มากยิ่งขึ้น รวมถึงรู้จักรายการ
เดอะ ช็อก มากขึ้นอีกด้วย

จากการศึกษาเบื้องต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะซ็อก ได้เข้าถึงผู้คนผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเป็นวงกว้าง สอดคล้องกับวิถีชีวิตสมัยใหม่ที่ง่ายและสะดวก ทำให้เดอะซ็อกเป็นความบันเทิงสมัยใหม่ตามแบบวัฒนธรรมประชานิยม และทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าเดอะซ็อกเป็นเครือข่ายทางวัฒนธรรมของผู้ที่ชื่นชอบความบันเทิงจากเรื่องผิ้อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าแม้จะมีการผลิตเรื่องเล่าผิของเดอะซ็อก ออกมาจากสื่อที่หลากหลายรูปแบบมากขนาดไหนก็ตาม แต่เรื่องเล่าผีที่ผลิตออกมากลับนำเสนอเนื้อเรื่อง หรือโครงเรื่องที่ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับสิ่งของอาถรรพ์หรือสถานที่อาถรรพ์ เรื่องที่เกี่ยวกับวิญญาณของญาติ โดยมีสูตรสำเร็จของเรื่องเล่าผีที่มีลักษณะเป็นที่ชื่นชอบของคนในสังคมไทย ทำให้แม้จะมีการผลิตเรื่องเล่าผีในรูปแบบใดก็ตาม แต่หากยังคงยึดโครงเรื่องที่เป็นสูตรสำเร็จที่คนส่วนใหญ่ชื่นชอบก็สามารถขายความบันเทิงที่มีความกลัวและผีเป็นต้นทุนในการสร้างเรื่องเล่าผีได้อย่างไม่รู้จักเช่นกัน

บทที่ 3

แบบเรื่องผีในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ช็อก

การศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ช็อก ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้วิธีการจัดแบบเรื่องของนิทาน (Tale Type) ของ สติธ ธอมป์สัน (Thompson, 1977) โดยศิริพร ณ กลาง (2552, น.75) ได้ให้ความหมายแบบเรื่องไว้ดังนี้

แบบเรื่องนิทาน หมายถึง โครงเรื่องของนิทานที่ทำให้ นิทานแต่ละเรื่องมีลักษณะเฉพาะต่างจากนิทานเรื่องอื่น ๆ สติธ ธอมป์สัน (1977:415) ได้อธิบายว่า แบบเรื่องนิทานแต่ละแบบดำรงอยู่อย่างอิสระใน ลักษณะของเรื่องเล่าที่สมบูรณ์ในตัวเอง นิทานแต่ละแบบเรื่องอาจ ประกอบด้วยอนุภาคเดียวหรือหลายอนุภาคก็ได้...รวมความว่าเมื่อพูดถึง แบบเรื่องนิทาน จะทำให้นึกถึงอนุภาคที่มีลักษณะเด่นของนิทานเรื่องนั้น ๆ หรือลำดับของอนุภาคที่ประกอบกันเป็นนิทานเรื่องนั้น ๆ

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2543, น.33) ได้ให้ความหมายแบบเรื่องว่า เป็นเรื่องที่มีความ สมบูรณ์ในตัวเอง สามารถนำไปเล่าได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องอาศัยความหมายหรือเนื้อความนิทาน เรื่องอื่น ๆ มาช่วยเสริม โดยแต่ละเรื่องก็จะมีเรื่องราวที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งแต่ละเรื่องจะนับเป็น 1 แบบ เรื่อง

สายป่าน ปุริวรรณชนะ (2548, น.74) ก็ได้ให้ความหมายของแบบเรื่องว่าเป็น “โครง เรื่องที่มีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ นิทานที่มีแบบเรื่องเดียวกันจึงได้แก่ นิทานที่มีโครงเรื่องลักษณะ เดียวกัน แม้รายละเอียดของนิทานแต่ละเรื่องจะแตกต่างกัน”

ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของ แบบเรื่อง ว่าหมายถึง โครงเรื่องที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง แต่ละเรื่องจะมีเหตุการณ์เด่นที่แตกต่างจากเรื่องอื่น ๆ ซึ่งอาจจะปรากฏเพียงเหตุการณ์เดียวหรือ หลายเหตุการณ์ก็ได้ การจำแนกแบบเรื่องจะแบ่งตามเหตุการณ์สำคัญซึ่งประกอบกันเป็นโครงเรื่อง

The Types of the Folktale (ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน) เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้น โดยแอนติ อาร์น (Antti Aarne) นักคติชนวิทยาชาวฟินแลนด์ได้นำนิทานพื้นบ้านของยุโรปเหนือและ สแกนดิเนเวียมาจัดทำเป็นดัชนีแบบเรื่องนิทานโดยใช้ชื่อว่า *Verzeichnis der marchentypen* จัดพิมพ์เป็นภาษาฟินแลนด์ ต่อมา สติธ ธอมป์สัน ได้แปลหนังสือดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษและนำ นิทานจากทวีปอื่น ๆ เพิ่มเติมเข้าไปในหนังสือทั้ง ยุโรปตะวันตก ยุโรปตะวันออก อเมริกา อินเดีย ตะวันออกกลาง แอฟริกา แล้วนำมาจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษโดยใช้ชื่อว่า *The Types of the Folktale* หรือ ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน (ศิริพร ณ กลาง, 2552, น.76) ปัจจุบันดัชนีแบบเรื่อง

นิทานพื้นบ้านได้กลายเป็นต้นแบบที่สำคัญในการนำไปวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านตามที่ตั้งต่าง ๆ ทั่วโลก (เอ็อนทิพย์ พิระเสถียร, 2529, น.12)

ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านได้จัดข้อมูลของแบบเรื่องแต่ละแบบโดยใช้การเรียงลำดับหมายเลขตั้งแต่ 1-2499 ซึ่งหมายเลขดังกล่าวจะครอบคลุมนิทานทั้ง 5 หมวด ได้แก่ Animal Tales (นิทานเรื่องสัตว์) Ordinary Folk-Tale (นิทานมหัศจรรย์) Jokes and Anecdotes (นิทานมุขตลก) Formula Tales (นิทานเข้าแบบ) และ Unclassified Tales (นิทานเบ็ดเตล็ด) (ศิริพร ณ ถลาง, 2552, น.76) ทั้งนี้ในแบบเรื่องแต่ละแบบเรื่องได้มีการตั้งชื่อแบบเรื่องโดยใช้ชื่อนิทาน ตำนาน หรือเรื่องเล่าที่คนส่วนมากรับรู้เรื่องโดยทั่วกัน

เอ็อนทิพย์ พิระเสถียร ได้กล่าวถึงวิธีการศึกษาแบบเรื่องจาก *ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน* ว่า

ในการจัดแบบเรื่องดังกล่าว แบบเรื่องแต่ละแบบจะมีหมายเลขประจำแบบเรื่องนั้น ๆ แบบเรื่องที่มีเครื่องหมายดอกจัน (*) และหรือภาษาอังกฤษ (A, B, C ฯลฯ) ประกอบท้ายหมายเลข หมายถึงแบบเรื่องย่อยที่แยกมาจากแบบเรื่องหลัก หรือเป็นแบบเรื่องที่เพิ่มเติมเข้าภายหลัง มักมีส่วนเหมือนกับแบบเรื่องหลักในประการใดประการหนึ่ง นอกนั้นตอนท้ายเล่มจะมีดัชนีเรื่องเพื่อความสะดวกในการค้นหาเรื่องที่ต้องการ และหมายเลขแบบเรื่องด้วย (2529, น.16)

แบบเรื่องแต่ละแบบเรื่องจะมีเรื่องย่อยของนิทาน รวมทั้งประเทศที่ปรากฏเรื่องลักษณะแบบเรื่องนั้น ๆ โดยในเรื่องย่อยของนิทานมีการแบ่งเหตุการณ์ที่สำคัญที่มีการเรียงลำดับอย่างเป็นระบบชัดเจน ทั้งนี้แบบเรื่องใน*ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน* บางแบบเรื่องยังมีแบบเรื่องย่อย (Subtype) ที่แยกออกมาจากแบบเรื่องหลัก กล่าวคือ แม้ว่าแบบเรื่องย่อยสามารถแบ่งออกได้หลายแบบเรื่อง แต่แบบเรื่องย่อยจะมีลำดับเหตุการณ์สำคัญเหมือนกับแบบเรื่องหลัก เช่น ในแบบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานที่อาถรรพ์ที่ผู้วิจัยศึกษาพบในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ผู้วิจัยพบว่าในแบบเรื่องดังกล่าวสามารถจำแนกแบบเรื่องย่อยได้ 3 แบบเรื่อง แม้ว่าแบบเรื่องย่อยทั้งสามแบบเรื่องจะมีลำดับเหตุการณ์หลักที่แตกต่างกัน แต่ก็ยังพบเหตุการณ์สำคัญของแบบเรื่องดังกล่าวที่มีร่วมกันคือ เหตุการณ์การเดินทาง และเหตุการณ์การพบเรื่องลึกลับ/เหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของแบบเรื่องดังกล่าว

ในหนังสือ *The Types of the Folktale* ของ สติธ ธอมป์สัน อาจจะไม่ได้อ้างถึงแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านเกี่ยวกับเรื่องผีโดยตรงแต่ก็มีการกล่าวถึงแบบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ (Supernatural) โดยอยู่ในหัวข้อ ORDINARY FOLK-TALE หรือ “นิทานพื้นบ้านทั่วไป” (ศิริพร ณ ถลาง, 2552, น.140) ซึ่งมีทั้งแบบเรื่อง “Supernatural Adversaries (ศัตรูผู้มีอำนาจ

เหนือธรรมชาติ)” “Supernatural or Enchanted Husband (Wife) or Other Relatives (สามี ภรรยา หรือวงศ์ญาติผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติหรือถูกสาป)” “Supernatural Helpers (ผู้ช่วยเหลือ ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ)” “Magic Objects (ของวิเศษ)” (ศิราพร ณ ถลาง, 2552, น.140)

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าในดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อก เช่น

แบบเรื่องปราสาทผีสิง (GhostsHaunt Castle) ดังนี้

*Type1160 The Ogre in the Haunted Castle. Beard caught fast. Cf. Type 326. Motifs : E282. Ghosts haunt castle. K1111.1. Ogre's (dwarf) beard caught fast. *BF III 259. – Finnish 108; Finnish-Swedish 1; Estonian 2; Lappish 1; Swedish 98 (Uppsala 6, Stockholm 9, Göteborg 46, Lund 11, Liungman 10, misc. 16) ; Norwegian 1; Danish 1; Flemish 1; Hungarian 1; Russian : Andrejev.*

กล่าวถึงยักษ์หรือคนแคระในปราสาทผีสิง มีอนุภาคสถานที่ผีสิงที่คล้ายกัน ซึ่งเป็นแบบ เรื่องคล้ายกับ “แบบเรื่องสถานที่เขี้ยน” ที่ผู้วิจัยศึกษาจากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี้อก แต่ก็ยังมีเรื่องเล่าอีกหลายเรื่องในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซี้อก ที่มีโครงเรื่องแตกต่างไปจากดัชนีแบบ เรื่องนิทานพื้นบ้าน เนื่องจากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี้อก เป็นเรื่องเล่าสมัยใหม่มีใช้นิทาน พื้นบ้าน และมีเนื้อหาหลากหลายมากกว่าที่ปรากฏในแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังพบดัชนี อนุภาคนิทานพื้นบ้าน (Motif-Index of Folk-Literature) ที่มี อนุภาคเรื่อง E323.1.1 แม่ที่เสียชีวิต ไปแล้วกลับมาเลี้ยงดูลูก

*E323.1.1. E323.1.1. Dead mother returns to suckle child. *Types 403, 450; *BP I 96; *JellinekZs. f. Vksk. XIV 323; Finnish-Swedish: Wessman4 No. 27; India: *Thompson-Balys; Chinese: Eberhard FFC CXX 260; N. A. Indian: *Thompson Tales 350 n. 263, (LuiseCo): DuBois UCal VIII 153; Africa (Kweli): Sieber89; Jamaica: Beckwith MAFLS XVII 266 No. 74, 275 No. 88. (Thompson, 1987, p.892)*

โครงเรื่องลักษณะนี้ยังพบในประเทศจีน อินเดีย ฟินแลนด์ แอฟริกา เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าลักษณะดังกล่าวมีลักษณะเป็นสากล เนื่องจากพบเจอในหลากหลายภูมิภาคของโลกแม้ว่าจะมีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมก็ตาม ซึ่งจากการศึกษาเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี้อก ผู้วิจัย

พบว่า มีเรื่องเล่าของรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่ใกล้เคียงกับแบบเรื่อง E323.1.1 ซึ่งเป็นเรื่องเล่าที่ออกอากาศในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณยะ) มีรายละเอียดดังนี้

นำสาวของผู้เล่าเสียชีวิตในระหว่างที่ลูกยังเป็นทารก ทำให้วิญญาณของนำผู้เล่ามาปรากฏตัวเพื่อจะมาดูแลลูกตั้งแต่วันที่นำเสียชีวิต มีคนพบวิญญาณของนำบ่อย ๆ จะมาดูแลคุ้มครองสมาชิกในบ้านให้ปลอดภัย แต่หลังจากที่ลูกชายของนำอายุครบ 20 และตัดสินใจบวชให้นำผู้เล่า ก็ไม่มีใครพบวิญญาณของนำอีกเลย

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเรื่องราวที่กล่าวถึงวิญญาณแม่ที่เสียชีวิตไปแล้วกลับมาเลี้ยงดูบุตรนั้นเป็นโครงเรื่องที่มีลักษณะที่เป็นสากล ดังที่ปรากฏในดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้านและเรื่องเล่าเดอะ ซ็อก แต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในแบบเรื่อง E323.1.1 จากดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน ได้กล่าวว่า *แม่ที่เสียชีวิตไปแล้วกลับมาเลี้ยงดูลูก* อีกทั้งจากเรื่องเล่า “ไม่ระบุ” (คุณยะ) วิญญาณของแม่ที่เสียชีวิตไปแล้วไม่ได้กลับมาเพื่อดูแลหรือเลี้ยงดูบุตรเท่านั้น แต่วิญญาณยังกลับมาเพื่อคุ้มครองดูแลสมาชิกภายในบ้านหลังนั้นด้วย

เนื่องจากการจัดแบบเรื่องในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นบ้านเป็นการจัดข้อมูลโดยรวบรวมนิทานของยุโรปและอินเดีย ทำให้ไม่ครอบคลุมเรื่องเล่าหรือนิทานในภูมิภาคอื่นของโลก ดังที่ศิริพร ณ กลาง (2552, น.78) ได้กล่าวว่า “เราอาจใช้ดัชนีแบบเรื่องฯ เป็นตัวเทียบนิทานของไทยได้บ้าง แต่เนื่องจากข้อมูลนิทานที่นำไปใช้ทำดัชนีแบบเรื่องฯ ไม่ได้รวมนิทานไทยด้วย หากลองเทียบดูจริง ๆ จะพบว่าแบบเรื่องของนิทานไทยไม่มีปรากฏในดัชนีแบบเรื่องฯ” อีกทั้งเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็มีลักษณะที่เป็นเรื่องเล่าสมัยใหม่แตกต่างจากนิทาน ตำนาน หรือเรื่องเล่าสมัยอดีต ดังนั้นผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้วิธีการหาแบบเรื่องของแอนดี อาร์น และสตีช ธอมป์สัน มาใช้ในการจำแนกเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก โดยเป็นการแบ่งโครงเรื่องจากเหตุการณ์หลักในเรื่องเล่า ทั้งนี้ผู้วิจัยจะกำหนดชื่อแบบเรื่องต่าง ๆ ขึ้นใหม่ตามลักษณะเด่นของโครงเรื่องของเรื่องเล่าในแต่ละแบบ เนื่องจากโครงเรื่องของเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ไม่ตรงกับแบบเรื่องที่ปรากฏในดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน

การจัดแบบเรื่องในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ผู้วิจัยจะพิจารณาเรื่องเล่าที่มีโครงเรื่องปรากฏซ้ำกันเป็นจำนวนมาก โดยจัดไว้ในแบบเรื่องเดียวกัน ทำให้สามารถจำแนกแบบเรื่องได้ 7 แบบเรื่อง ส่วนเรื่องเล่าบางเรื่องที่มีเหตุการณ์สำคัญเหมือนกับแบบเรื่องหลักที่ผู้วิจัยศึกษาเพียง 1-2 เหตุการณ์เท่านั้นทำให้ไม่สามารถจัดให้อยู่ในแบบเรื่องได้ ดังนั้นผู้วิจัยจะจัดเรื่องเล่าดังกล่าวให้อยู่ในเรื่องเบ็ดเตล็ด นอกจากนี้เรื่องเล่าบางเรื่องก็ปรากฏเหตุการณ์สำคัญของแบบเรื่องหลักมากกว่า 1 แบบ ผู้วิจัยจะจำแนกเรื่องเล่าเหล่านั้นให้อยู่ในเรื่องแบบผสม กล่าวคือเป็นเรื่องที่มีเหตุการณ์ของแบบเรื่องหลายแบบเรื่องอยู่ในเรื่องเล่าเรื่องเดียวกัน

การลำดับเหตุการณ์หลักของเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ก็มีความสำคัญมาก เพราะจะใช้เป็นตัวจำแนกว่าเรื่องเล่านั้น ๆ มีลักษณะที่สอดคล้องกับแบบเรื่องกลุ่มใด แม้ว่าเรื่องเล่าผีส่วนมากจะเป็นเรื่องราวที่ไม่สลับซับซ้อนมากนัก แต่อาจจะมีการเล่าสลับไปสลับมาของตัวผู้เล่า เนื่องจากผู้เล่าอาจจะเกิดความตื่นเต้นเนื่องจากต้องเล่าเรื่องผ่านสื่อกระจายเสียงที่มีผู้ฟังอื่น ๆ ฟังอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งผู้เล่าไม่ได้เป็น “นักเล่าเรื่อง” ทำให้การเล่าอาจเกิดความสับสน หรือมีการเล่าเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับใจความสำคัญของเรื่องเล่า และบางครั้งเรื่องที่น่ามาเล่าก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นอีกทีหนึ่งอาจทำให้ผู้เล่าเล่าเรื่องได้ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงต้องจัดลำดับเหตุการณ์สำคัญหลักซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่จะทำให้เห็นถึงความแตกต่างและลักษณะเด่นของแบบเรื่องแต่ละแบบ โดยผู้วิจัยจะจัดเรื่องเล่าที่มีลำดับเหตุการณ์หลักเหมือนกันให้อยู่ในแบบเรื่องเดียวกัน

ขั้นตอนในการจำแนกแบบเรื่องจากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก

ผู้วิจัยได้จำแนกแบบเรื่องจากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ได้ทั้งหมด 7 แบบเรื่อง โดยจะแทนด้วยตัวเลข 1 – 7 ตามลำดับและตามด้วยชื่อแบบเรื่องนั้น ๆ เป็นชื่อแบบเรื่องที่ผู้เล่าตั้งขึ้นเองโดยให้มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาของเรื่องซึ่งไม่ตรงกับชื่อแบบเรื่องใน*ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน* หากแบบเรื่องใดมีแบบเรื่องย่อยจะแทนด้วยตัวเลขในแบบเรื่องหลักแล้วตามด้วยตัวอักษร ก.-ฮ. ตามด้วยชื่อแบบเรื่องย่อย ทั้งนี้ในแต่ละแบบเรื่องจะมีลำดับของเหตุการณ์ย่อย ๆ ผู้วิจัยแทนด้วยตัวอักษร A-Z ตามลำดับ

เมื่อจัดกลุ่มแบบเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ได้ 7 แบบเรื่องแล้ว ในบางแบบเรื่องผู้วิจัยยังจำแนกแบบเรื่องย่อยได้ การจำแนกเหตุการณ์สำคัญหลักในแบบเรื่องผู้วิจัยจะใช้ตัวอักษร A-Z ตามลำดับแทนแต่ละเหตุการณ์หลักในแบบเรื่องนั้น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบเรื่องที่ 1. สถานที่เฮี้ยน มีเหตุการณ์สำคัญในโครงเรื่อง ดังนี้

A. การเข้าไปในสถานที่ต่างถิ่น

B. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น

ดังนั้นหากเรื่องเล่าผีเรื่องใดมีเหตุการณ์หลักที่ประกอบไปด้วยลำดับเหตุการณ์เช่นนี้ก็จะจัดเป็นเรื่องเล่าที่อยู่ในแบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน ซึ่งแบบเรื่องลำดับแรกที่ผู้เล่าจำแนกได้จากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก เป็นเรื่องเล่าที่มีเหตุการณ์หลักเกี่ยวกับสถานที่อาถรรพ์ เป็นสถานที่ที่เชื่อกว่ามีผีหรือวิญญาณ ทำให้เกิดเรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติ โดยเป็นแบบเรื่องลำดับที่ 1 มีชื่อแบบเรื่องว่า *สถานที่เฮี้ยน* สามารถเขียนแบบเรื่องนี้ได้ว่า *แบบเรื่อง 1 สถานที่เฮี้ยน*

ทั้งนี้ในแบบเรื่องหลักสามารถจำแนกเป็นแบบเรื่องย่อยได้อีก โดยดูจากเหตุการณ์หลักที่มีร่วมกัน *แบบเรื่อง 1ก.* มีเหตุการณ์หลักคือ การเดินทางไปยังสถานที่ต่างถิ่น โดยเหตุการณ์หลักของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก หรืออนุภาคสำคัญของเรื่องจะปรากฏเป็นเหตุการณ์ที่มีการ

ดำเนินเรื่องอย่างเป็นลำดับ ทำให้เรื่องเล่าแต่ละแบบเรื่องมีเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของแบบเรื่องแต่ละประเภท ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์แบบเรื่องของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด โดยอาศัยการจำแนกเหตุการณ์หลักตามวิธีของดซ์นีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน

3.1 แบบเรื่องของเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด

ผู้วิจัยนำเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด มาจำแนกโดยใช้วิธีการใช้เรื่องย่อ เพราะสังเกตว่าในเรื่องย่อจะมีเหตุการณ์หลักคล้ายคลึงกัน จึงใช้วิธีการจัดแบบเรื่องจากเหตุการณ์หลักแล้วจึงนำเรื่องย่อมาจัดแบบเรื่อง ในการย่อเรื่องเล่าจากการฟัง ผู้วิจัยได้ใช้คำว่า “ผู้เล่า” แทนตัวของผู้ที่เป็นคนเล่าเรื่อง ซึ่ง “ผู้เล่า” อาจจะได้เป็น “การ” หรือเป็นผู้ที่พบกับเรื่องลึกลับโดยตรงแต่อาจจะเป็นผู้ที่ได้รับฟังเรื่องลึกลับมาจากบุคคลอื่นอีกทีหนึ่ง หรืออาจจะอยู่ในเหตุการณ์ลึกลับก็ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “รุ่นพี่” ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559

รุ่นพี่ของผู้เล่าทำงานที่ อ. ศรีราชา วันหนึ่งรุ่นพี่ต้องขับรถจากกรุงเทพฯ ไป อ. ศรีราชาโดยผ่านถนนเส้นหนึ่งซึ่งเป็นทางที่ไม่ค่อยมีคนสัญจรเพราะกลางคืนค่อนข้างเปลี่ยว ภู ๆ ระหว่างขับรถรุ่นพี่เห็นผู้หญิงใส่ชุดขาวเหมือนคนตั้งครรภ์อยู่กลางถนน แต่รุ่นพี่คิดว่าไม่น่าจะใช่คนเพราะเป็นเวลาตึกมากแล้วจึงตัดสินใจขับชน พอขับไปได้ไกลพอสมควร ตั้งใจจะมองกระจกหลังเพื่อดูแต่ปรากฏว่าเห็นผู้หญิงคนนั้นนั่งอยู่เบาะหลังแล้วตะโกนถามว่า “ทำกุทำไม” รุ่นพี่ตกใจจนขับรถเกิดอุบัติเหตุ

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับ “รุ่นพี่ของผู้เล่า” โดย “ผู้เล่า” เป็นผู้ที่ยำนำเรื่องราวดังกล่าวมาถ่ายทอดให้บุคคลอื่นฟังอีกทีหนึ่งแต่มีชื่อ “ผู้ที่พบวิญญาณ” ของเรื่อง ซึ่งผู้ที่พบวิญญาณ ของเรื่องคือ “รุ่นพี่ของผู้เล่า” ทั้งนี้ “ผู้เล่า” เป็นเพียงผู้รับฟังเรื่องเล่ามาอีกทีหนึ่งเท่านั้น

ผู้วิจัยนำเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ทั้งสิ้น 136 เรื่อง มาจำแนกเหตุการณ์หลักและสามารถกำหนดแบบเรื่องได้ 7 แบบเรื่อง ดังนี้

แบบเรื่องที่ 1 สถานที่เฮี้ยน

แบบเรื่องที่ 2 เจอวิญญาณ

แบบเรื่องที่ 3 สิ่งของผีสิง

แบบเรื่องที่ 4 วิญญาณกลับบ้าน

แบบเรื่องที่ 5 เครื่องรางของขลัง

แบบเรื่องที่ 6 ตายแล้วฟื้น

แบบเรื่องที่ 7 คนโดนของ

การจำแนกเหตุการณ์สำคัญของเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ผู้วิจัยจะใช้เรื่องราวหรือเหตุการณ์หลักในเรื่องเล่าที่มีเหตุการณ์หลัก ๆ เหมือนกัน เรื่องเล่าผีเดอะซี้อที่มีเหตุการณ์หลักที่ประกอบด้วยลำดับเหตุการณ์หลักเหมือนกัน เรื่องเล่าเหล่านั้นจะจัดอยู่ในแบบเรื่องเดียวกัน นอกจากนี้จะแบ่งแบบเรื่องได้ 7 แบบแล้ว ยังพบว่าทุกแบบเรื่องจะมีเหตุการณ์หลักสำคัญที่ปรากฏตรงกันคือ **การพบเหตุการณ์ลึกลับ/เหนือธรรมชาติ/ผิดปกติ**

กล่าวคือเหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นเหตุการณ์ที่พบเหตุการณ์ลึกลับหรือเหตุการณ์ที่ไม่สามารถอธิบายได้ บางครั้งเหตุการณ์ดังกล่าวอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นแบบชัดเจนแต่คิดว่ามีสาเหตุมาจากเรื่องลึกลับ/เหนือธรรมชาติ บางครั้งอาจจะไม่ทราบในทันทีว่าสิ่งที่ตนเองพบเป็นวิญญาณ/สิ่งเหนือธรรมชาติ ภายหลังจากจึงทราบว่าสิ่งที่ตนเองพบเป็นวิญญาณก็ถือว่าเป็นเหตุการณ์เดียวกันกับ **การพบเหตุการณ์ลึกลับ/เหนือธรรมชาติ/ผิดปกติ** แสดงให้เห็นลักษณะร่วมของแบบเรื่องเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ

แบบเรื่องแต่ละแบบเรื่องมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2

แบบเรื่องทั้งหมด 7 แบบเรื่อง จากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ

แบบเรื่อง	จำนวน (เรื่อง)
1. แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน	64
2. แบบเรื่องเจอวิญญาณ	29
3. แบบเรื่องสิ่งของผีสิง	5
4. แบบเรื่องวิญญาณกลับบ้าน	5
5. แบบเรื่องเครื่องรางของขลัง	3
6. แบบเรื่องตายแล้วฟื้น	3
7. แบบเรื่องคนโดนของ	2

จากตารางข้างต้นทำให้เห็นว่าแบบเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ มีแบบเรื่องที่ได้รับการคัดเลือกออกอากาศจำนวนมากที่สุด 2 แบบเรื่อง คือ **แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน** และ **แบบเรื่องเจอ**

วิญญาณ ซึ่งจำนวนเรื่องเล่าของทั้งสองแบบเรื่องนี้เมื่อนำมารวมกันจะมีจำนวนมากกว่าครึ่งของเรื่องเล่าทั้งหมดที่ผู้วิจัยศึกษา ทั้งนี้เรื่องที่คัดเลือกมาออกอากาศแสดงให้เห็นถึงความนิยมของเรื่องผีแบบที่คนไทยส่วนมากชื่นชอบจากแบบเรื่องทั้ง 7 แบบเรื่อง จะเห็นได้ว่าแต่ละแบบเรื่องจะมีเหตุการณ์สำคัญที่แตกต่างกัน แต่ก็จะมีเหตุการณ์ที่เป็นเหตุการณ์ร่วมกันของแบบเรื่องทั้ง 7 แบบเรื่อง เรื่องเล่าแต่ละแบบเรื่องมีรายละเอียดต่อไปนี้

แบบเรื่องที่ 1 สถานที่เฮี้ยน กล่าวถึงเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานที่ลึกลับหรือสถานที่ที่มีคนเคยเสียชีวิต โดยมีวิญญาณอาศัยอยู่ที่นั่นและปรากฏให้ผู้คนพบเห็น พบว่ามีแบบเรื่องนี้จำนวนทั้งสิ้น 64 เรื่อง แบบเรื่องนี้ประกอบด้วยลำดับเหตุการณ์ ดังนี้

- A. การเข้าไปในสถานที่ต่างถิ่น
- B. การพบเหตุการณ์ลึกลับ/ผิดปกติ/เหนือธรรมชาติ

แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยนสามารถแยกได้เป็น 3 แบบเรื่องย่อย ดังนี้

แบบเรื่องย่อย 1ก. วิญญาณติดที่ มีเหตุการณ์หลัก ดังนี้

- A. การเข้าไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย/ต่างถิ่น/ต่างที่/บ้านใหม่
- B. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น
- C. การหนี/ย้ายออกจากสถานที่นั้น
- D. การทราบประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ลึกลับ

แบบเรื่องย่อย 1ข. ผีเจ้าที่ มีเหตุการณ์หลัก ดังนี้

- A. การเข้าไปในสถานที่ที่มีวิญญาณเจ้าที่
- B. การทำพฤติกรรมไม่ดีต่อวิญญาณเจ้าที่
- C. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น
- D. การขอขมา/ทำบุญให้เจ้าที่

แบบเรื่องย่อย 1ค. ผีริมทาง ประกอบด้วยเหตุการณ์ดังนี้

ตอนที่ 1 เหตุการณ์ก่อนพบวิญญาณ

- A. การอยู่ในระหว่างการเดินทางบนถนน
- B. การพบวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับขณะเดินทาง

ตอนที่ 2 เหตุการณ์หลังพบวิญญาณ

- C. การทราบประวัติเรื่องราวของสถานที่บริเวณนั้น
- D. การไปทำบุญ

แบบเรื่องที่ 2 เจอวิญญาณ เป็นเหตุการณ์หลักที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับที่พบเห็นวิญญาณ ซึ่งวิญญาณดังกล่าวอาจจะแค่ปรากฏตัวให้เห็น หรืออาจจะมีจุดประสงค์บางอย่าง เช่น มาขอส่วนบุญ หรือขอความช่วยเหลือจาก ผู้วิจัยพบแบบเรื่องนี้จำนวนทั้งสิ้น 42 เรื่อง โดยแบบเรื่องเจอวิญญาณ สามารถจำแนกเป็นแบบเรื่องย่อยได้อีก 3 แบบ ดังนี้

แบบเรื่องย่อย 2ก. คนเห็นผี พบเหตุการณ์หลัก 2 เหตุการณ์ ดังนี้

- A. การพบคนโดยไม่ทราบมาก่อนว่าเขาเสียชีวิตไปแล้ว
- B. การทราบทีหลังว่าตนเองเจอวิญญาณ

แบบเรื่องย่อย 2ข. วิญญาณมาขอส่วนบุญ ประกอบด้วยเหตุการณ์ดังนี้

- A. การพบวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับ
- B. การทำบุญหรือช่วยเหลือวิญญาณ

แบบเรื่องย่อย 2ค. วิญญาณคนรักเก่า ปรากฏเหตุการณ์สำคัญดังนี้

- A. การพบเหตุการณ์ลึกลับหรือเห็นวิญญาณ
- B. วิญญาณเคยเป็นคู่รักกันมาก่อน
- C. การหาสาเหตุของเหตุการณ์ลึกลับ/หาคนให้ช่วยเหลือ
- D. การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณคนรัก

แบบเรื่องที่ 3 สิ่งของผีสิง ปรากฏเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

- A. การได้สิ่งของของคนตาย/เป็นของที่มีเจ้าของมาก่อน
- B. การพบเหตุการณ์ลึกลับ
- C. การทำพิธีเพื่อแก้ไข

แบบเรื่องที่ 4 วิญญาณกลับบ้าน มีเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

- A. การเป็นญาติผู้เสียชีวิต
- B. ผู้เสียชีวิตได้รับการทำนาย/มีลางสังหรณ์ก่อนเสียชีวิต
- C. เกิดเหตุการณ์ลึกลับที่มีลักษณะสัมพันธ์กับผู้ตาย/มีคนเห็นวิญญาณผู้ตาย

แบบเรื่องที่ 5 เครื่องรางของขลัง ปรากฏเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

- A. การได้รับเครื่องราง/ของขลัง

- B. การอธิษฐานขอสิ่งที่ตนเองปรารถนาจากเครื่องราง/ของขลัง
- C. การคิดว่าสิ่งที่ตนเองปรารถนามาจากอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง

แบบเรื่องที่ 6 ตายแล้วฟื้น มีเหตุการณ์ที่สำคัญ ดังนี้

- A. การเสียชีวิตไปชั่วขณะ
- B. การพบเหตุการณ์ลึกลับในขณะที่เป็นวิญญาณ
- C. การฟื้นขึ้นมาจากความตาย

แบบเรื่องที่ 7 คนเล่นของ มีเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

- A. การพบเหตุการณ์ลึกลับ
- B. การทำพิธี/หาคนช่วย
- C. การทราบสาเหตุของเหตุการณ์ลึกลับ

จากการศึกษาเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เบื้องต้น ผู้วิจัยสามารถจำแนกเนื้อเรื่องของเรื่องเล่าทั้งหมดได้ 7 แบบเรื่อง ดังตัวอย่างข้างต้น โดยทุกแบบเรื่องจะมีเหตุการณ์ร่วมกันคือ การพบเหตุการณ์ลึกลับหรือเหตุการณ์เหนือธรรมชาติที่ผู้เล่าไม่สามารถอธิบายได้

นอกจากนั้น “แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน” และ “แบบเรื่องเจอวิญญาณ” เป็นแบบเรื่องหลักที่มีแบบเรื่องย่อย ๆ อีก โดย “แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน” จะมีแบบเรื่องย่อยอีก 3 แบบ โดยแบบเรื่องย่อยทั้งหมดจะมีเหตุการณ์ร่วมกันคือ การเข้าไปในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง แล้วหลังจากนั้นก็พบกับเหตุการณ์ลึกลับ ส่วน “แบบเรื่องเจอวิญญาณ” มีแบบเรื่องย่อย 3 แบบเช่นกัน และแต่ละแบบเรื่องย่อยก็มีเหตุการณ์ร่วมกันคือ การพบเจอวิญญาณ

3.1.1 แบบเรื่องที่ 1 สถานที่เฮี้ยน

เป็นแบบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าผีที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ลึกลับหรือสถานที่ที่ผู้เล่าพบเจอผี ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ *Type 1160 The Ogre in the Haunted Castle. Beard caught fast. Cf. Type 326. Motifs: E282. Ghosts haunt castle.* (Thomson, 1987, p.366) ในหนังสือ *ดัชนีแบบเรื่องนิทานพื้นบ้าน* โดยแก่นหลักหรือเหตุการณ์หลักของ “แบบเรื่องที่ 1 สถานที่เฮี้ยน” คือการอธิบายถึงสาเหตุการพบเจอผีในสถานที่นั้นว่าเป็นเพราะเหตุใดในสถานที่นั้นถึงมีผี เช่น ผีประจำศาล ผีบ้านผีเรือน ผีเจ้าที่ ผีที่ตายอยู่ในสถานที่นั้น หรือผีที่มีความผูกพันกันสถานที่ทำให้ติดอยู่ในสถานที่ดังกล่าว ทั้งนี้แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน พบทั้งหมด 64 เรื่อง สามารถแบ่งเรื่องเล่าผีกลุ่มนี้ออกเป็นกลุ่มย่อยได้อีก 3 แบบ ดังนี้

แบบเรื่องย่อ 1ก. วิญญาณติดที่ เป็นเหตุการณ์หลักที่อธิบายถึงสถานที่ที่เคยมีคนอาศัยอยู่ แต่อาจจะมีเหตุให้ต้องทิ้งร้างหรือมีคนตาย ซึ่งโดยมากจะทราบประวัติของสถานที่หลังจากที่พบเรื่องลึกลับหรือเจอผีแล้ว โดยพบโครงเรื่องแบบ 1.ก จำนวนทั้งหมด 37 เรื่อง และมีเหตุการณ์หลักคือ

A. การเข้าไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย/ต่างถิ่น/ต่างที่/บ้านใหม่ กล่าวคือ เป็นเหตุการณ์การเข้าไปพักอาศัยอยู่ในสถานที่แห่งใหม่โดยไม่ทราบประวัติของสถานที่นั้นมาก่อน ส่วนมากแล้วสถานที่ดังกล่าวจะเป็นที่พักชั่วคราว เช่น บ้านเช่า หอพัก โรงแรม ศาลา โรงเรียน นอกจากนี้อาจจะรวมถึงที่ดิน สถานที่เหล่านี้จะเป็นสถานที่ที่มักเปลี่ยนเจ้าของไปเรื่อย ๆ จึงสืบทราบได้ยากว่าใครเป็นเจ้าของคนแรก ทำให้ไม่ทราบประวัติความเป็นมาของสถานที่ดังกล่าว

B. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น คือ เหตุการณ์ที่พบสิ่งผิดปกติที่ไม่สามารถอธิบายได้หลังจากที่เข้าไปในสถานที่ที่การไม่คุ้นเคย/ไม่เคยไปมาก่อน โดยการเชื่อว่าเหตุการณ์ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับวิญญาณ/ผี เช่น การไปพักที่โรงแรมแห่งหนึ่ง แต่เมื่อถึงเวลาเช้ากลับพบว่าโรงแรมดังกล่าวเป็นโรงแรมร้าง

C. การหนี/ย้ายออกจากสถานที่นั้น เป็นเหตุการณ์การหนี/ย้ายออกจากสถานที่ที่ตนเข้าไปอยู่อาศัย หลังจากพบเหตุการณ์ลึกลับที่ไม่สามารถอธิบายได้

D. การทราบประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ลึกลับ เป็นเหตุการณ์ที่ทราบถึงประวัติของสถานที่พบเรื่องลึกลับ ซึ่งสถานที่ดังกล่าวมักมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีคนเสียชีวิต/วิญญาณ/สิ่งลึกลับ

ดังเช่นเรื่อง “ศาลาข้างทาง” ออกอากาศวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559 มีเนื้อเรื่องดังนี้

ผู้เล่าเดินทางข้ามหมู่บ้านไปกับน้ำโดยการเดินข้ามเขา ระหว่างทางแวะพักที่ศาลา เนื่องจากเริ่มค่ำแล้ว ตกตึกได้ยินคนเดินมาคุยกันสองสามคนเป็นคนแก่มีอายุ สักพักหนึ่งชายหนึ่งคนในนั้นหมุนคอตัวเองแล้วมองมาทางผู้เล่า ผู้เล่ากับน้ำจึงวิ่งหนีแล้วมารู้สึกตัวอีกทีเมื่อมาถึงอีกหมู่บ้านหนึ่ง น้ำจึงเล่าให้คนในหมู่บ้านฟังถึงเรื่องราวที่พบเจอมา คนในหมู่บ้านจึงเล่าให้ฟังว่าศาลาบริเวณนั้นน่าจะเป็นที่สำหรับทรงเจ้าในสมัยก่อน เมื่อหมู่บ้านนั้นเกิดโรคระบาดจึงย้ายหมู่บ้านไปบริเวณอื่น ทำให้บริเวณนั้นเป็นหมู่บ้านร้างสามารถแสดงเหตุการณ์ในแบบเรื่องได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 1ก.

แบบเรื่องย่อ 1ก.	ศาลาข้างทาง
A. การเข้าไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย/ต่างถิ่น/ต่างที่/บ้านใหม่	ผู้เล่าและน้ำแฉะพักที่ศาลาระหว่างเดินทางไปอีกหมู่บ้านหนึ่ง
B. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น	ตกตึกผู้เล่าเห็นชายแก่คนหนึ่งหมุ่นคอตเองได้
C. การหนี/ย้ายออกจากสถานที่นั้น	ผู้เล่าและน้ำแฉะหนีมาจนถึงอีกหมู่บ้านหนึ่ง
D. การหาประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ลึกลับ	คนในหมู่บ้านเล่าให้ฟังว่า ศาลาบริเวณนั้นน่าจะเป็นที่สำหรับทรงเจ้าในสมัยก่อน เมื่อหมู่บ้านนั้นเกิดโรคระบาดจึงย้ายหมู่บ้านไปบริเวณอื่น ทำให้บริเวณนั้นเป็นหมู่บ้านร้าง

จากตารางด้านบนจะเห็นได้ว่าเหตุการณ์เริ่มต้นจากการที่ผู้เล่าเข้าไปในสถานที่ต่างถิ่นซึ่งก็คือศาลาข้างทางที่ผู้เล่าพบระหว่างการเดินทางไปอีกหมู่บ้านหนึ่ง หลังจากนั้นผู้เล่าก็ได้พบเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น ก็คือผู้เล่าพบชายแก่ที่หมุ่นคอตเองได้ ผู้เล่าจึงทราบว่าเป็นตนเองเจอผี หลังจากนั้นจึงหนีออกจากสถานที่นั้นและมาทราบภายหลังว่าศาลาที่ตนเองไปพักเคยเป็นศาลาที่ไว้สำหรับทรงเจ้า โดยบริเวณนั้นก็เคยเป็นหมู่บ้านที่มีคนอาศัยอยู่ แต่ต่อมาเมื่อเกิดโรคระบาดทำให้คนในหมู่บ้านเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านในหมู่บ้านนั้นจึงย้ายออกไปจนหมด ทำให้กลายเป็นหมู่บ้านร้าง จะเห็นได้ว่าสถานที่ที่กลายเป็นสถานที่เขี้ยนนั้นจะต้องมีเหตุการณ์ที่ผิดปกติไปจากปกติ ซึ่งจากเรื่อง “ศาลาข้างทาง” ก็คือการที่มีคนตายและสถานที่ดังกล่าวเคยเป็นสถานที่สำหรับประกอบพิธีทรงเจ้า ซึ่งคนไทยเชื่อว่าเป็นสถานที่ที่ศักดิ์สิทธิ์หรือมีความลึกลับที่ไม่สามารถอธิบายได้ อีกทั้งอยู่ในหมู่บ้านร้างที่มีคนตายเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ในเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ก็ปรากฏเรื่องเล่าเกี่ยวกับสถานที่ที่มีความเขี้ยนอีกหลายเรื่อง แบบเรื่องย่อ 1ก. วิญญาณติดที่ มีเรื่องทั้งหมด 37 เรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4

ตารางรวมแบบเรื่องย่อย 1ก.

แบบเรื่องย่อย 1ก.					
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การเข้าไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย/ต่างถิ่น/ต่างที่/บ้านใหม่	B. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น	C. การหนี/ย้ายออกจากสถานที่นั้น	D. การทราบประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ลึกลับ
1. โมเต็ล	1 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	
2. ศาลาข้างทาง	1 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
3. ห้อง 222	8 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
4. เวนดี้	8 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
5. ตึกผีวิญญาณเฮี้ยน	15 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
6. ไม่ระบุ (คุณเอ็ม)	22 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	
7. ไม่ระบุ (คุณแฮม)	29 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
8. บ้านเช่าผีสิง	29 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
9. ไม่ระบุ (คุณเลิฟ)	29 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
10. เกิดขึ้นตรงชายแดน	5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/	/
11. รู้แต่อยู่ได้	5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/	/
12. โรงแรมวิญญาณ	12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/		/
13. บ้านใหม่ที่เขาอยู่	26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/	
14. ไม่ระบุ (คุณประกอบ)	4 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
15. ตามมาเอาคืน	4 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
16. ไม่รู้ว่าใคร	4 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	
17. ไม่ระบุ (คุณเอ)	11 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
18. ไม่ระบุ (คุณโม)	11 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
19. ไม่ระบุ (คุณแก่ง)	11 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
20. ไม่ระบุ (คุณคิว)	18 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
21. เป็นใครก็ไม่อยู่	1 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/

ตารางที่ 4

ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 1ก. (ต่อ)

แบบเรื่องย่อ 1ก.					
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การเข้าไปในสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย/ต่างถิ่น/ต่างที่/บ้านใหม่	B. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น	C. การหนี/ย้ายออกจากสถานที่นั้น	D. การทราบประวัติความเป็นมาของสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ลึกลับ
22. ทวงหนี้ผี	8 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
23. สงกรานต์ต้นไม้ที่ชะอำ	15 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	
24. ไม่ระบุง (คุณต๊อบ)	22 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
25. ไม่ระบุง (คุณพิมพ์)	6 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
26. ไม่ระบุง (คุณป๊อป)	6 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
27. ไม่ระบุง (คุณเป้)	13 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
28. เด็กใหม่	13 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	
29. รอบมิดไนท์	27 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
30. ห้อง 313	10 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	
31. เบญจเพส	10 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
32. ห้องหน้าบันได	17 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
33. ไม่ระบุง (คุณทาทา)	17 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
34. ไม่ระบุง (คุณเต้ย)	17 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
35. ไม่ระบุง (คุณบุญเลิศ)	17 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
36. ล่องของจนตาย	24 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
37. กะทันหัน	24 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	

จากการศึกษา “แบบเรื่องสถานที่เขี้ยน” ในแบบเรื่องย่อ 1ก. วิเคราะห์สถานที่ที่จะสังเกตว่าสถานที่ที่พบวิญญานนั้นส่วนมากมักเป็นสถานที่ที่มีคนตายและคนตายมีความผูกพันกับสถานที่นั้น รวมถึงสถานที่ที่พบวิญญานมักจะเป็นสถานที่ที่เป็นที่พักชั่วคราว เช่น โรงแรม ห้องเช่า อพาร์ทเมนต์ โรงเรียน หอพัก ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้เล่าไม่ทราบประวัติมาก่อน เนื่องจากมีผู้ย้ายเข้า-

ออกตลอดเวลาทำให้ไม่ทราบประวัติที่แน่ชัด และมีเหตุการณ์เกี่ยวกับวิญญาณ เช่น หอพักที่เคยเป็นโรงพยาบาลมาก่อนซึ่งโรงพยาบาลเป็นสถานที่ที่มีคนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และเมื่อเปลี่ยนมาเป็นหอพักก็เป็นสถานที่ที่มีคนย้ายเข้า-ออกตลอดเวลา หรือบ้านเช่าที่เคยเป็นบ้านร้างมาก่อนและมีคนเร่ร่อนมาเสียชีวิตที่นี่ สุดท้ายจะต้องย้ายออกและสืบหาประวัติสถานที่นั้น

แบบเรื่องย่อ 1ข. ผีเจ้าที่ โครงเรื่องแบบผีเจ้าที่จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับผีที่ประจำอยู่ที่สถานที่นั้น ๆ เช่น ศาล (พระภูมิ, เจ้าที่) ต้นไม้ (เทพารักษ์) หรือบ้านเรือน (ผีบ้านผีเรือน) วิญญาณประจำสถานที่ดังกล่าวจะมีหน้าที่คุ้มครองดูแลสถานที่นั้น สามารถบันดาลคุณให้แก่ผู้ที่เคารพบูชา หรือบันดาลโทษแก่ผู้ที่ทำการลบหลู่ทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ โดยอาจจะต้องมีการทำพิธีขอขมาเพื่อเป็นการขอโทษ จะมีจำนวนทั้งสิ้น 14 เรื่อง และมีเหตุการณ์หลักหลัก ดังนี้

A. การเข้าไปในสถานที่ที่มีวิญญาณเจ้าที่ เหตุการณ์ที่การเข้าไปในสถานที่ที่มีวิญญาณเจ้าที่ ผู้วิจัยจึงหมายรวมถึงวิญญาณผีบ้านผีเรือนและสถานที่ที่มีคนไปเคารพบูชา โดยสถานที่ส่วนมากมักจะเป็นบ้านเรือน หรือบางครั้งก็ปรากฏให้เห็นในรูปแบบของศาล

B. การทำพฤติกรรมไม่ดีต่อวิญญาณเจ้าที่ เป็นเหตุการณ์การกระทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามทั้งคำพูดและการกระทำ เช่น ไปนอนค้างบ้านเพื่อนแต่ไม่ได้ไหว้ขออนุญาตเจ้าที่ที่บ้านเพื่อนก่อนจะไปนอนเพราะเพื่อนไม่ได้บอก หรือการตั้งใจทำลายศาลเจ้าที่ เนื่องจากไม่เชื่อเกี่ยวกับเรื่องสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ

C. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น เป็นเหตุการณ์ที่การพบเหตุการณ์ผิดปกติซึ่งส่วนมากมักจะเป็นผลจากการที่ทำพฤติกรรมไม่ดีต่อวิญญาณเจ้าที่ เช่น การไปตัดคอตุ๊กตานางรำศาล เมื่อถึงเวลากลางคืนรู้สึกหายใจไม่ออกและเพื่อนที่นอนในห้องเดียวกันเห็นนางรำไม่มีหัวกำลังเอาเลื่อยมาเลื่อยคอ หรือการเสียชีวิตของลูก เนื่องจากพ่อไปทำลายศาลในที่ดินแห่งหนึ่ง

D. การขอขมา/ทำบุญให้เจ้าที่ เหตุการณ์ตอนท้ายมักจะปรากฏว่าต้องไปขอขมาต่อเจ้าที่เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเคารพ

ดังเช่นเรื่อง “แน่จริงมาอีกสิ” ออกอากาศวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2559 มีเนื้อเรื่องดังนี้

เมื่อสมัยแม่ผู้เล่ายังเป็นเด็ก น้ำของแม่ย้ายกลับมาอยู่ที่บ้านเกิดกับสามีและลูกอีก 1 คน เนื่องจากลูกป่วยบ่อยจึงย้ายมาอยู่ต่างจังหวัดเพราะอากาศดีกว่า และได้ไปหาพื้นที่สร้างบ้านไปเจอพื้นที่ที่เป็นปากกล้วย ระหว่างปรับพื้นที่เพื่อที่จะสร้างบ้านก็เจอศาลเก่าๆ และมีรูปปั้นคนแก่ในศาล แต่สามีของน้ำไม่เชื่อเรื่องเจ้าที่เลยทำการลบหลู่ด้วยการเอาเท้าไปเหยียบที่ศาลและพูดจาลบหลู่ หลังจากนั้นคืนแรกสามีของน้ำฝันเห็นชายแก่สวมชุดขาวมีสีหน้าโกรธยืนอยู่ในที่ดินดังกล่าว สามีน้ำมาเล่าให้คนในบ้านฟัง คนในครอบครัวจึงบังคับให้ไปขอขมาแต่ไม่เต็มใจ แล้วสามีของน้ำก็แอบกลับไปทำทนาย

ศาลนั้นอีกครั้งหนึ่งและปัสสาวะรดศาล คินนั้นลูกชายถูกผีเข้า แต่สามีไม่ยอมพาไปวัดเพราะเชื่อว่าลูกแค่มึนไข้ให้พาไปโรงพยาบาล หลังจากไปหาหมอก็กังไม่หาย 2-3 วันต่อมาอาการของเด็กทรุดหนักครอบครัวสงสัยว่าเกิดจากอะไรเพราะไปขอขมาแล้ว สามีของน้ำโมโหจึงไปฟังศาลและเชื่อว่าถ้าลูกตนไม่หายจะทำมากกว่านี้ คินนั้นอาการผีเข้าของลูกชายหนักมากจึงไปนิมนต์พระมาที่บ้าน เมื่อพระมาสวดไล่ ผิดนั้นก็ออกจากร่างและเด็กก็เสียชีวิต ดูเหมือนว่าเด็กเสียชีวิตมาแล้วประมาณ 2-3 วันเนื่องจากมีกลิ่นเหม็นเน่า หลังจากพิธีศพครอบครัวของน้ำก็ย้ายกลับกรุงเทพฯ ทันทิ ครอบครัวของผู้เล่าก็ได้ไปทำศาลให้ใหม่เนื่องจากมีคนเห็นชายแก่มายืนอยู่ที่บ้านทุกวัน ไม่นานหลังจากนั้นสามีของน้ำก็เสียชีวิตเช่นกัน

ตารางที่ 5

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 1ข.

แบบเรื่องย่อ 1ข.	แนจจริงมาอีกสิ
A. การเข้าไปในสถานที่ที่มีวิญญาณเจ้าที่	น้ำผู้เล่าได้ไปพบศาลไม้
B ₁ . การทำพฤติกรรมไม่ดีต่อวิญญาณเจ้าที่	สามีของน้ำพูดจาลบหลู่และใช้เท้าเหยียบไปที่ศาล
C ₁ . การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น	สามีของน้ำฝันเห็นชายแก่ชุดขาวทำหน้าที่โกรธอยู่ในดงกล้วย
D ₁ . การขอขมา/ทำบุญให้เจ้าที่	คนในครอบครัวจึงบังคับให้ไปขอขมาแต่ไม่เต็มใจ
B ₂ . การทำพฤติกรรมไม่ดีต่อศาล	สามีของน้ำแอบกลับไปทำศาลนั้นอีกครั้งหนึ่งและปัสสาวะรดศาล
C ₂ . การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น	ลูกชายน้ำป่วยกะทันหันและมีอาการเหมือนถูกผีเข้า
B ₃ . การทำพฤติกรรมไม่ดีต่อวิญญาณเจ้าที่	สามีของน้ำไปฟังศาล
C ₃ . การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น	หลังจากนั้นไม่นานลูกชายของน้ำเสียชีวิตและมีคนเห็นชายแก่มายืนที่หน้าบ้านผู้เล่าทุกวัน
D ₂ . การขอขมา/ทำบุญให้เจ้าที่	ครอบครัวผู้เล่าได้ไปทำศาลให้ใหม่

จากตัวอย่างเรื่องเล่า “แนจจริงมาอีกสิ” ที่แสดงในตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า เหตุการณ์เริ่มต้นจากผู้เล่าไปพบศาลหรือสถานที่ที่เชื่อว่ามีวิญญาณเจ้าที่สถิตอยู่ ต่อมาผู้เล่าทำพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อศาล เช่น การลบหลู่ไม่ว่าจะทางพฤติกรรมหรือคำพูด หลังจากนั้นก็เกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีซึ่งผู้เล่าเชื่อว่าเป็นเหตุการณ์ลึกลับที่เป็นผลจากพฤติกรรมที่ได้ไปลบหลู่ศาล และสุดท้ายจะต้องมีการไปขอขมาหรือทำบุญให้กับศาลนั้น จากเรื่องเล่า “แนจจริงมาอีกสิ” จะเห็นได้ว่ามีเหตุการณ์ที่น้ำผู้เล่าได้ไปขอขมาศาลแล้วครั้งหนึ่ง แต่หลังจากนั้นสามีน้ำก็แอบไปลบหลู่ทำลายศาลอีกรวมทั้งหมด

3 ครั้ง ทำให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามพฤติกรรมของสามีของน้ำผู้เล่า ซึ่งท้ายที่สุดลูกชายของน้ำก็ต้องเสียชีวิตไป และครอบครัวของผู้เล่าก็ได้ไปทำศาลใหม่ให้เจ้าที่ เนื่องจากแม้ว่าลูกชายของน้ำจะเสียชีวิตไปแล้วแต่ยังไม่ได้มีการไปขอขมา ซึ่งผู้เล่าก็กล่าวว่าหลังจากนั้นก็มีคนพบคนแก่ชุดขามาเย็นหน้าบ้านผู้เล่าทุกวัน สมาชิกในบ้านจึงตัดสินใจไปขอขมาและทำศาลให้ใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องผีเจ้าที่ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์มีอำนาจเหนือมากกว่าผีทั่ว ๆ ไป มีความสามารถในการดลบันดาลให้เกิดโทษหรือเกิดประโยชน์ต่อเจ้าของบ้านหรือคนที่เคารพได้ เรื่องเล่าโครงเรื่องแบบผีเจ้าที่ มีจำนวนทั้งสิ้น 14 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 6

ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 1ช.

แบบเรื่องย่อ 1ช.					
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การเข้าไปในสถานที่ที่มีวิญญาณเจ้าที่	B. การทำพฤติกรรมไม่ดีต่อวิญญาณเจ้าที่	C. การพบเหตุการณ์ผิดปกติหรือเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่นั้น	D. การขอขมา/ทำบุญให้เจ้าที่
1. เตือนแล้วไม่ฟัง	8 มกราคม พ.ศ. 2559	/		/	
2. เจ้าที่	22 มกราคม พ.ศ. 2559	/		/	
3. ไม่ระบุ (คุณนิรุช)	29 มกราคม พ.ศ. 2559	/		/	
4. ไม่ควรทำ	5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/	/
5. แม่หายวันแสบ	5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/	
6. ไม่ระบุ (คุณทศ)	18 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
7. ไม่ระบุ (คุณอ้อม)	23 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
8. ไม่ระบุ (คุณเก่ง)	8 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
9. คนมีของ	15 เมษายน พ.ศ. 2559	/		/	/
10. เรื่องเล่าจากพ่อ	13 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	
11. แน่จริงมาอีกสิ	20 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
12. สอนยายน้อย	27 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
13. ไม่ระบุ (คุณหนู)	17 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/		/	/
14. เรือนไทย	24 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/

จากการศึกษาแบบเรื่องผีเจ้าที่ ผู้วิจัยเห็นว่าผีที่ปรากฏในบางสถานที่นั้นมีอำนาจหรือถือได้ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คอยดูแลรักษาสถานที่นั้น และผีเจ้าที่อาจจะเป็นผีบ้านผีเรือนหรือเทพอารักษ์ที่อยู่ตามต้นไม้หรือพื้นที่เปล่า ที่สำคัญคือจะมีศาลไว้กราบไหว้บูชา รวมถึงหากจะกระทำการใดจะต้องขออนุญาตเจ้าที่เจ้าทางก่อน มิเช่นนั้นจะต้องถูกลงโทษเพราะถือว่าเป็นการกระทำลบลู่วิญญาณแม้ว่าจะไม่ตั้งใจก็ตาม ซึ่งการลงโทษจะมีทั้งการมาปรากฏตัวหรือตักเตือน แต่หากพฤติกรรมการลบลู่มีความรุนแรงก็อาจจะถึงขั้นการเสียชีวิตก็ได้ กล่าวได้ว่าความเชื่อในเรื่องผีเจ้าที่ยังดำรงอยู่อย่างเข้มข้นในสังคมไทย

แบบเรื่องย่อ 1 ค. ผีริมทาง โครงเรื่องดังกล่าวมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าที่พบเจอผีหรือเหตุการณ์ลึกลับบริเวณถนนหรือในขณะเดินทาง แก่นเรื่องหลักของโครงเรื่องนี้เป็น การอธิบายถึงสาเหตุการพบเจอผีที่ถนน ซึ่งมักจะพบว่าถนนบริเวณดังกล่าวมีอุบัติเหตุและมีคนตาย หรือเป็นถนนที่มีคนเสียชีวิตบ่อย ๆ จึงมีความเชื่อมโยงกับการเจอผี โดยพบโครงเรื่องแบบ 1 ค. จำนวน 13 เรื่อง ในแบบเรื่องย่อนี้สามารถแบ่งเหตุการณ์ได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เหตุการณ์ก่อนพบวิญญาณ กล่าวถึงเหตุการณ์ระหว่างการเดินทางและได้ไปพบเหตุการณ์ลึกลับในขณะเดินทาง ซึ่งประกอบด้วยเหตุการณ์หลัก 2 เหตุการณ์ ดังนี้

A. การอยู่ในระหว่างการเดินทางบนถนน เป็นเหตุการณ์ที่อยู่ในระหว่างการเดินทางสัญจรบนท้องถนน ทั้งการโดยสารยานพาหนะและการเดินเท้า เช่น การอยู่ระหว่างการขับรถไปเที่ยว หรืออยู่ในระหว่างการเดินเข้าซอยที่บ้าน

B. การพบวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับขณะเดินทาง เป็นเหตุการณ์ที่พบวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับในระหว่างที่กำลังเดินทาง เช่น การเห็นคนที่วิ่งด้วยท่าทางคล้ายสุนัขหรือรู้สึกวารถขับชนสัตว์ชนิดหนึ่งระหว่างเดินทาง แต่ไม่มีร่องรอยการชนที่ตัวรถทั้ง ๆ ที่คนในรถต่างเห็นสัตว์วิ่งตัดหน้ารถจนเกือบเกิดอุบัติเหตุ

ตอนที่ 2 เหตุการณ์หลังพบวิญญาณ กล่าวถึงเหตุการณ์หลังจากที่พบวิญญาณ โดยจะแบ่งออกได้อีก 2 เหตุการณ์ ซึ่งเหตุการณ์ในตอนที่ 2 อาจจะปรากฏทั้งสองเหตุการณ์ ปรากฏเพียงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง หรือไม่ปรากฏเหตุการณ์ในตอนที่ 2 เลยก็ได้ โดยที่ยังถือว่าเป็นแบบเรื่อง 1 ค. อยู่ เหตุการณ์ในตอนที่ 2 ประกอบด้วยเหตุการณ์หลัก 2 เหตุการณ์ ดังนี้

C. การทราบประวัติเรื่องราวของสถานที่บริเวณนั้น เป็นเหตุการณ์ที่ทราบถึงสาเหตุหรือความเป็นมาของเหตุการณ์ลึกลับในสถานที่ที่เดินทางผ่านมา

D. การไปทำบุญ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์ตอนที่ 1 โดยการเดินทางไปทำบุญเพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณที่ตนพบ

ดังเช่นเรื่อง “เรื่องที่สี่” ออกอากาศวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 มีเนื้อเรื่องดังนี้

ผู้เล่านั่งรถไปกับแฟนเพื่อไปรับเพื่อน ระหว่างทางเห็นคนนั่งกอดเข่าอยู่ข้างทางติดกับป่าหญ้าแต่ไม่มีหน้า ใบหน้าเป็นสีดำ ตัวเปียก ผู้เล่ารู้สึกตกใจแต่คนอื่นในรถบอกว่าอย่าเพิ่งพูดอะไรให้ร้อออกจากบริเวณนี้ก่อน หลังจากนั้นจึงเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง แล้วก็ไปกินอาหารที่ร้านแห่งหนึ่งผู้เล่าเห็นผู้ชายคนหนึ่งที่นั่งกอดเข่านั่งอยู่ฝั่งตรงข้ามระหว่างที่ตนกำลังกินอาหาร ผู้เล่ากลัวมากตัดสินใจซื้อข้าวแล้ววางไว้ให้เขาโต๊ะข้าง ๆ แล้วขอร้องในใจว่าอย่าตามมา เช้ารุ่งขึ้นผู้เล่าก็ไปทำบุญให้ หลังจากนั้นผู้เล่ากลับบ้านแล้วผลอกลับไป ผู้เล่าฝันเห็นผู้ชายคนเดิมเดินผ่านหน้าหมู่บ้านไป ผู้เล่าคิดว่าเขาน่าจะมาขอขอบคุณ จนกระทั่งผ่านไปสองวันยามแถว ๆ ที่ทำงานของเพื่อนเล่าให้ฟังว่า ปีที่ผ่านมา มีผู้ชายมากระโดดน้ำฆ่าตัวตายแล้วศพลอยไปติดตรงที่ผู้เล่าเห็นคนนั่งอยู่ริมถนน

ตารางที่ 7

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 1ค.

แบบเรื่องย่อ 1ค.	ไม่ระบุ (เรื่องที่สี่)
A. การอยู่ในระหว่างการเดินทางบนถนน	ผู้เล่าเดินทางไปรับเพื่อนที่ทำงาน
B. การพบวิญญานหรือเหตุการณ์ลึกลับขณะเดินทาง	ผู้เล่าเห็นคนนั่งกอดเข่าอยู่ข้างถนนแต่หน้าเป็นสีดำและตัวเปียก
D. การไปทำบุญ	ผู้เล่าไปทำบุญ
C. การทราบประวัติเรื่องราวของสถานที่บริเวณนั้น	ยามแถวนั้นมาเล่าให้ฟังว่า ปีที่ผ่านมา มีผู้ชายมากระโดดน้ำฆ่าตัวตายแล้วศพลอยไปติดตรงที่ผู้เล่าเห็นเขานั่งอยู่ริมถนน

จากตารางเหตุการณ์ “โครงเรื่องผีริมทาง” จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์เริ่มจากการเดินทางโดยรถยนต์ โดยผู้เล่าจะอยู่ระหว่างการเดินทางบนถนนและพบวิญญาน ผู้เล่าส่วนมากจะทราบได้ว่าสิ่งที่ตนเองพบเป็นวิญญานหรือสิ่งลึกลับ และสุดท้ายผู้เล่าก็จะทราบประวัติหรือสาเหตุการตายของวิญญานที่ตนเองพบ จะเห็นได้ว่า ลักษณะวิญญานที่พบจะเป็นวิญญานเร่ร่อนหรือวิญญานสัมภเวสีที่มาปรากฏตัวให้ผู้เล่าเห็นบริเวณถนนซึ่งเป็นสถานที่ที่มีคนสัญจรเป็นจำนวนมากตลอดเวลา ทำให้ในบางครั้งผู้เล่าก็ไม่ทราบประวัติความเป็นมาของถนนบริเวณนั้น จะไปทราบทีหลังว่าบริเวณที่ผู้เล่าพบวิญญานเคยมีคนตายโดยอุบัติเหตุบางอย่าง นอกจากนี้บางเรื่องผู้เล่าอาจจะแก้ปัญหาด้วยการไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญานดังกล่าว เนื่องจากลักษณะของวิญญานดังกล่าวจะสามารถติดตามผู้เล่าไปได้เหมือนกับการมาขอส่วนบุญ ผู้เล่าจึงแก้ปัญหาด้วยการทำบุญไปให้วิญญาน เรื่องเล่าแบบเรื่องแบบผีริมทาง มีจำนวน 13 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 8

ตารางรวมแบบเรื่องย่อย 1ค.

แบบเรื่องย่อย 1ค.					
ชื่อเรื่อง	วันที่ออกอากาศ	A. การอยู่ในระหว่างการเดินทางบนถนน	B. การพบวิญญานหรือเหตุการณ์ลึกลับขณะเดินทาง	C. การทราบประวัติเรื่องราวของสถานที่บริเวณนั้น	D. การไปทำบุญ
1. รุ่งพี	12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/		
2. ไม่ระบุ (เรื่องที่สี่)	19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/	/
3. ไม่ระบุ (คุณปู่)	29 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/		/
4. ไม่ได้เจตนา	18 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
5. ไม่ระบุ (คุณวาว)	1 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
6. ไม่ระบุ (คุณหนึ่ง)	8 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
7. ไม่ระบุ (คุณบิว)	8 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	
8. รอดตายเพราะแฟน	15 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
9. ไม่ระบุ (เรื่องจากอีเมลล์)	6 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/		
10. อยู่ข้างหน้าเรา	20 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	
11. จำจนวันตาย	22 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
12. ไม่ระบุ (คุณต่อม)	6 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	
13. ไม่ระบุ (คุณภาคภูมิ)	24 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/

จากการศึกษาแบบเรื่องผีริมทางผู้วิจัยสังเกตว่าเส้นทางบนถนนเป็นสถานที่ที่มีคนเสียชีวิต ไม่ว่าจะเป็นจากอุบัติเหตุหรือเหตุผลอื่น ๆ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีคนเดินทางสัญจรเป็นจำนวนมาก ทำให้คนพบวิญญานในระหว่างการเดินทางเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังกล่าวได้ว่าชีวิตประจำวันของคนในเรื่องเล่าดังกล่าวเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเมืองต้องเดินทางเพื่อไปทำงานหรือเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นส่วนมาก ซึ่งเหตุการณ์หลังจากที่ผู้เล่าพบวิญญานหรือเรื่องลึกลับก็มักจะไปทำบุญ รวมถึงพยายามหาที่มาของวิญญานหรือสิ่งลึกลับที่ตนเองพบ

จากการศึกษาแบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน ผู้วิจัยสังเกตว่าสถานที่ที่คนมักจะเจอเหตุการณ์ลึกลับ/ผิดปกติ มักจะเป็นสถานที่ที่ผู้เล่าไม่คุ้นเคย เป็นสถานที่ที่เคยมีคนอยู่อาศัยและเสียชีวิตในสถานที่นั้น เช่น บ้านร้างที่มีคนเสียชีวิต, โรงแรมจากเรื่อง “รอบมิดไนท์”, หอพักจากเรื่อง “ตึกผีวิญญาณเฮี้ยน”, บ้านเช่าจากเรื่อง “บ้านเช่าผีสิง” และโรงเรียนจากเรื่อง “ห้อง222” ซึ่งสังเกตว่าสถานที่เหล่านี้มักจะเป็นสถานที่ที่ไม่ได้มีเจ้าของเพียงคนเดียวแต่จะมีการเปลี่ยนเจ้าของไปเรื่อย ๆ ไม่ได้เป็นสถานที่ที่มีเจ้าของประจำ เป็นสถานที่พักแรมชั่วคราว รวมถึงถนนหนทางที่ใช้ในการสัญจรก็เป็นสถานที่ที่พบเจอวิญญาณเช่นกัน นอกจากสถานที่ที่มีคนเคยเสียชีวิตแล้วยังมีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งคนเคารพนับถือ ไม่ว่าจะเป็นศาลเจ้าที่เจ้าทาง หรือศาลที่ใช้สำหรับการทรงเจ้า ผีบ้านผีเรือน ซึ่งก็เป็นวิญญาณที่จะอยู่ประจำในแต่ละสถานที่ไม่ว่าจะเป็น บ้านหรือศาล

อีกทั้งผู้วิจัยยังสังเกตว่าแบบเรื่อง 1ข. หากมีเหตุการณ์กล่าวถึงการลบหลู่วิญญาณเจ้าที่เจ้าทางหรือผีบ้านผีเรือนที่ปกปักรักษาสถานที่นั้น ผู้ที่ประพฤตินี้สมควรจะถูกลงโทษ

3.1.2 แบบเรื่องที่ 2 เจอวิญญาณ

เป็นแบบเรื่องเกี่ยวกับคนที่พบวิญญาณหรือผี ซึ่งผู้เล่าหรือผู้ที่เจอผีอาจจะเจอผีในลักษณะที่เหมือนคนปกติหรืออาจจะเจอแล้วทราบทันทีว่าเป็นผีหรือวิญญาณ แก่นหลักของแบบเรื่องนี้จะเป็นการอธิบายถึงสาเหตุการเจอวิญญาณ เช่น วิญญาณต้องการมาขอส่วนบุญหรือขอความช่วยเหลือ วิญญาณมีความผูกพันกับผู้เล่าหรือผู้เจอวิญญาณ หรือผู้เจอวิญญาณอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของอายุหรืออาจจะอยู่ในช่วงดวงตก พบทั้งสิ้น 42 เรื่อง

ทั้งนี้สามารถแบ่งย่อยเรื่องเล่าผีในกลุ่มนี้ได้อีก 3 แบบ ดังนี้

แบบเรื่องย่อย 2ก. คนเห็นผี เป็นโครงเรื่องที่กล่าวถึงผู้เล่าพบเหตุการณ์ลึกลับ โดยขณะนั้นอาจจะไม่ทราบว่าตนเองเจอคนที่เสียชีวิตไปแล้ว ต่อมาจึงทราบว่าตนเองเจอผี มีจำนวนทั้งสิ้น 24 เรื่อง โดยมีเหตุการณ์หลักดังนี้

A. การพบคนโดยไม่ทราบมาก่อนว่าเขาเสียชีวิตไปแล้ว เหตุการณ์ที่ไปพบคนโดยที่ไม่ทราบว่าบุคคลดังกล่าวเสียชีวิตไปแล้ว และการก็ได้มีปฏิสัมพันธ์ด้วยเหมือนกับคนทั่วไป ผ่านการพูดคุยหรือพบเจอ เช่น การโทรศัพท์ไปจองร้านอาหารโอเกะแห่งหนึ่ง แต่เมื่อไปถึงร้านดังกล่าวปรากฏว่าเป็นร้านร้าง

B. การทราบทีหลังว่าตนเองเจอวิญญาณ เป็นเหตุการณ์ที่ทราบทีหลังว่าคนที่ตนเองพบหรือติดต่อด้วยเสียชีวิตไปก่อนที่จะมาเจอแล้ว โดยส่วนมากมักจะทราบความจริงจากบุคคลอื่น เช่น ไปถามคนรู้จัก ญาติคนเสียชีวิตมาบอก

ดังเช่นเรื่อง “เต็กน้อย” ออกอากาศวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2559 มีเนื้อเรื่องดังนี้

ผู้เล่าเจอน้องข้างบ้านชื่อจิมมีที่ศาลาริมทางในตอนเย็นระหว่างที่ผู้เล่ากำลังจะกลับบ้าน ผู้เล่าจึงนั่งเป็นเพื่อนน้อง จากนั้นเพื่อนผู้เล่ามาเจอเลนนั่งคุยกับผู้เล่าสักพักใหญ่ ๆ เมื่อเพื่อน

กลับไป ผู้เล่าชนจิมมีซ็อนมอเตอร์ไซค์กลับบ้าน ผู้เล่าไปส่งจิมมีที่บ้านแต่ไม่พบใครอยู่บ้านจึงชวนน้องไปถามแม่ค้าที่ร้านค้า แม่ค้าเลยบอกว่าพ่อแม่จิมมีไปโรงพยาบาลเพราะเมื่อเช้าจิมมีถูกรถชนตาย ผู้เล่าตกใจหันไปดูไม่เจอจิมมีแล้ว ผู้เล่าจึงถามเพื่อนที่นั่นๆว่าวันนี้มีใครเห็นจิมมีบ้าง แต่ไม่มีใครเห็นเลย ผู้เล่าไปทำบุญงานศพของจิมมีและถวายสังฆทานให้ตามปกติสามารถแสดงเหตุการณ์ในแบบเรื่องได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 2ก.

แบบเรื่องย่อ 2ก.	เด็กน้อย
A. การพบคนโดยไม่ทราบมาก่อนว่าเขาเสียชีวิตไปแล้ว	ผู้เล่าเจอน้องข้างบ้านที่เสียชีวิตไปแล้วโดยผู้เล่าไม่ทราบมาก่อน
B. การทราบทีหลังว่าตนเองเจอวิญญาณ	ผู้เล่าได้ทราบจากแม่ค้าแถวบ้านว่าน้องข้างบ้านถูกรถชนเสียชีวิต

จากตัวอย่างเรื่อง “เด็กน้อย” จะเห็นว่า “แบบเรื่องย่อ 2ก.” เป็นแบบเรื่องที่มีลำดับเหตุการณ์เริ่มต้นคือ ผู้เล่าพบกับคนตายโดยที่ผู้เล่าไม่ทราบมาก่อนว่าเขาเสียชีวิตไปแล้ว เนื่องจากว่าวิญญาณดังกล่าวจะปรากฏให้เห็นในลักษณะที่เหมือนกับคนปกติทั่วไปทั้งในด้านรูปลักษณ์และพฤติกรรม ทำให้ผู้เล่าไม่ทราบว่าตนเองได้มีปฏิสัมพันธ์กับวิญญาณ ดังเช่นเรื่องเล่าข้างต้นที่ผู้เล่าได้พบกับน้องข้างบ้านที่เสียชีวิตไปแล้ว แต่ผู้เล่าก็ยังเห็นน้องคนดังกล่าวในลักษณะปกติ รวมถึงมีการพูดคุยกันเหมือนคนทั่วไป แต่สุดท้ายผู้เล่าก็จะพบเหตุการณ์ที่ทำให้ทราบว่าคนที่ตนเองพบเสียชีวิตไปแล้ว เช่น มีคนอื่นมาบอก หรือภายหลังอาจจะเห็นวิญญาณในลักษณะที่ผิดปกติไม่เหมือนกับคนทั่วไปอย่างมีสภาพคล้ายศพ มีเลือด มีน้ำหนอง ผิวซีดหรือค้ำกว่าปกติ โดยผู้วิจัยพบโครงเรื่องแบบคนเห็นผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10

ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 2ก.

แบบเรื่องย่อ 2ก.			
ชื่อเรื่อง	วันที่ออกอากาศ	A. การพบคนโดยไม่ทราบมาก่อนว่าเขาเสียชีวิตไปแล้ว	B. การทราบทีหลังว่าตนเองเจอวิญญาณ
1. ผีตายทั้งกลม	8 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/
2. ลุงกา	8 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/

ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 2ก. (ต่อ)

แบบเรื่องย่อ 2ก.			
ชื่อเรื่อง	วันที่ออกอากาศ	A. การพบคนโดย ไม่ทราบมาก่อนว่า เขาเสียชีวิตไปแล้ว	B. การทราบที่หลังว่า ตนเองเจอวิญญาณ
3. เพื่อนร่วมตกลา	5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/
4. เหตุเกิดเพราะเสื้อ	5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/
5. ไม่ระบุ (เรื่องที่สาม)	12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/
6. โรงแรมวิญญาณ	12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/
7. พยาบาลที่ข้างทาง	26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/
8. ไม่รู้ว่าใคร	4 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/
9. เด็กน้อย	11 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/
10. ไม่ระบุ (คุณแม่)	18 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/
11. ไม่ระบุ (คุณคิว)	18 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/
12. พนักงานใหม่	1 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/
13. ทวงหนี้	1 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/
14. ผู้โดยสารขากลับ	15 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/
15. ไม่ระบุ (คุณตุ๊ก)	22 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/
16. เรื่องจากอีเมล	29 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/
17. เด็กฝึกงาน	6 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/
18. หลงทาง	20 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/
19. คินที่ดาวเต็มฟ้า	20 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/
20. ห้องชั้น 9	20 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/
21. ไม่ระบุ (คุณอ้อต)	27 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/
22. เรื่องจากอีเมลล์	10 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/
23. ไม่ระบุ (คุณบุญเลิศ)	17 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/
24. วิดีโอคอล	24 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/

จากการศึกษาแบบเรื่องคนเห็นผีผู้เล่ามักจะเห็นวิญญาณเหมือนคนปกติทำให้ไม่ทราบว่าเขาเสียชีวิตไปแล้วซึ่งอาจจะเป็นคนที่ผู้เล่ารู้จักหรือไม่รู้จักกันมาก่อนก็ได้ ซึ่งหลังจากที่ผู้เล่าทราบว่าเขาเจอวิญญาณก็มักจะไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ และหลังจากทำบุญก็จะไม่เจอวิญญาณ

ดังกล่าวอีกเลย แต่หากผู้เล่าไม่ได้ทำบุญไปให้ผู้เล่าก็จะไม่ไปในบริเวณที่ตนเองเคยเจอผีอีกจนถึงปัจจุบัน

แบบเรื่องย่อย 2ข. วิญญาณมาขอส่วนบุญ เป็นโครงเรื่องแบบที่วิญญาณมาปรากฏตัวให้เห็น โดยต้องการให้ช่วยเหลืออะไรบางอย่าง เช่น มาขอส่วนบุญ มาขอให้ช่วยทำภารกิจบางอย่างที่วิญญาณยังรู้สึกติดค้าง โดยส่วนมากแล้วจะช่วยเหลือในรูปแบบของการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ในเบื้องต้น หลังจากนั้นวิญญาณก็จะไม่มาปรากฏตัวให้เห็นอีก เหตุการณ์หลักของเรื่องคือการที่วิญญาณมาให้ผู้เล่าช่วยเหลือ มีจำนวนทั้งสิ้น 14 เรื่อง โดยมีเหตุการณ์หลักดังนี้

A. การพบวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับ เป็นเหตุการณ์ที่พบเหตุการณ์ผิดปกติ/ลึกลับ โดยการทราบว่สิ่งที่ตนเองพบเป็นวิญญาณ ส่วนมากจะมาให้เห็นในสภาพที่เหมือนศพหรือสภาพที่วิญญาณนั้นเสียชีวิต

B. การทำบุญหรือช่วยเหลือวิญญาณตามที่คุณเล่าทำได้ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่การพบกับวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับ เป็นเหตุการณ์ที่การช่วยเหลือหรือไปทำบุญให้วิญญาณ เช่น การฝันเห็นคนที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุมาร้องไห้ขอให้การไปบอกญาติว่าวิญญาณยังอยู่ในที่เกิดเหตุ การก็ช่วยเหลือด้วยการไปบอกญาติให้ทำพิธีเพื่อช่วยเหลือวิญญาณ โดยการทำบุญ/ช่วยเหลือของการอาจจะเกิดจากการที่วิญญาณมาร้องขอให้การช่วย หรือการอาจจะไปทำบุญให้เองก็ได้

ดังเช่นเรื่อง “ไม่ระบุ (คุณกาน)” ออกอากาศวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2559 มีเนื้อเรื่องดังนี้

ผู้เล่าเช่าอะพาร์ตเมนต์อยู่ใกล้ ๆ ที่ทำงาน ทุกวันก่อนนอนต้องสวดมนต์ไหว้พระอุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร สัมภเวสี คืบหนึ่งหลังจากทำกิจวัตรเสร็จกำลังจะนอน ผู้เล่าเห็นผู้หญิงใส่ชุดดำ หน้าซีด ตัวเปียกยืนอยู่นอกระเบียงห้อง ก็คิดว่าคงมาขอส่วนบุญจึงไม่ได้ใส่ใจ วันถัดมาฝันเห็นมูลนิธิกำลังตั้งศพผู้หญิงคนที่เห็นเมื่อคืนขึ้นมาจากน้ำ ในฝันรู้สึกคุ้นหน้าผู้หญิงคนนี้ ได้ยินเสียงเขาพูดว่าทำบุญให้หน่อย หนูจมน้ำตาย ผู้เล่ารับปากจะทำบุญให้ แต่ผู้เล่าลืมทำบุญให้ วันหนึ่งตอนเช้ามีดขณะกำลังจะไปทำงานเห็นผู้หญิงคนเดิมยืนอยู่หน้าอะพาร์ตเมนต์จึงนึกขึ้นได้ว่าลืมทำบุญ ผู้เล่าก็ไปซื้อของแถวตลาดและใส่บาตรกรวดน้ำให้ หลังจากนั้นก็ไม่เจอผู้หญิงคนนั้นอีกเลย

ตารางที่ 11

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 2ข.

แบบเรื่องย่อ 2ข.	ไม่ระบุ (คุณงาน)
A. การพบวิญญานหรือเหตุการณ์ลึกลับ	ผู้เล่าเห็นผู้หญิงใส่ชุดดำ หน้าซีด ตัวเปียกยืนอยู่นอกกระเปียงห้อง
B. การทำบุญหรือช่วยเหลือวิญญานตามที่คุณเล่าทำได้	ผู้เล่าทำบุญและกรวดน้ำให้วิญญานหลังจากนั้นก็ไม่ได้พบวิญญานนั้นอีกเลย

จากตารางเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 2ข. ข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีลำดับเหตุการณ์ที่สำคัญ 3 เหตุการณ์ เริ่มต้นจากผู้เล่าจะพบวิญญานหรือเหตุการณ์ลึกลับโดยจะทราบทันทีว่าสิ่งที่ตนเองพบนั้นเป็นผี เนื่องจากวิญญานจะปรากฏให้เห็นในรูปลักษณะผิดปกติ เช่น เป็นลักษณะเงาดำมืดหรือมีสภาพเหมือนศพ วิญญานมักจะมาปรากฏตัวเพื่อขอส่วนบุญ ทั้งในแบบที่มาบอกผู้เล่าเองหรือผู้เล่าสัญญากับวิญญานว่าจะทำบุญไปให้ และเมื่อทำบุญไปให้วิญญานก็จะไม่ปรากฏตัวให้ผู้เล่าเห็นอีกเลย จากโครงเรื่องแบบวิญญานมาขอส่วนบุญ พบจำนวน 14 เรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12

ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 2ข.

แบบเรื่องย่อ 2ข.			
ชื่อเรื่อง	วันที่ออกอากาศ	A. การพบวิญญานหรือเหตุการณ์ลึกลับ	B. การทำบุญหรือช่วยเหลือวิญญานตามที่คุณเล่าทำได้
1. ไม่ระบุ (คุณเอ็ม)	22 มกราคม พ.ศ.2559	/	/
2. สยองสามคืนติด	26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/
3. ไม่ระบุ (คุณอ้อม)	18 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/
4. ไม่ระบุ (คุณเอ็ม)	18 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/
5. สัญญาปากเปล่า	25 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/
6. ดวงตาสยอง	1 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/
7. กลับไม่ถึงบ้าน	15 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/
8. ไม่ระบุ (คุณไกร)	22 เมษายน พ.ศ.2559	/	/
9. ไม่ระบุ (คุณงาน)	22 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/
10. ไม่ระบุ (คุณปอ)	6 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/
11. ทริปสยอง	13 พฤษภาคม พ.ศ.2559	/	/

ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 2ข. (ต่อ)

แบบเรื่องย่อ 2ข.			
ชื่อเรื่อง	วันที่ออกอากาศ	A. การพบ วิญญาณหรือ เหตุการณ์ลึกลับ	B. การทำบุญหรือ ช่วยเหลือวิญญาณตามที่คุณ เล่าทำได้
12. เด็กใหม่	13 พฤษภาคม พ.ศ.2559	/	/
13. อายากลับบ้าน	27 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/
14. เขามาบอก	10 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/

จากการศึกษาแบบเรื่องวิญญาณมาขอส่วนบุญ พบว่ามักมีเหตุการณ์ที่กล่าวถึงการเห็นวิญญาณซึ่งผู้เล่าจะทราบว่าเป็นผีหรือเป็นวิญญาณเพราะมาในรูปแบบลักษณะที่เป็นสภาพศพที่เสียชีวิตหรือเป็นเงาดำ และผู้เล่าจะต้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้เนื่องจากวิญญาณเป็นผู้มาขอส่วนบุญ หรือในบางครั้งก็ตามติดตัวผู้เล่าตลอดเวลา หลังจากทำบุญแล้วผู้เล่าก็ไม่พบวิญญาณดังกล่าวอีกเลย ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเชื่อของคนไทยเรื่องบุญ-บาป

แบบเรื่องย่อ 2ค. วิญญาณคนรักเก่า โครงเรื่องนี้จะมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับวิญญาณที่เชื่อว่ามี ความเกี่ยวข้องกับผู้เล่าในฐานะคนรักอาจจะในอดีตชาติหรือชาติปัจจุบัน อาจจะเสียชีวิตไปแล้วแต่ยังมีความผูกพันกับผู้เล่าอยู่ โดยแก่นหลักของเรื่องเป็นการอธิบายถึงสาเหตุการเจอวิญญาณเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างวิญญาณและผู้เล่าที่ทำให้เกิดเรื่องราวลึกลับขึ้น มีจำนวนทั้งสิ้น 3 เรื่อง มีโครงเรื่องดังนี้

A. การพบเหตุการณ์ลึกลับหรือเห็นวิญญาณ เป็นเหตุการณ์ที่วิญญาณปรากฏตัวให้การเห็น หรือปรากฏตัวให้คนรอบข้างเห็นเป็นประจำ โดยอาจจะมาปรากฏตัวให้เห็นในฝัน หรือปรากฏในรูปแบบของคนปกติธรรมดาก็ได้

B. วิญญาณเคยเป็นคู่รักกันมาก่อน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างการและวิญญาณ โดยทั้งสองฝ่ายอาจจะเคยเป็นคู่รักกันในอดีตหรือในปัจจุบันก็ได้ แต่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตไปก่อน และเนื่องจากวิญญาณยังคงมีความรักให้กับคนรักที่ยังมีชีวิตทำให้วิญญาณยังคงติดตามอยู่ เช่น สมัยอดีตชาติเคยสัญญาไว้กับวิญญาณคนรักว่าจะกลับมาหา แต่ฝ่ายวิญญาณคนรักเสียชีวิตไปก่อนทำให้วิญญาณยังผูกพันไม่ไปไหน หรือคนรักเก่าเสียชีวิตต่อมาคนรักที่มีชีวิตได้มีคู่รักใหม่แต่วิญญาณคนรักเก่ายังคงวนเวียนอยู่เหมือนเดิม

C. การหาสาเหตุของเหตุการณ์ลึกลับ/หาคณให้ช่วยเหลือ เป็นเหตุการณ์การหาวิธีการแก้ไขหรือหาสาเหตุของเรื่องลึกลับที่เกิดขึ้น เช่น การไปหาร่างทรง หรือการให้แม่ของวิญญาณคนรักเก่าช่วยเหลือการ

D. การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณคนรัก เป็นเหตุการณ์หลังจากที่ทราบถึงสาเหตุการพบเจอวิญญาณคนรัก ซึ่งส่วนมากแล้วจะเป็นการทำบุญให้เป็นประจำหลังจากที่ทราบเรื่องราว

ดังเช่นเรื่อง “ไม่ระบุ (เรื่องเล่าจับใจ)” ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2559 มีเนื้อเรื่องดังนี้

ในคืนหนึ่งซึ่งเป็นวันครบรอบวันตายของคนรักเก่า ช่วงเวลาประมาณตี 2 ผู้เล่ารู้สึกเหมือนตนเองโดนทับช่วงที่กำลังเคลิ้มหลับ ผู้เล่าเห็นคนรักเก่านั่งพับเพียบอยู่ข้าง ๆ หน้าขาวซีดถามว่าผู้เล่าจะเลือกใครเพราะปัจจุบันผู้เล่ามีคนรักใหม่แล้ว แต่ตัวผู้เล่าบอกว่าไม่เลือกใคร หลังจากนั้นจึงโทรหาแม่ของคนรักเก่าให้จุดธูปบอกเนื่องจากผู้เล่านอนไม่ได้เลย โดยเชื่อว่าอาจเป็นเพราะวันนั้นเป็นวันพระใหญ่ นอกจากนี้คนรักเก่ายังเสียชีวิตวันเดียวกับวันเกิดของคนรักใหม่ คนรักใหม่ของผู้เล่าเป็นคนกลัวผีก็ต้องเอาพระมาใส่ไว้ ปกติถ้าผู้เล่ามีโอกาสก็จะทำบุญไปให้คนรักเก่าเป็นประจำ

ตารางที่ 13

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องย่อ 2ค.

แบบเรื่องย่อ 2ค.	ไม่ระบุ (เรื่องเล่าจับใจ)
A. การพบเหตุการณ์ลึกลับหรือเห็นวิญญาณ	ผู้เล่ารู้สึกเหมือนตนเองโดนทับช่วงที่กำลังเคลิ้มหลับ
B. วิญญาณเคยเป็นคู่รักกันมาก่อน	ผู้เล่าเห็นเป็นคนรักเก่าที่เสียชีวิตไปแล้ว
C. การหาสาเหตุของเหตุการณ์ลึกลับ/หาคณให้ช่วยเหลือ	ผู้เล่าโทรหาแม่คนรักเก่าให้จุดธูปบอกคนรักเก่า
D. การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณคนรัก	ผู้เล่าทำบุญให้กับวิญญาณคนรักเก่า

จากแบบเรื่อง 2ค. ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก จะพบเหตุการณ์ที่สำคัญคือ เริ่มต้นผู้เล่าจะพบกับวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับซึ่งส่วนมากแล้วมักจะเห็นในลักษณะที่ทำให้ทราบว่าเป็นวิญญาณ เช่น เห็นเป็นเงาดำ ผัน โดนผีอำ และหลังจากนั้นผู้เล่าจึงทราบว่าวิญญาณที่พบเป็นวิญญาณคนรักเก่าซึ่งอาจจะผูกพันกันตั้งแต่อดีตชาติหรือปัจจุบันชาติ ซึ่งความเชื่อเรื่องเนื้อคู่หรือในทางพุทธศาสนามักจะใช้คำว่า “บุพเพสันนิวาส” หลังจากนั้นผู้เล่าก็จะหาทางแก้ไขหรือให้คนช่วย เช่น ให้แม่ของคนรักเก่าจุดธูปเรียกวิญญาณ หรือไปหาร่างทรงเพื่อให้ช่วยเหลือ สุดท้ายเมื่อผู้เล่าทราบความจริงหรือเรื่องราวทั้งหมด ผู้เล่าก็จะพยายามทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้วิญญาณเพื่อให้

วิญญาณได้ไปสู่สุคติไม่ต้องวนเวียนอยู่กับความรักที่มีต่อผู้เล่า โดยพบแบบเรื่องแบบวิญญาณคนรักเก่า ทั้งหมด 3 เรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14

ตารางรวมแบบเรื่องย่อ 2ค.

แบบเรื่องย่อ 2ค.					
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การพบเหตุการณ์ลับหรือเห็นวิญญาณ	B. วิญญาณเคยเป็นคู่รักกันมาก่อน	C. การหาสาเหตุของเหตุการณ์ลับ/หาคนให้ช่วยเหลือ	D. การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณคนรัก
1. ไม่ระบุ (คุณเฟรม)	15 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/	/
2. ไม่ระบุ (คุณไปร์)	22 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/
3. ไม่ระบุ (เรื่องเล่าจับใจ)	3 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/	/

แบบเรื่องแบบวิญญาณคนรักเก่าเป็นโครงเรื่องที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนเป็นกับคนตายซึ่งอาจมีความผูกพันกันมาตั้งแต่อดีตชาติหรืออาจจะเป็นชาติปัจจุบันทำให้ต้องกลับมาพบเจอกัน แสดงให้เห็นถึงวิญญาณที่ยังเชื่อมโยงยึดติดกับสิ่งที่ตนเองรักใคร่แม้ว่าจะเสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งหลังจากผู้เล่าทราบเรื่องก็มักจะหมั่นทำบุญให้วิญญาณเป็นประจำ เนื่องจากวิญญาณในแบบเรื่องนี้ไม่ได้เหมือนวิญญาณทั่ว ๆ ไป แต่เป็นวิญญาณที่มีความผูกพันด้านจิตใจกับคนรักเก่า สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อว่าแม้ตายไปแล้วดวงจิตก็ยังคงมีความผูกพันกับคู่ของตนเอง

จากการศึกษาแบบเรื่องเจอวิญญาณ ผู้วิจัยสังเกตว่าเหตุการณ์ที่ปรากฏในทุกแบบเรื่องย่อก็คือการที่ผู้เล่าพบเจอวิญญาณโดยตรง ซึ่งผู้เล่าอาจจะเห็นในลักษณะที่เหมือนคนปกติหรืออาจจะเห็นในลักษณะที่ทราบว่าเสียชีวิตไปแล้วก็ได้ พฤติกรรมส่วนมากที่พบหลังจากที่เจอวิญญาณก็คือการทำบุญอุทิศส่วนกุศล หลังจากนั้นวิญญาณก็จะหายไปทันทีหากเป็นวิญญาณของคนที่ไม่รู้จักมาก่อน เนื่องจากส่วนมากแล้ววิญญาณสัมภเวสีหรือวิญญาณเร่ร่อนมักจะมาตามขอส่วนบุญของผู้เล่า แต่หากเป็นวิญญาณที่รู้จักกันมาก่อนไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้องหรือวิญญาณคนรักส่วนมากจะยังไม่ได้ออกไปทันที แต่จะมีระยะเวลาสักพักหนึ่ง อาจเพราะเรื่องของคำสัญญา ความห่วงหาลูกหลานหรือคนรักที่ยังมีชีวิต จึงต้องใช้เวลาสักระยะจึงจะหายไป

3.1.3 แบบเรื่องที่ 3 สิ่งของผิดสัง

เหตุการณ์หลักเกี่ยวกับผู้เช่าได้รับสิ่งของหรืออะไรบางอย่างโดยไม่ทราบที่มา หรือไม่ทราบว่าสิ่งของนั้นมีผี เป็นเหตุให้ผู้เช่าต้องเจอกับวิญญาณหรือผีที่เป็นเจ้าของสิ่งนั้น โดยแก่นหลักของเรื่องเป็นการอธิบายสาเหตุการเจอผีที่มาจากสิ่งของที่มีวิญญาณหรือสิ่งของที่ไม่ทราบที่มาที่ไป มีทั้งหมด 5 เรื่อง มีโครงเรื่องดังนี้

A. การได้สิ่งของของคนตาย/เป็นของที่มีเจ้าของมาก่อน เหตุการณ์ที่การได้รับสิ่งของบางอย่างมาโดยไม่ทราบประวัติหรือที่มาของสิ่งนั้นมาก่อน แม้ว่าของดังกล่าวอาจจะได้รับมาจากคนที่รู้จักแต่ก็ไม่ทราบประวัติของเจ้าของคนแรกที่ครอบครอง เช่น การได้รับหุ่นลงเสื้อตัวหนึ่งมาจากป่า แต่ป่าก็ได้รับหุ่นตัวนี้อีกทอดหนึ่งโดยไม่ทราบประวัติของหุ่นดังกล่าวมาก่อนเช่นกัน หรือบางครั้งการไปซื้อรองเท้ามือสองจากร้านแห่งหนึ่ง

B. การพบเหตุการณ์ลึกลับ เป็นเหตุการณ์ลึกลับที่เกิดขึ้นหลังจากที่การได้รับสิ่งของของคนตาย โดยการอาจจะพบเห็นวิญญาณของเจ้าของคนเก่า หรือเป็นเหตุการณ์แปลก ๆ ที่เกิดขึ้นโดยที่การไม่สามารถอธิบายได้แต่เกิดขึ้นมาหลังจากการได้ครอบครองสิ่งของดังกล่าว เช่น หลังจากการได้รองเท้ามือสองจากร้านแห่งหนึ่ง การก็พบเหตุการณ์ที่ไม่สามารถอธิบายได้อย่าง อาทิ ได้ยินเสียงผู้หญิงร้องไห้ระหว่างการหลับ

C. การทำพิธีกรรมแก้ไข เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่การพบเหตุการณ์ลึกลับหรือเจอวิญญาณ โดยการมักจะไปทำบุญหรือนำสิ่งของดังกล่าวไปทำพิธีทางศาสนาเพื่อแก้ไข แต่การจะไม่นำสิ่งของนั้นกลับมาใช้ต่อแม้ว่าจะนำไปทำพิธีแก้ไขแล้ว อาจจะบริจาคให้วัด นำไปขายต่อ หรืออาจจะนำไปทิ้งก็ได้ เช่น หลังจากที่มีการไปซื้อรองเท้ามือสองมาแล้วเกิดเหตุการณ์ลึกลับ การก็ไปทำบุญและนำรองเท้าไปทิ้งใกล้ ๆ กับวัด

ดังเช่นเรื่อง “ตึราคารถ” ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 มีเนื้อเรื่องดังนี้

ในสมัยก่อนบ้านผู้เช่าเป็นอยู่ช่อมรดก วันหนึ่งมีอุบัติเหตุรถชนกันทางตำรวจจึงแจ้งให้พ่อไปนำรถมอเตอร์ไซด์ที่เกิดอุบัติเหตุมาตึราคา แต่ที่จอดรถที่สถานีตำรวจเต็มจึงต้องนำมาไว้ที่บ้าน โดยจอดไว้ตรงหน้าบ้านเป็นเวลา 1 คืน เช้ารุ่งขึ้นยามในหมู่บ้านมาหาพ่อที่บ้านและเล่าให้พ่อฟังว่าตอนกลางคืนมาตรวจบริเวณบ้านผู้เช่า เห็นว่ามีผู้ชายนั่งอยู่ตรงมอเตอร์ไซด์ จึงเข้าไปใกล้ ๆ เพื่อสอบถาม แต่แล้วกลับเห็นว่าผู้ชายคนนั้นมีเลือดเต็มตัวพร้อมกับพูดขอความช่วยเหลือ ยามตกใจมากจึงรีบหนีไป พ่อจึงโทรให้ญาติคนตายมาเชิญดวงวิญญาณที่ติดอยู่กับรถ คืนต่อมาก็ไม่พบเหตุการณ์อะไรผิดปกติอีก

ตารางที่ 15

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 3

แบบเรื่องที่ 3	ตีราคารถ
A. การได้สิ่งของของคนตาย/เป็นของที่มีเจ้าของมาก่อน	พ่อผู้เล่านำรถที่เกิดอุบัติเหตุมาไว้ที่บ้าน
B. การพบเหตุการณ์ลึกลับ	ยามในหมู่บ้านผู้เล่าเห็นวิญญาณเจ้าของรถตอนกลางคืน
C. การทำพิธีกรรมแก้ไข	พ่อผู้เล่าให้ญาติเจ้าของรถมาเชิญดวงวิญญาณ

จากแบบเรื่องสิ่งของผีสิงจะเห็นได้ว่ามีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแบบเรื่องนี้ 3 เหตุการณ์ เริ่มต้นจากผู้เล่าได้รับสิ่งของของคนตายหรือสิ่งของผู้เล่าไม่ทราบที่มาที่ไปมาก่อน ส่วนมากแล้วสิ่งของนั้นมักจะมีเจ้าของที่เสียชีวิตไปแล้ว ทำให้ผู้เล่าพบเหตุการณ์ลึกลับ เช่น ผู้เล่าหรือคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของที่มีคนตายมักจะเห็นวิญญาณหรือเกิดเรื่องแปลก ๆ ขึ้น ดังเช่นเรื่อง “ตีราคารถ” ที่ยามในหมู่บ้านเห็นวิญญาณของเจ้าของรถที่เสียชีวิตอยู่ที่รถคันดังกล่าว เมื่อพบเหตุการณ์ลึกลับก็จะตามมาด้วยการทำพิธีหรือหาวิธีแก้ไข โดยในเรื่องเล่าข้างต้นนั้นการแก้ไขคือให้ญาติมาทำพิธีทางศาสนาเพื่อเชิญดวงวิญญาณผู้ตายไปทำพิธีตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งเรื่องเล่าที่มีแบบเรื่องสิ่งของผีสิงมีจำนวน 5 เรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16

ตารางรวมแบบเรื่องที่ 3

แบบเรื่องที่ 3				
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การได้สิ่งของของคนตาย/เป็นของที่มีเจ้าของมาก่อน	B. การพบเหตุการณ์ลึกลับ	C. การทำพิธีกรรมเพื่อแก้ไข
1. ไม่ระบุ (คุณแอล)	15 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/
2. ตีราคารถ	12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/
3. มือสองกระตักขวัญ	19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/
4. ไม่ระบุ (คุณอาร์ม)	29 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/
5. ไม่ระบุ (คุณนกเอี้ยง)	27 พฤษภาคม พ.ศ. 2559	/	/	/

จากการศึกษาแบบเรื่องสิ่งของผีสิงผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งของผีสิงจากเรื่องเล่าจะเป็นสิ่งของที่วิญญาณมีความรักมีความผูกพันหรือเสียชีวิตที่สิ่งของสิ่งนั้นและยังคงวนเวียนไม่ไปไหนและ

ในตอนแรกมักจะไม่รู้ที่มาที่ไปของสิ่งของนั้น ๆ จนกระทั่งพบเหตุการณ์ลึกลับ ซึ่งการแก้ปัญหาของผู้เล่าส่วนมากจะเป็นการทำบุญให้กับผู้ที่เสียชีวิตเพื่อให้วิญญาณไปสู่สุคติ และหลังจากที่ทราบประวัติสิ่งของดังกล่าวแล้วก็มักจะไม่เก็บสิ่งของนั้นไว้แต่เลือกที่จะทิ้งหรือขายไปให้คนอื่นแทน

3.1.4 แบบเรื่องที่ 4 วิญญาณกลับบ้าน

แบบเรื่องนี้จะมียุทธเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าเป็นญาติกับคนตายหรือวิญญาณ โดยวิญญาณมักจะมาปรากฏตัวให้ผู้เล่าเห็นเหมือนครั้งที่ยังมีชีวิต หรือทำกิจวัตรเหมือนดังสมัยที่ยังมีชีวิต เช่น การที่ผู้เล่าได้กลิ่นยาสูบซึ่งผู้ตายมักจะสูบเป็นประจำเมื่อครั้งมีชีวิต ผู้เล่าเห็นวิญญาณของญาติ ผู้เล่าได้ยินเสียงเรียกของวิญญาณญาติ และในบางครั้งวิญญาณนั้นก็จะมาคุ้มครองปกป้องภัยให้คนในบ้านอีกด้วย แก่นสำคัญของเรื่องเล่าคืออธิบายสาเหตุการพบวิญญาณของผู้เล่าเพราะความผูกพันที่เป็นญาติกับวิญญาณ โดยพบโครงเรื่องแบบนี้ทั้งสิ้น 5 เรื่อง มีเหตุการณ์หลัก ดังนี้

A. เหตุการณ์การเสียชีวิตของญาติ กล่าวคือผู้เสียชีวิตเป็นญาติของการ อาจจะไม่ใช่วิญญาณทางสายเลือดแต่เป็นเครือญาติที่มาจากการทำงาน เช่น พ่อตา แม่ยาย ลูกพี่ลูกน้องของปู่

B. ผู้เสียชีวิตได้รับการทำนาย/มีลางสังหรณ์ก่อนเสียชีวิต เป็นเหตุการณ์ที่มีคนมาทำนายทายทักก่อนที่ญาติการจะเสียชีวิต หรือญาติการเองมีลางสังหรณ์หรือมีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นก่อนที่จะเสียชีวิต เช่น พ่อตาการฝันเห็นน้องชายของพ่อตาชวนไปอยู่ด้วยกัน ซึ่งพ่อตาไม่ทราบว่าน้องชายของตนเองเสียชีวิตแล้ว และหลังจากนั้นไม่นานพ่อตาการก็เสียชีวิต โดยเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่การเชื่อว่ามี ความเกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตของญาติ

C. เกิดเหตุการณ์ลึกลับที่มีลักษณะสัมพันธ์กับผู้ตาย/มีคนเห็นวิญญาณผู้ตาย เป็นเหตุการณ์ลึกลับหรือเหตุการณ์เหนือธรรมชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตของญาติ เช่น มีคนพบเห็นวิญญาณ การได้กลิ่นหรือรู้สึกว่ามีวิญญาณยังคงวนเวียนใช้ชีวิตประจำวันเหมือนในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่

ดังเช่นเรื่องเล่าของ “คุณหนึ่ง” ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน 2559 มีเนื้อเรื่องดังนี้ พ่อผู้เล่าสาบานว่าจะกินเจตลอดชีวิต แต่มีอยู่วันหนึ่งบังเอิญไปฆ่าสัตว์โดยไม่ได้ตั้งใจทำให้เหมือนกับผิดคำสาบานว่าจะไม่ตัดชีวิตสัตว์ หลังจากนั้น 3 วัน พ่อก็เสียชีวิต โดยระหว่างที่จัดงานศพจะมีคนได้ยินเสียงหรือพบเห็นพ่อตลอด โดยจะเจอในช่วงเวลาที่พ่อผู้เล่าเสียชีวิต นอกจากนี้มีญาติมาขอโมยของในงานศพก็พบพ่อผู้เล่ามาดุทำให้คนขอโมยรู้สึกตกใจกลัวมาก และวันที่เผาศพพ่อก็มีคนได้ยินเสียงพ่อเรียกทั้งคืน ที่บ้านการมีความเชื่อว่าคนที่ตายโหงจะกลับมาที่บ้านเพื่อมากินน้ำ ดังนั้นจึงตักน้ำไว้กลางบ้านแล้วเอาแปรงโรยไว้รอบ ๆ ชั้น ปรากฏว่ามีรอยเท้าปรากฏโดยทั่ว และมักจะได้กลิ่นกายของพ่อในวันพระและวันโกน หลังจากเผาศพพ่อก็ยังมีคนในบ้านเห็นพ่ออยู่เป็น

ประจำ โดยก่อนวันที่พ่อเสียชีวิตมีคนเห็นพ่อไม่มีเงาหัวแต่ไม่ได้ใส่ใจ สุดท้ายพ่อก็ได้มาลาคนที่บ้านว่ามีคนมาตายแทนที่ตรงที่พ่อตายแล้ว แต่แม่ยังรู้สึกว่พ่อยังอยู่กับแม่ เนื่องจากยังเป็นห่วงแม่อยู่

ตารางที่ 17

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 4

แบบเรื่องที่ 4	เรื่องไม่ระบุ (คุณหนึ่ง)
A. การเป็นญาติผู้เสียชีวิต	พ่อผู้เล่าเสียชีวิต
B. ผู้เสียชีวิตได้รับการทำนาย/มีลางสังหรณ์ก่อนเสียชีวิต	ก่อนเสียชีวิตมีคนเห็นพ่อผู้เล่าไม่มีเงาหัว
C. เกิดเหตุการณ์ลึกลับที่มีลักษณะสัมพันธ์กับผู้ตาย/มีคนเห็นวิญญาณผู้ตาย	ระหว่างที่จัดงานศพจะมีคนได้ยินเสียงหรือพบเห็นพ่อตลอด โดยจะเจอในช่วงเวลาที่พ่อผู้เล่าเสียชีวิต นอกจากนี้วันที่เผาศพพ่อก็มีคนได้ยินเสียงพ่อเรียกทั้งคืน

จากแบบเรื่องวิญญาณกลับบ้านจะเห็นได้ว่าวิญญาณที่พบจะเป็นวิญญาณของคนในครอบครัวของผู้เล่า เช่น พ่อ แม่ พี่ชาย รวมถึงลูกเขย ลูกสะใภ้ พ่อตา แม่ยาย ก็ถือว่าเป็นญาติของผู้เล่าทั้งหมด โดยก่อนที่จะเสียชีวิตจะมีลางสังหรณ์หรือมีคนมาทำนายทายทักว่าจะต้องเสียชีวิต เช่น จากเรื่องเล่าของ “คุณหนึ่ง” มีผู้พบเห็นพ่อผู้เล่าไม่มีเงาหัวก่อนที่พ่อจะเสียชีวิต ซึ่งหลังจากที่เสียชีวิตแล้วก็ยังมีผู้พบเห็นเหตุการณ์ลึกลับหรือมีคนเห็นวิญญาณผู้ตาย เช่น การได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ซึ่งมีความสัมพันธ์กับทั้งนี้แบบเรื่องวิญญาณกลับบ้านสามารถพบได้ในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด มีจำนวน 5 เรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18

ตารางรวมแบบเรื่องที่ 4

แบบเรื่องที่ 4				
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การ เป็น ญาติ ผู้เสียชีวิต	B. ผู้เสียชีวิต ได้รับการ ทำนาย/มี กลาง สังหรณ์ ก่อน เสียชีวิต	C. เกิด เหตุการณ์ลึ ลับที่มี ลักษณะ สัมพันธ์กับ ผู้ตาย/มีคน เห็น วิญญาณ ผู้ตาย
1. วิญญาณมาหา	15 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/
2. ไม่ระบุ (เรื่องที่สี่)	12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/
3. วิญญาณพอมารับไปอยู่ ด้วย	26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/
4. 1 งาน 2 วิญญาณ	26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/
5. ไม่ระบุ (คุณหนึ่ง)	8 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/

จากแบบเรื่องวิญญาณกลับบ้านจะเห็นว่าวิญญาณที่พบจะเป็นวิญญาณของญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งสมาชิกในครอบครัวมักจะรับรู้การมีอยู่ของวิญญาณได้เนื่องจากเหตุการณ์ประหลาด/ลึกลับที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กับผู้เสียชีวิต นอกจากนี้ในแบบเรื่องนี้ยังมีการปรากฏตัวของวิญญาณที่มากอดดูแลคุ้มครองคนในบ้านให้ปลอดภัย และความเชื่อในเรื่องของกลางสังหรณ์การทำนายทายทักเกี่ยวกับการเสียชีวิตของคนด้วย

3.1.5 แบบเรื่องที่ 5 เครื่องรางของขลัง

จะมีเหตุการณ์หลักเกี่ยวกับการได้รับสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเครื่องรางของขลัง ซึ่งต่อมาได้แสดงอิทธิฤทธิ์ในการช่วยเหลือหรือคุ้มครองผู้เล่าจากสิ่งไม่ดีหรือเรื่องอันตรายต่าง ๆ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวอาจจะเป็นกุมารทอง หุ่นพยนต์ ผงพระจากกรุวัดเก่า โดยเหตุการณ์หลักของเรื่องคือการแสดงให้เห็นอิทธิฤทธิ์ในการคุ้มครองการหรือคนรอบข้าง แบบเรื่องเครื่องรางของขลังเป็นแบบเรื่องที่แสดงให้เห็นแก่นสำคัญของเรื่องเล่าที่กล่าวถึงอิทธิฤทธิ์ของสิ่งที่การได้รับมามีจำนวนทั้งสิ้น 3 เรื่อง โดยมีเหตุการณ์หลักดังนี้

A. การได้รับเครื่องราง/ของขลัง เป็นเหตุการณ์ที่การได้รับเครื่องรางของขลังซึ่งอาจจะมาจากคนรู้จัก การเสาะแสวงหาตัวเอง หรือการบูชาเครื่องรางของขลังดังกล่าวมาเป็นเวลานานแล้วก็ได้

B. การอธิษฐานขอสิ่งที่ยปรารถนาจากเครื่องราง/ของขลัง เป็นเหตุการณ์ที่การอธิษฐานขอจากเครื่องราง/ของขลังที่ตนเองได้รับมาหรือบูชาไว้ เช่น ช่วยให้เจอของที่การทำหาย ช่วยให้ญาติการรอดพ้นจากคนที่ตามทวงเงิน วิธีการขอจะแตกต่างกันไป อาจจะแค่อธิษฐานกับเครื่องราง/ของขลัง แต่บางครั้งอาจจะมีการอธิษฐานพร้อมกับการทำพิธีกรรมต่อเครื่องราง/ของขลังนั้นด้วย

C. การคิดว่าสิ่งที่ตนเองปรารถนามาจากอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์ที่การเห็นอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง ไม่ว่าจะการจะอธิษฐานหรือว่าเห็นเองก็ตาม ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดผลดีต่อการ

ดังเช่นเรื่อง “น้องมันคง” ออกอากาศวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2559

ผู้เล่าไปเช่าหุ่นพยนต์มาจากวัดแห่งหนึ่ง และตั้งชื่อน้องมันคง โดยผู้เล่าขอให้ช่วยดูแลคนในบ้าน หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ ผู้เล่าไปห้างสรรพสินค้ากับเพื่อน เพื่อนผู้เล่าขอให้น้องมันคงหาที่จอดรถให้แล้วก็ได้ตามที่ขอ แต่ผู้เล่าคิดว่าอาจจะบังเอิญ หลังจากนั้นผู้เล่าจึงไปห้างสรรพสินค้าคนเดียวและลองทำตามที่เพื่อนพูดแล้วก็ได้ที่จอดรถอีกจริง ๆ ทั้ง ๆ ที่วันนั้นรถหนาแน่นมาก นอกจากนี้ครั้งหนึ่งผู้เล่าทำกระเป๋าใส่ตังค์หายแต่ไม่รู้ตัว เมื่อกลับมาถึงบ้านแล้วเลยบอกคุณมันคงให้ช่วยหากระเป๋าตังค์ จู๋ ๆ ก็เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้หากระเป๋าตังค์เจอเช่นเดียวกัน ผู้เล่ารู้สึกแปลกใจแต่ไม่ได้กลัว หลังจากนั้นประมาณ 3 ปี มีญาติได้หนีเจ้าหนี้เงินกู้มาพักที่บ้านผู้เล่า เป็นระยะเวลาประมาณ 2-3 เดือน วันหนึ่งในระหว่างอยู่บ้านญาติผู้เล่ารู้สึกมีกลางสังหรณ์ว่าจะต้องมีเรื่องเลยขอให้คุณมันคงช่วย ช่วงดึก ๆ คนทวงหนี้ก็มาที่บ้านแต่เห็นบ้านเป็นเหมือนบ้านร้างทั้ง ๆ ที่ในบ้านก็มีคนอยู่ ซึ่งเจ้าหนี้นี้ก็นำรูปญาติผู้เล่าไปถามคนข้างบ้าน แต่คนข้างบ้านบอกว่ารูปนั้นเหมือนมีรอยปากกาขีดที่หน้าทำให้มองไม่เห็น หลังจากนั้นญาติผู้เล่าก็ย้ายไปอยู่ที่อื่น นอกจากนี้คนแถวบ้านมักจะเห็นว่ามีคนอยู่บ้านทั้ง ๆ ที่ในบ้านไม่มีใครอยู่

ตารางที่ 19

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 5

แบบเรื่องที่ 5	น้องมันคง
A. การได้รับเครื่องราง/ของขลัง	ผู้เล่าไปเช่าหุ่นพยนต์มาจากวัดแห่งหนึ่ง
B ₁ . การอธิษฐานขอสิ่งที่ยปรารถนาจากเครื่องราง/ของขลัง	เพื่อนผู้เล่าขอให้น้องมันคงหาที่จอดรถ
C ₁ . การคิดว่าสิ่งที่ตนเองปรารถนามาจากอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง	เพื่อนผู้เล่าและผู้เล่าก็ได้ที่จอดรถตามที่ต้องการ

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 5 (ต่อ)

แบบเรื่องที่ 5	น้องมันคง
B ₂ . การอธิษฐานขอสิ่งของตนเองปรารถนาจากเครื่องราง/ของขลัง	ผู้เล่าขอให้น้องมันคงช่วยหาที่จอดรถ
C ₂ . การคิดว่าสิ่งของตนเองปรารถนามาจากอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง	ผู้เล่าก็ได้ที่จอดรถตามที่ต้องการ
B ₃ . การอธิษฐานขอสิ่งของตนเองปรารถนาจากเครื่องราง/ของขลัง	ผู้เล่าขอให้น้องมันคงช่วยหากระเป๋าใส่ต่างค์
C ₃ . การคิดว่าสิ่งของตนเองปรารถนามาจากอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง	ผู้เล่าเจอกระเป๋าใส่ต่างค์ตามที่ต้องการ
B ₄ . การอธิษฐานขอสิ่งของตนเองปรารถนาจากเครื่องราง/ของขลัง	ญาติผู้เล่าขอให้น้องมันคงช่วยคุ้มครองจากเจ้าหนี้
C ₄ . การคิดว่าสิ่งของตนเองปรารถนามาจากอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง	ญาติผู้เล่ารอดพ้นจากการถูกทวงหนี้

จากแบบเรื่องเครื่องราง/ของขลังจะเห็นว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะมี 3 เหตุการณ์ กล่าวคือ เริ่มต้นผู้เล่าได้รับเครื่องราง/ของขลัง จากตัวอย่างเรื่องข้างต้น ผู้เล่าไปรับหุ่นพยนต์มาจากวัดแห่งหนึ่ง หลังจากนั้นผู้เล่าเห็นอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลังโดยมีผลทำให้ผู้เล่าได้สิ่งของตนเองปรารถนา ดังเช่นจากเรื่อง “น้องมันคง” เมื่อผู้เล่าหรือคนที่ผู้เล่ารู้จักไม่ว่าจะเป็นเพื่อนหรือญาติขอให้หุ่นพยนต์ที่ผู้เล่าได้ไปเช่ามาจากวัดช่วยเหลือ เช่น ช่วยหาที่จอด ช่วยหาของที่หาย รวมถึงช่วยคุ้มครองจากการถูกคนอื่นทำร้าย ทุกคนต่างก็ได้รับผลตามที่ตนเองปรารถนาทุกครั้ง แสดงให้เห็นถึงความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับเรื่องเครื่องราง/ของขลังในด้านอิทธิฤทธิ์และการคุ้มครองช่วยเหลือ แบบเรื่องเครื่องรางของขลัง พบจำนวน 3 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 20

ตารางรวมแบบเรื่องที่ 5

แบบเรื่องที่ 5				
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การได้รับเครื่องราง/ของขลัง	B. การอธิษฐานขอสิ่งของตนเองปรารถนาจากเครื่องราง/ของขลัง	C. การคิดว่าสิ่งที่ตนเองปรารถนามาจากอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง
1. ผงพุทธคุณ	1 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/
2. เหมือนไม่ได้มาคนเดียว	5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559	/	/	/
3. น่องมันคง	25 มีนาคม พ.ศ. 2559	/	/	/

แบบเรื่องเครื่องรางของขลังจะมีเหตุการณ์หลักดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น แต่ลักษณะของเรื่องเล่าเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์บางเรื่องอาจจะแตกต่างจากเหตุการณ์หลักข้างต้นไปบ้าง เช่น การลำดับเรื่อง หรืออาจจะมีอนุภาคบางอย่างเพิ่มเข้ามา แต่แก่นสำคัญของเรื่องยังคงเป็นการแสดงให้เห็นถึงอิทธิฤทธิ์ของเครื่องรางของขลังที่การได้รับมา จากการศึกษาแบบเรื่องเครื่องรางของขลังผู้วิจัยสังเกตว่าเครื่องรางของขลังที่พบในเรื่องมีทั้งกุมารทอง หุ่นพยนต์ น้ำมันพราย ผงพระจากกรูวัดเก่า ส่วนมากจะมีการบูชาและขอพรให้ได้รับการคุ้มครอง โดยผู้เล่าก็จะเชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากการขอพรต่อเครื่องรางของขลังทำให้ได้สิ่งต่าง ๆ ตามที่ตนเองปรารถนา

3.1.6 แบบเรื่องที่ 6 ตายแล้วฟื้น

เรื่องเล่าที่กล่าวถึงการตายชั่วคราว หลังจากนั้นการฟื้นขึ้นมาจากความตาย ซึ่งหลังจากฟื้นจากความตายการจะพยายามทำความดีและทำบุญทดแทน มีทั้งหมด 3 เรื่อง พบเหตุการณ์สำคัญของเรื่อง ดังนี้

A. การเสียชีวิตไปชั่วคราว เป็นเหตุการณ์ที่การเสียชีวิตอาจจะเนื่องจากอุบัติเหตุหรือไม่สบาย โดยส่วนมากการมักจะไม่รู้ตัวว่าตนเองเสียชีวิตไปแล้ว แต่จะเหมือนมองเห็นร่างของตนเองและคนที่กำลังช่วยชีวิตตนเอง เช่น การเกิดอุบัติเหตุและเห็นคนกำลังช่วยชีวิตตนเองอยู่กลางถนน หรือการป่วยและรู้สึกว่ามีวิญญาณตนเองออกจากร่าง

B. การพบเหตุการณ์ลึกลับในขณะที่เป็นวิญญาณ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่การพบในขณะที่วิญญาณตนเองออกจากร่าง ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวอาจจะเหมือนอยู่ใน

รูปแบบความฝันก็ได้ เช่น การรู้สึกว่าคุณเองฝันว่ามีคนชวนไปเล่น ซึ่งในขณะนั้นการหยุดหายใจและมีหมอกกับพยาบาลกำลังช่วยชีวิตการอยู่ ในขณะที่เกิดเหตุการณ์นี้การมักพบคนมาช่วยให้การฟื้นจากความตาย เช่น เจ้าที่เจ้าทาง หรือวิญญาณที่คอยดูแลคุ้มครองผู้เล่า

C. การฟื้นขึ้นมาจากความตาย เป็นเหตุการณ์ที่การฟื้นขึ้นมาหลังจากที่เสียชีวิตไปชั่วคราว โดยหลังจากฟื้นขึ้นมาการก็ไม่ได้รับบาดเจ็บมากและหายเป็นปกติภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว

ดังเช่นเรื่อง “ไม่ระบุ (คุณจิม)” ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2559

คืนหนึ่งหลังจากทะเลาะกับแฟน ผู้เล่าขับรถแล้วเกิดอุบัติเหตุ ตอนที่เกิดอุบัติเหตุผู้เล่ารู้สึกตัวโดนกระชาก เห็นตายายและเด็กเข้ามาหาตนเอง ผู้เล่าเห็นคนกำลังช่วยร่างตนเองที่อยู่กลางถนนคิดว่าตนเองตายแล้วแน่ ๆ ตายายบอกให้ผู้เล่ากลับไป และบอกว่าตนเป็นเจ้าที่อยู่ตรงนี้ ผู้เล่ารู้สึกตัวอีกทีปลอดภัยมีแค่แผลถลอก วันที่ออกจากโรงพยาบาลการได้อธิษฐานว่าจะบวชให้กับตายายถ้าตนเองปลอดภัย แต่ตายายมาเข้าฝันว่าไม่เป็นไร และจะคอยดูแลผู้เล่าให้ ตื่นเช้าก็เล่าให้พ่อแม่ฟังและก็ตัดสินใจบวชให้ตายาย 7 วัน หลังจากนั้นก็ไม่เจอตายายอีกเลย

ตารางที่ 21

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 6

แบบเรื่องที่ 6	ไม่ระบุ (คุณจิม)
A. การเสียชีวิตไปชั่วคราว	ผู้เล่าเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิต เห็นคนกำลังช่วยร่างตนเองที่อยู่กลางถนน
B. การพบเหตุการณ์ลับขณะที่เป็นวิญญาณ	ผู้เล่าพบตายาย ทั้งสองบอกว่าเป็นเจ้าที่อยู่บริเวณนั้นและบอกให้การกลับเข้าร่าง
C. การฟื้นขึ้นมาจากความตาย	ผู้เล่าฟื้นขึ้นมาปลอดภัยมีเพียงแผลถลอก

จากแบบเรื่องตายแล้วฟื้นจะพบเหตุการณ์ 3 เหตุการณ์ เริ่มจากผู้เล่าเสียชีวิตไปชั่วคราวไม่ว่าจะเกิดจากการเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุ หลังจากที่คุณเล่าเชื่อว่าตนเองเสียชีวิตไปแล้วก็ได้ไปอยู่ในโลกของวิญญาณ แต่หลังจากนั้นผู้เล่าก็ฟื้นขึ้นมาจากความตาย ในแบบเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องการถึงชาติหรือเวลาตาย โดยเชื่อว่าหากบุคคลใดดวงยังไม่ถึงเวลาตายจะสามารถฟื้นขึ้นมาจากความตายได้ เรื่องเล่าแบบเรื่องแบบตายแล้วฟื้น มี 3 เรื่อง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 22

ตารางรวมแบบเรื่องที่ 6

แบบเรื่องที่ 6				
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การเสียชีวิตไปชั่วขณะ	B. การพบเหตุการณ์ลึกลับในขณะที่เป็นวิญญาณ	C. การฟื้นขึ้นมาจากความตาย
1. ไม่ระบุ (เรื่องจากอีเมล)	29 มกราคม พ.ศ. 2559	/	/	/
2. ไม่ระบุ (คุณมัท)	1 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/
3. ไม่ระบุ (คุณจิม)	3 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/

จากการศึกษาแบบเรื่องตายแล้วฟื้นจะมีเหตุการณ์ที่สำคัญคือการทำผู้เล่าได้เห็นถึงชีวิตหลังความตาย รวมถึงชีวิตหลังจากที่ฟื้นจากความตายก็มักจะเป็นคนที่เห็นวิญญาณ ทั้งที่ก่อนหน้านี้แน่นอนอาจจะไม่เคยเห็นมาก่อน อีกทั้งยังเชื่อว่ามีอีกโลกหนึ่งหลังชีวิตความตาย

3.1.7 แบบเรื่องที่ 7 คนเล่นของ

แบบเรื่องที่กล่าวถึงคนที่โดนไสยศาสตร์ทำร้ายทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ มีเหตุการณ์หลักของเรื่อง ดังนี้

A. การพบเหตุการณ์ลึกลับ เป็นเหตุการณ์ที่การพบเหตุการณ์ลึกลับหรือการโดนของทำให้มีอาการผิดปกติ เช่น น้องชายการมีลักษณะที่เปลี่ยนไป ตาขวาง ไม่ยอมพูดกับคนในครอบครัว หรือการเห็นสุนัขนอนอยู่แต่พอเข้าไปใกล้สุนัขตัวนั้นกลับกลายเป็นสุนัขตัวสูงใหญ่กว่าต้นมะขามแฉะนั้น

B. การทำพิธี/หาคนช่วย หลังจากที่มีการพบเหตุการณ์ลึกลับก็จะหาวิธีการแก้ไข ซึ่งมักจะต้องหาคนที่มีความรู้ในด้านไสยศาสตร์เพื่อมาแก้ไข เช่น การให้พระหรือร่างทรงช่วยแก้ไข

C. การทราบสาเหตุของเหตุการณ์ลึกลับ เมื่อแก้ไขเหตุการณ์ต่าง ๆ จนเป็นปกติแล้ว การและคนรอบข้างก็จะพยายามหาสาเหตุของเรื่องราวลึกลับที่เกิดขึ้น ซึ่งส่วนมากแล้วมักจะเป็นคนที่ทดลองวิชาไสยศาสตร์ของตนเอง หรือคนที่มีความขัดแย้งกับการเป็นผู้ทำของใส่เพื่อเป็นการแก้แค้น

ดังเช่นเรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณอำนาจ) ออกอากาศวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2559

สมัยปู่ผู้เล่าเป็นวัยรุ่น คืนหนึ่งกลับบ้านตีประมาณ 5 ทุ่ม วันนั้นวันพระ ต้องกลับบ้านโดยผ่านสถานีรถไฟแห่งหนึ่ง หน้าสถานีจะมีต้นมะขามและแคร่ไม้หน้าสถานี เห็นลูกหมาตัวหนึ่ง

กะว่าจะแกล้งให้มันตกใจและวิ่งหนีไป แต่พอเข้าไปแกล้งมัน มันกลับกลายเป็นหมาตัวสูงใหญ่เลย ตันมะขามไปอีก ปุตกใจรีบวิ่งกลับบ้านเจอป่าแล้วเล่าให้ป่าฟัง ป่าก็บอกว่าที่นี่ไม่มีคนตายนะไม่น่าจะใช่ผี ตอนเช้าปุไม่ได้ไปทำงานเพราะยังรู้สึกกลัวอยู่ จึงเล่าให้น้ำฟัง น้ำสงสัยว่าปุจะโดนของจึงพาปุไปวัดเพื่อไปให้พระช่วยเหลือ พระก็ทำพิธีให้โดยให้ไปหายามามวน ปริกรรมคาถาแล้วเป่าควันเข้าไปในหู หลังจากนั้นมึ่น้ำหนองน้ำเหลืองไหลออกมาจากรูหูของปุปริมาณมาก พระท่านก็บอกว่าปุโดนคุณไสยมาจากคนที่มิวิชาอาคมที่ลองวิชา ซึ่งน่าจะเป็นตอนที่ปุเข้าไปแกล้งหมาเอาไม้ไปตีพื้นเหมือนเป็นการไปทักโดนของเข้าตัว และถ้าหากปุมาให้พระช่วยไม่ทันก็อาจจะเสียชีวิต พระจึงให้ยามมวนมา 7 - 8 มวน แล้วให้รักษาโดยการเป่าควันเข้าไปในรูหูให้ครบ 7 วัน และทุกครั้งจะมีน้ำเหลืองไหลออกมาจนค่อย ๆ หายเป็นปกติ

ตารางที่ 23

ตารางลำดับเหตุการณ์แบบเรื่องที่ 7

แบบเรื่องที่ 7	“ไม่ระบุ” (คุณอำนวย)
A. การพบเหตุการณ์ลึกลับ	ปุผู้เล่าเห็นลูกหมาตัวหนึ่งกะว่าจะแกล้งให้มันตกใจและวิ่งหนีไป แต่พอเข้าไปแกล้งมัน มันกลับกลายเป็นหมาตัวสูงใหญ่เลย ตันมะขามไปอีก
B. การทำพิธี/หาคนช่วย	พาปุไปวัดเพื่อไปให้พระครูทำพิธีช่วยเหลือ
C. การทราบสาเหตุของเหตุการณ์ลึกลับ	พระบอกว่าเป็นสิ่งที่คนปล่อยของเขาล่อยมา ตอนที่ปุเอาไม้ไปตีพื้นเหมือนเป็นการไปทักเลยโดนคุณไสยเข้าตัว

จากแบบเรื่องคนโดนของจะพบเหตุการณ์สำคัญทั้งหมด 3 เหตุการณ์ กล่าวคือ การจะพบกับเหตุการณ์ลึกลับซึ่งไม่ทราบสาเหตุว่าเกิดจากอะไร โดยเหตุการณ์ลึกลับจะพบในรูปแบบเหตุการณ์ที่ผิดปกติที่ผู้เล่าไม่เคยพบ เช่น เห็นสุนัขตัวสูงใหญ่กว่าตันมะขาม หลังจากพบเหตุการณ์ลึกลับ ก็จะมีอาการที่เปลี่ยนไปทำให้ต้องหาคนมาช่วยเหลือซึ่งต้องเป็นคนที่มิวิชาความรู้ด้านไสยศาสตร์ เช่น พระหรือร่างทรง สุดท้ายจะพบสาเหตุของการโดนของ เช่น อาจเกิดจากการแก้แค้นโดยตั้งใจ หรือมีคนที่มีวิชาด้านไสยศาสตร์ทดสอบวิชาความรู้ตนเองแต่บังเอิญการไปพบเข้าพอดีเรื่องเล่าแบบคนโดนของ พบทั้งหมด 2 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 24

ตารางรวมแบบเรื่องที่ 7

แบบเรื่องที่ 7				
ชื่อเรื่อง	ออกอากาศวันที่	A. การพบเหตุการณ์ลับ	B. การทำพิธี/หาคนช่วย	C. การทราบสาเหตุของเหตุการณ์ลับ
1. ไม่ระบุ (คุณอำนาจ)	1 เมษายน พ.ศ. 2559	/	/	/
2. ไม่ระบุ (คุณอ้อฟ)	3 มิถุนายน พ.ศ. 2559	/	/	/

จากการศึกษาแบบเรื่องคนโดนของพบเหตุการณ์สำคัญคือการหาคนช่วยเหลือในการทำพิธีแก้ไขจากการทำไสยศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็น เนื่องจากผู้ที่แก้ไขหรือช่วยเหลือจำเป็นจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ด้านไสยศาสตร์เป็นอย่างดีจึงจะช่วยเหลือผู้ที่โดนคุณไสยได้

นอกจากแบบเรื่องหลักทั้ง 7 แบบ ผู้วิจัยพบว่าเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะซ็อกมีเรื่องแบบผสม และเรื่องเบ็ดเตล็ด ดังนี้

เรื่องแบบผสม คือ เป็นเรื่องเล่าที่มีการผสมแบบเรื่องหลักมากกว่า 2 แบบเรื่องขึ้นไป พบจำนวน 11 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุ (คุณอาร์ม)” ออกอากาศวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2559

สมัยวัยรุ่นผู้เล่าเป็นเด็กเกร ไปเดินตลาดนัดเจอร้านขายของเก่าและได้ไปเช่าบูชา รัก-ยม ซึ่งมีลักษณะเป็นขวดน้ำมันเล็ก ๆ คู่กัน ป้าเจ้าของร้านบอกว่าต้องบูชาน้ำแดงและจุดธูป 1 ดอก ตอนเที่ยงคืนทุกวัน รวมทั้งได้ให้คาถาบูชาและให้ตั้งชื่อด้วย ซึ่งผู้เล่าได้ตั้งชื่อน้องมะลิกับน้องรัก วันหนึ่งผู้เล่าได้อิฐฐานให้มะลิกับรักช่วยเหลือเนื่องจากผู้เล่าทำการบ้านไม่เสร็จ เมื่อถึงเวลาต้องส่งการบ้านผู้เล่าก็ไม่ถูกอาจารย์ลงโทษเพียงคนเดียวในห้องเรียน แต่ผู้เล่าคิดว่าอาจจะบังเอิญผ่านไปประมาณ 2-3 วัน ผู้เล่านัดเพื่อนไปเที่ยวโดยขับรถมอเตอร์ไซค์ไป ระหว่างขับรถได้ยินเสียงกระซิบข้างหูว่าให้ระวังจะเกิดอุบัติเหตุข้างหน้า ผู้เล่าคิดว่าเพื่อนที่นั่งซ้อนมาข้างหลังพูด แต่เมื่อขับต่อไปก็เห็นรถมอเตอร์ไซค์คันหน้าตนเองโดนรถสิบล้อพุ่งชน คนขับเสียชีวิตทันที เมื่อผู้เล่าใกล้ถึงบ้านเจอคนจูงมอเตอร์ไซค์จึงเข้าไปถามแต่เขาตอบว่าไม่เป็นอะไรพร้อมกับหัวเราะเบา ๆ ผู้เล่าเอะใจแต่ก็ขับรถต่อไป สักพักมอเตอร์ไซค์คันนั้นค่อย ๆ ขับแข่งจนมาคู่กัน ผู้เล่าเห็นหน้าเขาและก็ตกใจและได้ยินเสียงคนมากระซิบข้างหูว่า พ่อห้ามมองนะช้า ๆ ผู้เล่ารู้สึกกลัวทั้งสิ่งที่เห็นและเสียงที่ได้ยิน หลังจากนั้นผู้เล่าก็ได้ยินอีกว่าถ้าพ่อมองเขา อีก 100 เมตรข้างหน้าจะเกิดอุบัติเหตุ สุดท้ายก็เกิดอุบัติเหตุจริง ๆ แต่ผู้เล่าไม่ทราบว่าเกิดจากการมองรถคันข้าง ๆ หรือเป็นเพราะเสียงกระซิบ หลังออกจากโรงพยาบาลพ่อแม่จึงพาผู้เล่าไปปรึกษาพระที่วัดแห่งหนึ่ง เมื่อไปที่วัดพระท่านทักมาว่าสิ่งที่บูชาเป็นมนตร์ดำ

เพราะต้องเลี้ยงดูแลเป็นทาสของเขา วันไหนถ้าไม่เลี้ยงเขาจะมาเอาชีวิต แล้ววันที่ไปเที่ยวผู้เฒ่าไม่ได้ถวายของบูชา พระได้แนะนำให้เลิกบูชา ผู้เฒ่าจึงนำไปถวายวัด ตอนแรกผู้เฒ่าคิดว่าเขามาเตือน แต่จริง ๆ แล้วเขาจะมาทำร้ายเรา ถ้าวันนั้นผู้เฒ่าซื่อเร็วกว่านั้นอาจเกิดอุบัติเหตุแล้วก็ได้ ทางด้านแม่ของผู้เฒ่าบอกว่าผิวดังเกิดตั้งแต่ผู้เฒ่าเช่ารัก-ยมมา เนื่องจากผู้เฒ่าจะแอบเอาของไปซ่อนไว้ตรงหลังคาบ้านเพราะกลัวพ่อแม่รู้

ตารางที่ 25

ตารางลำดับเหตุการณ์เรื่องแบบผสม

แบบเรื่องเครื่องรางของขลัง	“ไม่ระบุ (คุณอาร์ม)”
A. การได้รับเครื่องราง/ของขลัง	ไปเดินตลาดนัดเจอร้านขายของเก่าและได้ไปเช่าบูชารัก-ยม
B. การอธิษฐานขอสิ่งที่ตนเองปรารถนาจากเครื่องราง/ของขลัง	ผู้เฒ่าได้อธิษฐานให้มะลิกับรักช่วยเหลือ เนื่องจากผู้เฒ่าทำการบ้านไม่เสร็จ
C. การคิดว่าสิ่งที่ตนเองปรารถนามาจากอิทธิฤทธิ์ของเครื่องราง/ของขลัง	เมื่อถึงเวลาต้องส่งการบ้านผู้เฒ่าก็ไม่ถูกอาจารย์ลงโทษเพียงคนเดียวในห้องเรียน
แบบเรื่องสิ่งของผีสิง	
B. การพบเหตุการณ์ลึกลับ	ระหว่างขับรถได้ยินเสียงกระซิบข้างหูว่าให้ระวังจะเกิดอุบัติเหตุข้างหน้า ผู้เฒ่าคิดว่าเพื่อนที่นั่งซ้อนมาข้างหลังพูด แต่เมื่อขับต่อไปก็เห็นรถมอเตอร์ไซด์คันหน้าตนเองโดนรถสิบล้อพุ่งชนคนขับเสียชีวิตทันที
แบบเรื่องย่อ 2ก.	
A. การพบคนโดยไม่ทราบมาก่อนว่าเขาเสียชีวิตไปแล้ว	เมื่อผู้เฒ่าใกล้ถึงบ้านเจอคนจูงมอเตอร์ไซด์จึงเข้าไปถาม แต่เขาตอบว่าไม่เป็นอะไรพร้อมกับหัวเราะเบา ๆ
B. การทราบที่หลังว่าตนเองเจอวิญญาณ	ลึกลับมอเตอร์ไซด์คันนั้นค่อย ๆ ขับแข่งจนมาคู่กัน ผู้เฒ่าเห็นหน้าเขาและ หลังจากนั้นผู้เฒ่าก็ประสบอุบัติเหตุ
แบบเรื่องสิ่งของผีสิง	
C. การทำพิธีเพื่อแก้ไข	หลังจากออกจากโรงพยาบาลพ่อแม่พาผู้เฒ่าไปปรึกษาพระที่วัดแห่งหนึ่ง เมื่อไปที่วัดพระท่านทักมาว่าสิ่งที่บูชาเป็นมนตร์ดำเพราะต้องเลี้ยงดูแลเป็นทาสของเขา วันไหนถ้าไม่เลี้ยงเขาจะมาเอาชีวิต แล้ววันที่ไปเที่ยวการไม่ได้ถวายของบูชา พระแนะนำให้เลิกบูชา ผู้เฒ่าจึงนำไปถวายวัด

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าแบบเรื่องแบบผสมจะมีเหตุการณ์หลักจากหลายแบบเรื่องมารวมกันอยู่ในเรื่องเดียว แสดงให้เห็นความนิยมในการฟังเรื่องเล่าผีจนทำให้เรื่องเล่า

สามารถเกิดการผสมผสานเรื่องเล่าจากแบบเรื่องหลักที่ได้รับคามนิยม จนเกิดเป็นเรื่องใหม่อีกเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้เหตุการณ์สำคัญที่หยิบยกมาจากแต่ละแบบเรื่องอาจจะไม่ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญครบทุกเหตุการณ์ แต่ก็ถือว่ามีการปรากฏเหตุการณ์เด่นจากแบบเรื่องดังกล่าว เรื่องเล่าแบบผสม พบจำนวนทั้งสิ้น 11 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 26

ตารางรวมเรื่องแบบผสม

แบบเรื่องแบบผสม	
ชื่อเรื่อง	แบบเรื่องที่พบ
1. ไม่ระบุ (คุณตาม)	แบบเรื่องย่อยวีริมทาง+แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ
2. ไม่ระบุ (คุณอาร์ม)	แบบเรื่องสิ่งของผีสิง+แบบเรื่องย่อคนเห็นผี
3. ไม่ระบุ (คุณคมสันต์)	แบบเรื่องย่อคนเห็นผี+แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ
4. กลับไม่ถึงบ้าน	แบบเรื่องย่อคนเห็นผี.+แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ
5. คืนก่อนบวช	แบบเรื่องย่อคนเห็นผี+แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ
6. 1 ปีที่ผ่านมา	แบบเรื่องวิญญานกลับบ้าน+แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ.
7. คนมีของ	แบบเรื่องย่อผีเข้าที่+แบบเรื่องเครื่องรางของขลัง
8. วณิกเพชร	แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ+แบบเรื่องย่อยวีริมทาง
9. เอ็งเจอแล้วเทรอ 2	แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ+แบบเรื่องคนโดนของ
10. พี่คนส่งของ	แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ.+แบบเรื่องตายแล้วฟื้น
11. ไม่ระบุ (คุณทาทา)	แบบเรื่องย่อยวีริมมาขอส่วนบุญ+แบบเรื่องวิญญานมาขอส่วนบุญ

นอกจากเรื่องเล่าแบบผสมแล้วยังพบเรื่องแบบเบ็ดเตล็ด กล่าวคือเป็นโครงเรื่องที่
ไม่สามารถจัดรวมกลุ่มกับแบบเรื่องหลักทั้ง 7 แบบเรื่อง แต่ก็มีลักษณะบางประการที่มีความสัมพันธ์
กับแบบเรื่อง โดยพบจำนวนทั้งสิ้น 8 เรื่อง

ดังตัวอย่าง เรื่อง “หนีเที่ยว” ออกอากาศเมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2559 เป็น
เรื่องราวที่ผู้เล่ากับเพื่อน ๆ ประมาณ 3 - 4 คน หนีเที่ยวออกจากโรงเรียน ช่วงตอนกลับจะต้องเดิน
เลาะคลองข้างโรงเรียน ประมาณช่วงตีสองครึ่งระหว่างเดินกลับได้ยินเสียงเด็กเล่นน้ำหลายคน เพื่อน
บ่นว่าเด็กที่ไหนมาเล่นน้ำตอนนี้ จู๊ ๆ เสียงก็เงียบไป ทุกคนรู้สึกแปลก ๆ จึงรีบเดินกลับไปที่พัก ซึ่ง
ระหว่างทางก็ไม่เห็นว่ามีใครเล่นน้ำเลย

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่คุณเล่าได้ยินเสียงเด็กเล่นน้ำแต่ก็ไม่พบอะไร ซึ่งเรื่องเล่าแบบเบ็ดเตล็ดจะพบแค่เหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่ปรากฏในเรื่องหลัก แต่ไม่ได้มีลำดับเหตุการณ์ตามแบบเรื่องหลักดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 27

ตารางรวมแบบเรื่องเบ็ดเตล็ด

เรื่องเบ็ดเตล็ด	
ชื่อเรื่อง	อนุภาคที่ปรากฏ
1. โทรนต์ลวงหน้า	ผู้เล่าโทรไปนัดร้านคาราโอเกะในห้างที่หนึ่งไว้แต่เมื่อไปถึงปรากฏว่าร้านดังกล่าวปิดกิจการไปแล้วผู้เล่าพยายามถามคนแถวนั้นแต่ไม่มีใครสามารถบอกได้ว่าทำไมร้านนี้ถึงปิดกิจการลง
2. คืนวันลอยกระทง	ผู้เล่าแอบพายเรือไปเก็บกระทงคลองฝั่งตรงข้ามบ้าน ผู้เล่าเห็นผู้หญิงแก่ ฝอยยาวสีขาว ไม้ไผ่เสื่อผ้าค้อยๆ คลานจากกอไผ่มาทางผู้เล่าผู้เล่าค้อยๆ พายเรือกลับ
3. หนีเที่ยว	ช่วงที่สองครึ่งระหว่างเดินกลับได้ยินเสียงเด็กเล่นน้ำหลายคนแต่ก็ไม่เห็นว่ามีใครเล่นน้ำเลย
4. ไม่ระบุ (คุณตา)	พ่อถูกผีปอบสิงจึงพาไปรดน้ำมนต์แต่ก็ไม่หายต่อมาแม่ปอบไปสิงร่างแม่ จึงพาไปให้ร่างทรงของพระแม่ธรณีช่วยแม่จึงหายเป็นปกติ
5. เจ้ากรรมนายเวร	วิญญาณเจ้ากรรมนายเวรตามมาเอาชีวิต
6. หมอธรรม	ผู้มีวิชาอาคมช่วยเหลือคน
7. ไม่ระบุ (คุณเฟิร์น)	เพื่อนคนหนึ่งเห็นวิญญาณของเพื่อนที่ตายไปแล้วเดินออกมาจากโลงศพ
8. คนดวงตก	ถูกผีเข้าเพราะดวงตก

3.2 สูตรสำเร็จของการสร้างเรื่องผี

จากการศึกษาแบบเรื่องทั้ง 7 แบบ ผู้วิจัยสังเกตว่า แม้เรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก จะปรากฏรายละเอียดของเรื่องเล่าที่มีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ที่เจอผี รูปร่างลักษณะของผี รูปแบบการปรากฏตัวของผี รวมทั้งตัวผู้เล่าที่มีความหลากหลายทั้งเพศและอายุ แต่สุดท้ายแล้วเรื่องเล่าเหล่านี้ก็ยังคงมีเหตุการณ์สำคัญในการดำเนินเรื่องอยู่ในแบบเรื่องทั้ง 7 แบบ เรื่อง ซึ่งจากการศึกษาเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ทั้งหมด 136 เรื่อง แบบเรื่องที่พบมากที่สุด 2 อันดับแรก ได้แก่ *แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน* *แบบเรื่องเจอวิญญาณ* สะท้อนให้เห็นว่าเรื่องเล่าผีที่คนไทยชื่นชอบนั้นแท้จริงแล้วเป็นเรื่องเล่าที่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ที่สร้างความรู้สึกกลัวหรือความรู้สึกตื่นเต้นให้กับผู้ฟังได้

แบบเรื่องของเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่ผู้วิจัยศึกษา พบว่ามี 2 แบบเรื่องหลักที่สามารถจำแนกเรื่องย่อยได้อีกแบบเรื่องละ 3 แบบเรื่องย่อย โดยทั้งสองแบบเรื่องหลักเป็นแบบเรื่องที่มีจำนวนเรื่องเล่ารวมกันเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนเรื่องเล่าทั้งหมด ได้แก่ *แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน* และ *แบบเรื่องเจอวิญญาณ* ผู้วิจัยสังเกตว่านอกจากจำนวนเรื่องเล่าที่มีจำนวนมากกว่าแบบเรื่องอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดแล้ว การแตกเป็นแบบเรื่องย่อย ๆ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความนิยมของเรื่องเล่าเหล่านั้นที่แม้จะมีเหตุการณ์สำคัญบางอย่างแตกต่างกันไปในแต่ละแบบเรื่องย่อย แต่จะต้องมีเหตุการณ์หลักสำคัญที่เหมือนกัน เช่น *แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน* สามารถจำแนกแบบเรื่องย่อยได้ 3 แบบเรื่อง ได้แก่ *แบบเรื่องย่อยวิญญาณติดที่* *แบบเรื่องย่อยผีเจ้าที่* และ *แบบเรื่องย่อยผีริมทาง* ทั้งนี้ *แบบเรื่องย่อยผีริมทาง*

การสร้างความรู้สึกกลัวหรือความรู้สึกตื่นเต้นจากการเสพรเรื่องผีเป็นสิ่งที่สามารถคาดคะเนได้ว่าเรื่องแบบใดคนไทยชอบ จนอาจกลายเป็น “สูตรสำเร็จ” เรื่องเล่าผีที่ไม่ว่ารายละเอียดของเรื่องราวจะเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าใด สุดท้ายแล้วหากเรื่องเล่าเหล่านั้นมีการดำเนินเหตุการณ์ไปตามสูตรสำเร็จที่คนชื่นชอบ เรื่องเหล่านั้นย่อมได้รับความนิยมจากผู้เสฟทั้งสิ้น

เรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นหนึ่งในสื่อที่นำสูตรสำเร็จของเรื่องเล่าผีที่คนไทยชอบมาเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ พิจารณานำเรื่องเล่าเหล่านั้นมาผลิตซ้ำและเผยแพร่ในสื่อทั้งในหนังสือ การ์ตูน สื่อออนไลน์ ละครเวที รวมทั้งร้านอาหาร องค์กรก็ตามแม้สื่อที่นำเสนอเรื่องเล่าผีจะไม่ได้อยู่ในรูปแบบของเรื่องเล่าจากรายการวิทยุ แต่เรื่องเล่าเหล่านี้ก็ยังคงรูปแบบของเรื่องเล่าผีที่คนไทยกลัว ได้แก่ สถานที่อาถรรพ์หรือสถานที่ที่มีคนตาย การเจอวิญญาณและความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ผู้วิจัยพบว่า สูตรสำเร็จของเรื่องเล่าผีที่รายการวิทยุเดอะ ซ็อก นำมาผลิตเป็นสินค้าออกมาสู่ท้องตลาดเป็นจำนวนมากมายหลายรูปแบบกลับมีเนื้อหาที่ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ รายการวิทยุ

เดอะ ซีอก มีการผลิตเรื่องเล่าผีในรูปแบบหนังสือ การ์ตูน และสื่ออื่น ๆ แต่เรื่องเล่าส่วนมากล้วนเกี่ยวกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล โรงแรม หอพัก ถนน รวมทั้งสถานที่ที่มีเรื่องเล่าว่ามีผีหรือวิญญาณ เรื่องเล่าเหล่านี้ยังนำมาผลิตซ้ำโดยรายการวิทยุเดอะ ซีอก เช่น หนังสือ *90 Shock เดอะซีอกสัจจร* โดยนำเรื่องราวที่รายการพาผู้ฟังไปสำรวจสถานที่ต่าง ๆ ที่เชื่อว่าเป็นสถานที่อาถรรพ์มีวิญญาณ อีกทั้งเรื่องเล่าดังกล่าวยังนำมาจากรูปแบบช่วงหนึ่งของรายการที่พาผู้ฟังหรือผู้ที่สนใจไปพิสูจน์เรื่องลึกลับในสถานที่จริง ซึ่งในระหว่างที่สำรวจสถานที่นั้นจะถ่ายทอดบรรยากาศสดผ่านทางคลื่นวิทยุด้วย ทั้งนี้ในปีพ.ศ. 2559 ที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเรื่องเล่าผี ช่วงรายการ *The Shock สัจจร* ซึ่งออกอากาศทุกวันเสาร์ของทุกสัปดาห์ ก็เป็นอีกหนึ่งเอกลักษณ์ของรายการวิทยุเดอะ ซีอก ที่นำเรื่องที่น่าประหลาดอยู่ในรายการมาใช้ประโยชน์ โดยนอกจากจะรับฟังให้เกิดความกลัวได้แล้ว ยังสามารถเดินทางเข้าไปสัมผัสบรรยากาศของสถานที่จริงได้อีกด้วย เป็นการเพิ่มความน่ากลัวของเรื่องเล่ามากขึ้นอีก

นอกจากนี้ยังมีหนังสือการ์ตูน *The Shock เรื่องเล่าโรงเรียนเฮี้ยน* ที่เป็นหนังสือการ์ตูนรวมเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นในโรงเรียน สาเหตุที่ใช้การ์ตูนนำเสนอเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับโรงเรียน เพราะเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนย่อมเกี่ยวข้องกับนักเรียน กลุ่มเด็ก และวัยรุ่นที่มีความคุ้นเคยกับสถานที่ดังกล่าว ดังนั้นการนำเสนอเรื่องเล่าที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียน กลุ่มผู้เสพจะเป็นกลุ่มเด็กจนถึงวัยรุ่น อีกทั้งรูปแบบการนำเสนอที่เป็นหนังสือการ์ตูนก็ทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย เนื่องจากเป็นรูปแบบที่เข้าใจง่ายและดึงดูดความสนใจจากกลุ่มผู้เสพรุ่นนี้ได้เป็นอย่างดี

การฟังเรื่องเล่าผีของรายการวิทยุเดอะ ซีอก นอกจากจะสร้างความบันเทิงจากความน่ากลัวของเรื่องเล่าแล้ว ยังอาจเป็นการคลายความเหงาหรือความเบื่อหน่ายจากการเดินทางอีกด้วย และยังช่วยสร้างบรรยากาศของความน่ากลัวในการรับฟังเรื่องเล่า

รูปแบบของการพาผู้ฟังเข้าไปอยู่ในบรรยากาศของสถานที่จริงยังมีการนำเสนอในภาพยนตร์เรื่อง *ไนต์ดีซีออค เบลิดเปิดโลง* ที่นำรูปแบบรายการวิทยุเดอะ ซีอก มานำเสนอในรูปแบบภาพยนตร์ผี หนึ่งในนักแสดงของภาพยนตร์เรื่องนี้คือ “กพล ทองพลับ” หรือ “ดีเจป๊อง” ผู้ก่อตั้งรายการวิทยุเดอะ ซีอก และถือเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์เกี่ยวกับเรื่องผีที่คนส่วนมากรู้จักกันเป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าดีเจป๊องจะเป็นผู้ก่อตั้งรายการเกี่ยวกับผี แต่ก็เป็นคนที่ไม่กลัวผี ดังเช่นในบทสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า “ตัวเองนั้นโคตรกลัวผีมาตั้งแต่เด็ก แต่ก็ชอบฟังคนอื่นเล่าเรื่องผีมาตั้งแต่เด็กเหมือนกัน” (ไทยรัฐออนไลน์, 2553) ความรู้สึกแบบทั้ง “กลัว” ทั้ง “ชอบ” อาจจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีอก ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นความรู้สึกเดียวกับผู้ฟังหรือผู้เสพส่วนมาก จึงเป็นเหมือนกลุ่มคน “หัวอกเดียวกัน” ทำให้มีความเข้าใจกัน ดังนั้นผู้ดำเนินรายการจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างความน่ากลัวและความน่าสนใจให้กับเรื่องเล่า

ผู้ดำเนินรายการวิทยุเดอะ ซีอก มีส่วนสำคัญที่ทำให้เรื่องเล่าที่ออกอากาศมีความน่าสนใจ กล่าวคือ แม้ว่าทางรายการจะคัดสรรเรื่องเล่าที่จะเล่าออกอากาศแล้ว แต่ตัวผู้เล่าแต่ละคน

ย่อมเกิดความตื่นเต้น เนื่องจากการเล่าเรื่องผ่านสื่อกระจายเสียงวิทยุที่มีคนฟังมากมายมหาศาล ผู้ดำเนินรายการจึงมีหน้าที่ทำให้ผู้เล่าเกิดความผ่อนคลายมากที่สุด และให้ผู้เล่ารู้สึกว่าเป็นการเล่าเรื่องให้เพื่อนหรือคนใกล้ชิดฟัง นอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการต้องสร้างความผ่อนคลายให้กับผู้ฟังแล้ว ยังต้องสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ฟังรายการท่านอื่นที่ฟังจากทางช่องทางต่าง ๆ ด้วย จึงจะทำให้เกิดความสุขสนทนากัน ดังที่ตีเจปองได้กล่าวถึงการคัดเลือกผู้ดำเนินรายการของรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ว่า “... ต้องกลัวผีนะ ถ้าไม่กลัวผี เวลาแฟนรายการโทรมาเล่าจะได้มีอารมณ์ร่วมด้วย” (ไทยรัฐออนไลน์, 2553) ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะเข้าใจผู้ฟัง และสื่อว่าตัวเองเป็นคนที่มีความเชื่อและความรู้สึกเดียวกันนั่นเอง ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกผ่อนคลายและยังช่วยเพิ่มความน่ากลัวและความน่าตื่นเต้นอีกด้วย นอกจากนี้การสร้างความกลัวให้กับผู้ฟังแล้ว การสร้างความผ่อนคลายโดยการใช้ความเป็นกันเองของผู้ดำเนินรายการกับผู้เล่า เช่น การแทรกความตลก ก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังผ่อนคลายอารมณ์จากความกลัวและอารมณ์ตื่นเต้นเป็นระยะ ถือเป็นวิธีการสร้างความบันเทิงให้กับผู้ฟังอีกวิธีหนึ่งด้วยเช่นกัน

เนื้อหาของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ยังคงดำเนินรูปแบบตามสูตรสำเร็จของเรื่องเล่าผีที่คนไทยนิยมหรือชื่นชอบ ทำให้ไม่ว่าจะผลิตเรื่องเล่าผีของทางรายการดังกล่าวออกมาในรูปแบบใดก็ตาม มีความหลากหลาย หรือมีรายละเอียดแตกต่างกัน สุดท้ายแล้วเรื่องเล่าดังกล่าวที่อยู่ในสูตรสำเร็จเรื่องเล่าผีก็ขายให้กับผู้บริโภครหรือผู้เสพที่ชื่นชอบเรื่องแบบดังกล่าวได้ อีกทั้งเพราะมีรูปแบบการนำเสนอที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตปัจจุบัน สื่อที่เข้าถึงผู้คนได้หลากหลาย และผู้ดำเนินรายการที่สร้างเอกลักษณ์ให้กับรายการ รายการวิทยุเดอะ ซีเอก จึงกลายเป็นรายการที่ได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน

บทที่ 4

ภาพสะท้อนความเชื่อเรื่องผีและบทบาทของเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ในฐานะนิทานผี

4.1 ภาพสะท้อนเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผีในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด

เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ความสนุกสนานของเรื่องเล่าก็อยู่ที่รูปลักษณะหรือการปรากฏตัวของผีที่มีความน่ากลัว ทำให้เรื่องเล่ามีความน่าตื่นเต้น สนุกสนาน ซึ่งการปรากฏตัวของผีจะมีความสัมพันธ์ต่อความคิดความเชื่อของสังคมไทย เช่น การปรากฏตัวแบบที่มีหน้าตาเหมือนคนปกติบางครั้งก็เชื่อว่าคนที่เสียชีวิตอาจจะยังไม่ทราบว่าตนเองเสียชีวิตไป การปรากฏตัวแบบหน้าตาผิดปกติเหมือนศพ การปรากฏตัวผ่านสัมผัส กลิ่น เสียง และความฝันอีกทั้งการปรากฏตัวของผีก็ยังมีความสัมพันธ์กับสถานที่หรือฉาก รวมถึงวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากแล้วมักเป็นสาเหตุของการปรากฏตัวให้เห็น เช่น วิญญาณถูกฆ่าตายในสถานที่นั้น หรือเสียชีวิตในสถานที่นั้น เป็นต้น ผู้เล่าแบ่งภาพสะท้อนเกี่ยวกับความเชื่อเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

4.1.1 ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของผี

ความเชื่อเรื่องการปรากฏตัวของผี และรูปลักษณะของผีปรากฏตามสื่อทั้งจากเรื่องเล่า โทรทัศน์ ภาพยนตร์ มีรูปแบบที่หลากหลายทั้งหน้าตาหน้ากลัว หรือหน้าตาเหมือนคนปกติ ซึ่งจากการศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ผู้วิจัยพบว่าการปรากฏตัวของผีหรือลักษณะของผีที่ผู้เล่าหรือการพบ จะสามารถสัมผัสได้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งหมด รวมถึงการปรากฏตัวในความคิด ความฝัน อีกทั้งรูปลักษณะที่ผีปรากฏตัวให้เห็นก็มีความหลากหลาย ดังที่ผู้เล่าแบ่งได้ดังนี้ ผีที่มีหน้าตาเหมือนคนปกติ ผีที่มีสภาพคล้ายศพหรือสภาพผิดปกติ ผีที่สามารถรับรู้ที่ผ่านสัมผัส เสียง กลิ่น ความคิดและความฝัน

4.1.1.1 ผีที่มีหน้าตาเหมือนคนปกติ

จากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ได้ปรากฏรูปลักษณะของผีที่มีหน้าตาเหมือนคนปกติทั่วไป ผู้วิจัยสังเกตว่าผีที่ปรากฏให้การเห็นในรูปลักษณะที่เป็นปกติเหมือนคนนั้นส่วนมากมักเป็นผีที่ไม่ได้ต้องการให้การรู้สึกกลัว หรืออยู่ในเหตุการณ์ที่การทราบอยู่แล้วว่าผีที่พบเสียชีวิตไปแล้วก่อนหน้านี้ ลักษณะดังกล่าวพบในแบบเรื่องหลายแบบ เรื่องส่วนมากในแบบเรื่องนี้จะมีเหตุการณ์ที่การไม่ทราบมาก่อนว่าตนเองพบผีหรือวิญญาณในตอนแรกเนื่องจากวิญญาณปรากฏ

ตัวในรูปลักษณะที่เหมือนคนปกติทั่วไป แต่ท้ายที่สุดก็จะทราบความจริงจากคนที่ทราบเรื่องราว หรือทราบความจริงด้วยตนเองในตอนท้าย อาทิ ผู้เล่าเห็นสภาพคนดังกล่าวมีหน้าตาน่ากลัวหรือมีสภาพคล้ายศพ ซึ่งในแบบเรื่องดังกล่าวพบผีที่มีหน้าตาเหมือนคนปกติ

เรื่อง “หลงทาง” ออกอากาศวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2559 เป็นเรื่องราวของผู้เล่าซึ่งมีอาชีพขับรถแท็กซี่ได้ไปส่งผู้โดยสารที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งในเวลาตี แต่ในระหว่างทางที่กำลังออกมาจากหมู่บ้านเกิดหลงทางจึงไปพบกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคนหนึ่ง โดยที่ผู้เล่าไม่ทราบมาก่อนว่าเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้นั้นได้เสียชีวิตไปแล้ว ณ ป้อมยามในหมู่บ้านที่ผู้เล่าไปพบ ซึ่งผู้เล่าก็พบกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคนดังกล่าวในสภาพเหมือนคนปกติ เพียงแต่ไม่ได้พูดกับผู้เล่าเนื่องจากผู้เล่าพยายามถามทางแต่ก็ไม่ได้รับคำตอบ สุดท้ายเมื่อออกจากหมู่บ้านได้ผู้เล่าจึงทราบความจริงจากเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหน้าหมู่บ้านว่าลุงคนดังกล่าวเคยเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่หมู่บ้านนี้และเพิ่งเสียชีวิตไปไม่นาน

ผู้เล่า: สักพักหนึ่งผมขับวนไป ไปเจอป้อมยามป้อมหนึ่ง ส่วนมากมันมีป้อมยามทุกจุดในแต่ละจุดแต่ไม่ค่อยมีคน และไฟ(รถยนต์)สาดไปส่องเห็นลุงคนหนึ่ง ลุงอายุสัก ผมกะว่าสักห้าสิบกว่าได้แล้วแหละ นั่งอยู่มมมมิด ผมก็ถามลุงร.ป.ภ. (เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย) ตีกว่า ว่าออกตรงไหน ช่วยบอกทางอะไรแบบนี้ ผมก็เลยขับเข้าไปใกล้ๆ แก ก็ลงไปถาม ‘ขอโทษนะครับ เนี่ยผมส่งผู้โดยสารผมออกไม่ถูก วนหลายรอบแล้วที่ช่วยบอกผมได้ไหม’

ตีเจ: เตี่ยวะครับ ลักษณะเขาเป็นอย่างไรครับ?

ผู้เล่า: แกก็เหมือนคนธรรมดาแหละ แต่ว่าแกนั่งก้มหน้า พอผมเข้าไปถาม แกถึงได้มองผมแล้วมองหน้าดู มองหน้าดูใส่ผมเหมือนไม่พอใจผม ทำตาขวางเหมือนไม่พอใจ หน้าแกก็ดำอยู่แล้ว หน้าแกออกดำๆ หน้อย

ตีเจ: การแต่งเนื้อแต่งตัวเป็นอย่างไรครับ?

ผู้เล่า: แต่งธรรมดา แต่งชุดร.ป.ภ. (เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย) นี่แหละครับ

หลังจากที่ผู้เล่าหาทางออกจากหมู่บ้านได้แล้วจึงเล่าให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหน้าหมู่บ้านฟังว่าตนเองพบเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ๆ คนหนึ่งในหมู่บ้าน และพยายามขอความช่วยเหลือจากลุงเขา แต่ลุงไม่ยอมช่วยเหลือ จนกระทั่งผู้เล่าหาทางออกมาจาก

หมู่บ้านตัวเอง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้านจึงบอกความจริงให้ผู้เล่าฟังว่าคนที่ผู้เล่าพบเสียชีวิตไปแล้ว

ผู้เล่า: ผมก็จอดคุยกับเขา (เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน) เลย แค่นั้นแหละเขาก็เลยตกใจ ผมบอกว่าเนี่ยผมลงไปถามแกด้วย เขาก็ห๊ะ! ลงไปถามเขาได้อย่างไร

ดีเจ: ทำไมล่ะ?

ผู้เล่า: รู้ไหมตรงป้อมนั้น คนที่แก(ผู้เล่า)ไปถามเขา แก(เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เสียชีวิต) หลับในตายเมื่อหลายวันแล้ว

ดีเจ: หลับใน ลักษณะเหมือนไหลตายหรือ?

ผู้เล่า: ไหลตายในป้อมนั้นเลย นั่งหลับ ไปถามเขา(เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เสียชีวิต) ได้อย่างไร ผมก็ขงลุก ตกใจ เขา(เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่เสียชีวิต) ก็คนธรรมดาไม่ได้บอกที่ท้าวว่าเป็นแนวผีอะไร เหมือนคนแต่แกทำหน้าที่ใส่ผมเหมือนไม่พอใจเท่านั้นเอง

จากบทสนทนาดังกล่าวผู้เล่าไม่ทราบมาก่อนเลยว่าตนเองได้พบกับวิญญาณที่เสียชีวิตไปแล้วเพราะลักษณะที่พบเหมือนกับคนปกติทั่วไปไม่ได้ปรากฏตัวในสภาพที่น่าเกลียดน่ากลัว “เขาก็คคนธรรมดาไม่ได้บอกที่ท้าวว่าเป็นแนวผีอะไร เหมือนคน” อีกทั้งการแต่งกายหรือเสื้อผ้าก็เหมือนกับเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยปกติทั่วไป ดังที่ผู้เล่ากล่าวว่า “แต่งธรรมดา แต่งชุด รปภ. นี๊แหละครับ” ซึ่งแทบจะไม่มีอะไรผิดแปลกไปจากคนปกติทั่วไปเลย แต่ในท้ายที่สุดผู้เล่าก็ทราบความจริงเนื่องจากเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยคนอื่นในหมู่บ้านบอกความจริงแก่ผู้เล่าว่าคนที่ผู้เล่าเห็นเสียชีวิตไปหลายวันแล้วโดยมีสาเหตุจากการหลับแล้วเสียชีวิตไปในป้อมยามที่ผู้เล่าเห็นวิญญาณดังกล่าว

นอกจากนี้ยังมีเรื่องเล่าที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับเรื่องเล่าในข้างต้นแต่ในตอนท้ายผู้เล่าทราบเองว่าคนที่ตนเองพบเป็นวิญญาณ หรือคนที่เสียชีวิตไปแล้ว เนื่องจากลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปมีสภาพน่ากลัวหรือคล้ายกับสภาพศพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “พยาบาลที่ข้างทาง” ออกอากาศวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 เรื่องราวของการที่มีหน้าที่ต้องไปรับส่งพี่ชายที่ค่ายทหารแห่งหนึ่งบ่อยๆ แต่ในระหว่างเส้นทางขับรถ จะเห็นนางพยาบาลคนหนึ่งเดินอยู่ข้างทางทุกครั้งที่การไปรับ-ส่งพี่ชาย ทั้งๆ ที่เป็นเส้นทางที่

เปลี่ยวและมีด เป็นเวลากลางคืน วันหนึ่งหลังจากการส่งพี่ที่ค่ายทหารแล้วก็ยังเห็นนางพยาบาลคนดังกล่าวเดินอยู่ที่ข้างทางจึงอาสาไปส่งบริเวณริมถนนใหญ่ แต่หลังจากที่ส่งนางพยาบาลคนดังกล่าวที่ริมถนนใหญ่แล้ว การกลับเห็นพยาบาลคนดังกล่าวเปลี่ยนจากหญิงสาวปกติกลายเป็นสภาพเหมือนศพ ทำให้ทราบความจริงว่าตนเองเจอวิญญาณ

ผู้เล่า: วันนั้นครั้งแรกเลยที่ผมเจอ...ประมาณสักที 3 ได้ครับ เส้นทางระหว่างที่ไปมันก็จะไกลมาก 10 กม. ขึ้น ไม่นั่นใจว่าเท่าไร มันไม่มีไฟทางเลยแม้แต่ดวงเดียว แล้วก็ไม่มีรถสวนเลยแม้แต่คันเดียว เพราะมันเป็นเส้นทางที่วิ่งไปค่ายทหาร ไม่ใช่ทางหลวง ไม่ใช่ทางที่คนธรรมดาเขาจะ(ขับ)ขี่(รถมอเตอร์ไซด์)กัน...ผมก็เห็นแล้ว ตึกขนาดนี้ทำไมพยาบาลคนนี้เขามาเดินอยู่ข้างทาง... หลังจากนั้นถัดมาเกือบเดือน...เหมือนกับครั้งที่แล้ว ผมก็ขับมาส่ง(พี่ชาย) *ผมก็เห็นเขา(พยาบาล)เดินอยู่* ผมก็เนีย เห็นใหม่เนีย ตีสีกว่าแล้วเขา(พยาบาล)ยังเดินอยู่เลยเนีย

ดีเจ: คือต้องบอกว่าระยะเวลาจากครั้งแรกที่เห็น จนมาครั้งที่สอง ประมาณเดือนหนึ่งถูกไหมครับ?

ผู้เล่า: ประมาณเดือนหนึ่งครับ...

ดีเจ: ครั้งที่สองนี้ เวลาเดิมเลย แล้วที่เดิมไหมครับ? ถามก่อน

ผู้เล่า: มันจับระยะไม่ถูกกว่าที่เดิมหรือเปล่า แต่มันเวลาประมาณนั้นครับ ผมก็รีบไปส่งพี่ชายผม... ก็(ขับ)ขี่(รถมอเตอร์ไซด์)ออกมา พยาบาลคนนั้นเขาก็ยังเดินอยู่ข้างหน้าผม... ผมก็เลยเลี้ยวจอดเลย เลี้ยวจอดข้างหน้าเขาแล้วก็ถาม ‘พี่ๆ พี่จะออกไปข้างนอกไหม เดี่ยวผมไปส่ง’... เขาก็พยักหน้าไม่พูด คือตอนนั้นที่เห็นเขาก็ปกตินะครับ ก็เหมือนคนปกติพยาบาลทหารเรือส่วนมากเขาจะไม่แต่งหน้า ไม่ทาปากนะครับ ก็คือมัดผมอะไรอย่างดีนี่แหละ เขาพยักหน้า... เขาก็นั่งเฉยๆ แบบผู้หญิงใส่กระโปรง ก็ออกมาระยะเวลาที่พอสมควร ก็ไม่ได้คุยอะไรกัน แต่ระหว่างที่ขับออกมาผมแปลก ๆ นะ ทำไมเหมือนผมขับคนเดียว แต่ผมก็รู้สึกว่่าหลังผมมีคนพิงผมอยู่ ผมก็ไม่อะไรหรอก

ผู้เล่าจะพบพยาบาลคนหนึ่งในบริเวณเดิมและเวลาเดิมทุกครั้งที่เดินทางไปทางไปส่งพี่ชายที่ค่ายทหารแห่งหนึ่ง ซึ่งพยาบาลคนดังกล่าวก็มีลักษณะเหมือนกับพบนางพยาบาลที่ใส่ชุดพยาบาลต่างๆ ไป รวมทั้งรูปร่างหน้าตา การแต่งกายก็ไม่ได้ผิดปกติอย่างใด ดังที่ผู้เล่ากล่าวว่า “เห็นเขาก็ปกตินะครับ ก็เหมือนคนปกติ พยาบาลทหารเรือส่วนมากเขาจะไม่แต่งหน้า ไม่ทาปากนะครับ ก็คือมัดมวยผมอะไรอย่างดีนี่แหละ” แต่หลังจากนั้นจากที่ผู้เล่าอาสาขับรถมาส่งพยาบาลคนดังกล่าวก็ทำให้ทราบว่าแท้จริงแล้ว พยาบาลคนนี้เป็นวิญญาณ

ผู้เล่า: *ทีนี้พอออกมาปากทาง...ผมก็ปล่อยเขาลงตรงนั้น ทีนี้สิ่งที่ผมเห็นจากที่เขาใส่ชุดเสื้อขาวๆ สะอาดจากที่ผมรับตอนแรก มันไม่ใช่แล้ว มันเป็นน้ำตาลๆ เลอะๆ เหมือนคราบเลือด พอมองหน้าปุ๊บ หน้าเขาหายไปครึ่งหนึ่งครับ พอผมเจอแบบนั้น ผม(ชน)หัวตั้งเลย เสร็จแล้วเขาก็พูดว่า ‘ขับกลับบ้านดีๆ นะไปเรื่อย’...*

ผู้เล่าทราบความจริงว่าตนเองเจอผีเนื่องจากผู้เล่าเห็นสภาพของพยาบาลคนดังกล่าวเปลี่ยนไปจากเดิม และมีลักษณะน่ากลัวคล้ายศพ คือ “จากที่เขาใส่ชุดเสื้อขาวๆ สะอาดจากที่ผมรับตอนแรก มันไม่ใช่แล้ว มันเป็นน้ำตาลๆ เลอะๆ เหมือนคราบเลือด พอมองหน้าปุ๊บ หน้าเขาหายไปครึ่งหนึ่ง” ซึ่งจากตอนที่ผู้เล่าเห็นพยาบาลคนดังกล่าว “เหมือนคนปกติ” แต่ต่อมากลับมีชุดที่เหมือนกับเลอะคราบสกปรกต่างๆ ที่ตอนแรกไม่มี และใบหน้าที่หายไปครึ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสภาพที่ไม่เหมือนมนุษย์ปกติ

4.1.1.2 ผีที่มีสภาพคล้ายศพหรือสภาพผิดปกติ

ส่วนมากแล้วรูปลักษณ์ของผีที่คนจำได้คือรูปลักษณ์ที่แตกต่างจากมนุษย์ปกติทั่วไปมีผลทำให้มนุษย์เกิดความหวาดกลัวต่อผี เช่น การมีสภาพคล้ายศพ ร่างกายเต็มไปด้วยร่องรอยบาดแผลคล้ายกับสภาพเดียวกับตอนที่วิญญาณเสียชีวิต การมีรูปร่างใหญ่ผิดปกติมนุษย์ทั่วไป มีลักษณะเหมือนเป็นเงาดำ และการมีลักษณะท่าทางกึ่งคนกึ่งสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะการแต่งกายหรือการเคลื่อนไหวที่ไม่เหมือนคนปกติทั่วไป เช่น แต่งกายด้วยชุดไทยหรือชุดที่ดูโบราณ การเคลื่อนไหวร่างกายที่รวดเร็วผิดปกติคล้ายกับหายตัวได้ เป็นต้น รวมๆ แล้วคือลักษณะที่ผิดปกติไปจากมนุษย์ทั่วไป ทั้งนี้เรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ได้ปรากฏลักษณะของผีที่มีหน้าตาน่ากลัว ดังตัวอย่างต่อไป

เรื่อง “ไม่ระบุ (คุณวาว)” ออกอากาศวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2559 เป็นเรื่องราวที่เขียนส่งเข้ามาให้ทางรายการเป็นผู้เล่า โดยการไปพบวิญญาณขณะที่กำลังนั่งรถแท็กซี่กลับบ้านในเวลากลางดึก เนื่องจากคนขับแท็กซี่เล่าเรื่องอุบัติเหตุทางรถยนต์ที่เพิ่งเกิดขึ้นในบริเวณที่ขับรถผ่าน หลังจากนั้นการก็เห็นวิญญาณคนที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุตรงบริเวณนั้นนั่งอยู่ในรถแท็กซี่ที่กำลังนั่งอยู่ด้วย ดังที่ติเจเล่าเรื่องราวต่อไปนี้

‘น้องรู้ไหม เมื่อหลายวันก่อนตรงนี้มีอุบัติเหตุด้วย’

‘หรือพี่?’

‘มี มีอุบัติเหตุ’

จังหวะที่พี่แท็กซี่กำลังจะเล่าประวัติเหตุการณ์ น้องรู้สึกวามันแน่นหน้าอก และขนลุกทั้งตัวเลย น้องคนนี้เลยพูดกับพี่แท็กซี่ว่า

‘พี่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเนี่ย มีผู้เสียชีวิตใช่ไหม?’

‘ใช่ น้องรู้ได้อย่างไร?’

‘คนที่ตายเป็นผู้ชายใช่ไหม?’

‘ใช่ น้องรู้ได้อย่างไร?’

‘แล้วเขาตาย คอเขาขาดใช่ไหม?’

‘ใช่ พี่รู้ไหม ตอนนี้เขาอยู่ไหน?’

น้องเขาเลยบอก ‘เขานั่งอยู่หลังพี่ ข้างหนู แต่เขานั่งอยู่แต่เขาไม่มีหัว’

จากตัวอย่างข้างต้นการเชื่อว่าตนเองพบคนที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุในบริเวณนั้นที่คนขับแท็กซี่เล่าให้ฟังโดยมีลักษณะคือเป็นคนแต่ไม่มีศีรษะ โดยเชื่อว่าเป็นสภาพเดียวกับสภาพศพของผู้เสียชีวิตที่เกิดอุบัติเหตุบริเวณนั้น คือ ศีรษะขาดออกจากตัวในขณะที่เกิดอุบัติเหตุ นอกจากนี้ยังปรากฏเรื่องเล่าที่แสดงให้เห็นความน่ากลัวหรือความผิดปกติของผีที่ไม่เหมือนกับมนุษย์ปกติ ดังเช่นเรื่อง “อยู่ข้างหน้าเรา” ออกอากาศวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2559

เรื่องราวที่ผู้เล่าได้พบกับเหตุการณ์ลึกลับที่เชื่อว่าเป็นผีหรือวิญญาณในขณะที่กำลังขับรถกลับบ้านกับแม่ ในระหว่างทางแม่ผู้เล่าก็มีอาการแปลก ๆ สุดท้ายผู้เล่าจึงทราบวามันเจอวิญญาณหลายตนในระหว่างทาง ซึ่งวิญญาณดังกล่าวมีรูปร่างเหมือนคนแต่เป็นลักษณะคล้ายเงาดำดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...คุณแม่เล่าให้ฟังว่าตอนที่ขับรถตามรถบรรทุกน้ำมันแล้วก็รถมอเตอร์ไซด์ที่อยู่ตรงนั้น *คุณแม่เห็นว่ามันมีเงาดำๆ หลายคนเลยนะอยู่บนรถน้ำมันแล้วพยายามจะกระโดดใส่รถเรา คือพยายามจะกระโดดๆ แต่ไม่กระโดดสักที...ปรากฏว่าแม่เห็นเขากระโดดใส่รถมอเตอร์ไซด์ คือพุ่งเข้าไปใส่มอเตอร์ไซด์อย่างเดียวเลย*

ดีเจ: แล้วมอเตอร์ไซด์ก็เกิดอุบัติเหตุ?

ผู้เล่า: ใช่

ดีเจ: เสียชีวิตทั้งสองคนหรือ?

ผู้เล่า: เสียชีวิตคนที่ทั้งสองคนเลยครับ

...

ดีเจ: คุณแม่ขยายความใหม่ครับว่าเงาดำที่ว่าเนี่ย มันเห็นชัดถึงขั้น 100% เห็นว่าเป็นผู้ชาย เป็นผู้หญิง เป็นเด็ก หรือว่าเป็นคนแก่มี?

ผู้เล่า: ไม่ครับ ท่านบอกเป็นเงาดำๆ ที่แบบไม่มีหน้าตา

จากตัวอย่างข้างต้นแม่ผู้เล่าเห็นลักษณะกลุ่มเงาดำที่ไม่มีหน้าตา รูปร่างคล้ายคน พยายามจะกระโดดใส่รถที่โดยสารมา แต่สุดท้ายแม่ผู้เล่าก็เห็นกลุ่มเงาดังกล่าวกระโดดไปหารถมอเตอร์ไซด์ที่อยู่ใกล้ๆ และหลังจากนั้นรถมอเตอร์ไซด์คันดังกล่าวก็ประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ซึ่งกลุ่มเงาดังกล่าวผู้เล่าเชื่อว่าเป็นดวงวิญญาณและเป็นสาเหตุทำให้คนขับรถมอเตอร์ไซด์เสียชีวิต แม้ว่าลักษณะดังกล่าวไม่ได้น่าเกลียดน่ากลัวเหมือนกับสภาพของศพหรือสภาพคนตาย แต่แสดงถึงรูปลักษณะที่ผิดแปลกไปจากมนุษย์ปกติทั่วไป ตั้งแต่การที่มีรูปร่างลักษณะเป็นเงาดำไปจนถึงใบหน้าที่ว่างเปล่า ไม่มีหู ตา จมูก ปาก เหมือนกับคนทั่วไป

4.1.1.3 ผีที่แสดงตัวผ่านสัมผัส กลิ่น เสียง ความคิดและความฝัน

การปรากฏตัวของผีผ่านการสัมผัสที่คนสามารถรับรู้ได้ปรากฏในหลายลักษณะ เช่น การถูกผีอำ การรู้สึกถึงลมหรือลมหายใจ การรู้สึกเหมือนถูกกอด เป็นต้น บางครั้งการอาจจะมองไม่เห็นรูปร่างลักษณะของผีหรือวิญญาณ แต่สามารถรับรู้ได้ผ่านการสัมผัสตัว รวมทั้งบางครั้งอาจจะทั้งมองเห็นและสัมผัสได้ รวมถึงการแสดงตัวผ่านกลิ่น และเสียงด้วย จากเรื่องเล่าเดอะ ซ็อกก็ได้ปรากฏการรับรู้ของการผ่านความรู้สึกการถูกสัมผัสหลายเรื่อง อาทิ

เรื่อง “ไม่รู้ว่ามีใคร” ออกอากาศวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2559 เป็นเรื่องราวของผู้เล่าที่เชื่อว่าตนเองเจอวิญญาณ ในขณะที่ผู้เล่านอนอยู่ในห้องเพียงคนเดียว ที่แรกผู้เล่าคิดว่าเป็น

ญาติของตนเองมาหาเนื่องจากเห็นเป็นเงาเดินเข้ามา ผู้เล่ารู้สึกถึงลมหายใจที่รดอยู่บนใบหน้า และมีความรู้สึกว่ใบหน้าแนบกันแต่ผู้เล่ามองไม่เห็นเนื่องจากไม่ได้เปิดไฟและตนเองกำลังนอนหลับ

ผู้เล่า: หน้าผากเขากับจมูกเขาแตะกับหน้าหนูเลย แล้วเขาก็หายใจแรงๆ ใส่หนู ลมหายใจยังอุ่นๆ อยู่ที่ปากอยู่เลยคะ เขาก็หายใจนานอยู่ประมาณ 3 - 4 รอบ... แล้วหนูก็ลืมตาขึ้นมาที่นั่นมันโล่งไปหมดเลย ไม่มีคน ไม่มีอะไรเลยคะ

จากเรื่องเล่าในบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เล่าไม่ได้เห็นรูปร่างอย่างชัดเจนแต่สัมผัสได้ถึงสัมผัสระหว่างร่างกายและลมหายใจ ซึ่งในครั้งแรกผู้เล่าคิดว่าเป็นคนแต่เมื่อลืมตาขึ้นมากลับไม่พบใคร ทำให้ผู้เล่าทราบว่าตนเองเจอผีและรู้สึกกลัวเหตุการณ์ดังกล่าว และยังมีเรื่องเล่าที่คล้ายกับเหตุการณ์ข้างต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “เหตุเกิดเพราะเสื้อ” ออกอากาศวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559

เรื่องเกี่ยวผู้เล่าที่รู้สึกว่ตนเองเชื่อว่าตนเองเจอวิญญาณจากการใส่เสื้อกลับด้าน ซึ่งเชื่อว่าการใส่เสื้อกลับด้านเป็นวิธีการใส่เสื้อสำหรับคนตาย โดยผู้เล่ารู้สึกว่ามีคนจะพยายามเข้าสิงร่างผู้เล่า และก็ปรากฏรอยข้ำในบริเวณที่ผู้เล่าบอกว่าวิญญาณพยายามจะเข้าสิงตนเองด้วยการกระแทกร่างกายด้านข้างลำตัวของผู้เล่า

ผู้เล่า: ...ผมนอนไปแล้วรู้สึกเหมือนมีผู้ชายคนหนึ่งมา เหมือนกึ่งหลับกึ่งตื่น เขาพยายามเอาตัวมาชนด้านขวาเรา เหมือนพยายามจะเข้า (มา) ชนตรงซี่โครงเรา เราก็พยายามต่อสู้ ดิ้นจนหลุดแล้วก็นอนต่อ... แล้วตรงด้านข้างที่เขาพยายามจะเข้าตัวเรา มากกระแทกตัวเรา... ปรากฏว่ามีรอยขึ้นและเจ็บตรงนั้นจริงๆ

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นได้ว่านอกจากผู้เล่าจะรู้สึกว่ามีบางอย่างมากระแทกข้างลำตัวตนเองแล้ว ผู้เล่าก็มีการดิ้นรนต่อสู้ ปรากฏว่บริเวณดังกล่าวก็ปรากฏร่องรอยเหมือนโดนกระแทกหรือร่องรอยของการบาดเจ็บ และผู้เล่าก็รู้สึกเจ็บบริเวณดังกล่าว ซึ่งแม้ผู้เล่าจะไม่สามารถระบุถึงรูปร่างลักษณะของวิญญาณที่ผู้เล่าเชื่อว่เป็นผู้กระทำได้อย่างชัดเจน แต่ผู้เล่ารับรู้ด้วยการสัมผัส อีกทั้งยังปรากฏร่องรอยของการสัมผัสดังกล่าวเช่นกัน

นอกจากการสัมผัสในลักษณะดังกล่าวข้างต้น ยังมีการถูก “ผีอำ” มีอาการอึดอัด หายใจไม่ออก ขยับตัวไม่ได้ คล้ายกับกำลังถูกผีหรือปีศาจกดทับทำให้ร่างกายไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ระบุความหมายว่า “อาการที่ปรากฏเมื่อเวลาอนเคลิ้มไปว่ามีคนปลุกปล้ำหรือยึดคร่าให้มีอาการเหนียวหอบจนตื่นขึ้น” อาการที่เรียกว่า “ผีอำ” ได้ปรากฏอยู่โดยทั่วไปไม่ได้จำกัดอยู่เพียงในสังคมไทยเท่านั้น ดังที่ พงศกร จินดาวัฒน์ (2018, ย่อหน้าที่ 2 – 3) กล่าวว่า ในต่างประเทศก็มีความเชื่อเกี่ยวกับผีอำว่าเกิดจากอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ปรากฏอยู่ในทุกวัฒนธรรม ทุกชาติ ทุกภาษา แตกต่างกันตามแต่ละท้องถิ่น การแก้ไขก็จะแตกต่างกันออกไป

เรื่องเล่าเดอะ ซ็อก ก็ได้ปรากฏเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาการ “ผีอำ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้เป็นเรื่อง “ไม่ระบุ (คุณเอ็ม)” ออกอากาศวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2559 เป็นเรื่องราวที่ผู้เล่าได้ไปอาศัยอยู่ที่บ้านของน้ำที่ต่างจังหวัด ขณะนั้นมีเหตุการณ์น้ำท่วม หลังจากนั้นผู้เล่าก็เจอกับเรื่องราวลึกลับเป็นวิญญานของผู้หญิงมาอนทับผู้เล่า สุดท้ายผู้เล่าจึงทราบว่าวิญญานดังกล่าวน่าจะเป็นวิญญานของผู้หญิงคนหนึ่งที่จมน้ำเสียชีวิต แต่ศพมาลอยติดอยู่ใต้ถุนบ้านตรงกับบริเวณที่ผู้เล่านอนเป็นประจำพอดี ซึ่งลักษณะการเจอวิญญานของผู้เล่าเป็นดังนี้

ผู้เล่า: ... ในตอนผมนั้นหายใจไม่ออก มันแน่นหน้าอกไปหมด ผมจะตื่น จะเรียกใครก็ได้ มันมีผมคนเดียวครับ ในตอนนั้นผมคิดว่าผมจะต้องตายแน่แล้ว

อาการผีอำจะเกิดขึ้นเฉพาะเวลานอนเท่านั้น แม้ว่าผู้เล่าจะได้กล่าวโดยตรงว่าอาการดังกล่าวเป็นอาการที่เกิดจากการถูกผีอำ แต่อาการดังกล่าวก็มักจะเป็นอาการที่ถูกเรียกว่าผีอำ ซึ่งในเรื่องเล่าเดอะ ซ็อก ก็ได้ปรากฏให้เห็นว่าผู้เล่าเรียกอาการลักษณะแบบนี้ว่าผีอำ ดังเช่นเรื่อง “ห้อง 313” ออกอากาศวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2559

เรื่องราวเกี่ยวกับผู้เล่าได้ไปนอนพักโรงแรมแห่งหนึ่งที่ต่างจังหวัด ซึ่งในระหว่างที่นอนหลับผู้เล่ารู้สึกว่าคุณเองถูกผีอำ

ผู้เล่า: ... สักพักหนึ่งก็ได้ยินเสียงในท้องน้ำ รู้ว่าเป็นเสียงในท้องน้ำ ตาลิมได้แต่ขยับตัวไม่ได้ มันคล้ายๆ กับอาการผีอำ

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่ากล่าวบอกว่าอาการที่ “*ตาส้มได้แต่ขยับตัวไม่ได้*” เป็นอาการเหมือนกับผีอำ นอกจากการปรากฏตัวผ่านการรับรู้ด้านการสัมผัสแล้ว ยังมีการปรากฏตัวของผีผ่านกลิ่น ส่วนมากกลิ่นที่รับรู้มักจะมีความสัมพันธ์กับคนตายหรือพิธีกรรมเกี่ยวกับความตาย อาทิ กลิ่นธูป กลิ่นศพ กลิ่นน้ำอบ กลิ่นดอกไม้ รวมทั้งกลิ่นที่ตรงกับลักษณะเฉพาะตัวของผู้ตาย ไม่ว่าจะ เป็นกลิ่นกายของผู้เสียชีวิต กลิ่นข้าวของเครื่องใช้ที่ผู้ตายไปแล้วใช้เป็นประจำจนกลายเป็นเอกลักษณ์ โดยการได้กลิ่นดังกล่าวมักจะหาสาเหตุหรือหาที่มาไม่ได้ ลักษณะการปรากฏกายของ วิญญาณผ่านกลิ่นต่าง ๆ พบในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เช่นเดียวกัน

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “*วิญญาณพอมารับไปอยู่ด้วย*” ออกอากาศวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559 เป็นเรื่องเล่าที่ผู้ฟังเขียนเข้ามาเพื่อให้ดีเจเล่าออกอากาศ โดยพ่อของการเสียชีวิตไปนานแล้ว แต่การพบเหตุการณ์ลึกลับที่เกี่ยวข้องกับพ่อที่เสียชีวิต

ดีเจ: ...จู่ๆ มีกลิ่นธูปลอยมาเตะจมูก กลิ่นธูปแรงมากครับ ผม(การ)
ถามแม่ว่าซื้อธูปไหว้พระหรือเปล่าแม่? แต่แม่ก็ตอบว่าไม่ได้ซื้อมา
หลังจากนั้นตอนประมาณตีหนึ่ง ผม(การ)มีอาการคล้ายกับผีอำ...

จากตัวอย่างข้างต้นการได้กลิ่นธูป แต่ภายในบ้านไม่มีใครนำธูปมาใช้ การจึงรู้สึกว่าคุณเองพบเหตุการณ์ที่ผิดปกติ นอกจากนี้ธูปมักจะใช้เฉพาะในงานพิธีกรรมเท่านั้น ดังนั้นธูปจึงมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เชื่อกันว่าควันของธูปเป็นสื่อที่นำข้อความไปสู่สิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติ (ธูปกลิ่นควันแห่งพิธีกรรม, 2554, ย่อหน้าที่2)

นอกจากนี้ยังมีการปรากฏกายของวิญญาณที่มีความสัมพันธ์กับกลิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ก่อนที่จะเสียชีวิต เช่น เรื่อง “*หนึ่งงานสองวิญญาณ*” ออกอากาศวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ผู้เล่าได้เดินทางไปทำบุญประเพณีสารทเดือนสิบที่บ้านของครอบครัวฝ่ายภรรยา ขณะนั้นพ่อตาของผู้เล่าเพิ่งเสียชีวิตไปไม่นาน คืนนั้นระหว่างที่นอนอยู่ที่บ้านของพ่อตา ผู้เล่าได้กลิ่นใบยาสูบ ซึ่งในช่วงที่พ่อตายังมีชีวิตอยู่เขาจะสูบใบยาสูบเป็นประจำ ผู้เล่าจึงเชื่อว่ากลิ่นดังกล่าวเป็นกลิ่นที่พ่อตามาปรากฏตัวให้ทราบ

ผู้เล่า: ...สักพักหนึ่งได้กลิ่นยาเส้นครับ คนตามต่างจังหวัดเขาจะสูบใบยาจาก ใบยาเส้นม้วนใบจาก ซึ่งพ่อ(ตา)ก็เป็นคนเดียวที่สูบในบ้าน ไม่มีใครสูบ น้องชายก็ไม่สูบ มันก็กลิ่นลอยมาเลย ผมก็เลย ‘ได้กลิ่นใบจากไหม?’ ถามแฟน... ทีนี้ผมก็มีความรู้สึกว่ามีคนมาหายใจอยู่ข้างหลังผม

เป็นเสียงหายใจใกล้ๆ อยู่ข้างหลังผม หายใจรดต้นคอนะครับ แล้วผมจำได้ว่าเสียงหายใจนี้เป็นเสียงหายใจของพ่อตามผม... เข้าผมก็มานั่งกินกาแฟกับแฟน สักพักน้องเมียผู้หญิงเดินออกมา คำแรกที่เขากล่าว ‘เมื่อคืนเจอพ่อไหม?’ ...เขาบอกว่าเมื่อคืนนี้ประมาณตีสอง ตีสาม เขารู้สึกว่าเขาได้กลิ่นกายของพ่อเขา กลิ่นตัว เขาเป็นคนปรนนิบัติพ่อเขา เช็ดตัวพ่อเขาตลอด เพราะอาบน้ำไม่ได้ เขาบอกเขาจำกลิ่นได้แน่นอน เขาบอกว่ากลิ่นนี้ลอยวนเลย วนรอบๆ...

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่าได้กลิ่นยาเส้น ซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อตาที่เสียชีวิตไปแล้วใช้เป็นประจำในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นกลิ่นที่ผู้เล่าจดจำได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของพ่อตา นอกจากนี้ น้องสาวของภรรยาผู้เล่ายังได้กลิ่น “กลิ่นกาย” หรือ “กลิ่นตัว” ของบิดา เนื่องจากน้องสาวของภรรยามีหน้าที่ดูแลพ่อก่อนที่จะเสียชีวิตและกล่าวว่าจำกลิ่นที่เป็นกลิ่นกายพ่อได้ ดังนั้นจึงเชื่อว่าวิญญาณพ่อมาปรากฏตัวผ่านกลิ่น

ผู้วิจัยสังเกตว่าการปรากฏตัวของวิญญาณผ่านกลิ่นมักจะมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างเฉพาะ กล่าวคือ หากเป็นคนในครอบครัวก็มักจะได้กลิ่นที่เป็นกลิ่นเฉพาะเจาะจงของผู้เสียชีวิต เช่น กลิ่นกาย กลิ่นของใช้ที่ผู้ตายใช้เป็นประจำก่อนเสียชีวิต ซึ่งผู้ที่ได้กลิ่นมักจะเป็นคนที่คุ้นเคยหรือคนใกล้ชิดที่รู้จักกับผู้ตายเป็นอย่างดีจนสามารถทราบถึงเอกลักษณ์ดังกล่าวได้ แต่หากเป็นคนที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่รู้จักมักจะได้กลิ่นที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมหรือความตาย เช่น กลิ่นธูป กลิ่นหอมของดอกไม้ กลิ่นน้ำอบ รวมถึงกลิ่นเหม็นเน่า หรือกลิ่นศพ ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับรถสิบล้อมือสองคันหนึ่งซึ่งผู้เล่าได้ไปซื้อมา แต่หลังจากนำรถมาใช้ก็มักจะมีเหตุการณ์แปลก ๆ ที่เกิดกับตัวผู้เล่าเองและคนที่เกี่ยวข้องกับรถคันดังกล่าว เช่น ในเวลากลางคืนผู้เล่าเห็นผู้ชายคนหนึ่งนั่งอยู่ในรถแต่เมื่อออกไปดูก็ไม่พบใคร และเมื่อผู้เล่านำรถไปขับก็ได้กลิ่นคล้ายกลิ่นเหม็นเน่าเหมือนมีอะไรตายอยู่ในรถ สุดท้ายผู้เล่าจึงทราบประวัติรถคันนี้ว่ามีคนเสียชีวิตอยู่ในรถคันนี้เนื่องจากเสพยาเสพติดเกินขนาด

เรื่อง “มือสองกระตุกขวัญ” ออกอากาศวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559

ผู้เล่า: ...พอปิดกระจก(รถยนต์)ได้สักพักหนึ่ง กลิ่นเหมือนกลิ่นสบๆ

ดีเจ: (กลิ่น) มาจากไหน?

ผู้เล่า: มาจากในรถ ผมก็คิดว่าอากาศข้างนอกเข้ามาหรือเปล่า ก็ลองเปิดกระจก(รถยนต์) ดูว่ากลิ่นข้างนอกกับข้างในเหมือนกันไหม เอ๊ะ! มันก็ไม่ใช่ ข้างนอกมันเป็น(กลิ่น)ควันรถ ควันอะไรในกรุงเทพฯ ครับ แล้วมันกลิ่นอะไร

ดีเจ: พอปิด (กระจกรถยนต์) แล้ว กลิ่นก็ยังตลบอบอวลในรถอยู่?

ผู้เล่า: ใช่ครับ

ดีเจ: เป็นกลิ่น.. ขอโทษนะ พี่ขอถามนิดหนึ่งเบียร์ดี(ผู้เล่า) กลิ่นเหม็น? กลิ่นสาบ? กลิ่นศพ?

ผู้เล่า: (กลิ่น)เหมือนกับว่าซากอะไรตายสักอย่าง

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่าบอกว่าตนเองได้กลิ่น “เหมือนกับว่าซากอะไรตายสักอย่าง” แต่ไม่ได้ระบุอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามประโยคดังกล่าวก็แสดงให้เห็นถึงกลิ่นที่เป็น “ซาก” หรือเป็น “กลิ่นศพ” ของสิ่งมีชีวิตบางอย่าง ก่อนหน้านั้นดีเจก็ได้ถามผู้เล่าเช่นกันว่ากลิ่นดังกล่าวเป็น “กลิ่นเหม็น? กลิ่นสาบ? กลิ่นศพ?” ใช่หรือไม่ แสดงให้เห็นว่ากลิ่นที่ผู้เล่ากล่าวถึงเป็นกลิ่นเหม็นเหมือนกับซากศพอะไรบางอย่างแต่ไม่ใช่สัตว์ที่ตายในรถเนื่องจากผู้เล่าก็ในตอนท้ายว่าถ้าเป็นกลิ่นสัตว์ตายก็น่าจะมีกลิ่นเหม็นตั้งแต่ขึ้นรถครั้งแรกแล้ว

นอกจากนี้เสียงก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการปรากฏตัวของผีหรือวิญญาณที่คนรับรู้ได้ โดยเสียงที่ได้ยินมักจะเป็นเสียงที่คล้ายกับเสียงคน เช่น เสียงพูด เสียงเดิน เสียงร้องไห้ เสียงหัวเราะ เป็นต้น แต่เสียงดังกล่าวนั้นมักจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่ปกติ อาทิ ผู้เล่าได้ยินเสียงคนพูดในขณะที่อยู่ลำพัง ผู้เล่าได้เสียงเรียกหรือเสียงพูดของคนที่เสียชีวิต เป็นต้น ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้เป็นเรื่องราวที่ผู้เล่าเขียนส่งเข้ามาให้ดีเจในรายการเป็นผู้เล่าเรื่องราวออกอากาศอีกทีหนึ่ง เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าไปเช่าอาคารห้องแถวอยู่กับครอบครัว มีทั้งหมด 3 ชั้น ผู้เล่านอนห้องที่อยู่ชั้น 2 เพียงคนเดียว ในระหว่างที่นอนที่ห้องนี้ผู้เล่าได้ยินเสียงคนประตูห้อง ได้ยินเสียงคนลากสิ่งของภายในห้อง และได้ยินเสียงคน ดังที่ดีเจได้เล่าออกอากาศต่อไปนี้

เรื่อง “ห้องหน้าบันได” ออกอากาศวันที่ 17 มิถุนายน 2559

...เขามารู้สึกตัวตอนประมาณเที่ยงคืน เขาได้ยินเสียงคนเคาะ(ประตู) หน้าห้อง ด้วยความที่เหมือนมีใคร มีอะไรมาเรียก เขาก็เลยเปิดประตูไปมองก็ไม่มี ก็ตัดสินใจมาหลับเหมือนเดิม สักพักก็ได้ยินเสียงเหมือนคนลาก

ของ ลากแก้วอิ บริเวณห้องเขา ครีตคราดๆ ลากอยู่ตั้งนาน เขาก็พยายามหลับ ก็หลับไปแล้ว แต่ในตอนที่อารมณ์หลับ เหลือบตาไปเห็นเหมือนมีเงาดำๆ เป็นเหมือนยายแก่คนหนึ่ง มายืนอยู่ปลายเตียงระหว่างที่เขาหลับ เขาก็เหมือนสะดุ้งสะดือแล้วก็พยายามมองมีคนแก่ สักพักยายคนนั้นกระโดดขึ้นมาบนเตียง มายืนแล้วเหมือนท่องอะไรบางอย่างออกมาจากปาก แต่ร่างกายของน้องคนนี่เขาขยับไม่ได้ เหมือนคล้ายๆ กันโดนอำ... สักพักเงาดำนั้นหายไป แต่มันกลับมีเสียง เสียงมันพูดว่า 'มึงจะเอากับกูใช้ไหม เดี่ยวมึงเจอกู' เสียงเป็นยายแก่ๆ...

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้เล่าได้ยินเสียง "คนเคาะ(ประตู)หน้าห้อง" "เสียงเหมือนคนลากของ ลากแก้วอิ" รวมถึงได้ยินเสียงคนแก่พูดว่า "มึงจะเอากับกูใช้ไหม เดี่ยวมึงเจอกู" สังเกตได้ว่านอกจากผู้เล่าจะได้ยินเสียงแล้วยังมีอาการของการถูกผีอำ และเห็นเงาของผู้หญิงแก่ๆ จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องเล่าผีหลายเรื่อง มีเรื่องผีจำนวนมากที่ตัวผู้เล่ามีประสบการณ์การเจอผีหลายรูปแบบในเรื่องเดียว กล่าวคือ ผู้เล่าอาจจะทั้งมองเห็น สัมผัสได้ ได้ยินเสียง ภายในเรื่องเดียวกันก็ได้

นอกจากเชื่อว่าผีสามารถปรากฏกายให้คนได้เห็น ได้กลิ่น ได้ยินเสียง การสัมผัสผ่านประสาทสัมผัสทางร่างกายแล้ว ยังเชื่อว่าผีสามารถปรากฏผ่านความคิด ความฝัน ของคนได้อีกด้วย ความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับความฝันมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยมีความสัมพันธ์กับหลักโหราศาสตร์ กล่าวคือ ความฝันมักจะมีการทำนายสามารถเป็นกลางบอกเหตุได้ทั้งดีและร้าย ดังที่ อชิรพจนินชา พลายนาค (2553, น.12-13) ได้กล่าวว่า ความเชื่อเรื่องความฝันได้ปรากฏมาตั้งแต่ในพระไตรปิฎกและอรรถกถา เช่น ตอนที่พระนางสิริมหามายาทรงพระสุบิน ก็เป็นเวลาเดียวกับที่พระบรมโพธิสัตว์เสด็จลงปฏิสนธิในพระครรภ์ โดยบุโรหิตและโหราจารย์มีบทบาทในการทำนายความฝัน

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่า "มนุษย์เรามีวิญญาณ ในเวลาที่เรหลับวิญญาณจะออกไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้" (ดำรงค์ ฐานดี, 2520, น.150 อ้างถึงใน วลีรัตน์ สิงหระ, 2528, น. 238) อีกทั้งความฝันก็ถือว่าเป็นวิธีการปรากฏตัวของวิญญาณเพื่อการสื่อสารกับมนุษย์ โดยไม่ต้องผ่านพิธีกรรมเหมือนเช่นในอดีต วิชา จันทรขำ และขวัญฟ้า ศรีประพันธ์ (2560, น.57) ได้กล่าวถึงผีตั้งเดิมว่าจะมีการติดต่อกับคนโดยใช้พิธีกรรมผ่านคนเฉพาะกลุ่มเท่านั้น เช่น พระ คนทรง หมอลำ และปัจจุบันก็ยังสามารถติดต่อสื่อสารผ่านทั้งคนที่มีสัมผัสพิเศษและคนธรรมดา ด้วยการเข้าฝันโดยไม่ต้องมีการประกอบพิธีกรรมร่วมด้วย ซึ่งความฝันที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเหนือธรรมชาติ อาจเกิดจาก "เทพ

สังหรณ์" (วลีรัตน์ สิงหราช, 2528, น.239) คือ ฝันที่เกิดจากอำนาจเหนือธรรมชาติ เพื่อที่จะสื่อสารกับมนุษย์ (วลีรัตน์ สิงหราช, 2528, น.239) ในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ก็พบความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องความฝันเช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้ จากเรื่อง "ไม่ระบุ" (คุณโม) ออกอากาศวันที่ 11 มีนาคม 2559 เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับผู้เล่าไปเช่าหอพัก ในระหว่างที่อาศัยอยู่ที่หอพักผู้เล่าพบเหตุการณ์ผิดปกติ โดยเหตุการณ์ผิดปกติเกิดขึ้นต่อผู้เล่าและคนรอบข้างด้วย อาทิ ผู้เล่าฝันเห็นผู้หญิงคนหนึ่งอยู่ในห้องพักตนเอง ต่อมาเพื่อนผู้เล่าก็มาเยี่ยมผู้เล่าที่ห้องพัก เพื่อนผู้เล่าพบหญิงสาวที่ผู้เล่าฝัน

เรื่อง "ไม่ระบุ" (คุณโม) ออกอากาศวันที่ 11 มีนาคม 2559

ผู้เล่า: ... (ผู้เล่า) นอนแล้วก็หลับแล้วในฝัน (ผู้เล่า) ฝันว่าอยากจะเข้าห้องน้ำ ก็ลงจากเตียงมาจะเข้าห้องน้ำ สรุพบว่าพอเข้าไปในห้องน้ำ (ผู้เล่า) เห็นผู้หญิงคนหนึ่งนั่งอยู่บนชักโครก แล้วก็ชี้หน้าเรา (ผู้เล่า) แล้วก็พูดว่า 'มีงมาทำไม' ในฝันเรา (ผู้เล่า) ก็ตกใจมากเลยคะ แล้วก็ตื่น

ในเรื่องเล่าผีความเชื่อเกี่ยวกับฝันก็เป็นลางบอกเหตุได้เช่นกัน เนื้อเรื่องเกี่ยวกับความฝันที่เป็นลางบอกเหตุ มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความเชื่อของคนในสังคมนั้น ๆ ที่จะตีความเรื่องราวของความฝัน เช่น การฝันเห็นคนที่ตายมาหาแล้วชวนไปอยู่ด้วย ตามความเชื่อของคนไทยอาจหมายถึงบุคคลที่ฝันจะต้องระมัดระวังตัวเองเพราะอาจจะเสียชีวิตตามคนฝันถึง เหตุการณ์ความฝันที่มีคนฝันถึงคนที่เสียชีวิตมาชวนไปอยู่ด้วย และต่อมาคนที่ฝันก็เสียชีวิต มีปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ตัวอย่างจากเรื่อง "หนึ่งงาน สองวิญญาณ" ออกอากาศวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าพบวิญญาณของพ่อตาที่เสียชีวิตไปแล้ว โดยก่อนที่พ่อตาจะเสียชีวิตได้ฝันถึงน้องชายที่เสียชีวิตมาชวนไปอยู่ด้วย หลังจากนั้นไม่นานพ่อตาก็เสียชีวิตเช่นกัน

ผู้เล่า: ..ช่วงที่ก่อนเขา (พ่อตาผู้เล่า) จะเสีย เขา (พ่อตาผู้เล่า) จะมีน้องชายอยู่คนหนึ่งซึ่งอยู่อำเภอใกล้ๆ กัน น้องชายเขา(พ่อตาผู้เล่า)เสีย(ชีวิต)ด้วยโรคเบาหวาน เสีย (ชีวิต) ก่อนเขา (พ่อตาผู้เล่า) ประมาณ 1-2 อาทิตย์ ผม(ผู้เล่า)จำไม่ได้... หลังจากนั้นน้องชายเขา(พ่อตาผู้เล่า) เสีย(ชีวิต) ได้ 3 วัน.. จู่ๆ เขา (พ่อตาผู้เล่า) ก็ถามแม่เขา (แม่ยายผู้เล่า) ว่าน้องชายเขาเสีย(ชีวิต)แล้วหรือ แม่ยายก็ เอ๊ะ! รู้ได้อย่างไร เขา (พ่อตาผู้เล่า) ก็

บอกว่ามันมาบอก มันมาชวนไปอยู่ด้วย... หลังจากนั้นอีกประมาณ 10 กว่าวัน น้องเมียก็โทรมาบอกว่าพ่อ (พ่อตาผู้เล่า) ตายแล้ว...

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่พ่อตาของผู้เล่าฝันเห็นน้องชายของเขาที่เพิ่งเสียชีวิตมาชวนพ่อตาผู้เล่าไปอยู่ไปอยู่ด้วย และหลังจากนั้นไม่นานพ่อตาของผู้เล่าก็เสียชีวิต ความเชื่อเกี่ยวกับความฝันของคนมักจะเกี่ยวข้องกับลางสังหรณ์ จนเกิดตำราการทำนายความฝัน คือ หนังสือที่ทำนายหรือตีความความฝันว่าฝันนั้นหมายถึงอะไรและมีโอกาสเป็นจริงมากน้อยเพียงใด จะเห็นว่าคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องความฝันทั้งที่เกี่ยวข้องกับวิญญาณหรือไม่เกี่ยวข้องกับวิญญาณ แต่เชื่อว่าความฝันเป็นความเชื่อที่เหนือธรรมชาติและมีความลึกลับเช่นกัน

เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณเฟรม) ออกอากาศวันที่ 15 มกราคม 2559 เป็นเรื่องที่คุณเล่าไปทำงานที่ต่างจังหวัดแล้วพบวิญญาณหญิงสาวคนหนึ่ง ซึ่งครั้งแรกที่พบผู้เล่าไม่ทราบว่าเสียชีวิตไปแล้ว แต่เมื่อทราบทีหลังก็พยายามทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้แต่วิญญาณก็ยังคงปรากฏตัวให้คุณเล่าเห็นเป็นประจำ นอกจากนี้วิญญาณยังมาให้โชคคุณเล่าจากการถูกรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: เหตุการณ์มันยังไม่จบแค่นั้นพี่ ในฝันก็ยังมาหาผมอีก มาหาผม มาแบบกอดผม มาแบบอยากอยู่ด้วย... ผมก็เลยตัดสินใจบอกว่าเงินก็ไม่มี... เขาก็เลยบอกว่าเอาเงินไป นี่ มีอยู่ 65 บาท แค่นี้พี่ในฝันนะ.... แล้วในใจผมมันบอกให้ไปซื้อหวย หวยมันออก 65 ตรง ๆ.... แล้วมันไม่จบแค่นั้นพี่ แล้วทีนี้ในฝันก็บอกว่า อยากจะแต่งงานด้วยกัน พี่เป็นกิจจะลักษณะ แบบอยากแต่งงานกับผมอยากอยู่กับผมเลย ผมก็คุยบอกไปว่าไม่มีเงินหรอก ไม่มีเงินเลย จะเอาเงินที่ไหนมาแต่ง... เขาก็บอกว่าทำไมเงินจะไม่มีก็อยู่หลังพระที่ห้อยอยู่... ซึ่งหลังพระนั้นพี่ มันเป็นเลขหวย 407 แล้วมันออกตรงๆ เลย 407... ให้ผม 3 งวดติดครบที่ 3 ตัวตรงกับ 2 ตัวตรง... ยังไม่จบแค่นั้นพี่... ในฝันผมก็บอกว่ามาทำอะไร เขาก็บอก... ในฝันเขาก็บอกเขาไปซื้อซิมา กดอะไรไม่ได้เลย กดได้แต่ดอกจัน 777 หวยมันก็ออกตรง 7 ตรง ๆ พี่...

จากเรื่องเล่าข้างต้นผู้เล่าฝันเห็นวิญญาณมาหา และมีการปรากฏเรื่องเกี่ยวกับตัวเลข เช่น วิญญาณให้เงินผู้เล่า 65 บาท ผู้เล่าก็นำเลข 65 ไปซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ปรากฏว่าถูกรางวัลด้วย เป็นต้น จากเรื่องเล่าข้างต้นผู้เล่าฝันเห็นวิญญาณและนำไปตีความเพื่อซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งก็ถูกรางวัลหลายงวด คนไทยมีความชื่นชอบเรื่องการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ทำให้มีการแสวงหาเลขที่จะนำไปซื้อ โดยมักจะเชื่อมโยงโชคความหรือการเสี่ยงดวงกับความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เพราะสลากกินแบ่งรัฐบาลก็เป็นการพนันชนิดหนึ่งที่มีความเสี่ยงไม่สามารถคาดเดาได้ เช่นเดียวกับความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณไสยศาสตร์ที่ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้แต่สามารถเป็นที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวให้กับจิตใจได้ ดังนั้นคนไทยจึงมักเชื่อมโยงกับไสยศาสตร์และการซื้อหวยเข้ามาอยู่ด้วยกัน ปัจจุบันก็จะเห็นปรากฏการณ์ตามสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ หรือสถานที่ที่มีเรื่องแปลกก็จะพบคนที่ไม่ไปเพื่อหาโชคความเพื่อนำไปซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลหรือนำไปเสี่ยงโชค

4.1.2 ความเชื่อเกี่ยวกับบารรพท์ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่วัตถุสิ่งของ และพิธีกรรมต่าง ๆ

๑

ความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ที่มีคนตาย เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ส่วนมากมักจะปรากฏเรื่องเล่าเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่มีคนตายหรือมีคนเคยตายมาก่อน รวมถึงสถานที่ร้างและสถานที่ที่เชื่อว่ามีทำเลที่ตั้งไม่ดี สอดคล้องกับความเชื่อของคนไทยเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ว่ามีผีอาศัยอยู่ ในอดีตจะปรากฏผีที่ประจำอยู่ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ผีบ้านผีเรือน ผีเมือง ผีป่าผีเขา ผีห้วย มีหน้าที่ปกป้องรักษาสถานที่เหล่านั้นไว้ (ศุภลักษณ์ ปัญโญ, 2551, น.27)

เนื่องจากวิถีชีวิตของคนในอดีตที่เป็นสังคมการเกษตรทำให้ผูกพันและคุ้นเคยกับสถานที่ตามธรรมชาติ ผีที่พบจึงเป็นผีที่อยู่ในธรรมชาติตามภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นและผีจะเป็นผู้ที่ปกป้องคุ้มครองสถานที่ต่าง ๆ เนื่องจากคนในอดีตต้องพึ่งพาธรรมชาติในการดำรงชีวิต แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นสังคมเมืองทำให้ผีในธรรมชาติที่เคยปรากฏลดน้อยลง ทว่ากลับปรากฏผีในสถานที่ที่คนเมืองคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี อาทิ บ้านเช่า หอพัก โรงพยาบาล โรงเรียน โรงแรม ทั้งนี้ผีที่พบในสถานที่ปัจจุบันก็สะท้อนความเชื่อของคนปัจจุบันที่ไม่ได้มองว่าเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองสถานที่ต่าง ๆ แต่เป็นวิญญาณที่สถิตหรือผูกพันกับสถานที่นั้น โดยเฉพาะการที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับคนตายในสถานที่นั้น ซึ่งความเชื่อดังกล่าวก็ปรากฏอยู่ในอนุภาคสถานที่ในเรื่องเล่าผีหลายเรื่อง

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “เวรตึก” ออกอากาศวันที่ 8 มกราคม 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับทหารคนหนึ่งเจอวิญญาณเด็ก ในขณะที่เดินลาดตระเวนในเวลากลางคืน ต่อมาจึงทราบว่า

สถานที่ดังกล่าวเคยเป็นโรงเรียนมาก่อนแต่ถูกโจรเผาทำให้มีเด็กเสียชีวิต 1 คน และเชื่อว่าผีที่ตนเองพบคือเด็กคนที่เสียชีวิต

ผู้เล่า:...ผมเห็นซาเด็ก...ห้อยขา แกว่งสลับกัน แล้วเป็นซาเล็กๆ ผมว่าเด็กไม่น่าเกิน 10 ขวบ

...

ติเจ:สุดท้ายรู้ไหมครับว่าซึกร้างของโรงเรียนมันเกิดอะไรขึ้น

ผู้เล่า:คือจำเขาเล่าให้ฟังว่าก่อนที่เราจะมาตั้งฐานบัญชาการอยู่ที่นี้...โรงเรียนนี้เคยโดนเผามาแล้ว...แล้วมีเด็กติดอยู่ทั้งหมดสี่คน รอดมาได้ 3 คน...อีกคนหนึ่งโดนเผาอยู่ในนั้น... แล้วทีนี้ย้ายทหารเข้าไปอยู่...

จากตัวอย่างบทสนทนาข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่ระหว่างผู้เล่าเดินตรวจตราค่ายพักทหารที่ตนเองอยู่ แล้วเห็นวิญญาณเด็ก หลังจากนั้นจึงทราบว่าค่ายทหารที่ผู้เล่าอยู่เคยเป็นโรงเรียน แต่โรงเรียนถูกไฟไหม้ทำให้มีเด็กเสียชีวิตหนึ่งคน ทำให้โรงเรียนฝั่งที่ไฟไหม้กลายเป็นอาคารร้าง แล้วก็กลายเป็นที่พักของทหารลาดตระเวน จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เล่าเจอวิญญาณ หลังจากนั้นผู้เล่าได้ทราบประวัติของอาคารแห่งนั้นว่าเคยเกิดเหตุการณ์ไฟไหม้และมีคนเสียชีวิต ทำให้ผู้เล่าเชื่อว่าวิญญาณที่ตนเองพบเป็นเด็กที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ไฟไหม้ที่เคยเกิดขึ้น

เรื่อง “เป็นใครก็ไม่อยู่” ออกอากาศวันที่ 1 เมษายน 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าที่ไปเช่าหอพักแห่งหนึ่ง คืนแรกที่เข้าพักมีคนโทรศัพท์มาแกล้งผู้เล่า โดยโทรศัพท์เข้าห้องพักของผู้เล่า ผู้เล่าจึงดึงสายโทรศัพท์ออก แต่โทรศัพท์ยังดังอีก ผู้เล่าจึงทราบว่าเจอผีและออกไปรอที่ร้านสะดวกซื้อแถวหอจนกว่าจะถึงเวลาเช้า ระหว่างนั้นพนักงานที่ร้านสะดวกซื้อจึงเล่าให้ฟังว่าห้องที่ผู้เล่าพักเคยมีคนฆ่าตัวตาย

ผู้เล่า: หนูพักอยู่ตรงข้ามร้านพีเนี่ยคะ เขาถามพักห้องไหนชั้นไหน... หนูก็บอกว่าชั้น 3 ห้องไหน? ก็บอกว่าห้องวาริมสุดเลยคะ ทางบันไดหนีไฟ เขาเลยบอกอ้าว ทำไมไม่ไปพักที่นั่นล่ะ ไม่รู้หรือว่ามันมีอะไร... เขาบอกว่ามันเป็นห้อง... ห้องนี้เขาบอกว่ามันจะมีผู้หญิงคะ ไม่รู้ว่าออกหักหรืออะไร เป็นผู้หญิงทำงานกลางคืนนะคะ ออกหัก ผูกคอตาย กว่าจะมีคนไปเจอศพอืดแล้ว

จากเรื่องเล่าข้างต้นผู้เล่าได้เข้าห้องพักแห่งหนึ่ง แต่พบเหตุการณ์ลึกลับทำให้ต้องหนีออกมาจากห้องนั้น ผู้เล่าไปพบพนักงานร้านค้าแห่งหนึ่ง เขาจึงเล่าให้ฟังว่าห้องที่ผู้เล่าพักเคยมีผู้หญิงเสียชีวิตเนื่องจากผิดหวังจากความรัก โดยการฆ่าตัวตาย ผู้เชื่อว่าเหตุการณ์ลึกลับที่ตนเองพบเกี่ยวข้องกับผู้หญิงที่เสียชีวิตในห้องนี้

เรื่อง “รอบมิดไนท์” ออกอากาศวันที่ 27 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับผู้เล่าและแฟนไปนอนพักที่โรงแรมแห่งหนึ่ง ในระหว่างที่พักอยู่ผู้เล่าและแฟนเชื่อว่าเจอวิญญาณของผู้หญิงคนหนึ่งในห้องพัก จนไม่สามารถพักในห้องนั้นได้ จึงรีบออกจากโรงแรมนั้นและนั่งแท็กซี่หน้าโรงแรมกลับบ้าน คนขับแท็กซี่จึงเล่าว่ามีผู้หญิงคนหนึ่งออกหักแล้วก็มาเสียชีวิตที่โรงแรมนี้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...เจอแท็กซี่... ขึ้นไปนั่งก่อน... ผมสอบถามโรงแรมนั้นมันมีผีมั๊ย
...พอทราบมั๊ยทำไมถึงมีผี... เขาบอกผู้หญิงเขาออกหัก แฟนทิ้งหรือยังงั้นนี่
แหละ มาพักหลายวัน ตายเพราะอะไรไม่รู้

ดีเจ: หมายถึงห้องที่คุณลุง(ผู้เล่า)พักเมื่อคืนหรือ?

ผู้เล่า: ใช่ๆ เขาถึงทำที่พัก ซ่อมแซมใหม่

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่าพบเหตุการณ์ที่เชื่อว่าเป็นวิญญาณอยู่ในห้องพักของโรงแรมที่ผู้เล่าและแฟนเข้าพัก แต่สุดท้ายผู้เล่าและแฟนต้องออกจากห้องก่อนกำหนดเวลาเนื่องจากพบเหตุการณ์ลึกลับน่ากลัว ในระหว่างนั่งรถแท็กซี่กลับบ้าน ผู้เล่าจึงทราบเรื่องราวของโรงแรมนี้ ซึ่งผู้เล่าเชื่อว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้เล่าเจอวิญญาณ คนขับแท็กซี่บอกว่าโรงแรมแห่งนี้เคยมีคนเสียชีวิตเนื่องจากผิดหวังในความรัก

จากการศึกษาความเชื่อเรื่องสถานที่ที่มักจะมีวิญญาณหรือสิ่งลึกลับมักจะเป็นบ้านหรือสถานที่ที่มีลักษณะผิดปกติ เช่น เป็นบ้านร้าง ไม่มีผู้อยู่อาศัย และเมื่อหาประวัติหรือภูมิหลังก็มักจะเป็นสถานที่ที่มีคนเคยเสียชีวิต และมักจะเป็นการเสียชีวิตที่ผิดปกติหรือเรียกว่าตายโหง เช่น ฆ่าตัวตาย ถูกฆาตกรรม เชื่อว่าการตายแบบผิดปกติวิญญาณจึงไม่ไปสู่สุคติ ทำให้สถานที่นั้น ๆ กลายเป็นสถานที่ที่มีผีสิง หรือสถานที่อาถรรพ์ รวมทั้งถนนหนทางที่เป็นเส้นทางสำหรับการเดินทางก็เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่เชื่อว่ามีวิญญาณของคนที่เกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากถนนเป็นวิธีการเดินทางที่สะดวกและทั่วถึงมากที่สุด ในสังคม ทำให้คนส่วนใหญ่ใช้รถใช้ถนนในการเดินทาง อุบัติเหตุจึงเพิ่ม

สูงขึ้นตามจำนวนคนที่ใช้ ถนนจึงเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่มีกเจอวิญญาณหรือเหตุการณ์ลึกลับ ผู้วิจัยพบเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับวิญญาณหรือเรื่องลึกลับที่เกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางของผู้เล่า ในแบบเรื่องย่อ

1.ค ผิริมทาง อย่างไรก็ตามวิญญาณที่พบก็มักเป็นวิญญาณที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ซึ่งไม่แตกต่างอะไรกับวิญญาณที่พบในสถานที่ อาทิ หอพัก โรงแรม ห้องเช่า บ้านเช่า ที่สุดท้ายก็มาทราบทีหลังว่าสถานที่ดังกล่าวมีผู้เสียชีวิตและส่วนมากมักจะเสียชีวิตผิดปกติ

นอกจากความเชื่อเกี่ยวกับการเจอผีในสถานที่ที่เชื่อว่าเคยมีคนเสียชีวิตแล้ว คนไทยยังเชื่อเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของสถานที่หรืออาจจะเรียกว่า “ฮวงจุ้ย” กล่าวคือ “ฮวงจุ้ย” เป็นศาสตร์ของจีนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ลักษณะที่ตั้งของสถานที่ทั้งทำหรับคนเป็นและคนตาย โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความรุ่งเรืองแก่คนในครอบครัว (ณัฐธิดา สุขมนัส, 2539, น.108) นอกจากนี้ความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ตั้งหรือทำเลของสถานที่จะมีผลต่อการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างแล้ว ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งก่อสร้างนั้น ๆ อีกด้วย เช่น ตำแหน่งชื่อกานภายในบ้าน จำนวนประตู-หน้าต่างรวมถึงตำแหน่งที่จัดวาง เป็นต้น

ความเชื่อเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งของวัฒนธรรมไทยและจีนได้ผสมผสานกลมกลืนกันอยู่ในปัจจุบัน เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็ได้ปรากฏความเชื่อเรื่องทำเลที่ตั้งของสถานที่ที่มีผลต่อการพบเจอผีหรือเรื่องราวที่ไม่ดีภายในสถานที่นั้น

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “ไม่ระบุ” โดย คุณป๊อปป ออกจากอากาศวันที่ 6 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องที่คุณเล่าได้ไปเช่าบ้านหลังหนึ่งอยู่กับครอบครัวแต่รู้สึกที่ไม่มีความสุขเมื่ออยู่บ้านหลังนั้น หลังจากนั้นจึงย้ายออกมาเช่าบ้านหลังฝั่งตรงข้าม คุณเล่าก็สังเกตว่าบ้านหลังที่เคยอยู่มี “ประตูตรงกันหมดเลย 3 บาน” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...ป๊อปปรู้สึกไม่ดีกับบ้านหลังนี้ไม่อยากจะอยู่... ทีนี้เราก็ตายมาอยู่บ้านฝั่งตรงข้ามนะคะ เขาเปิดให้เช่าเหมือนกัน...อยู่บ้านหลังนี้มีความสุขมาก น้องไม่ร้อง ไม่อแง... หนูก็เลยไปมองบ้านหลังนั้น... รู้แล้วทำไมบ้านหลังนั้นถึงอยู่ไม่สบาย ประตูตรงกันหมดเลย 3 บาน

ดีเจ: ทางผีผ่าน

ผู้เล่า: ใช่พี่ พุดแล้วหนูขงลูก... ประตูนี้ตรงกันทุกบานเลย เขาเรียกทางผีผ่าน

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่าย้ายจากบ้านหลังเดิมมาอยู่บ้านอีกหลังหนึ่งที่อยู่ตรงข้ามกันเนื่องจากในขณะที่อยู่บ้านหลังเดิม ผู้เล่ารู้สึกไม่ดี และลูกผู้เล่าก็มักจะร้องไห้เป็นประจำ แต่เมื่อผู้เล่าย้ายมาอยู่บ้านตรงข้ามผู้เล่ารู้สึกมีความสุข ส่วนลูกก็ไม่ร้องไห้แฉ่งแล้ว ผู้เล่าจึงสังเกตเห็นว่าบ้านหลังเดิมมีประตูที่ตรงกันถึง 3 บาน และเชื่อว่าเป็นทางผีผ่าน ซึ่งดีใจเองก็ทราบว่าคุณลักษณะของบ้านดังกล่าวเป็นลักษณะที่ไม่ดีเหมือนกับผู้เล่าเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของบ้านที่ดีไม่ได้จำกัดอยู่แค่กลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ความเชื่อนี้เป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมทราบดังที่ตีเจพูดต่อจากผู้เล่าทันทีหลังจากผู้เล่าบอกลักษณะบ้านที่น่าจะเป็นสาเหตุให้เกิดเรื่องลึกลับ

ความเชื่อเกี่ยวกับประตูหรือหน้าต่างที่ไม่ควรตรงกัน 3 บานหรือมากกว่านั้นเป็นความเชื่อของคนจีนที่ถือปฏิบัติกันจนเป็นธรรมเนียม โดยเชื่อว่าเกี่ยวกับพลังงานที่สร้างความมีชีวิตชีวาให้บ้านและผู้อาศัย อีกทั้งยังเชื่อว่าลักษณะประตูและหน้าต่างดังกล่าวจะนำโชคร้ายมาสู่คนในบ้าน (ณัฐธิดา สุขมนัส, 2539, น. 136-137)

อีกทั้งยังมีเรื่อง “ไม่ระบุ” โดย คุณแสม ออกอากาศวันที่ 29 มกราคม 2559 เป็นเรื่องที่คุณเล่าได้กล่าวถึงตำแหน่งที่ตั้งของกุฏิที่เป็นที่พักของพระในวัดแห่งหนึ่ง อยู่ติดกับเมรุเผาศพ ผู้เล่าเชื่อว่าตำแหน่งที่ตั้งที่ใกล้กันระหว่างที่พักกับที่เผาศพทำให้ผู้เล่าเจอผีในขณะนอนที่กุฏินั้น สุดท้ายวัดก็ย้ายกุฏิให้ห่างจากบริเวณเมรุเผาศพ ดังที่คุณเล่าอธิบายดังนี้

ผู้เล่า: ...มันเป็นกุฏิที่อยู่ตรงข้ามกับเมรุ เขาบอกว่ากุฏิตรงนี้กับเมรุ มันยันกัน เหมือนกับว่ามันดันกัน คล้าย ๆ กับว่าดินฝึกับดินคนครับ ได้ยินสักพักครับว่าตอนนี้ทุบแล้ว ชาวบ้านบอกว่ามันไม่มีใครอยู่ได้...เขาไปสร้างให้มันอยู่ไกล ๆ กัน ไม่ให้มันอยู่ใกล้กับเมรุ

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่หลังจากผู้เล่าพบเรื่องลึกลับในกุฏิวัดแห่งหนึ่ง ผู้เล่าไปพักอาศัย ผู้เล่าเชื่อว่ากุฏินี้มีตำแหน่งที่ใกล้กับเมรุเผาศพทำให้ผู้เล่าพบเรื่องลึกลับ หรือเจอวิญญาณเนื่องจากตำแหน่งที่ใกล้กันมากเกินไประหว่างที่พักคนกับที่เผาศพ ความเชื่อนี้ชาวบ้านแถววัดก็ทราบว่ากุฏิดังกล่าว “ไม่มีใครอยู่ได้” วัดจึงย้ายกุฏิวัดไปสร้างอีกที่หนึ่งให้ห่างจากเมรุ แสดงให้เห็นความเชื่อของคนเรื่องการสร้างบ้านติดกับเมรุเผาศพที่ไม่เป็นที่นิยม เพราะเชื่อเรื่องระยะห่างระหว่างที่อยู่ของคนกับผีไม่ควรอยู่ติดกันหรืออยู่ใกล้กัน

ความเชื่อดังกล่าวคล้ายกับความเชื่อตามลักษณะฮวงจุ้ยของคนจีน ดังที่ กิตต์ชูพงษ์ ฉัตรจรูญสิน (2555, น.124) กล่าวถึงการสร้างบ้านตามหลักฮวงจุ้ยว่าจะไม่สร้างบ้านอยู่

ใกล้กับสุสาน ป่าช้า วัด โดยเฉพาะเมรุเผาศพ เพราะเชื่อว่าจะทำให้คนในบ้านสุขภาพไม่ดี ไม่มีความสุข เนื่องจากได้รับพลังความตายเข้าสู่บ้านตลอดเวลา ควรหลีกเลี่ยงทำเลที่ตั้งดังกล่าวจะดีที่สุด

เรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ก็ยังปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะของทำเลที่ตั้งที่ทำให้เกิดเรื่องลึกลับหรือการพบเหตุการณ์เหนือธรรมชาติ อาทิ ทางสามแพร่ง จากเรื่อง “สัญญาปากเปล่า” ออกอากาศวันที่ 3 มีนาคม 2559, บ้านที่มีจอมปลวกอยู่ที่เสาบ้าน จากเรื่อง “บ้านใหม่ที่เขาอยู่” ออกอากาศวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2559, สถานที่ที่ปลูกทับสถานที่โบราณหรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ จากเรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณเอ) ออกอากาศวันที่ 11 มีนาคม 2559 และ เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณเป้) ออกอากาศวันที่ 13 พฤษภาคม 2559

จากการศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ที่มีบทบาทในการอธิบายสาเหตุของการเจอผีที่มีปัจจัยเกี่ยวข้องกับสถานที่ทำให้เห็นว่ามีกรรมผสมผสานความเชื่อของวัฒนธรรมจีนในเรื่องฮวงจุ้ย และความเชื่อเกี่ยวกับสถานที่ที่มีผีของคนในยุคปัจจุบันว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันที่นิยมศาสตร์ด้านฮวงจุ้ย และความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณหรือคนตายจะสถิตอยู่ในสถานที่ที่วิญญาณนั้นผูกพันในเวลาก่อนที่จะเสียชีวิตทำให้คนยังคงพบเห็นวิญญาณได้ในสถานที่นั้น ๆ

นอกจากนี้ยังพบเรื่องเล่าที่กล่าวถึงเหตุการณ์ลึกลับหรืออาถรรพณ์ที่สัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งของคนตายในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซีเอกเช่นเดียวกัน กล่าวคือความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณที่ยังคงผูกพันหรือเป็นเจ้าของของสิ่งของ เมื่อตายไปแล้วก็ยังหวงของชิ้นนั้น และจะมาปรากฏตัวให้คนที่ครอบครองของชิ้นนั้นเห็น หรือมาหลอกหลอนคนๆ นั้น สอดคล้องกับความเชื่อของคนเกี่ยวกับผีหวงสมบัติหรือผีจำพวก “ปู่โสมเฝ้าทรัพย์” ที่คอยหลอกหลอนคนที่มาขโมยสมบัติหรือนำสิ่งของที่เคยมีเจ้าของแล้วไปเป็นของตน ผู้เล่าพบเรื่องเล่าเกี่ยวกับสิ่งของที่มีวิญญาณหรือมีเหตุการณ์ลึกลับเกิดขึ้นตั้งแต่ผู้เล่าได้รับสิ่งของมาและผู้เล่าเชื่อว่าเหตุการณ์ลึกลับมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งของที่ตนเองได้รับมา

ดังตัวอย่างต่อไปนี้เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณนกเอี้ยง) ออกอากาศวันที่ 27 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องที่คุณเล่าไปนำใบตองมาจากต้นกล้วยต้นหนึ่ง หลังจากนั้นก็พบกับเหตุการณ์ลึกลับ จึงคิดว่าน่าจะมาจากใบตองที่ตนเองตัดมา หลังจากนั้นผู้เล่าจึงไปถามเจ้าของต้นกล้วยว่าต้นกล้วยมีประวัติอย่างไร จึงทราบว่าต้นกล้วยนี้มีน้องผู้หญิงคนหนึ่งที่เคยดูแลต้นกล้วยต้นนี้ได้เสียชีวิตไปแล้ว ต้นกล้วยนี้ด้วย ผู้เล่าจึงพิสูจน์ด้วยการตัดใบตองที่ต้นกล้วยต้นเดิม คืนนั้นผู้เล่ารู้สึกว่ามีผีอำจึงเชื่อว่าต้องเป็นเพราะใบตองที่ตนนำมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...วันรุ่งขึ้น...มาถามพี่เจ้าของตึกแล้วว่า...เมื่อคืนหนู(ผู้เล่า) เจอแบบนี้...พี่วิ(เจ้าของตึกแล้ว)ก็ว่าเราไปตัดต้นไม้ ก็บอกว่าต้นไม้...แก (เจ้าของตึกแล้ว)ก็บอกว่านี่รู้ไหมต้นไม้ขนาดสิ(วิญญาณ)เขาหวง... แกก็ บอกว่านาตาลี(วิญญาณ)เป็นลูกครึ่ง...แล้วเขาร้องเพลงเพราะมาก เป็น โรคเดียวกับคุณพุ่มพวง มีวันหนึ่งระหว่างเดินทางกลับบ้าน...พอเดินถึงตึก กลัวนี้ห้องเขา(วิญญาณ)เกิดเป็นลม... แล้วก็เสียชีวิตได้ตึกแล้วที่เราไป ตัด

จากตัวอย่างข้างต้นคืบก่อนที่ผู้เล่าจะทราบเรื่องราวของตึกแล้วว่ามีคนเคย เสียชีวิต ผู้เล่าได้ยินเสียงผู้หญิงร้องเพลง ก็ตรงลักษณะของคนเสียชีวิตว่าเป็นคนที่ร้องเพลงเพราะ หลังจากผู้เล่าทราบเรื่องราวของวิญญาณ ผู้เล่าก็เชื่อว่าวิญญาณที่ตนเองพบคือวิญญาณของคน ที่เสียชีวิตที่ได้ตึกแล้วเพราะนอกจากจะเสียชีวิตที่บริเวณใต้ตึกแล้วแล้ว เจ้าของตึกแล้วยังบอกอีก ว่า “นาตาลี(วิญญาณ)เขาหวง” คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณที่สิงอยู่ในต้นไม้บ้างก็เรียกว่า “รุกขเทวดา” มีหน้าที่ดูแล ปกป้องต้นไม้ไม่ให้ถูกทำลาย เช่น “นางตะเคียน” เชื่อว่าเป็นวิญญาณ หญิงสาวสิงสถิตที่ต้นตะเคียน หรือ “นางตานี” ก็เชื่อว่าเป็นวิญญาณหญิงสาวสถิตอยู่ที่ตึกแล้วตานี เป็นต้น จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นคล้ายกับความเชื่อของคนไทยเรื่องวิญญาณหญิงสาวที่สถิตอยู่ใน ตึกแล้วตานี แต่ในเรื่องเล่าวิญญาณดังกล่าวเป็นชาวต่างชาติชื่อ “นาตาลี”

ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องวิญญาณที่สถิตหรือติดอยู่กับสิ่งของเนื่องจากความรักความ ผูกพัน คล้ายกับวิญญาณที่ติดอยู่กับสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรือวิญญาณที่ติดตามมนุษย์เนื่องจาก ความรักความผูกพันหรือสัญญาที่เคยมีให้กันตั้งแต่ตอนมีชีวิต โดยเชื่อว่าการยึดติดกับสิ่งของ สถานที่ หรือตัวบุคคล ทำให้วิญญาณยังคงวนเวียนอยู่ในโลกมนุษย์และไม่สามารถไปสู่สุคติได้ ลักษณะ ดังกล่าวพบผู้วิจัยพบในแบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน แบบเรื่องย่อ 2.ค วิญญาณคนรักเก่า และแบบเรื่อง วิญญาณกลับบ้าน

ผู้วิจัยพบความเชื่อเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์เมื่อเจอกับผีหรือวิญญาณใน รายการวิทยุเดอะ ช็อก ที่มีความเชื่อแบบผสมผสานทั้งจากศาสนาพุทธและความเชื่ออื่น ได้แก่ การ ทำบุญ การขอขมา การสวดมนต์แผ่เมตตา รวมถึงการสาปแช่งวิญญาณ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณตึก) ออกอากาศวันที่ 25 มีนาคม 2559 เป็นเหตุการณ์ที่ผู้เล่า ต้องไปนอนโรงพยาบาลเนื่องจากลูกไม่สบาย คืบนั้นผู้เล่าเจอวิญญาณนางพยาบาล ผู้เล่าพยายามสวด มนต์แต่ก็ไม่สำเร็จ สุดท้ายผู้เล่าเชื่อว่าจะแช่ง วิญญาณจึงไม่ปรากฏตัวให้เห็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...เป็นพยาบาลสมัยก่อน... แล้วพยาบาลคนนั้นก็ยืนหันหลัง... เราเริ่มกลัวแล้ว...แต่ลุกไม่ได้ ขยับไม่ได้ พยาบาลคนนั้นก็ค่อย ๆ เขยิบกลับมา...เหมือนเขยิบเข้ามาหาเรา...สักพักหนึ่งเขาหมุนหัวกลับมาแต่ตัวไม่หมุนนะครับ... *ผมก็หลับตาแล้ว สวดทุกอย่างที่เราารู้ ส้มตาก็ยังเห็น* สุดท้ายผมเลยบอกว่า...*ถ้าจะทำแบบผมจะแข่งนะ ถ้ายังมารบกวนกันแบบนี้ผมจะแข่ง ก็หลับตาอยู่อย่างนั้น เราแข่งเขา เขาก็ออกไปเลยครับ*

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่ามีเหตุต้องไปนอนดูแลลูกที่ป่วยที่โรงพยาบาล ในระหว่งนอนหลับผู้เล่าเชื่อว่าตนเองเห็นวิญญาณของพยาบาล ผู้เล่ากลัวมากและพยายามสวดมนต์แต่วิญญาณนั้นก็ยังอยู่ สุดท้ายผู้เล่าจึงแข่งวิญญาณไป แล้ววิญญาณนั้นก็หายไป การแข่งเป็นการพูดให้อีกคนหนึ่งเป็นอันตราย ส่วนใหญ่แล้วความเชื่อเรื่องการสาปแข่งวิญญาณคือ การสาปแข่งไม่ให้วิญญาณได้ไปพูดไปเกิด เชื่อว่าการที่วิญญาณไม่ได้ไปเกิดจะเป็นวิญญาณสัมภเวสีต้องคอยขอส่วนบุญหรือเป็นวิญญาณเร่ร่อน เพราะตามหลักของพุทธศาสนาเชื่อเรื่องของการไปเกิดใหม่ หากยังไม่ได้ไปใหม่วิญญาณจะต้องได้รับความทุกข์ทรมานจากการติดอยู่ในโลกของวิญญาณ ซึ่งความเชื่อดังกล่าว ก็ปรากฏในเรื่องเล่าเดอะ ช็อก อีกหลายเรื่อง

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณพิมพ์) ออกอากาศวันที่ 6 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องเล่าที่ผู้เล่าไปเช่าบ้านแห่งหนึ่ง แล้วสมาชิกของครอบครัวพบวิญญาณอยู่ในบ้านตลอดเวลา ผู้เล่าและพี่สาวเชื่อว่าหากแข่งวิญญาณวิญญาณจะกลัวเนื่องจากวิญญาณต้องการไปเกิด หากไปสาปแข่งไม่ให้วิญญาณไปเกิด วิญญาณก็จะกลัวไม่กล้ามาหลอก แต่สุดท้ายก่อนที่จะย้ายออกผู้เล่าก็ทราบที่บ้านหลังดังกล่าวถูกทำคุณไสยเนื่องจากคนที่เช่าบ้านไม่มีเงินจ่ายค่าเช่าด้วยความแค้นใจที่ไม่ได้เช่าบ้านต่อจึงทำคุณไสยไว้ในบ้านหลังนี้ ดังบทสนทนาต่อไปนี้

ผู้เล่า: *หนูกับพี่สาวจะเชื่อในเรื่องว่าถ้ายิ่งค่าเช่าจะยิ่งไม่ทำ เพราะว่า เขาจะกลัวไม่ได้ไปพูดไปเกิด...เพราะว่าก่อนหน้านี้เราพูดกันว่าเรากลัวนะ อย่างมาทำอะไรเราเลย...ก็ยิ่งหนักขึ้น ยิ่งค่า ยิ่งหนัก ยิ่งเจอ*

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นผู้เล่าและพี่สาวมีความเชื่อเกี่ยวกับการสาปแข่ง ซึ่งผู้เล่าก็เชื่อเช่นเดียวกันว่าการค่าหรือการสาปแข่งจะทำให้วิญญาณ “กลัวไม่ได้ไปพูดไปเกิด”

นอกจากนี้ก็ยังพบความเชื่อเรื่องการสาปแช่งวิญญาณให้ไม่ได้ไปผุดไปเกิดอีก แต่ผู้เล่ากล่าวว่าเคยฟังวิธีการสาปแช่งผีมาจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อกเมื่อหลายปีมาแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณเอ็ม) ออกอากาศวันที่ 18 มีนาคม 2559 เป็นเรื่องเล่าที่ผู้เล่าไปอยู่ที่บ้านน้ำในระหว่างที่เกิดเหตุการณ์น้ำท่วม ในระหว่างที่อยู่บ้านนี้ผู้เล่าเจอวิญญาณผู้หญิงคนหนึ่ง จนสุดท้ายผู้เล่าจึงทราบว่ามีคนจมน้ำเสียชีวิตแล้วมาติดอยู่ที่ถุ่นบ้านซึ่งตรงกับบริเวณเตียงที่ผู้เล่านอนในบ้านพอดี เมื่อผู้เล่าพบวิญญาณผู้เล่าก็แช่งวิญญาณ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...ผมพยายามนึกในใจพยายามสวดมนต์นะ...มัวไปหมดเลย...
จนเขาหัวเราะ...ด้วยความที่ผมติดตามรายการเดอะ ซ็อก มาตั้งแต่เด็ก
ครับผมได้ยินที่อยู่คนหนึ่ง นานแล้วนะถ้านับตั้งแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
3 - 4 ปีที่แล้วนะ...เขาบอกว่าถ้าเจอผีมาอำ มาหลอกแบบนี้ ให้แช่ง ให้
สาปแช่งไปเลย ผมคิดในใจนะครับ มึงออกไปนะ ถ้ามึงไม่ออกกูจะไม่
ทำบุญให้มึง กูจะสาปแช่งให้มึงไม่ได้ไปผุดไปเกิด...จนผมรู้สึกตัวขึ้นได้ครับ

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่าได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องการสาปแช่งว่าจำทำให้
วิญญาณ “ไม่ได้ไปผุดไปเกิด” ผู้เล่าก็ได้รับฟังมาจากรายการวิทยุอีกทีหนึ่งในครั้งที่ผู้ฟังท่านอื่น
โทรศัพท์มาเล่าประสบการณ์ลึกลับของตนเอง ดังที่เขาบอกว่า “ด้วยความที่ผมติดตามรายการเดอะ
ซ็อก มาตั้งแต่เด็กครับผมได้ยินที่อยู่คนหนึ่ง นานแล้วนะถ้านับตั้งแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 3 - 4 ปีที่แล้ว
นะ...เขาบอกว่าถ้าเจอผีมาอำ มาหลอกแบบนี้ ให้แช่ง ให้สาปแช่งไปเลย” ผู้เล่าได้บอกว่าตนเองได้รับความเชื่อเรื่องการแข่งขันวิญญาณมาจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ดังนั้นการสาปแช่งให้วิญญาณไม่ได้ผุด
ได้เกิดคล้ายกับทำให้วิญญาณต้องเป็นวิญญาณไม่สามารถเกิดมาเป็นมนุษย์ได้ ความเชื่อเกี่ยวกับการ
สาปแช่งให้วิญญาณไม่ได้ผุดไม่ได้เกิดสัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด
เชื่อว่าการได้เกิดมาเป็นมนุษย์ก็เป็นบุญอย่างหนึ่งคือการได้มีโอกาสเกิดมาเพื่อสะสมบุญเพื่อที่จะเข้าสู่
การหลุดพ้นจากสังสารวัฏ การที่วิญญาณไม่มีโอกาสได้เกิดใหม่เท่ากับไม่มีโอกาสได้สร้างบุญกุศล

นอกจากนี้ยังพบความเชื่อเกี่ยวกับพระภูมิเจ้าที่และการขอขมาในเรื่องเล่าจาก
รายการวิทยุเดอะ ซ็อก ผู้วิจัยพบความเชื่อเกี่ยวกับพระภูมิเจ้าที่ใน แบบเรื่องย่อย 1ข ผีเจ้าที่ เป็น
เรื่องเกี่ยวกับวิญญาณที่คอยดูแลรักษาสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ซึ่งผีเจ้าที่จะมีอำนาจในการลงโทษแก่ผู้ที่
ประพฤติตัวลบลู่ ไม่เหมาะสมต่อเจ้าที่ หรือดลบันดาลความโชคร้าย ความสงบสุขให้แก่ผู้ที่เคารพบูชา

ทั้งนี้หากบุคคลใดที่ประพฤติดลบลู่ต่อเจ้าที่ก็สามารถที่จะทำพิธีขอขมาลาโทษ ก็เชื่อว่าจะได้รับความ
ความสงบสุขกลับมดั่งเดิม

ดังตัวอย่างต่อไปนี้เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณทัศน) ออกอากาศวันที่ 18 มีนาคม 2559
เป็นเรื่องที่ผู้เล่าได้เดินทางไปหมู่บ้านแห่งหนึ่งในต่างจังหวัดเพื่อแสดงดนตรี ก่อนถึงเวลาทำการ
แสดงผู้เล่าก็ไปนอนหลับพักอยู่บริเวณทุ่งนาแห่งหนึ่ง ระหว่างนอนพักเห็นผู้หญิงคนหนึ่งมานั่งคุยด้วย
แล้วจู่ๆ ก็กระโดดหายไปในตัวไม้ ผู้เล่าตกใจตื่น ในช่วงเย็นระหว่างที่กำลังแสดงดนตรีผู้เล่าก็เห็น
ผู้หญิงคนนี้อีกครั้ง แต่ผู้เล่าเริ่มรู้สึกกลัวจึงไปเล่าให้ผู้ใหญ่ฟัง จึงทราบวาพื้นที่ที่ผู้เล่าไปนอนพักเคย
เป็นป่าช้าเก่า ผู้หญิงที่ผู้เล่าเห็นน่าจะเป็นเจ้าที่ ผู้เล่าจึงไปขอขมาที่ไม่ได้ขออนุญาตก่อนที่จะนอนที่
ตรงนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...เขาบอกว่าที่ตรงนั้นมันเป็นป่าช้าเก่า...มันจะมีสัมภเวสี
อะไรที่จะอาศัยอยู่ตรงนั้น...เจ้าของที่นาตรงนี้เขาไปแล้วเจอผู้หญิงคนนี้
เขาบอกว่าลักษณะเหมือนกันเลยกับที่ผมเจอครับ เขาบอกเป็นเจ้าที่เจ้า
ทางครับ

ติเจ: ... หลังจากที่คุณแสดงเสร็จ...เขาตามคุณไปด้วยไหม?

ผู้เล่า: จากนั้นก็ไม่เห็นเลยพี่ เพราะว่าตอนเข้ามา...พามผมไปขอขมา
...เอาธูปไปจุดแล้วก็เอาพวงมาลัย...อาจจะเป็นเพราะผมไม่ได้ไปขอเขาไง
ครับตอนที่ผมไป

เป็นเรื่องราวที่ผู้เล่าได้เข้าไปนอนพักในที่นาแห่งหนึ่งโดยไม่ทราบว่าที่แห่งนั้นเคย
เป็นป่าช้าเก่า และมีเจ้าที่สถิตอยู่ ทำให้ผู้เล่าพบเจอเรื่องลึกลับ ผู้เล่าจึงไปเล่าให้ผู้ใหญ่ที่ตนเองเคารพ
นับถือ ผู้เล่าจึงทราบที่หลังว่าที่ดินดังกล่าวมีเจ้าที่อยู่ และผู้เล่าก็ไม่ได้ขออนุญาตนอนที่นั่นก่อนทำให้
ต้องเจอเรื่องลึกลับ สุดท้ายผู้เล่าจึงทำพิธีขอขมาสถานที่แห่งนั้น จากการที่ผู้เล่าไม่ได้ขออนุญาตก่อนที่
จะเข้าไปที่นั่น

นอกจากความเรื่องการขอขมาเจ้าที่เจ้าทางแล้ว ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณที่
สิงสถิตอยู่ในต้นไม้ใหญ่ หรืออารักษ์เทวดาก็ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่ารายการวิทยุเดอะ ซี๊ดด้วย
เช่นเดียวกัน ส่วนมาแล้ววิญญาณมักจะเป็นวิญญาณผู้หญิง เช่น วิญญาณนางตะเคียน เป็นต้น เชื่อว่า
หากตัดโค่นต้นไม้ที่มีเทวดาอารักษ์แล้วจะต้องสร้างศาลขึ้นให้ใหม่ เพราะที่อยู่ของวิญญาณเหล่านั้นคือ
ต้นไม้ ถ้าโค่นต้นไม้จะทำให้ไม่มีที่อยู่อาศัยจะต้องทำพิธีขอขมาและสร้างขึ้นใหม่

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “ไม่ระบุ” (จากอีเมลล์) ออกอากาศวันที่ 8 เมษายน 2559 เป็นเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นที่วัดในบ้านเกิดผู้เล่า วัดแห่งนี้จะมีต้นไม้ใหญ่แต่ยืนต้นตายจึงจ้างคนมาตัดต้นไม้ หลังจากตัดต้นไม้คนงานพบกับเรื่องราวที่ไม่น่ากลัว เช่น พบผู้หญิงนั่งซ้อนท้ายจักรยานขณะกลับบ้านคนเดียว ฝันเห็นผู้หญิงใส่ชุดไทยมาต่อว่าว่าทำให้ตนเองไม่มีที่อยู่ และมีคนหนึ่งนำไม้ที่ตัดกลับบ้านก็ฝันเห็นผู้หญิงใส่ชุดไทยแต่หน้าตาน่ากลัว หลังจากนั้นหมู่บ้านจึงทำศาลขึ้นบริเวณที่ตัดต้นไม้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: คนนี้ขับรถชนไม้กลับไปท่อนใหญ่ ๆ เลย...เอากลับไปไว้ที่บ้าน...คนแถวบ้านก็มาเอ็งเอาไม้กลับมา ไม้กลัวหรือ กลัวอะไรเห็นตั้งแต่เด็ก ผีเผอมีที่ไหนล่ะ...เมมาไง เพื่อนก็ทำ ข้าไม่เชื่อหรือเอ็งไม่กลัว...ผีไล่เลย...มาในฝันเลยนะ...เจ้าเป็นคนเอาเพื่อนเข้ามาไว้ที่บ้านแล้วก็ไม่เคารพ ไม่นับถือข้า แล้วยังมาทำกับข้าแบบนี้อีก...ร่างค่อย ๆ กลายเป็นหน้าละะ ๆ... หลังจากโค่นต้นไม้เสร็จเขาก็สร้างศาลไว้ให้

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นผู้เล่ากล่าวถึงบุคคลที่นำไม้ซึ่งเชื่อว่ามีนางไม้สิงสถิตอยู่ นำไปไหว้ที่บ้านและทำกริยาลบหลู่คูหมื่น คือ “ฉีไล่” และหลังจากนั้นก็ฝันเห็นนางไม้สามคนมาต่อว่าแล้วค่อย ๆ กลายร่างให้มีหน้าตาน่ากลัว ทำให้คนที่กระทำการลบหลู่รู้สึกกลัวมาก หลังจากนั้นจึงมีการตั้งศาลแทนที่ต้นไม้ที่ตัดไปเพื่อเป็นการขอขมา ผู้วิจัยมองว่าการสร้างศาลเพื่อเป็นการขอขมา หากมองอีกมุมหนึ่งการตัดต้นไม้ใหญ่ในชุมชนอาจจะสร้างความไม่พอใจให้กับชาวบ้านบางคน ซึ่งบางครั้งการตัดต้นไม้อาจจะมิวัตถุประสงค์เพื่อความปลอดภัย เพราะจากเรื่องข้างต้นต้นไม้ดังกล่าวเป็นต้นไม้ขนาดใหญ่มีอายุหลายสิบปีแล้ว แต่ต้นไม้ยืนต้นตาย ทำให้ต้องตัดต้นไม้เพื่อความปลอดภัยของคนในชุมชน ดังนั้นการกระทำดังกล่าวอาจจะสร้างความไม่พอใจให้กับคนในชุมชนบางกลุ่ม ทำให้เกิดพิธีกรรมขอขมาเพื่อขอภัยกับสิ่งที่ได้ทำลงไป โดยสร้างศาลขึ้นมาทดแทนต้นไม้ที่ตัดไปและเพื่อสร้างความสบายใจของสมาชิกในชุมชนด้วย

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเชื่อด้านศาสนาแบบผสมผสานและหลากหลาย แม้ว่าพุทธศาสนาจะเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่นับถือ แต่ก็ปรากฏความเชื่อทั้งแบบผีและพราหมณ์ผสมผสานอยู่ในพุทธศาสนาด้วย ศิราพร ฐิตะฐาน (2533, น.14) กล่าวถึงการผสมผสานศาสนาในสังคมว่าเกิดจากการรวมตัวระหว่างศาสนาดั้งเดิมหรือความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนหรือประเทศนั้น ๆ ผสานกับความเชื่อของ “ศาสนาใหญ่ ๆ ในโลก (world religion) ” (ศิราพร ฐิตะฐาน, 2533, น.12)

ในลักษณะการอยู่ร่วมกันแบบประนีประนอม ดังนั้นจึงเกิดเป็นความเชื่อของคนในสังคมที่มีทั้งศาสนา และความเชื่อดั้งเดิมผสมอยู่ในระบบวัฒนธรรมนั้น ๆ

พุทธศาสนาที่แพร่เข้าไปในแต่ละประเทศ ทำให้เกิดการผสมผสานกับความเชื่อของท้องถิ่นแต่ละประเทศเกิดเป็นลักษณะเฉพาะ โดยจะต้องพิจารณาศาสนา ไสยศาสตร์ และการนับถือผีไปด้วย เนื่องจากมีการผสมผสานกันจนเป็นระบบเดียวกันแล้ว อาทิ ในระบบพุทธศาสนาความเชื่อของคนไทย จะมีพระพุทธรูปเจ้าอยู่ในลำดับสูงสุดถือว่าเป็นอำนาจมากที่สุด ส่วนเทพเทวดาจะมีอำนาจรองลงมา และผีจะอยู่ในอันดับสุดท้าย ซึ่งในลำดับชั้นของผีก็จะมีแบ่งย่อยลำดับชั้นอีกทีหนึ่ง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533, น.15)

คาสส์ (Keys) (พัฒนา กิติอาษา, 2550, น.138) ได้กล่าวถึง “พุทธศาสนาไทย” ว่า หมายถึง “เป็นสถาบันทางสังคมและวิถีวัฒนธรรมที่มีลักษณะท้องถิ่นนิยมทางศาสนา ซึ่งแตกต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อยไปตามกลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทย” นอกจากนี้ยังมีนักมานุษยวิทยาที่ศึกษาพุทธศาสนาในประเทศไทยเรียกระบบการผสมผสานพุทธศาสนาของไทยว่า “พุทธศาสนาแบบผสมผสาน” (Syncretic Buddhism) หรือ “พุทธศาสนาแบบชาวบ้านหรือแบบสมัยนิยม” (popular Buddhism) (Anuman Rajadhon, (1986); Terwiel, (1976), (1979); Kirsch, (1967), (1977) อ้างถึงใน พัฒนา กิติอาษา, 2550, น.137)

ผู้วิจัยพบค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับการผสมผสานพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ และความเชื่อเรื่องผีที่ผสมผสานอยู่ในสังคมไทยจากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำบุญ ภูผแห่งกรรม สังสารวัฏ (การเวียนว่ายตายเกิด) และความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ ผู้วิจัยแยกประเด็นเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อของคนในสังคมไทยได้ 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

จากการศึกษาเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ได้ปรากฏค่านิยม ความคิดความเชื่อของคนในสังคมเกี่ยวกับพุทธศาสนา ไสยศาสตร์ และศาสนาพราหมณ์ในลักษณะผสมผสานสามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด นั่นเป็นเพราะสังคมไทยมีระบบความเชื่อและศาสนาเป็นลักษณะเฉพาะ ดังที่โทมัสเคิร์ช (Thomas Kirsch) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533, น.18-19) ได้กล่าวถึงพุทธศาสนาว่ามีลักษณะเน้นคำสอนที่เป็นปรัชญาในการพ้นสังสารวัฏหรือการเวียนว่ายตายเกิด แต่ในทางปฏิบัติพบว่าความคิดดังกล่าวจำกัดเฉพาะกลุ่มคนที่อุทิศตัวไปทางธรรมะเท่านั้น เช่น พระสงฆ์ เนื่องจากระบบศาสนาในประเทศไทยที่มีความเชื่อผสมระหว่างผี พราหมณ์ และพุทธ ทำให้คนทั่วไปหวังในเรื่องใกล้ตัวคือการเกิดมาในชาติหน้าที่ดีกว่าชาติปัจจุบัน

ความเชื่อเรื่องการทำบุญเป็นความเชื่อที่พบในเรื่องเล่าจำนวนหลายเรื่องจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ความเชื่อที่ปรากฏเกี่ยวกับการทำบุญ คือ ความเชื่อเรื่องการอุทิศส่วนกุศลผล

บุญให้แก่วิญญาณ โดยแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องทำบุญจากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก มีความคิดความเชื่อว่า ผีต้องการบุญ กล่าวคือไม่ว่าจะเจอผีหรือวิญญาณผู้เล่ามักจะเชื่อมโยงความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญว่า ผีมาขอส่วนบุญ หรือเพราะผู้เล่ากำลังจะทำบุญครั้งใหญ่

ในหลักคำสอนเกี่ยวกับบุญตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พระเทพเวที, 2533 น.138 อ้างถึงใน สุนทรื โขติติติก, 2560, น.8) หมายถึง “เครื่องชำระสันดาน ความดี กุศล ความสุข ความประพฤตินอกกาย วาจาและใจ กุศลธรรม” แต่หากในทางปฏิบัติแล้ว คนส่วนใหญ่จะใช้การทำบุญในแง่ของการให้ทาน บริจาคทาน มากกว่าความหมายเรื่องความประพฤติชอบกาย วาจาและใจ โดยการทำบุญให้ทานเป็นการปฏิบัติขั้นต้นของชาวพุทธ อาจจะกล่าวได้ว่า ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปการทำบุญที่เป็นวิถีปฏิบัติของชาวพุทธจากสิ่งที่มีรูปแบบเป็นนามธรรม ก็เปลี่ยนแปลงให้เห็นเป็นรูปธรรม ผ่านปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมที่มีความเป็นเงื่อนไขที่เชื่อมโยงและช่วยเกื้อหนุนหรือช่วยแก้ไขปัญหาให้ผู้ทำบุญมากกว่าการส่งผลในแง่ชำระล้างจิตใจให้มีสงบ (กล่าวถึงบุญที่พบในเรื่องที่ไม่ใช่ตามนิยามปรัชญา)

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “อยู่ข้างหน้าเรา” ออกอากาศวันที่ 20 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่ากับแม่และหลานกำลังเดินทางกลับจากต่างจังหวัด ระหว่างทางพบวิญญาณเหมือนจะมาทำร้ายคนที่กำลังสัญจรอยู่บนถนน และหลังจากนั้นก็ผีเสียชีวิต แม่จึงให้ผู้เล่าพาไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณสัมภเวสีที่พบรวมถึงผีเสียชีวิตจากอุบัติเหตุด้วย

ดีเจ: หลังจากนั้นได้ไปทำบุญอุทิศส่วนกุศล แม่เมตตา ให้กับเขาไหม?

ผู้เล่า: ก็ไปทำบุญ แม่เมตตา ใส่บาตรให้ครับ

จากตัวอย่างข้างต้นหลังจากผู้เล่าพบเรื่องราวลับก็ได้ไปทำบุญ ใส่บาตร สวดแม่เมตตาให้กับวิญญาณที่ผู้เล่าพบ และผีเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องการทำบุญ ใส่บาตร แม่เมตตา รวมถึงการสวดมนต์ให้กับวิญญาณ สามารถพบได้บ่อยในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุ เดอะ ซีเอก อีกทั้งยังสังเกตความคิดของคนเกี่ยวกับการทำบุญเมื่อเจอวิญญาณได้จากคำถามนำของดีเจว่าหลังจากเหตุการณ์เจอวิญญาณ ผู้เล่าได้ไปทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณหรือไม่ แสดงให้เห็นความคิดของคนว่าหากเจอผีแล้วจะต้องทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผี ซึ่งหลายคนเชื่อว่าการปรากฏตัวของผีเป็นการมาขอส่วนบุญ

ดังตัวอย่างเรื่อง เรื่อง “วนิพกพเนจร” ออกอากาศวันที่ 13 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องราวที่พ่อผู้เล่าได้พบเจอประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติมาตั้งแต่เด็กในสถานที่

ต่าง ๆ ที่ตนเองเคยอาศัยอยู่ อาทิ การเจอเสือสมิง การเจอผีเปรต เป็นต้น ผู้เล่าได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่พ่อเจอผีเปรตแล้วกำลังจะวิ่งหนีแต่พระบอกพ่อว่าผีเขามาขอส่วนบุญ ให้พ่อสวดแผ่เมตตาให้ ดังบทสนทนาต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...ได้ยินเสียงร้องแปลก ๆ... พอเงยหน้าขึ้นไปดูมีร่างใหญ่ๆ สูง พ่อเขามองเท่าไหราก็ยิ่งสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ เขาก็นึกในใจสงสัยเป็นเปรต เห็นอยู่สองตัวครับ พ่อพ่อผมมองอยู่ เขาก็ยิ่งสูง ยิ่งร้อง ตอนแรกพ่อผมทำท่าจะวิ่ง แต่หลวงพ่อเขาบอกว่าถ้าเจอพวกนี้ให้อธิษฐานแผ่เมตตาเขาไป เดี่ยวเขาก็ไป...คือเขามาขอส่วนบุญครับบางที่ผีที่มาให้เจอลักษณะนี้ เขาอยากให้เราทำบุญ แต่บางคนจะมีความคิดว่าจะมาหลอก พ่อผมตั้งจิตอธิษฐาน ลักพักหนึ่งเขาก็ไปครับ

จากตัวอย่างเหตุการณ์ข้างต้นพ่อผู้เล่าเห็นเปรตแล้วรู้สึกตกใจกลัว จึงคิดจะวิ่งหนี แต่มีพระมาสอนพ่อว่าเวลาเจอวิญญาณหรือผีให้ใช้วิธีอธิษฐานหรือแผ่เมตตาแทน เพราะเชื่อว่า “ผีที่มาให้เจอลักษณะนี้ เขาอยากให้เราทำบุญ” เมื่อพ่อทำตามที่พระบอกผีที่พ่อเชื่อว่าเป็นเปรตก็หายไปทันที ความเชื่อดังกล่าวยิ่งตอกย้ำความเชื่อเรื่องการทำบุญเมื่อเจอผีว่า ถ้าทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ผี ผีก็จะไม่มาปรากฏตัวอีก จะเห็นได้ว่าความเชื่อเรื่องการทำบุญจากเรื่องเล่าที่ผู้วิจัยศึกษา มิได้ตรงกับความหมายของบุญทางปรัชญาพุทธที่กล่าวว่าการทำบุญคือการชำระล้างจิตใจของผู้ที่ทำบุญ แต่จากเรื่องเล่าผู้วิจัยพบว่าการทำบุญมักจะมีเป้าหมายให้แก่วิญญาณหรือเป็นการเพิ่มบุญให้แก่วิญญาณ เพราะเชื่อว่าจะทำให้วิญญาณไปสู่ภพภูมิที่ดีขึ้นได้ รูปแบบของการทำบุญในสังคมปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ ดังตัวอย่างข้างต้น คือการทำบุญใส่บาตร แผ่เมตตา ยังมีการบริจาคสิ่งของให้กับวัด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุง” (คุณปอ) ออกอากาศวันที่ 6 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องราวเกี่ยวลูกชายของเจ้านายผู้เล่าเสียชีวิต และปรากฏว่ามีคนพบวิญญาณของเขามาปรากฏตัวแบบเศร้ายุค ผู้เล่าและเพื่อนที่ทำงานจึงเชื่อว่าเป็นเพราะเจ้านายผู้เล่าซึ่งก็คือแม่ของผู้เสียชีวิต ไม่ทำตามที่ถูกชายชื่อก่อนเสียชีวิตทำให้วิญญาณยังไม่ไปสู่สุคติ ผู้เล่าและเพื่อนร่วมงานจึงนำข้าวของเครื่องใช้ที่เป็นของผู้เสียชีวิตไปบริจาคและอุทิศบุญกุศลให้กับผู้เสียชีวิต

ผู้เล่า: ...พวกหนูก็เลยเก็บเอาที่นอน เสื้อผ้าเขา ไปบริจาควัด อย่างน้อยก็เลยพูดกันในกลุ่มว่าเดี๋ยวเรามาอธิษฐานพร้อมกันอย่างน้อยบุญที่เราทำบริจาคของให้

บุญมันส่งไปถึงน้องแล้วกัน น้องจะได้แบบไปสู่สุคติ เพราะว่าน้องผู้หญิงคนที่ฝัน
ล่าสุดเขาบอกว่าน้องมาเศร้ามาก

....

ติเจ: คิดถึงเขาก็ทำบุญให้เขาเนอะคุณปอ

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่าได้นำสิ่งของเครื่องใช้ของผู้เสียชีวิตไปบริจาคให้กับวัด
เพราะเชื่อว่าบุญกุศลจากการบริจาคสิ่งของจะทำให้ผู้เสียชีวิตได้ไปสู่สุคติ ความเชื่อเรื่องการทำบุญ
บริจาคทานเป็นค่านิยมและความเชื่อของไทยที่เน้นการปฏิบัติพิธีกรรมมากกว่าการเข้าสู่หลักธรรม
ด้านปรัชญาของพุทธศาสนา สอดคล้องกับที่ ภณกุล ภวคุณวรกิตต์ (2555, น.62-63) ที่ได้สัมภาษณ์
ชาวพุทธกลุ่มหนึ่งเกี่ยวกับการทำบุญ พวกเขา มองว่าการทำบุญถือเป็นประเด็นสำคัญที่เป็นเหมือน
สัญลักษณ์หรือความหมายของศาสนาเชิงพิธีกรรม ที่แสดงออกถึงการเป็นศาสนิกชนและความ
เลื่อมใสศรัทธาต่อพุทธศาสนา ทั้งนี้การทำบุญเป็นองค์ประกอบหลักที่สะท้อนวิถีปฏิบัติของญาติโยม
โดยวัดและพระสงฆ์เป็นสื่อกลางการทำบุญ และยังพบว่ากลุ่มสัมภาษณ์ไม่ได้มุ่งไปที่แก่นแท้ของความ
เป็นพุทธศาสนา อาจเป็นเพราะไม่ได้ศึกษาหลักธรรมแบบลึกซึ้ง แต่มีพิธีกรรมทางศาสนาและการ
ทำบุญเป็นหลัก

นอกจากความเชื่อเรื่องเมื่อเจอวิญญูณแล้วต้องทำบุญ ก็ยังพบความเชื่อว่าคคนที่
ทำบุญบ่อยหรือกำลังที่จะทำบุญครั้งใหญ่ อาทิ การบวช การทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง
ที่ทำให้เจอผีหรือวิญญูณเนื่องจากวิญญูณต้องการมาขอส่วนบุญหรือขอให้ทำบุญให้เช่นเดียวกัน

ดังตัวอย่างเรื่อง “วีดีโอคอล” ออกอากาศวันที่ 24 มิถุนายน 2559 เป็นเรื่อง
ผู้เล่าพบวิญญูณญาติของลูกจ้าง ผู้เล่าและเชื่อว่าเป็นเพราะตนเองทำบุญบ่อยทำให้เห็นวิญญูณเขา
อาจจะต้องการมาขอส่วนบุญ เนื่องจากลูกจ้างที่เป็นญาติไม่ค่อยทำบุญ วิญญูณจึงมาปรากฏตัวให้ผู้
เล่าเห็นแทน ดังบทสนทนาต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...ถ้าเป็นบรรพบุรุษ หรือเป็นปู่ย่าตายายจริงก็ไม่กลัว แต่เขาอาจจะมา
ให้พี่(ลูกจ้าง)เห็นพี่(ลูกจ้าง)ไม่ค่อยได้ใส่บาตร กรวดน้ำให้หรือเปลว พอหนู(ผู้เล่า)
ไปเล่าให้แฟนฟัง แฟนหนู(แฟนผู้เล่า)ก็บอกว่าสงสัยหนูใส่บาตรบ่อยหรืออะไรบ่อย
แบบนี้

....

ผู้เล่า: หนู(ผู้เล่า)ก็สันนิษฐานว่ายาย(วิญญาณ)คงจะหิวหรือเปล่าลูกหลานคงไม่เคยทำอะไรใส่บาตรให้แก่(วิญญาณ)...

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นทำให้เห็นความเชื่อเรื่องคนที่เจอวิญญาณ ซึ่งเชื่อว่าบุคคลที่เจอเป็นคนที่ทำบุญบ่อยทำให้วิญญาณมาขอส่วนบุญ ในเรื่องเล่านี้ผู้เล่าเชื่อว่าสาเหตุที่ผู้เล่าเจอวิญญาณของญาติลูกจ้าง อาจเป็นเพราะ “สงสัยหนู(ผู้เล่า)ใส่บาตรบ่อยหรืออะไรบ่อยแบบนี้” ตรงกันข้ามกับญาติของวิญญาณที่ผู้เล่ากล่าวว่า “ที่(ลูกจ้าง)ไม่ค่อยได้ใส่บาตร กรวดน้ำให้” ทำให้ผู้เล่าเชื่อว่าพฤติกรรมที่ลูกจ้างทำทำให้วิญญาณของบรรพบุรุษของตนเองต้องการให้คนทำบุญไปให้ เพราะได้รับความลำบากจึงมาปรากฏตัวให้เห็น ดังข้อความที่กล่าวว่า “สันนิษฐานว่ายาย(วิญญาณ)คงจะหิวหรือเปล่าลูกหลานคงไม่เคยทำอะไรใส่บาตรให้แก่(วิญญาณ)”

นอกจากจะเห็นความเชื่อเรื่องการทำบุญให้วิญญาณแล้ว ก็ยังเห็นความเชื่อเรื่องการทำบุญให้แก่วิญญาณบรรพบุรุษญาติผู้ใหญ่ของครอบครัว ซึ่งก็คือวิญญาณของญาติผู้ใหญ่ที่เสียชีวิตไปแล้ว ความเชื่อเรื่องการอุทิศส่วนกุศลดูแลวิญญาณของบรรพบุรุษก็เป็นความเชื่อที่มีมานานแล้วในสังคมไทย ทั้งความเชื่อเรื่องผีบ้านผีเรือน ผีบรรพบุรุษ ที่จะคอยดูแลคุ้มครองคนในบ้านให้ได้รับความสงบสุข แต่หากสมาชิกในบ้านประพฤติน่ากลัวก็จะถูกลงโทษ

ความเชื่อเรื่องการทำบุญตักบาตร บริจาคสิ่งของเพื่อเป็นการอุทิศส่วนกุศลให้แก่วิญญาณ ที่ถือว่าเป็นการทำบุญแล้ว ยังมีความเชื่อเรื่องการทำบุญใหญ่ กล่าวคือเป็นการทำบุญที่ได้ผลของกุศลสูง ทั้งนี้ความเชื่อเรื่องการทำบุญใหญ่ก็มีความสัมพันธ์กับการพบเจอวิญญาณเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เชื่อว่าการทำบุญใหญ่ทำให้วิญญาณ ผี สัมภเวสี รับรู้ได้จึงจะมาขอแบ่งบุญกุศล ความเชื่อเรื่องการทำบุญใหญ่ ได้แก่ การบวช การทอดผ้าป่า การทอดกฐิน รวมถึงการปฏิบัติธรรมที่มีลักษณะของพิธีกรรมในศาสนสถาน เป็นต้น

ความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญใหญ่ก็ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะซ็อก ทั้งเรื่องการบวช การปฏิบัติธรรม การทำบุญถวายผ้าป่า ทอดกฐิน ซึ่งเรื่องเล่าเหล่านี้สะท้อนความเชื่อการเจอผี เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่ผู้เล่าเจอผี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “คืนก่อนบวช” (เรื่องจากอีเมลล์) ออกอากาศวันที่ 8 เมษายน 2559 เป็นเรื่องเมื่อครั้งที่ผู้เล่ากำลังจะบวช แล้วได้รู้จักสนิทสนมกับสัปเหร่อที่วัด แต่มาทราบทีหลังว่าสัปเหร่อเสียชีวิตไปหลายวันแล้วโดยที่ผู้เล่าไม่ทราบมาก่อน ในคืนสุดท้ายก่อนบวช สัปเหร่อก็มาบอกให้ผู้เล่าบวชให้ด้วย

ผู้เล่า: คืนสุดท้ายที่ผมจะต้องนอน...ก็ไปนอนที่ศาลา...ประมาณตีสอง ลุงนั้น (สัปเหร่อ)แกล้งเป็นคนมาปลุกผมด้วยตัวเองเลย มาสะกิดผมเลยนะ...เดี๋ยวพุงนี้เอ็งจะต้องไปเตรียมตัวบวช ตั้งใจนะ แล้วอย่าลืมบวชให้ลุง(สัปเหร่อ)ด้วยนะ แอบอกผมอย่างนี้ เออแค่นี้แหละ ลุง(สัปเหร่อ)ไปแล้ว แล้วแกก็เดินหายไปเลย

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เล่าพบกับสัปเหร่อที่ตนเองสนิทสนมในขณะไปอยู่ที่วัดแต่มาทราบทีหลังว่าเขาเสียชีวิตไปแล้ว และภายหลังก็ยังมาบอกให้ผู้เล่าบวชให้ตนเองด้วย จะเห็นได้ว่าความเชื่อว่าการบวชเป็นการทำกุศลครั้งใหญ่ที่สามารถแบ่งบุญกุศลให้แก่วิญญานได้ เพื่อให้วิญญานไปยังภพภูมิที่ดีได้ ดังนั้นจึงมักปรากฏเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับการบวชและวิญญาน ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับการบวชเชื่อว่าบุคคลที่ได้มีส่วนในพิธีกรรมอุปสมบทพระจะได้ “เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์” เพราะเชื่อว่าเป็นบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่สำหรับชาวพุทธ ในเรื่องเล่าเดอะ ช็อก ก็ได้ปรากฏความเชื่อเรื่อง “การเกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์”

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “ไม่ระบุ” (เรื่องที่สี่) ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559 เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับน้ำของผู้เล่าที่เสียชีวิตไปในขณะที่ลูกยังเป็นเด็กทารก ทำให้วิญญานของน้ำยังคงปรากฏตัวให้คนในครอบครัวเห็นบ่อยๆ เนื่องจากเป็นห่วงลูก สุดท้ายเมื่อลูกอายุครบยี่สิบปีก็ตัดสินใจบวชให้กับแม่ที่เสียชีวิตไปแล้ว ในวันสุดท้ายก่อนที่ลูกของน้ำจะสึก ลูกของน้ำก็ฝันเห็นแม่ตนเองมาลาเป็นครั้งสุดท้าย

ผู้เล่า: ...ในฝันของพระ...เห็นแม่เดินมาใกล้ ๆ แล้วกราบ... แล้วก็บอกว่า พระแม่ไปแล้วนะ มันถึงเวลาของแม่แล้ว พระก็ถามโยมแม่จะไปไหน โยมแม่ก็บอกพระไม่ต้องเป็นห่วง แม่ไปในที่ที่ดี เขามาตามแม่นานแล้วแต่ว่าแม่อยากเห็นผ้าเหลืองพระก่อน แม่ก็เลยรออยู่...แล้วภาพของแม่ก็ค่อยเลือนลงหายไป

จากเรื่องเล่าข้างต้นวิญญานของน้ำผู้เล่าได้มาลาลูกที่บวชเป็นพระ โดยบอกว่าวิญญานจะไปอยู่ในสถานที่ที่ดี เนื่องจากวิญญานได้เห็น “ชายผ้าเหลืองพระ” แล้ว สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องกุศลของการบวชว่าบุญกุศลดังกล่าวสามารถช่วยสร้างบุญให้แก่วิญญานที่ผู้บวชอุทิศให้ได้ ทำให้วิญญานได้ไปอยู่ในภพภูมิที่ดีขึ้น

ความเชื่อเกี่ยวกับการบวชพระเป็นพิธีกรรมที่สำคัญพิธีหนึ่งในพุทธศาสนา เชื่อว่าเป็นการทำบุญกุศลสูงสุด (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ ชาญเสน, 2539, น.47 อ้างถึงใน สุรพล พรหมกุล,

2544, น.53) นอกจากความเชื่อเกี่ยวกับการบวชที่เป็นกุศลใหญ่แล้ว ประเพณีการทอดผ้าป่าทอดกฐิน รวมถึงคนที่ปฏิบัติธรรมรักษาศีล ก็เชื่อว่าเป็นพิธีกรรมและการปฏิบัติที่มีอานิสงค์สูงกว่าการทำบุญแบบอื่น ทำให้เชื่อว่าเป็นสาเหตุที่เจอวิญญาน

ดังตัวอย่างเรื่องเล่าต่อไปนี้ เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณต่อม) ออกอากาศวันที่ 6 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องที่คุณเล่าเดินทางไปงานแต่งงานที่ต่างจังหวัดกับเพื่อนร่วมงานหลายคนในบริษัท ระหว่างเดินทางกลับด้วยรถตู้เป็นเวลาค่ำแล้ว จู่ๆ คนในรถก็เห็นเสื้อวิ่งตัดหน้ารถ แต่คุณเล่าเห็นเป็นสุนัข คุณเล่าจึงคิดว่าน่าจะเป็นที่มีวิชาไสยศาสตร์มาลองแสดงอิทธิฤทธิ์ นอกจากนี้ก็เชื่อว่าอาจเป็นเพราะมีสมาชิกในรถคันนั้นกำลังจะไปบวชชีรักษาศีลด้วย

คุณเล่า: ...แล้วก็มีน้องอีกคนในรถ วันรุ่งขึ้นเนียเขาต้องมาปฏิบัติธรรมคือบวชชีพรหมณ์ครับ ผมก็เลยมานั่งวิเคราะห์กับทางที่ต้นว่าอาจจะมีส่วนคือประเด็นหลักคือรู้ว่ามีคนจะไปทำบุญ ไปปฏิบัติธรรมก็เลยจะมาแสดงตน...

จากตัวอย่างข้างต้นคุณเล่าเชื่อว่าเหตุการณ์เหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับตนเองและสมาชิกในรถวันนั้นปัจจัยหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่ามีคนจะไปทำบุญ คือ การไปถือศีลปฏิบัติธรรม จึงทำให้วิญญานมาแสดงตนให้คนเห็น

ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องการทำบุญในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ๕ ออก สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการทางสังคม คติความเชื่อทั้งแบบพุทธพรหมณ์ และผี ที่ผสมผสานกันอยู่ในคติความเชื่อของคนในสังคมที่อยู่ในระบบทุนนิยม สะท้อนออกมาจากรูปแบบการทำบุญในเรื่องเล่าที่เน้นเรื่องการบริจาคทาน บริจาคสิ่งของ เพื่อจุดประสงค์ตอบแทนบางอย่าง เช่น ทำให้ไม่เจอผี ทำให้ผีไม่ตามรังควาน ซึ่งความหมายของการทำบุญปัจจุบันมิใช่ความหมายเดียวกับหลักคำสอนที่เป็นปรัชญาพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติเพื่อยกระดับจิตใจของผู้ทำมากกว่าการทำเพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง ทำให้ความเชื่อและการปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนาแบบไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม หลายพิธีกรรมความเชื่อไม่ได้ปรากฏอยู่ในตำราคำสอนของพุทธศาสนา แต่ดำรงอยู่ในสังคม เนื่องจากเป็นวิถีปฏิบัติที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทของการดำเนินชีวิตประจำวันของคนคนในสังคม อาทิ การทำบุญบริจาคสิ่งของของคนตายเพื่อให้ผลบุญหรืออานิสงค์บุญส่งให้คนตายไปสู่สุคติ การทำบุญใส่บาตรเพื่ออุทิศผลบุญให้แก่วิญญานสัมภเวสีที่ปรากฏตัวให้เห็น เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องการทำบุญ ทำทาน จึงเป็นแนวที่คนปัจจุบันเข้าถึงได้ง่ายเพราะปฏิบัติได้ง่ายและรวมเร็วมากที่สุดโดยเฉพาะการใส่บาตร ถวายสังฆทานหรือข้าวของเครื่องใช้ให้แก่พระสงฆ์ การปฏิบัติของคนที่นับถือพุทธศาสนาแบบไทย ก็สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องการทำดี ทำชั่ว หรือหลักการของกรรม คนไทยมีความเชื่อเรื่องกรรมที่ส่งผลให้คนแต่ละคนเกิดมามีบุญกุศลไม่เท่ากัน เพราะเชื่อว่าในชาติภพก่อนแต่ละคนทำกรรมมาไม่เท่ากัน ซึ่งคนไทยเชื่อว่ากุศลของกรรมที่ทำให้สามารถกำหนดชาติกำเนิด วิถีชีวิต และอนาคตของคน ๆ หนึ่งได้เลย

ความเชื่อเรื่องกรรม กฎแห่งกรรม และการเวียนว่ายตายเกิด “กรรม” ในพุทธศาสนา หมายถึง การกระทำทั้งกาย วาจา และใจ ที่กระทำโดยเจตนาหรือตั้งใจที่จะทำ เนื่องจากพุทธศาสนามีคำสอนว่าทุก ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นมีเหตุและมีผล ไม่มีอะไรเกิดขึ้นเองโดยปราศจากเหตุผล (จิวรรณ ชินะโชติ, 2523, น.87-88) ดังนั้นกรรมจึงมีทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว หมายถึง การกระทำที่มีทั้งดีและไม่ดี ดังนั้นตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาจึงมีความเชื่อเรื่อง “กฎแห่งกรรม” กล่าวคือผู้ที่ทำสิ่งใดไว้จะต้องได้รับผลของการกระทำนั้น ซึ่งกฎแห่งกรรมเป็นกฎที่เป็นอิสระ ไม่อยู่ในอำนาจของอะไร ทำให้พุทธศาสนาเชื่อว่าคนแต่ละคนจะเป็นอะไร และเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับกรรมหรือการกระทำของตนเอง มนุษย์จึงต้องยอมรับผลที่ตนเองได้ทำไว้ ดังเช่นคำกล่าวที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” (จิวรรณ ชินะโชติ, 2523, น.91)

จากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะซ็อก ก็ได้ปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องกรรมทั้งที่ปรากฏโดยตรงและทั้งที่ปรากฏทางอ้อม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “หนึ่งปีที่ผ่านมา” ออกอากาศวันที่ 8 เมษายน 2559 เป็นเรื่องที่เพื่อนของพ่อผู้เล่าได้พบกับวิญญาณของญาติผู้เล่าในงานศพ ซึ่งเขามาขอให้ทำบุญชดเชยให้เขาเนื่องจากสมัยตอนที่มีชีวิตอยู่ญาติผู้เล่าไม่ค่อยได้ทำบุญ และวันสุดท้ายในพิธีงานศพญาติ วิญญาณของญาติก็มาขอโทษเพื่อนของพ่อผู้เล่าเนื่องจากในสมัยที่ยังมีชีวิตชอบด่าว่าเพื่อนของพ่อผู้เล่าในขณะที่ยังเป็นพระเป็นประจำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า: ...เมื่อกี้พ่อ(ผู้เล่า)เห็นปู่ยืนอยู่หลังบ้าน...เพื่อนของพ่อก็เลยบอกว่า *ก็อย่างนี้แหละตอนที่เขามีสีวิตอยู่เขา(ปู่)ไม่ค่อยหมั่นทำบุญ เขา(ปู่)อยากได้ชดเชย ยังไงก็หมั่นทำบุญไปให้เขา(ปู่)หน่อยนะ*

...

ผู้เล่า: วันต่อมาพ่อก็ทำการถวายชดเชยให้พระตามที่ได้รับปากไว้ พอทำตอนเช้าใช้ไหมคะ...สวดศพอีกวันหนึ่ง พ่อก็เห็นปู่มานั่งที่พื้น นั่งอยู่ข้าง ๆ แล้วก้มลง

กราบเพื่อนของพ่อ เพราะว่าตอนที่เพื่อนของพ่อบวชแล้วก็จะมาเที่ยวที่บ้านบ่อย ๆ ปู่จะไม่เคารพ ไม่เคยกราบ แล้วจะลบหลู่ดูหมิ่นมาตลอดเลย

จากตัวอย่างในเรื่องเล่าข้างต้นทำให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องกรรมและการทำบุญ ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องกรรมคือการกระทำในตอนที่ยังมีชีวิต เนื่องจากญาติผู้เล่าไม่ค่อยได้ทำกรรมดี หรือการทำบุญ ทำให้เมื่อตายไปแล้วต้องมาปรากฏตัวให้ญาติที่ยังมีชีวิตทำบุญไปให้ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อว่าการกรรมดีสามารถส่งผลไปยังโลกหลังความตาย เป็นการสะสมบุญหรือความดีไว้ตั้งแต่ตอนมีชีวิต อีกทั้งยังเคยเล่าว่าเพื่อนพ่อในขณะที่บวชเป็นพระ “ไม่เคารพ ไม่เคยกราบ แล้วจะลบหลู่ดูหมิ่นมาตลอดเลย” แสดงให้เห็นถึงการแสดงความประพฤติกิริยาการกระทำที่ไม่เหมาะสม

นอกจากการแสดงให้เห็นถึงผลของกรรมในทางตรงแล้ว ก็มีการกล่าวถึงความทุกข์ทรมานของการทำบาปกรรม

เรื่อง “วนิพกพเนจร” ออกอากาศวันที่ 13 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องราวที่พ่อผู้เล่าได้พบเจอประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติมาตั้งแต่เด็กในสถานที่ต่าง ๆ ที่ตนเองเคยอาศัยอยู่ อาทิ การเจอเสื้อสมิง การเจอผีเปรต เป็นต้น

ผู้เล่า: ...ได้ยินเสียงร้องแปลก ๆ... พอเงยหน้าขึ้นไปดูมีร่างใหญ่ๆ สูง พอเขามองเท่าไรก็ยิ่งสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ เขาก็นึกในใจสงสัยเป็นเปรต เห็นอยู่สองตัวครับ พอพ่อผมมองอยู่ เขาก็ยิ่งสูง ยิ่งร้อง ตอนแรกพ่อผมทำท่าจะวิ่ง แต่หลวงพ่อบอกว่าถ้าเจอพวกนี้ให้อธิษฐานแม่เมตตาเขาไป เดี่ยวเขาก็ไป...คือเขามาขอส่วนบุญครับ บางทีผีที่มาให้เจอย่างนี้ เขาอยากให้เราทำบุญ แต่บางคนจะมีความคิดว่าจะมาหลอก พ่อผมตั้งจิตอธิษฐาน สักพักหนึ่งเขาก็ไปครับ

จากเรื่องเล่าข้างต้นพ่อของผู้เล่าได้พบกับ “เปรต” ตามความเชื่อของคนไทยเปรตเป็นผีชนิดหนึ่งที่มีลักษณะตัวสูงเท่าต้นตาล มือเท้าโบลาน ปากเท่ารูเข็ม คนไทยเชื่อว่าผีเปรตเกิดจากคนที่ในขณะที่มีชีวิตอยู่กระทำความชั่ว อาทิ ตีพ่อแม่ ตาว่าพ่อแม่ ทำให้ต้องเกิดมาเป็นเปรต ตามความเชื่อของคนไทยเชื่อว่าเปรตเป็นสัตว์นรก ความเชื่อเรื่องการทำชั่วแล้วทำให้เกิดเป็นเปรตก็สอดคล้องกับความเชื่อที่กล่าวว่า เปรตอาศัยอยู่ในโลกมนุษย์ ตามป่า ตามเขา ป่าช้า เป็นต้น แต่มนุษย์ไม่สามารถมองเห็นได้ เปรตได้รับความทุกข์ทรมาน ไม่มีเสื้อผ้า อาหาร เนื่องจากกรรมที่เคยกระทำไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ แต่สามารถรับกุศลหรืออาหารที่คนอุทิศให้ได้ (สมพร ลำพุทธา, 2527, น.68) ยังมี

เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ที่เล่าถึงการพบผีเปรตอีกเรื่องหนึ่ง คือ เรื่อง “คืนที่ดาวเต็มฟ้า” ออกอากาศวันที่ 20 พฤษภาคม 2559 เป็นเหตุการณ์ที่เพื่อนผู้เล่าพบผีเปรตในสมัยเด็กระหว่างที่กำลังออกไปที่นากับยายตอนกลางคืน ดังนี้

ผู้เล่า: ...หางตาสังเกตเห็นต้นไม้หรืออะไรสักอย่าง อยู่ดี ๆ โผล่มาตรงป่าอ้อย สูงมากเลย...ก็เลยหันไปมองดูดี ๆ ว่าคืออะไร ลักษณะเป็นคนตัวสูงมากเลย อยู่กลางป่าอ้อยไกล ๆ และที่สำคัญคนที่ตัวสูงมาก ๆ เขากำลังจะเดินมาหาเรา...คือ ตั้งแต่ที่เห็นรู้เลยว่าเป็นเปรตแน่นอน...จริง ๆ หรือที่เขาว่าลือกันมาตั้งแต่โบราณ โบราณ... ไอ้ที่เขาบอกว่าตัวสูงเท่าต้นตาล มือเท่าใบลาน ปากเท่ารูเข็ม มันจริง ๆ มันมีจริง ๆ นะ มันไม่ใช่เรื่องเล่าตลกๆ

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าลักษณะของเปรตหรือความเชื่อเรื่องเปรตไม่ได้แตกต่างไปจากเดิมเลยทั้งรูปร่าง ที่อยู่อาศัย รวมถึงความหมายแฝงของผลการทำกรรมว่าถ้าทำกรรมชั่วไว้ก็ต้องเกิดเป็นผีแบบใด มีความทุกข์ทรมานอย่างไร ความเชื่อเกี่ยวกับผีเปรตปรากฏอยู่ในหนังสือไตรภูมิพระร่วง ที่เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการอธิบายเรื่องภพภูมิ นรก สวรรค์ ที่เชื่อว่าเก่าที่สุดในหนังสือไตรภูมิได้กล่าวถึง “เปรตภูมิ” (พญาลิไท, 2503, น.47) มีการกล่าวถึงที่อยู่ของเปรต และเปรตสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 จำพวก นอกจากนี้ยังบอกลักษณะรูปร่าง หน้าตาของเปรต และกล่าวถึงการกระทำแบบใดที่ทำให้ต้องเกิดมาเป็นเปรตแต่ละแบบ ซึ่งกรรมที่ทำให้ต้องเกิดมาเป็นเปรตมีหลายประการ เช่น การอิจฉาริษยา โกงทรัพย์สินผู้อื่น กล่าวร้ายพระสงฆ์และครูอาจารย์ ทำร้ายทุบตีพ่อแม่ ทำแท้ง เผาป่า เป็นต้น (พนิตา อังจันทร์เพ็ญ, 2554, น.43)

จากตัวอย่างที่กล่าวว่าเปรต “ตัวสูงเท่าต้นตาล” “ปากเท่ารูเข็ม” ในไตรภูมิพระร่วงก็ได้ปรากฏเปรตที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับในเรื่องเล่า ดังข้อความต่อไปนี้

เปรตจำพวก ๑ มีตนใหญ่สูงเทียบลำตาล และมีผมนั้นหยาบนัก และมีตัวนั้นเหม็นนักหนาหาที่จะดีมิได้สักแห่ง เขานั้นอดอยากเผ็ดเร็ดไร้นักหนา แม้จะข้าวเมล็ด ๑ ก็ดี น้ำหยาด ๑ ก็ดี ก็มิได้เข้าท้องเลยสักน้อย เปรตฝูงนี้เมื่อกำเนิดเกิดก่อน เขานี้ตระหนี่นักแล เขามีมีกระทำบุญให้ทานเลย เขาเห็นท่านกระทำบุญให้ทานได้ มั่นยอมห้ามปรามเสียมิให้ท่านทำบุญให้ทานได้ ด้วยบาปกรรมอันตระหนี่แลมีมักทำบุญให้ทานดั่งนั้น เขาได้ไปเป็นเปรตและอดอยากนักหนา อาหารจะกิน

ไส้ก็หาบมิได้สักอันนั้น บาบแลกรรมเขอันได้กระทำมิตินั้นแล ฯ (พญาลิไท, 2503, น.52)

จากข้อความข้างต้นเป็นการกล่าวถึงลักษณะของเปรตจำพวกหนึ่งทีกล่าวไว้ในไตรภูมิพระร่วง ลักษณะของเปรตคือมีตัวใหญ่เท่าต้นตาล มีผมหยาบ รวมถึงร่างกายที่มีกลิ่นเน่าเหม็น และปากขนาดที่เล็กมากแม้แต่ข้าวสักหนึ่งเมล็ด หรือหยดน้ำก็ไม่สามารถจะกินเข้าไปได้ เหมือนกับความเชื่อที่ว่า “ปากเท่ารูเข็ม” สาเหตุของการเป็นเปรตจำพวกนี้คือ เมื่อครั้งเป็นมนุษย์เป็นคนตระหนี่ ไม่ทำบุญทำทาน หรือหากเห็นใครทำบุญก็มักจะห้ามปราม ทำให้เมื่อตายไปต้องกลายเป็นเปรตจำพวกนี้ ส่วนคนที่ทำบาปกรรมตีพ่อตีแม่ จะส่งผลให้ถูกลงโทษด้วยการเอาค้อนเหล็กร้อนตีหัวเป็นต้น สังเกตว่าการลงโทษจะมีลักษณะที่คล้ายกับการกระทำในขณะที่เมื่อครั้งมีชีวิต เช่น การพูดจาว่ากล่าวคนอื่นไม่ให้ทำบุญและตนเองก็ตระหนี่ด้านการทำบุญจึงทำให้มีปากเท่ารูเข็ม กินข้าวหรือน้ำแม้เพียงเล็กน้อยก็ไม่ได้เนื่องจากตนเองเคยประพฤติไม่ดีด้านคำพูดมาก่อนจึงทำให้ต้องรับผลกรรมแบบนี้

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงผลของการกระทำว่าหากทำชั่วจะต้องโดนลงโทษอย่างไรบ้าง ตามความเชื่อของพุทธศาสนาเรื่องกรรม ที่เชื่อว่ากรรมมีจริงเนื่องจากเป็นผลของการกระทำ ทำให้ทุกคนมีกรรมเป็นของตนเอง ความเชื่อเรื่องกรรมและความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก คือ เมื่อเชื่อว่ากรรมมีผลทำให้คนสามารถกำหนดชีวิตของคนได้ กรรมจึงทำให้มีการเกิดใหม่ หรือการหลุดพ้นจากการเกิดหรือสังสารวัฏนั่นเอง เพราะเมื่อมนุษย์มีการทำกรรมอยู่ ก็ย่อมมีผลของกรรมที่จะกำหนดชาติที่จะเกิดใหม่ ดังที่ สมพร ลำพุทธา (2527, น.31) กล่าวว่า เมื่อหลักธรรมของพุทธศาสนาความเชื่อเรื่องกรรม ก็ย่อมมีความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิดด้วย

ดังนั้นความเชื่อเรื่องกรรมหรือการกระทำเป็นความเชื่อเรื่องการกระทำที่กำหนดชีวิต สามารถกำหนดให้คนเกิดมาเป็นอย่างไร ความเชื่อเรื่องกรรมกับชาติภพก็อยู่ในความคิดของสังคมไทยที่เชื่อเรื่อง “บุญทำ กรรมแต่ง” กล่าวคือ กรรมเป็นปัจจัยกำหนดสถานภาพทางสังคม รวมถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจ เช่น การเป็นคนรักกันเชื่อว่าชาติที่แล้วอาจจะเคยทำบุญ กรรมร่วมกันมาก่อน หรือคนรักที่เสียชีวิตไปแล้วยังคงวนเวียนอยู่กับคนรักที่ยังมีชีวิตอาจจะเป็นเพราะก่อนเสียชีวิตเคยอยู่ร่วมร่วมกันทำบุญ-กรรมร่วมกันทำให้วิญญาณคนรักยังคงอยู่ เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อก ได้ปรากฏเหตุการณ์ความเชื่อเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิดเป็นจำนวนมาก ทั้งการกลับชาติมาเกิด การที่วิญญาณมาลาจากมนุษย์เมื่อระยะเวลาผ่านไปช่วงหนึ่ง ความผูกพันระหว่างคนกับวิญญาณ

ที่ทำให้วิญญานไม่ไปเกิด หรือการปรากฏตัวของวิญญานในโลกของคนที่แฝงความเชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิด นรก-สวรรค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “คนรักเก่า” ออกอากาศวันที่ 13 พฤษภาคม 2559 เป็นเหตุการณ์ที่ผู้เล่าพบชายวัยกลางคนกับเด็กวัยรุ่นคนหนึ่ง ชายคนนี้บอกว่าเด็กคนที่มาด้วยเป็นคนรักเก่าของผู้เล่าที่เสียชีวิตไปประมาณ 2-3 ปีแล้ว และมาเกิดในร่างเด็กผู้ชายคนนี้ เด็กคนนี้ต้องการมาพบผู้เล่าด้วยความรัก ความผูกพันที่ยังมีอยู่ แต่หลังจากวันนั้นผู้เล่าก็ไม่เจอเด็กคนดังกล่าวอีกเลย ผู้เล่ารู้สึกลังเลกับเหตุการณ์ที่พบเพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้ ผู้เล่าและคนรู้จักจึงวิเคราะห์ว่าเด็กคนนี้อาจจะเป็นคนรักเก่าผู้เล่าที่กลับชาติมาเกิดและกลับมาหาผู้เล่าด้วยความรักความผูกพันเมื่อครั้งที่ยังมีชีวิตอยู่

ผู้เล่า: ...วันนั้นก็นั่งคุยกันจนเกือบถึงตีห้าของอีกวันหนึ่ง... แม่เขาบอกอาจจะเป็นความรักซึ่งมันอาจจะเป็นอย่างไรก็บอกไม่ถูกเหมือนกันที่เขากลับมาหาเราอีกครั้งหนึ่ง...

...

ผู้เล่า: ...คือพี่แก่งเขาเป็นคนดี...มันอาจจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเกิดกับวิญญานที่ตายไปแล้วที่มีอะไรผูกพันกัน...

...

ผู้เล่า: ถ้ามันเป็นเรื่องจริง เกิดก็คิดว่ามันเป็นเรื่องเหลือเชื่อที่คนเราอยู่คนละภพละภูมิกันแล้วกลับมาพบกัน... แต่เด็กคนนี้น่ารักมากเลยนะคะ หน้าตาดีค่ะ คือมองในแววดตาเขาก็คือพี่แก่งเลยละ

ดีเจ: หรือว่าแก่งจะกลับชาติมาเกิดเป็นน้องคนนี้?

ผู้เล่า: ก็ลุงคนนั้นก็บอกกับเกิดแบบนี้เหมือนกัน ว่าแก่งกลับชาติมาเกิดเป็นน้องคนนี้

ดีเจ: เรื่องกลับชาติมาเกิดก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่จะว่าไปก็น่าสนใจ... ก่อนหน้านั้นเมื่อหลายสิบปีนะครับ เราก็เคยได้ยินข่าวแบบนี้เหมือนกันนะครับที่คนๆ หนึ่งเสียไป แล้วก็กลับชาติมาเกิด เสร็จแล้วก็จำเรื่องราวของชาติที่แล้วได้... ที่ยังเคยออกตีลิส ออกรายการพวกเรื่องจริงที่เหลือเชื่อ... ที่ลงในข่าวหนังสือพิมพ์ว่าเป็นคนที่เสียไปกลับชาติมาเกิด มาเข้าคน ๆ นี้

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่าและแม่ผู้เล่าเชื่อว่าการที่คนรักเก่ากลับมาหาผู้เล่าน่าจะเป็นเพราะ “ความรัก” และ “ความสัมพันธ์ระหว่างเกิด(ผู้เล่า)กับวิญญาณที่ตายไปแล้วที่มีอะไรผูกพันกัน” ความเชื่อเกี่ยวกับความรักความผูกพันที่คนเรามีต่อกันในขณะที่มีชีวิตก็เป็นอีกความเชื่อหนึ่งของคนในสังคมไทย ว่าคนเราเมื่อเกิดมาเจอกันหรือมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ว่าจะดีหรือไม่ดีอาจเป็นเพราะผลบุญ-กรรมที่เคยทำร่วมกันมา จึงเป็นเหตุให้ต้องมาพบกันในปัจจุบันชาติ ความเชื่อเรื่องการโคจรมาพบกันก็เป็นความเชื่อเรื่อง “การกลับชาติมาเกิด” หรือ “บุพเพสันนิวาส” ที่หมายถึงคนที่เคยอยู่ร่วมกันในชาติก่อน ซึ่งเหตุการณ์เกี่ยวกับคนที่เคยรู้จักกันมีความสัมพันธ์กันเสียชีวิตแล้วมาปรากฏตัวในร่างใหม่ โดยสามารถจำเหตุการณ์ในอดีตชาติได้ เรียกว่า “การกลับชาติมาเกิด” หรือ “การระลึกชาติ” ความเชื่อดังกล่าวก็อยู่ในสังคมที่แพร่หลาย ดังที่ตีเจกล่าวถึงข่าวที่เกี่ยวกับการกลับชาติมาเกิดของคนในสังคมที่โด่งดังจนเป็นข่าวทั้งในรายการโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ แสดงให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิด หรือความเชื่อเรื่องภพชาติ ไม่ได้จำกัดเฉพาะในกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง แต่คนในสังคมรับรู้และเข้าใจร่วมกัน

ผู้วิจัยพบว่า แบบเรื่องย่อ 2 ค. วิญญาณคนรักเก่า และแบบเรื่องวิญญาณกลับบ้าน ก็ปรากฏเหตุการณ์ที่กล่าวถึงความผูกพันที่ข้ามภพ ข้ามชาติ ทำให้เกิดเรื่องราวลึกลับหรือประสบการณ์การพบวิญญาณ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุ” (เรื่องเล่าจับใจ) ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน 2559 เป็นเรื่องราวที่ผู้เล่าพบวิญญาณของแฟนเก่า ซึ่งตรงวันครบรอบวันเกิดของแฟนใหม่ แฟนเก่ามาปรากฏตัวในระหว่างที่ผู้เล่ากำลังนอนหลับและให้ผู้เล่าเลือกว่าจะอยู่กับวิญญาณแฟนเก่าหรือแฟนใหม่ แต่ผู้เล่าไม่เลือกใครเพราะกลัวว่าแฟนเก่าจะมาเอาชีวิตผู้เล่าและแฟนใหม่ หากผู้เล่าเลือกว่าจะอยู่กับใครสักคนหนึ่ง ดังเหตุการณ์ต่อไปนี้

ผู้เล่า: คือถ้าผมเลือกเขาเนี่ย ไม่รู้เขาจะเอาผมไปหรือเปล่า... ถ้าผมบอกผมเลือกแฟน(ใหม่)ผม แล้วถ้าเกิดเขามาเอาแฟน(ใหม่)ผมไปด้วยหรือมาทำอะไรแฟน(ใหม่)ผม ผมก็เลยพูดกับเขาว่าผมไม่เลือกใครทั้งนั้น

...

ผู้เล่า: ...ผมเคยคุยกับเขาเล่น ๆ คือแต่งงานกันใหม่ ๆ ผมก็บอกว่าชาติหน้าฉันใด ขอให้เราเกิดมาเป็นผัวเมียกันตลอด ไม่ว่าภพไหน ชาติไหน...เขาเสียแบบตายโหง...

จากเหตุการณ์ข้างต้นวิญญาณแพนเก่าผู้เล่าให้ผู้เล่าเลือกว่าจะอยู่กับใคร แต่ผู้เล่าไม่เลือกเพราะกลัวว่าอาจจะเกิดเรื่องไม่ดีตามมา ถ้าเลือกจะอยู่กับแพนเก่าก็กลัวตนเองจะเสียชีวิต แต่ถ้าบอกว่าเลือกอยู่กับแพนใหม่ก็กลัววิญญาณจะมาเอาชีวิตแพนใหม่ สุดท้ายผู้เล่าเชื่อว่าสาเหตุที่ทำให้แพนเก่ายังคงวนเวียนอยู่ไม่ไปไหนเนื่องจากเมื่อครั้งที่เพิ่งแต่งงานกันกับแพนเก่า ผู้เล่าเคยสัญญาว่าจะเกิดมาเป็นคู่กันทุกชาติไป ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับคำสัญญาก็เหมือนกับเป็นกรรมที่ผู้เล่าและแพนเก่าเคยมีส่วนร่วม ทำให้วิญญาณยังคงวนเวียนยังไม่ไปเกิด อีกทั้งผู้เล่ายังเชื่อว่าวิญญาณแพนเก่ามีอำนาจที่จะสามารถมาเอาชีวิตตนเองกับแพนใหม่ได้เช่นกัน เรื่องราวของวิญญาณที่มีความรักความผูกพันกับคนที่ยังมีชีวิต ได้ปรากฏเป็นเรื่องราวที่คนรู้จักกันมากที่สุดคือ แม่นาค เป็นเรื่องที่วิญญาณหญิงสาวรอคอยสามีกลับบ้าน นอกจากนี้ในภาพยนตร์และละครก็ปรากฏเรื่องผีที่มีรูปแบบความรักเป็นตัวดำเนินเรื่อง

นอกจากความเชื่อเรื่องความผูกพันด้วยความรักระหว่างชายหญิงแล้ว ยังมีเรื่องราวความรักระหว่างคนในครอบครัวด้วย ผู้วิจัยก็พบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความรักของคนภายในครอบครัว เป็นเรื่องราวความรักความผูกพัน ความเป็นห่วง ของวิญญาณที่ยังคงมีต่อคนในครอบครัว จึงเชื่อว่าวิญญาณยังไม่ไปไหนแต่ยังคงอยู่กับคนที่ตนเองรักและผูกพัน บางครั้งยังเชื่อว่าถ้าคนในครอบครัวที่เสียชีวิตเป็นผู้ใหญ่หรือผู้สูงอายุ วิญญาณก็จะมาปกป้องรักษาคนในบ้าน เรื่องราวเกี่ยวกับวิญญาณที่ยังเป็นห่วงคนในครอบครัวผู้วิจัยพบใน *แบบเรื่องวิญญาณกลับบ้าน* มีเหตุการณ์หลักเกี่ยวกับวิญญาณของคนในครอบครัวที่เสียชีวิตแต่ยังคงมาปรากฏตัวให้คนในบ้านพบ นอกจากนี้จะมีวิญญาณที่เป็นพ่อแม่ห่วงลูกแล้ว ยังมีวิญญาณของลูกที่ห่วงพ่อแม่ด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณคมสันต์) ออกอากาศวันที่ 25 มีนาคม 2559 เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพี่แหวบ้านผู้เล่าเสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรม แต่ผู้เล่าเชื่อว่าวิญญาณเขายังวนเวียนอยู่ในบ้าน เนื่องจากเป็นห่วงแม่ที่ต้องอยู่ลำพัง แต่หลังจากนั้นแม่ก็เสียชีวิตเนื่องจากอุบัติเหตุทางรถยนต์พร้อมกับเพื่อนที่ไปด้วยกัน ซึ่งเพื่อนของแม่ที่เสียชีวิตก็เชื่อว่าวิญญาณกลับไปเรียกหาลูก เรียกหาพ่อแม่ ที่บ้านของเขา

ผู้เล่า: ...เหมือนแม่เขา(แม่ผู้เสียชีวิต)ยังลืบลูกเขาไม่ได้ ก็ชวนผมไปในห้องลูกเขา...เหมือนมีคนเดินผ่านหน้าผ่านหลัง เป็นลมวนเลย ผมชนลูกเลยแล้วเขา(ผู้เสียชีวิต)ก็บอกว่ายังอยู่ในบ้าน...แม่เขา(แม่ผู้เสียชีวิต)เสียใจร้องไห้ตลอดเวลา แล้วเขา(ผู้เสียชีวิต)ก็ยังอยู่ในบ้านนั้นนะ...

ติเจ: นี่ผ่านมากี่ปีแล้ว?

ผู้เล่า: 5 - 6 ปีแล้ว คือเขา(ผู้เสียชีวิต)ไม่ได้ไปไหนเลย เขา (ผู้เสียชีวิต)ยังอยู่ตรงนั้น เป็นห่วงแม่เขา(แม่ผู้เสียชีวิต)

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เล่าเข้าไปในห้องของพี่แหวบ้านผู้เล่าที่เสียชีวิต ผู้เล่ารู้สึกว่ามีวิญญาณของเขายังคงอยู่ในบ้าน ดังที่ผู้เล่ารู้สึก “เหมือนมีคนเดินผ่านหน้าผ่านหลัง เป็นลมวนเลย ผมชนลูกเลย” ผู้เล่าเชื่อว่าวิญญาณที่ยังคงอยู่ในบ้านหลังนั้นเพราะ “เป็นห่วงแม่เขา(แม่ผู้เสียชีวิต)” แสดงให้เห็นถึงความรัก ความผูกพันเป็นห่วงระหว่างความเป็นแม่และลูก รวมถึงความเชื่อเกี่ยวกับการความสัมพันธ์ข้ามภพข้ามชาติกัน หลังแม่ของวิญญาณพี่แหวบ้านเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ

ผู้เล่า:คนที่แม่พี่ชายผมรับมาอยู่บ้านด้วย คือเขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)ตายไปแล้ว.. เขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)กลับมาหาลูกเขา เขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)กลับมาเรียกพ่อ... เขาก็ออกไปดูไม่มีใคร... หมามันก็หอน... เขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)กลับมาเรียกคนแหวบ้านอีก... เจ้าตัวเขาไม่ได้ยิน แต่คนข้างบ้านเขาได้ยิน... แล้วหมาก็หอนทุกคืนเลย... เขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)กลับมายังไม่ไปไหน คือเขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)กลับมาฟังพะวงอยู่เรื่องลูกเขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)กลับมา ตอนยังไม่ตายเขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)กลับมายังไม่เจอหน้าลูกเลย เขา(เพื่อนของแม่พี่ชาย)กลับมาเป็นคนทีรักลูกมาก

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเรื่องราวเพื่อนของแม่พี่ชายที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางรถยนต์พร้อมกับแม่ของพี่ชายแหวบ้าน หลังจากที่เพื่อนของแม่พี่ชายเสียชีวิตก็ “กลับมาหาลูกเขา” จากเหตุการณ์ที่มีคนได้ยินเสียงเรียกของเขา ผู้เล่าเชื่อว่าการที่เขายังกลับมาที่บ้านเนื่องจาก “ยังพะวงอยู่เรื่องลูก” เนื่องจากเขา “ยังไม่เจอหน้าลูกเลย” และ “เป็นคนทีรักลูกมาก” แสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องความรักความสัมพันธ์ที่ข้ามภพข้ามชาติ เป็นสาเหตุทำให้วิญญาณยังคงปรากฏตัวให้คนรอบข้างเห็น

ความเชื่อเรื่องภพชาติเป็นความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณ ความตาย และการเกิดใหม่ โลกแห่งความตายมีความเชื่อหลายอย่างปรากฏ โดยเฉพาะความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ที่ไม่ได้ปรากฏแค่ในศาสนาพุทธเท่านั้น แต่ความเชื่อดังกล่าวปรากฏแทบในทุกศาสนา ในศาสนาพุทธได้มี

การบรรยายถึงสภาพของนรกในหลายคัมภีร์ โดยเฉพาะในวรรณกรรมเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ซึ่งได้บรรยายลักษณะของนรกไว้อย่างละเอียด รวมถึงความผิดหรือความประพฤติแบบไหนจึงจะต้องไปอยู่ในนรก เป็นการสอนให้คนทำความดีละเว้นความชั่ว ทำให้เห็นผลของการทำความดีและความชั่วอย่างเป็นรูปธรรม

ในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็ได้มีการกล่าวถึงโลกหลังความตาย นรก สวรรค์ ไว้ในหลายเรื่องด้วยกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “พีคนส่งของ” ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน 2559 เป็นเรื่องราวที่ผู้เล่าเชื่อว่าวิญญาณตนเองออกจากร่างและได้เดินทางไปยังนรกและไปพบยมบาล

ผู้เล่า: ...ตอนเด็กๆ หนามเตยเคยจมน้ำ...จนวิญญาณหลุดออกจากร่างไปแล้ว...พอหนามเตยอายุ 10 ขวบ...หนามเตยไปนรกมา... อยู่ดีๆ คีนหนึ่ง...สักพักหนึ่งเราเห็นผู้ชายสองคน ใส่โจงกระเบนสีแดง ตัวดำ ๆ มา ยืนอยู่ที่ปลายเตียงเรา...สุดท้ายเขามาเจอเรา เขาระชากมือหนามเตยขึ้นมา... สุดท้ายเขาก็ลากเราไปที่หนึ่ง มันเป็นที่ที่มีตมมาก ร้อนมาก มีแต่ควัน ๆ ในนั้นหนามเตยเจอนักการเมืองที่เสียชีวิตไปแล้ว เจอดาราที่เสียชีวิตไปแล้ว เจอญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้ว เราถึงรู้ว่าที่นี่มันเมืองผีนี้ นว เดินไปสักพักหนึ่งเห็นกระทะทองแดงค่ะ

ดีเจ: มีจริง?

ผู้เล่า: มีจริง ๆ ค่ะพี้ออด แล้วมันไม่ได้มีแค่ใบเดียว มันมีแบบเยอะมากเดินไปสักพักหนึ่งเจอดันจิว ดันจิวนี้น่าจะมีเป็นแบบหลายสิบหลายร้อยตันค่ะ แล้วเดินไปสักพักหนึ่งก็เจอต่านพญาจักรราช ท่านเป็นผู้ชายที่องค์ใหญ่ ๆ น่ากลัวมาก หน้าตาดู ๆ น่ากลัวมาก พอไปถึงเขาจะผลักให้เราคุกเข่า เราคุกเข่า ท่านก็ถามว่าเราชื่ออะไร... แล้วท่านก็เปิดหนังสือเล่มใหญ่ ๆ ดู สักพักหนึ่งท่านก็แบบยังไม่ถึงเวลาของเจ้า แต่ก่อนที่ท่านจะพูดท่านจะให้เราดู...เหมือนแบบวีทีอาร์ค่ะ...มันจะเป็นภาพสั้น ๆ เป็นซี๊ด เริ่มแรกมันเริ่มมาด้วยฉากของความประทับใจเป็นภาพตั้งแต่คุณแม่ตั้งท้องเรา...สักพักหนึ่งมันตัดมาเป็นภาพตอนเด็ก ๆ หนามเตยเคยขโมยของ

ดีเจ: เป็นภาพบาปของเรา

ผู้เล่า: ...พีสุวรรณ สุวาน เขาก็จูงเรามาจนถึงที่ที่หนึ่ง แล้วเขาก็ถีบเรา พอถีบปุ๊บ หนามเตยกลับเข้าร่างเลยคะ

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้น ผู้เล่าได้เชื่อว่าตนเองได้พบกับประสบการณ์วิญญาน ออกจากร่างและได้ไปเห็นสภาพของนรกว่าเป็นอย่างไรบ้าง อาทิ การเห็นกระทะทองแดง ต้นจิว รวมถึงพระยมหรือพญามัจจุราชผู้ซึ่งปกครองดินแดนนรก มีหน้าที่ตัดสินว่าใครจะต้องไปนรกหรือขึ้นสวรรค์ เรื่องราวของพระยมก็ปรากฏอยู่ในวรรณคดีไทยทั้งไตรภูมิพระร่วง ที่เป็นวรรณคดีเก่าแก่ที่สุด เรื่องหนึ่งของคนไทย ที่มีการกล่าวถึงนรกไว้อย่างละเอียด ในเรื่องเล่าที่ผู้เล่ากล่าวถึงสภาพของนรกที่มีกระทะทองแดง และต้นจิว ก็ปรากฏเรื่องไตรภูมิพระร่วงด้วยเช่นเดียวกัน คือ นรกที่ชื่อว่า “โลหกุมภินรก” และ “สิมพลินรก” มีเนื้อหาเล่าบรรยายถึงนรกทั้ง 2 ชุมดังนี้

นรกบ่าวอันดับนั้นเป็นคำรบ ๖ ชื่อว่าโลหกุมภินรกแลผู้ใดฆ่าสัตว์อันมีชีวิตเชือดคอสัตว์นั้นให้ตายได้ คนผู้นั้นครั้นว่าตายไปเกิดในนรกนี้ แลสัตว์นรกนั้นมีตัวอันใหญ่และสูงได้ ๖ พันวา ในนรกนั้นมีหม้อเหล็กแดงใหญ่เท่าภูเขาอันใหญ่ แลฝูงยมบาลเอาเชือกเหล็กแดงอันลุกเป็นเปลวไฟไล่กระวัดรัดคอเข้าแล้วตรึงปิด ให้คอเขานั้น ขาดออกแล้วๆ เอาหัวเขาทอดลงในหม้อเหล็กแดงนั้น เมื่อแลหัวเขาด่วนอยู่ดั่งนั้นใส่ บัดเดี๋ยวก็บังเกิดหัวอันหนึ่งขึ้นมาแทนเล่า ฝูงยมบาลจึงเอาเชือกเหล็กแดงบิดคอให้ขาดแล้วเอาหัวทอดลงในหม้อเหล็กแดงอีกเล่า แต่ทำอยู่ดั่งนี้หลายคาบหลายครานัก トラบเท่าสิ้นอายุ แลบาปกรรมแห่งเขานั้นแลฯ (พญาลิไท, 2503, น.24-25)

จากไตรภูมิพระร่วงมีการกล่าวถึงนรกชื่อว่า “โลหกุมภินรก” นรกชุมนุมนี้สำหรับผู้ฆ่าสัตว์ โดยในนรกนี้จะมี “ในนรกนั้นมีหม้อเหล็กแดงใหญ่เท่าภูเขาอันใหญ่” คล้ายกับตัวอย่างในเรื่องเล่าที่ผู้เล่ากล่าวว่าตนเองเห็น “กระทะทองแดง” ในนรกด้วย ในนรกชุมนุมนี้ยมบาลจะลงโทษคนที่ทำผิดด้วยการนำ “เอาเชือกเหล็กแดงอันลุกเป็นเปลวไฟไล่กระวัดรัดคอเข้าแล้วตรึงปิด ให้คอเขานั้นขาดออกแล้ว ๆ เอาหัวเขาทอดลงในหม้อเหล็กแดงนั้น” จะกระทำการลงโทษแบบนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะสิ้นอายุขัยของคนที่ทำผิด หรือบาปกรรมที่ทำไปได้รับการลงโทษเพียงพอแล้ว

นอกจากในเรื่องเล่าจะมีการกล่าวถึงโลหภูมิในรกรที่มีกระทะทองแดงสำหรับ
ลงโทษคนแล้ว ยังมีการกล่าวถึงต้นจิวในรกรที่มี “เป็นแบบหลายสิบหลายร้อยต้นค่ะ” ในไตรภูมิพระ
ร่วงก็ได้มีการกล่าวถึงรกรที่มีต้นจิว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นรกป่าถัดนั้นอันคารบ ๑๕ ชื่อโลหสิมพลินรก ผุงคนอันทำชู้ด้วย
เมียท่านกิติ และผู้หญิงอันมีผิวแล้วแลทำชู้จากผิวกิติ คนผุงนั้นตายไปเกิด
ในรกรนั้น ๆ มีป่าไม้ จิวป่า ๑ หลายต้นนัก แลต้นจิวนั้นสูงและได้โยชน์
แลหนามจิวนั้นเทียรย้อมเหล็กแดงเป็นเปลวลุกอยู่ แลหนามจิวนั้นยาวได้
๑๖ นิ้วมือ เป็นเปลวไฟลุกอยู่หอนจะรู้ดับสักคาบแล ในรกรนั้นเทียรย้อม
ผุงหญิงผุงชายหลายแลคนผุงนั้นเขาได้รักใคร่กันดังกล่าวมาดุจก่อนนั้นแล
กลางคาบผุงหญิงอยู่บนปลายจิวผู้ชายอยู่ภายต่ำ ผุงยมบาลเขาก็เอาหอก
ดาบแหลมแหลนหลาว อันคมเทียรย้อมเหล็กแดงแทงตี้นผู้ชายนั้น จำให้
ขึ้นไปหาผุงชู้สูงอันอยู่บนปลายจิวโพ้นเร็วอย่าอยู่ แลผุงผู้ชายทน
เจ็บบมิได้ จึงปีนขึ้นไปบนต้นจิวนั้น ครั้นว่าขึ้นไปไล่หนามจิวนั้นบาดทั่วตน
เขาขาดทุกแห่งแล้วเป็นเปลวไฟไหม้ตนเขาๆ อดบมิได้จึงป่ายหัวลงลงมา
ยมบาลก็เอาหอกแทงซ้ำเล่า ร้องว่าสุเรงขึ้นไปหาชู้ที่อยู่บนปลายจิวนั้น
เล่าแล้วเมื่อเขาขึ้น เขาหลงหากันอยู่ฉนั้น เขาบมิได้พบกัน ยมบาลขับ
ผุงหญิงผู้ชายจำให้ขึ้นให้หลงหากันดังนั้น หลายคาบหลายคราล่าปาก
นักหนาแลฯ (พญาลีไท, 2503, น.29-30)

จากตัวอย่างเป็นการกล่าวถึง “โลหสิมพลินรก” เป็นรกรที่มีลักษณะเป็นป่าจิวมีอยู่
หลายต้นและต้นจิวในรกรนี้ก็เป้นต้นสูงกว่าปกติ ส่วนหนามจิวนั้นเป็นเหมือนเหล็กร้อนและแหลมคม
มีขนาดยาวกว่าหนามจิวปกติ คนที่ทำผิดศีลเรื่องการคบชู้ นอกใจทั้งสามีและภรรยา เชื่อว่าจะต้องมา
อยู่ในรกรขุมนี้ จากตัวอย่างเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ก็ปรากฏเรื่องการเห็นต้นจิว ดัง
ประโยคที่กล่าวว่า “เดินไปสักพักหนึ่งเจอต้นจิว ต้นจิวนี้น่าจะมีเป็นแบบหลายสิบหลายร้อยต้นค่ะ”

นอกจากนี้ยังปรากฏความเชื่อเรื่องพญายม หรือที่รู้จักในชื่อ “พญายมราช”
“พระยม” “พระยมราช” ซึ่งทั้งหมดหมายถึงเทพผู้เป็นใหญ่ในโลกของคนตายและยังเป็นโลกบาล
ผู้ดูแลโลกทางทิศใต้ ความเชื่อเรื่องพญายมราช ก็มีปรากฏมานานแล้วโดยเฉพาะในไตรภูมิที่เป็น
วรรณคดีเก่าแก่ที่สุดเล่มหนึ่งของไทย กล่าวถึงที่อยู่ของพญายมราชนั้นก็คือ นรกภูมิ ที่ประกอบด้วย

นรกใหญ่ 8 ขุม และหน้าที่ของพญายมราชว่ามีหน้าที่ในการตัดสินว่าใครควรจะขึ้นสวรรค์และใครจะต้องลงนรกโดยตัดสินจากการทำความดี-ชั่วในขณะที่ยังมีชีวิต ดังที่ปรากฏในไตรภูมิดังนี้

ผู้ใดตายยอมไหว้พระญายมราชก่อนฯพระญายมราชจึงถามผู้นั้นยังมีงได้กระทำให้บาปฉันใด...เมื่อดังนั้นเทวดาทั้ง 4 องค์อันแต่งมาซึ่งบาญชีบุญและบาปแห่งคนทั้งหลายก็ได้ไปอยู่ในแห่งนั้นด้วย...ผู้ใดกระทำให้บุญอันใดได้ เทพยานั้นเขียนชื่อผู้นั้นในแผ่นทองสุก... ผู้ใดอันกระทำให้บาปได้ เทวดานั้นก็ตราบาญชีลงในแผ่นหนังหมา...เทพยดาถือบาญชีนั้นก็หมายบาญชีในแผ่นทองคุดความอันเจ้าตัวกล่าวนั้น พระญายมราชก็ชี้ให้ขึ้นสวรรค์...มิแลผู้ใดกระทำให้บาปนั้นบันดาลตุนตนเองนั้นแลมันมีอาจบอกบาปได้เลย จึงเทพยดานั้นเอาบาญชีในแผ่นหนังหมามาอ่านให้ฟัง...ก็บังคับแก้ฝูงยมบาลให้เอามันไปโดยบาปกรรมมันอันหนาและเบา นั้นแลฯ (พญาลิไท, 2503, น.18-19)

จากตัวอย่างข้างต้นได้กล่าวถึงชีวิตหลังความตายของคนว่า “ผู้ใดตายยอมไหว้พระญายมราชก่อนฯ” โดยสถานที่แห่งนี้กลายเป็นด่านคัดกรองผู้คนที่จะต้องไปอยู่ส่วนไหน หลังจากนั้น “พระญายมราชจึงถามผู้นั้นยังมีงได้กระทำให้บาปฉันใด” พญายมราชจะถามบุคคลนั้นว่าในสมัยที่มีชีวิตทำบุญหรือทำบาปอะไรมาบ้าง หากเมื่อตอนยังมีชีวิตทำบุญไว้มากก็จะมิ “ชื่อผู้นั้นในแผ่นทองสุก” และ “พระญายมราชก็ชี้ให้ขึ้นสวรรค์” แต่หาก “ผู้ใดอันกระทำให้บาปได้ เทวดานั้นก็ตราบาญชีลงในแผ่นหนังหมา” หลังจากนั้น “ก็บังคับแก้ฝูงยมบาลให้เอามันไปโดยบาปกรรมมันอันหนาและเบา นั้นแล” เชื่อว่าพญายมราชจะตัดสินให้คนที่ทำความดีได้ไปสวรรค์ ส่วนคนที่ทำความชั่วหรือทำบาปไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ต้องไปปรับผลกรรมที่นรกโดยจะมียมบาลเป็นผู้นำตัวไป

เรื่องเล่าเดอะ ซีอก ก็ได้มีการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ผู้เล่าเชื่อว่าตนเองได้พบกับพญายมบาล ได้กล่าวถึงลักษณะรูปร่างหน้าตาของพญายมบาลว่า “ท่านพญามัจจุราช ท่านเป็นผู้ชายที่องค์ใหญ่ๆ น่ากลัวมาก หน้าตาดูๆ น่ากลัวมาก” หลังจากนั้นก็พญายมราชก็ถามผู้เล่า “ท่านก็ถามว่าเราชื่ออะไร...” ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวคล้ายกับลำดับเหตุการณ์ที่กล่าวถึงในไตรภูมิพระร่วงว่า “พระญายมราชจึงถามผู้นั้นยังมีงได้กระทำให้บาปฉันใด” แล้วหลังจากนั้น “แล้วท่านก็เปิดหนังสือเล่มใหญ่ๆ ดู” ซึ่ง “หนังสือเล่มใหญ่ๆ” เชื่อว่าเป็นบัญชีรายชื่อผู้ที่ทำบาปกรรมหรือทำความผิดแล้วจะต้องไปปรับโทษที่นรก สะท้อนความเชื่อเรื่องการทำความดีละเว้นความเชื่อ ที่เชื่อว่าคนที่เกิดมาหาก

กระทำความดีหรือความชั่ว สิ่งที่ทำนั้นก็จะติดตัวบุคคลนั้นตลอดไป และเมื่อเสียชีวิตก็ต้องได้รับผลกรรมที่ตนเองได้กระทำ

“ท้าวเวสสุวัณ” หรือ “ท้าวกุเวร” ก็เป็นหนึ่งในท้าวโลกบาลที่เชื่อว่าปกครองทิศเหนือของจักรวาลตามความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในไตรภูมิ มีหน้าที่ปกครองยักษ์ทั้งหลาย (อรรถรณ กุหลาบรัตน์, 2531, น.62) ในเรื่องเล่าเดอะ ซ็อก ปรากฏการกล่าวถึงท้าวเวสสุวัณ ในฐานะผู้ที่ปกป้องคุ้มครองมนุษย์จากวิญญาน

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณเก่ง) ออกอากาศวันที่ 11 มีนาคม 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าเดินทางไปต่างจังหวัดแล้วบังเอิญต้องแวะพักที่ศาลาของสำนักสงฆ์แห่งหนึ่ง และในระหว่างที่พักก็เจอกับวิญญานและเหตุการณ์ลึกลับ ทั้งได้ยินเสียงคนคุยกันทั้งๆ ที่ผู้เล่าอยู่ลำพัง หรือจู่ๆ ผู้เล่าเห็นศพมัดตราสังข์ห่ออยู่ในผ้าห่อศพข้างมุ้งที่ตนเองนอน ผู้เล่าจึงอธิษฐานให้ท้าวเวสสุวัณช่วยเนื่องจากผู้เล่านับถือและพกองค์จำลองใส่สร้อยติดตัวตลอดเวลา หลังจากนั้นจึงทราบว่าศาลาที่ผู้เล่าไปพักเป็นศาลาสำหรับทำพิธีสวดศพของชาวกระเหรี่ยง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า:...ผมก็นอนพลิกตัวไปทางขวามือ... เห็นเด็กผู้หญิงนอนมัดตราสังข์อยู่ข้างๆ ผม ห่างกันไม่กี่เมตร...มัดทั้งตัวเลย เอามือพนมแล้วก็หันมามอง... เตรียมไปฝั่งเลยครับ... หลับไปสักพักหนึ่งก็อธิษฐาน ผมแขวนท้าวเวสสุวัณไปด้วย...นอนไปสักพักได้ยินเสียงกระดิ่ง...เหมือนกระดิ่งวัว...ได้ยินเสียงคนเดินขึ้นมาบนศาลา...เขาบอกว่าอย่ามายุ่งกับเขา ไปๆ เขาพูดแบบนี้

จากตัวอย่างที่ผู้เล่ากล่าวถึงเหตุการณ์การเจอผีหรือวิญญาน แต่ผู้เล่าก็เชื่อว่าผีไม่สามารถทำร้ายผู้เล่าได้เนื่องจากผู้เล่าบูชาท้าวเวสสุวัณ และเมื่อผู้เล่าอธิษฐานขอให้ท้าวเวสสุวัณช่วย หลังจากนั้นผู้เล่าก็ได้ยินเสียงคนเดินมาไล่วิญญาน ดังที่ผู้เล่าเล่าว่า “ได้ยินเสียงคนเดินขึ้นมาบนศาลา...เขาบอกว่าอย่ามายุ่งกับเขา ไปๆเขาพูดแบบนี้” ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของท้าวเวสสุวัณที่สามารถคุ้มครองดูแลผู้เล่าให้ปลอดภัยจากวิญญานและสิ่งชั่วร้าย จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่าแขวนองค์ท้าวเวสสุวัณกับสร้อยที่ผู้เล่าสวม นอกจากองค์ท้าวเวสสุวัณที่เป็นรูปเคารพแล้ว ยังมีรูปแบบยันต์ของท้าวเวสสุวัณที่ปรากฏในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “กลับไม่ถึงบ้าน” ออกอากาศวันที่ 15 เมษายน 2559 เป็นเรื่องเล่าที่กล่าวถึงรุ่นน้องของผู้เล่าที่เสียชีวิตในอุบัติเหตุระหว่างทางกลับบ้านช่วงสงกรานต์ รุ่นน้องคนนี้ก็มา

ปรากฏตัวให้ผู้เล่าเห็น หลังจากนั้นแม่ของรุ่นน้องที่เสียชีวิตมาขอให้ผู้เล่าช่วยชักชวนรุ่นน้องที่ใส่วัน
 ประเกตุอุบัติเหตุ แต่ผู้เล่าปฏิเสธ คึนนั้นผู้เล่ารู้สึกว่าวิญญาณของรุ่นน้องพยายามเข้ามาภายในห้องผู้
 เล่า แต่ผู้เล่าเชื่อว่าวิญญาณไม่สามารถเข้ามาได้เพราะผู้เล่ามียันต์ท้าวเวสสุวรรณติดอยู่ที่ประตูห้องทำให้
 วิญญาณไม่สามารถเข้ามาได้ ดังบทสนทนาต่อไปนี้

*ผู้เล่า:...คือกลิ่นมันมาจากทางหน้าต่าง ทั้ง ๆ ที่เราปิดบานเกล็ด
 หมดแล้ว เราเปิดแอร์ แต่กลิ่นมันลอยเข้ามา แล้วเมื่อคืนหมาหอนมันนอน
 ตลอด แล้วคนในตึกก็ได้กลิ่น...แต่คือเขาเข้าห้องมาไม่ได้ใจเรามียันต์ท้าว
 เวสสุวรรณอยู่*

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เล่ารู้สึกว่าตนเองกำลังถูกวิญญาณของรุ่นน้องรังควาน
 เนื่องจากผู้เล่าปฏิเสธการช่วยเหลือรุ่นน้อง ทำให้ผู้เล่าเชื่อว่าวิญญาณรุ่นน้องพยายามที่จะเข้ามา
 ภายในห้องพักตนเองจากการปรากฏตัวโดยใช้กลิ่น เพราะผู้เล่าเชื่อว่ากลิ่นเหม็นที่ตนเองได้กลิ่นเป็น
 วิญญาณของรุ่นน้องที่เสียชีวิต แต่ผู้เล่าเชื่อว่าเหตุผลที่วิญญาณไม่สามารถเข้ามาในห้องของผู้เล่าได้
 เนื่องจากที่ห้องผู้เล่า “มียันต์ท้าวเวสสุวรรณอยู่” ความเชื่อเกี่ยวกับท้าวเวสสุวรรณที่มีอิทธิฤทธิ์เรื่องการ
 ป้องกันผีหรือวิญญาณได้ อาจเพราะท้าวเวสสุวรรณเป็นหนึ่งในท้าวจตุโลกบาล มีอำนาจเหนือกว่า
 มนุษย์และผีปีศาจทั่วไป

นอกจากนี้ท้าวเวสสุวรรณยังมีบทบาทของ “เทพผู้ประทานความมั่งคั่งและทรัพย์สิน
 แก่ผู้อื่นด้วย” (อรรถวรรณ กุหลาบรัตน์, 2531, น.67) ทำให้คนบูชาเชื่อว่าท้าวเวสสุวรรณสามารถคุ้มครอง
 ผู้บูชาและดลบันดาลความมั่งคั่ง และทรัพย์สินเงินทองได้ด้วย สอดคล้องกับที่สุกัญญา สุขฉายา
 (2558, น.146) กล่าวถึงความเชื่อเรื่องเครื่องรางรูปท้าวเวสสุวรรณว่ามีฤทธาานุภาพมาก ทั้งในด้านทรัพย์สิน
 เนื่องจากเป็นเจ้าของทรัพย์ และยังสามารถใช้เป็นเครื่องป้องกันภัยจากวิญญาณร้ายเนื่องจากเป็นเทพ
 เจ้าักษ์หนึ่งในจตุมาหาราชโลกบาลที่คุ้มครองดูแลโลกมนุษย์ประจำทิศเหนือ เครื่องรางนี้นิยมบูชา
 ในหมู่สัปเหร่อและเพชฌฆาต

จากการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนาแบบไทยที่ปรากฏในเรื่องเล่าจาก
 รายการวิทยุเดอะ ซี้อ ทำให้เห็นว่าความเชื่อเรื่องพุทธศาสนาของคนไทยมีการผสมผสานระหว่าง
 ความเชื่อดั้งเดิม และศาสนาพราหมณ์ นักมานุษยวิทยาเรียกระบบพุทธศาสนาของไทยว่าเป็น
 “พุทธศาสนาแบบผสมผสาน” (พัฒนา กิติอาษา, 2550, น.137) กล่าวคือประเทศไทยได้นำลัทธิธรรม
 คำสอนของพระพุทธเจ้า กับพิธีกรรมบูชาวิญญาณบรรพบุรุษ และความเชื่อของแต่ละท้องถิ่นที่นิยม

ลัทธิหรือความเชื่อต่าง ๆ มาผสมผสานกัน ทั้งนี้ “ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร และบุญบาปมีเป็นรากฐานของพฤติกรรมทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของชาวพุทธ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เรียกพฤติกรรมดังกล่าวว่า ‘พฤติกรรมเชิงศีลธรรม’ (Keyes, 1990a, 1990b อ้างถึงใน พัฒนา กิติอาษา, 2550, น.150)

4.1.3 ความเชื่อเรื่องผีกับวิถีชีวิตสมัยใหม่

เรื่องเล่าเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องผีและสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติในรายการวิทยุเดอะซีเอก ได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องผีของคนสมัยปัจจุบันที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกำจร หลุยยะพงศ์ (2556, น.64) ได้กล่าวว่า “ความเชื่อเรื่องผีมิใช่สิ่งตายตัว แต่มีการเปลี่ยนแปลงประดุจพลวัต” จากการศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซีเอก ผู้วิจัยพบว่าเรื่องเล่าผีในรายการดังกล่าว นำเสนอความเชื่อของคนสมัยใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อด้านวิทยาศาสตร์ พุทธศาสนาแบบไทย และมุมมองของคนปัจจุบันที่มีต่อผี

จากการศึกษาลักษณะการปรากฏตัวของผีและลักษณะของผีจากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะซีเอก จะพบว่าการปรากฏตัวและรูปลักษณ์ของผีมีความหลากหลายและสามารถระบุรายละเอียดการปรากฏตัวของผีได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการรับรู้ถึงผีได้จากประสาทสัมผัสไม่ว่าจะเป็น รูป กลิ่น เสียง สัมผัส ซึ่งลักษณะเหล่านี้คล้ายกับความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่เชื่อเรื่องเหตุผลในเชิงประจักษ์หรือสิ่งสามารถพิสูจน์ได้เท่านั้น ทำให้ความเชื่อเรื่องผีกับความเชื่อเรื่องวิทยาศาสตร์กลายเป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกัน

อย่างไรก็ตามการปรากฏเรื่องเล่าผีที่แสดงถึงการปรากฏตัวและรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสในรายการวิทยุเดอะซีเอกกลับแสดงถึงการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซีเอก ว่าเรื่องเล่าดังกล่าวไม่ได้เป็นเรื่องที่เล่าอย่างงมงายไร้หลักฐาน โดยหลักฐานที่สร้างความน่าเชื่อถือหรือยืนยันถึงการเจอผีหรือปรากฏการณ์เหนือธรรมชาติ คือ การปรากฏตัวของผีผ่านประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส ซึ่งถือเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นหลักฐานในการอ้างอิงข้อมูลที่ใช้พิสูจน์ความเชื่อเกี่ยวกับผี

การปรากฏตัวของผีที่สามารถรับรู้ได้ผ่านประสาทสัมผัสนี้ได้กล่าวเฉพาะแค่ลักษณะของผีโดยทั่วไปเท่านั้น แต่การปรากฏตัวดังกล่าวมีการอธิบายของรายละเอียดของการเจอผี ทั้งความรู้สึกของผู้ที่เจอผี และลักษณะของผีที่พบ เช่น การเจอผีผ่านการมองเห็นที่แสดงลักษณะและรายละเอียดของผีที่พบ ซึ่งลักษณะผีที่พบในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะซีเอก ที่มีความหลากหลาย ทั้งการระบุเพศ อายุ รวมทั้งลักษณะเครื่องแต่งกายของผีที่สอดคล้องกับความจริงก่อนที่วิญญาณดังกล่าวจะเสียชีวิต

ลักษณะเหล่านี้เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สร้างหลักฐานเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เช่น เรื่อง “เกิดขึ้นตรงชายแดน” เป็นเรื่องที่คุณเล่าพบกับกลุ่มของวิญญาณในขณะที่เป็นทหารประจำการที่ศูนย์อพยพบริเวณเขตพื้นที่ชายแดน โดยคุณเล่าพบกับกลุ่มของวิญญาณที่คุณเล่าเชื่อว่าเป็นชาวต่างชาติที่เสียชีวิตในค่ายอพยพแห่งนั้น ซึ่งคุณเล่ากล่าวว่านอกจากคุณเล่าจะสัมผัสวิญญาณได้จากการมองเห็นรูปร่างหน้าตา การแต่งกายของวิญญาณแล้ว คุณเล่ายังได้ยินเสียงพูดคุยของวิญญาณที่เป็นภาษากัมพูชาซึ่งสอดคล้องกับสถานที่ที่คุณเล่าพบกับวิญญาณที่เป็นค่ายสำหรับผู้อพยพชาวกัมพูชาเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ผู้วิจัยยังพบเรื่องเล่าลักษณะดังกล่าวนี้อีกหลายเรื่องในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เช่น การพบวิญญาณของเด็กหรือนักเรียนในสถานศึกษา การพบกับวิญญาณของพนักงานรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน การพบกับวิญญาณของเพื่อนร่วมงานในที่ทำงาน การพบกับวิญญาณของพยาบาลหรือคนไข้ในโรงพยาบาล การพบกับวิญญาณของลูกค้าในโรงแรม เป็นต้น การปรากฏตัวของวิญญาณเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงการแสดงลักษณะรูปลักษณ์ของวิญญาณเท่านั้น แต่การปรากฏตัวโดยการอ้างอิงถึงบริบทแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยรองรับความน่าเชื่อถือของเรื่องเล่าที่ปรากฏในรายการ เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกถึงความสมเหตุสมผลของเรื่องเล่าที่ได้รับฟังกลายเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เรื่องเล่ามีความสนุกสนานและน่ากลัวมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการอ้างอิงถึงบริบทแวดล้อมที่เป็นความจริง

นอกจากนี้ปัจจุบันความเชื่อเรื่องพิธีกรรมก็เป็นสิ่งที่คนในสังคมให้ความสำคัญเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ย เลขมงคล สีมงคล โดยทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายคือการสร้างความสบายใจและเพิ่มความมั่นคงทางจิตใจให้แก่บุคคล เนื่องจากสังคมปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าแบบก้าวกระโดด รวมทั้งมีความรู้ ความเชื่อจากศาสตร์หลายด้าน แม้ว่าจะดูเหมือนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของสังคมอย่างชัดเจน แต่กลับสะท้อนความกดดันและเคร่งเครียดของคนในสังคมที่ต้องพยายามก้าวตามให้ทันกับสังคมที่ขับเคลื่อนไปด้วยความรวดเร็วตลอดเวลา ดังนั้นการสร้างความมั่นใจหรือเพิ่มความมั่นคงให้กับตนเองโดยการพึ่งพาพิธีกรรม ความเชื่อทางด้านศาสนา ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยบรรเทาความทุกข์ของคนในปัจจุบัน

ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง ฤกษ์ยาม รวมทั้งสิ่งของมงคล ยังคงได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับของคนปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนออกมาจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ทั้งจากแบบเรื่องเครื่องรางของขลัง ที่ในเรื่องเล่ามักจะมีการกล่าวถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ของเครื่องรางของขลังที่ช่วยให้ผู้บูชาได้รับผลดีหรือได้รับการช่วยเหลือจากเครื่องรางของขลังเหล่านั้น โดยเฉพาะด้านการปกป้องรักษาผู้บูชา และการช่วยเหลือด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

4.2 บทบาทของเรื่องเล่าเดอะ ซีอกในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม

ความเป็นมาของรายการวิทยุเดอะ ซีอกที่มีมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 ระยะเวลาการออกอากาศทางคลื่นวิทยุ FM 98.0 MHz. เฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ ช่วงเวลา 00.00 น. – 03.00 น. แต่ปัจจุบันรายการออกอากาศทางคลื่นวิทยุ FM 101.0 MHz. ตั้งแต่วันอาทิตย์ - วันเสาร์ ช่วงเวลา 00.00 น.-03.00 น. อีกทั้งเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังรายการเดอะ ซีอก ได้หลากหลายช่องทางทั้งวิทยุออนไลน์ (RadioNet) การออกอากาศรายการสดผ่านเว็บไซต์ YouTube (YouTubeLive) ทางช่อง The Shock 13 ซึ่งเป็นช่องที่เป็นทางการของรายการ แอปพลิเคชัน (Application) The Shock ที่สามารถฟังวิทยุรายการสดและฟังย้อนหลัง ผ่านสมาร์ทโฟน (smartphone) และแท็บเล็ต (tablet) ทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังรายการได้ทุกเวลาและสะดวกต่อการเข้าถึงรายการ นอกจากนี้เรื่องเล่าผีที่จัดทำโดยรายการเดอะ ซีอก ก็ได้ปรับมาอยู่ในแอปพลิเคชัน “Joox” ชื่อ “หลอนศาสตร์”

รายการวิทยุเดอะ ซีอก มีการนำเสนอเรื่องเล่าเกี่ยวกับเรื่องผีโดยการให้ผู้ฟังส่งเรื่องเล่ามาให้ทางรายการผ่านอีเมล ข้อความจากเพจ (Page) ในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของรายการเดอะ ซีอก หรือการส่งเรื่องราวแบบย่อมาทางข้อความ (sms) ผ่านโทรศัพท์ไร้สาย ทีมงานจะคัดเลือกเรื่องผีที่มีความน่าสนใจ จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “สถานที่เฮี้ยน” และ “คนเห็นผี” เป็นเรื่องที่ได้รับนิยมนิยมจากผู้ฟัง เรื่องผีในรายการหลายเรื่องได้นำไปรวบรวมอยู่ในสื่อหลากหลายประเภททั้งที่จัดทำและรวบรวมโดยผู้จัดรายการเอง และผู้ฟังที่คัดเลือกเรื่องผีแล้วนำมารวบรวมเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์

นอกจากรายการและเรื่องเล่าผีในรายการที่ทำให้รายการเดอะ ซีอก มีผู้ติดตามฟังมาเป็นระยะเวลายาวนานและยังขยายฐานผู้ฟังเพิ่มขึ้นเป็นลำดับแล้ว ผู้ดำเนินรายการหรือดีเจก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รายการเดอะ ซีอก มีความน่าสนใจ และน่าติดตาม เนื่องจากการเล่าเรื่องผีในรายการช่วงออกอากาศสด ผู้ดำเนินรายการต้องสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองให้ผู้เล่ารู้สึกผ่อนคลายในขณะที่กำลังเล่าเรื่อง ผู้ดำเนินรายการหรือดีเจที่เป็นสัญลักษณ์ของรายการเดอะ ซีอก รวมถึงเป็นผู้ก่อตั้งรายการเดอะ ซีอก คือ กพล ทองพลับ หรือ ดีเจป๋อง สังเกตได้จากรายการโทรทัศน์หรือสื่อบันเทิงหลากหลายช่องที่มีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับผี ผู้ชมสามารถพบดีเจป๋องในรายการไม่ว่าในฐานะพิธีกรหรือแขกรับเชิญ จนได้รับการขนานนามว่า “เจ้าพ่อรายการผี”

เรื่องเล่าผีเดอะซ็อกจึงแพร่หลายผ่านสื่อต่าง ๆ หลายหลายประเภทในวัฒนธรรมประชา
นิยม และได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง การที่เรื่องเล่าผีเดอะซ็อกได้รับความนิยมจากผู้เสพจำนวน
มากอย่างต่อเนื่อง จึงน่าสนใจว่าเรื่องเล่าเดอะซ็อกมีความสัมพันธ์กับผู้เสพหรือมีบทบาทต่อผู้เสพ
อย่างไร ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของวิลเลียม บาสคอม (William Bascom) มาประยุกต์ใช้ในศึกษา
บทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าผีในสังคมไทย

วิลเลียม บาสคอมได้จำแนกบทบาทหน้าที่ของคติชนในภาพรวมได้ 4 ประการใน
บทความเรื่อง “Four Functions of Folklore” ดังนี้

Amusement is, obviously, one of the functions of folklore,
and an important one; but even this statement cannot be
accepted today as a complete answer, for it is apparent that
beneath a great deal of humor lies a deeper meaning... But
folklore also reveals man's attempts to escape in fantasy from
the conditions of his geographical environment and from his own
biological limitations as a member of the genus and species
Homo sapiens. . . .

A second function of folklore is that which it plays in
validating culture, in justifying its rituals and institutions to those
who perform and observe them. . . .

A third function of folklore is that which it plays in education,
particularly, but not exclusively, in nonliterate societies. . . .

In the fourth place, folklore fulfills the important but often
overlooked function of maintaining conformity to the accepted
patterns of behavior. (Bascom, William. 1965, pp.290-294)

สุกัญญา สุจฉายา (2548, น.6) ได้อธิบายบทบาทหน้าที่ของคติชนในสังคมไทยว่ามี
บทบาทต่าง ๆ ตามแนวคิดของวิลเลียม บาสคอม ดังนี้

1. ให้ความเพลิดเพลิน
2. ยืนยันความสำคัญของพิธีกรรม
3. ใ้การศึกษา
4. รักษาปทัสถานของสังคม

บทบาททั้งหมดสามารถแยกย่อยลงได้อีก หรือรวมเป็นบทบาทในการรักษาเสถียรภาพของวัฒนธรรม (maintain the stability of culture) (สุกัญญา สุจฉายา, 2548, น.6)

จากการศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้ออก จำนวน 136 เรื่อง ผู้วิจัยเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของเรื่องเล่าที่มีต่อความคิดและความเชื่อของคนในสังคมที่มีต่อเรื่องผี ผู้วิจัยวิเคราะห์บทบาทของเรื่องเล่าผีที่มีความสัมพันธ์กับสังคม ดังประเด็นต่อไปนี้

1. บทบาทด้านความบันเทิงในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชาานิยม
2. บทบาทด้านการสืบทอดความคิดความเชื่อและวิถีปฏิบัติต่าง ๆ ทางพุทธศาสนาในสังคมพุทธศาสนาแบบไทย
3. บทบาทด้านเศรษฐกิจ

4.2.1 บทบาทด้านความบันเทิงในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชาานิยม

รายการวิทยุเดอะ ซี้ออก เป็นรายการที่นำเสนอเรื่องเล่าผีผ่านประสบการณ์ของผู้ฟังหรือผู้ที่โทรมาเล่าเรื่องราว ปกติเรื่องผีเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจมานานแล้วเนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความลึกลับที่ยังไม่สามารถหาคำตอบหรือพิสูจน์ได้อย่างชัดเจน ทำให้เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนมาทุกยุคทุกสมัย อาจกล่าวได้ว่าเรื่องผีเป็นเรื่องที่มีความน่าตื่นเต้น และน่าติดตาม ดังที่สุทธธีรภักษ์ วิณิชสร (2545, น.134) ได้กล่าวถึงเนื้อหาที่ซ่อนอยู่ในรายการวิทยุเดอะ ซี้ออก ที่ทางผู้จัดรายการนำเสนอก็คือ ความสนุกสนาน ความตื่นเต้น น่ากลัวที่เกิดจากการฟังเรื่องเล่าผีในรายการ สอดคล้องกับคล้ายกับที่ธันท์ อนุรักษ (2555, น.13) กล่าวว่าความน่ากลัว ทำให้เกิดความน่าสนใจ และอารมณ์ลุ้นตาม ทำให้เรื่องผีหรือเรื่องสยองขวัญได้รับความนิยม

ความบันเทิงจากการฟังเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซี้ออกจึงเหมือนกับการฟังนิทานผีที่เผยแพร่ผ่านสื่อวิทยุและสื่อต่าง ๆ ในวัฒนธรรมประชาานิยม เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซี้ออกจึงนำเสนอความสนุกสนานตื่นเต้นให้แก่ผู้ฟังผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผีวิญญานรวมทั้งเรื่องราวลึกลับเหนือธรรมชาติตามที่ปรากฏในแบบเรื่อง เช่น สถานที่เขี้ยน ผีเจ้าที่ คนรักกลับมาหา

ตัวอย่างต่อไปนี้เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณพิมพ์) ออกอากาศวันที่ 6 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าไปเข้าบ้านแห่งหนึ่ง แต่สมาชิกในบ้านเชื่อว่าบ้านหลังนี้มีวิญญานและวิญญานก็ปรากฏตัวให้เห็นเป็นประจำ

ผู้เล่า: เขา(แม่ผู้เล่า) นอนตะแคงอยู่แต่มีคนมาจับเขาพลิกหงายแล้วก็ก้มหน้ามาหาเขา เป็นผู้ขายตัวดำๆ มองไม่เห็นหน้า... จนพี่เขยพิมพ์เขาขึ้นไปดูดูบุหรี่ยี่สาม...ประมาณสามทุ่ม สี่ทุ่ม พี่เขยพิมพ์ก็วิ่งลงมา... เห็นเหมือนกับฆ่าเลื่องทางตาแล้วมีใครอยู่ข้างหลัง เขาเลยรีบวิ่งลงมา เป็นแบบเหมือนใส่ชุดขาว...ก็คิดว่าเป็นเจ้าที่ เป็นผีบ้านผีเรือน

จากตัวอย่างเหตุการณ์จากเรื่องเล่าแม่ผู้เล่าพบกับวิญญาณที่เป็นผู้ชายตัวดำ แต่ไม่สามารถมองเห็นได้มาจับพลิกร่างกายแม่ที่กำลังนอนอยู่ ซึ่งความน่ากลัวหรือน่าตื่นเต้นคือวิญญาณสามารถสัมผัสและบังคับจับตัวให้คนทำอะไรก็ได้ ทำให้เห็นถึงอำนาจและความน่ากลัวของวิญญาณ

อีกทั้งยังมีเรื่องราวที่ผีปรากฏตัวและทำท่าทางผิดปกติหรือน่ากลัว ดังตัวอย่างเรื่อง “เด็กฝึกงาน” ออกอากาศวันที่ 6 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องราวที่ผู้เล่าพบเด็กฝึกงานที่เสียชีวิตไปแล้ว และภายหลังเมื่อผู้เล่าทราบความจริง เด็กฝึกงานที่เสียชีวิตไปก็มาหลอกหลอนผู้เล่าถึงที่บ้าน ดังนี้

ผู้เล่า: ...ก็เดินออกมายังไม่ทันจะออกจากประตูบ้านดีเลย จากบ้านไปถึงรั้วก็ราวๆ 10 กว่าเมตรนี่แหละ ราว ๆ นั้นนะ ก็ยังไม่ทันจะพ้นประตูหน้าบ้านดีเลย... โอเจ้าใจ(วิญญาณ)มันยืนอยู่หน้าประตู มันยืนโบกมือยิ้มแฉ่งเลย แล้วเราก็ตกใจ คือโอตรงข้าง ๆ ประตูมันจะมีศาลเจ้า(ที่) อยู่ผมก็ไม่วินิจฉัยพิเรนทร์อะไรขึ้นมา คือ กลัวก็กลัว โม่โทก็โม่โท...ผมตะโกนใส่ศาลพระภูมิบอกคอยดูนะถ้าปล่อยให้มันเข้ามานะ พระภูมิก็พระภูมิเถอะจะรื้อทิ้งให้หมดเลย...พอตะโกนไปเสร็จ...มัน(วิญญาณ) เหมือนมันโม่โทนะ กระที่บเท้าป้ง ๆ เสร็จ มันหมุนหัวให้ดูเลย...มันเอามือจับหัวตัวเอง เหมือนไม่ใช่ว่าค่อย ๆ หมุนนะ หมุนตัว ๆ เลย

จากตัวอย่างเหตุการณ์ข้างต้นเป็นวิญญาณของเด็กฝึกงานที่เสียชีวิตไปแล้วมาหลอกหลอนผู้เล่าที่บ้านโดยการทำท่า “กระที่บเท้าป้ง ๆ เสร็จ มันหมุนหัวให้ดูเลย...มันเอามือจับหัวตัวเอง เหมือนไม่ใช่ว่าค่อย ๆ หมุนนะ หมุนตัว ๆ เลย” กิริยาท่าทางที่ปรากฏไม่เหมือนคนปกติทำให้เกิดความน่ากลัวทั้งท่าทางที่ผู้เล่าเห็นผีกระทำ และสถานที่เกิดเหตุที่เกิดขึ้นที่หน้าบ้านผู้เล่านอกจากความน่าตื่นเต้นเร้าใจที่เกิดจากการกระทำที่น่ากลัวของวิญญาณแล้ว ยังปรากฏความเชื่อเรื่องพระภูมิ

เจ้าที่ที่คุ้มครองบ้านเรือนและสถานที่ต่าง ๆ ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกน่าติดตามและลุ้นระทึกว่า วิญญาณของเด็กฝึกงานจะเข้ามาในบ้านของผู้เล่าได้หรือไม่

ลักษณะความสนุกสนานที่เกิดจากความน่ากลัวและน่าตื่นเต้นของเรื่องเล่าผีใน รายการวิทยุเดอะ ซีोक ก็ยังปรากฏในเรื่องเล่าจำนวนหลายเรื่อง ดังเช่นเรื่อง “รุ่นพี่” เป็นเรื่องเล่า ของรุ่นพี่ผู้เล่าที่พบวิญญาณในระหว่างเดินทางไปทำงาน โดยผู้เล่าต้องผ่านเส้นทางที่ไม่ค่อยมีคน สัจจร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “รุ่นพี่” ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559

*ผู้เล่า: ...ขับไปเส้นทางลัด...มีตมมาก แล้วช่วงนั้นจู่ๆเขาก็เจอเป็นผู้หญิงชุด
ขาว แล้วเหมือนเป็นผู้หญิงท้องด้วยมายืนอยู่กลางถนน ซึ่งเขาเห็นอยู่ไกลๆ
แล้วแหละ แล้วเขาก็คิดในใจว่าไม่ใช่คนแน่ๆ...เขาก็เลยตัดสินใจขับชนเลยคะ...
เหมือนด้วยความที่กลัวด้วย ตกใจด้วยไม่อยากจะเห็นด้วย...เหมือนก็คนที่ผู้หญิง
คนนั้นไปเต็มๆ เลย...ร่างของผู้หญิงคนนี้ก็กระเด็นไปข้างทาง...ขับไปเรื่อย ๆ ...
จนมาไกลพอสมควร... เขาก็มองไปที่กระจกหลัง แต่ปรากฏเบาะด้านหลังของ
เขา ผู้หญิงชุดขาวคนนั้นนั่งอยู่ แล้วถามว่า “ทำกุทำไม” อยู่ในรถเลย คือนั่งอยู่
ที่เบาะหลัง*

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นความน่ากลัวและน่าตื่นเต้นเริ่มปรากฏในเหตุการณ์ ตั้งแต่รุ่นพี่ผู้เล่าขับรถ “ก็เจอเป็นผู้หญิงชุดขาว แล้วเหมือนเป็นผู้หญิงท้องด้วยมายืนอยู่กลางถนน... แล้วเขาก็คิดในใจว่าไม่ใช่คนแน่ ๆ” ซึ่งรุ่นพี่ผู้เล่าตัดสินใจขับชนผู้หญิงคนดังกล่าว แต่หลังจากนั้น กลับเกิดเหตุการณ์ที่สร้างความน่าตกใจและน่ากลัวกับรุ่นพี่ผู้เล่าคือ “(รุ่นพี่)เขาก็มองไปที่กระจกหลัง แต่ปรากฏเบาะด้านหลังของเขา ผู้หญิงชุดขาวคนนั้นนั่งอยู่ แล้วถามว่า “ทำกุทำไม” อยู่ในรถเลย” เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นการปรากฏตัวแบบกระทันหันของวิญญาณ เป็นช่วงเวลาและผู้เจอวิญญาณอยู่ ตามลำพังและไม่ได้ระวังตัว ทำให้เกิดอาการตกใจ ทั้งเนื้อเรื่องและจังหวะการเล่าดังกล่าวก็สร้างความ กลัวให้เกิดขึ้นแก่ผู้ฟังคนอื่นเช่นเดียวกัน

ยังมีเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซีोक ที่มีลักษณะของผีปรากฏขึ้นมาแบบ กระทันหันในจังหวะที่ผู้ที่เจอผีอยู่ตามลำพัง ดังเช่นเรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณอาร์ม) เป็นเรื่องเกี่ยวกับหุ่น

ลองเสื่อตัวหนึ่งและผู้เล่าเชื่อว่ามิวิญญาณสิงอยู่ในหุ่นตัวนั้น โดยผู้เล่าพบเหตุการณ์ที่เชื่อว่าเป็นวิญญาณปรากฏตัวในขณะที่ผู้เล่าอยู่ตามลำพังและปรากฏตัวแบบกระทันหัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณอาร์ม) ออกอากาศวันที่ 29 เมษายน 2559

ผู้เล่า: ...ทีนี้มีวันที่เริ่มเห็นชัด ๆ แล้วว่า...วันนั้นนั่งทำงานตอนดึก...หุ่นลองเสื่อผมจะอยู่ข้างหลังฝั่งซ้าย โต๊ะทำงานผมอยู่ฝั่งขวา...ก็นั่ง ๆ ทำอยู่ทางตามันเห็นหน้าจอ หน้าจอมันยังดับอยู่คือผมเห็นว่ามันมีคนยืนอยู่ข้างหลังครับ ผู้หญิง...คือหน้ามันจะเห็นไม่ค่อยชัด ภาพมันจะมัว ๆ เห็นจากในจออะไรแบบนี้...ก็นึกว่าเป็นหุ่นรีเปลา...มันจะเห็นแค่ช่วงปากแล้วก็ลงไป...ก็รีบหันกลับไป มันไม่มีอะไร

จากตัวอย่างข้างต้นการปรากฏตัวของวิญญาณเกิดขึ้นในขณะที่ผู้เล่าอยู่ตามลำพังและปรากฏแบบกระทันหัน ดังที่กล่าวว่า “วันนั้นนั่งทำงานตอนดึก...ทางตามันเห็นหน้าจอ หน้าจอมันยังดับอยู่คือผมเห็นว่ามันมีคนยืนอยู่ข้างหลังครับ” ลักษณะการปรากฏตัวดังกล่าวสร้างความตกใจและน่ากลัวแก่ผู้เล่าและผู้ฟัง

ผู้วิจัยพบว่าบทบาทด้านการสร้างความบันเทิงของเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ได้สร้างความรู้สึกตื่นเต้น น่ากลัว น่าติดตามให้กับผู้ฟัง ความสนุกจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากรื่องราวที่มีลักษณะน่ากลัว น่าตื่นเต้น ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกร่วมให้กับผู้ฟัง ทั้งจากจังหวะการเล่าและเนื้อเรื่องที่มีลักษณะการปรากฏตัวของผีที่มีความน่ากลัวสยดสยอง และจังหวะการปรากฏตัวของผีที่มักจะปรากฏตัวในขณะที่ไม่ทันระวังตัวและอยู่ตามลำพังทำให้สร้างความรู้สึกน่ากลัวและน่าตื่นเต้นแก่ผู้ฟังซึ่งการอยู่ลำพังก็ตรงกับสถานการณ์ของผู้ฟังรายการส่วนมากเนื่องจากเวลาออกอากาศของทางรายการเป็นเวลาดึกทำให้ผู้ฟังส่วนมากฟังรายการเพียงลำพังซึ่งช่วยสร้างอารมณ์ร่วมและบรรยากาศในการรับฟังเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อกด้วยนอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการก็มีบทบาทในการสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้เล่าและผู้ฟัง จากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ผู้วิจัยแบ่งบทบาทด้านความบันเทิงได้ 2 ประเด็น ดังนี้

4.2.1.1 บทบาทด้านการให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ความสนุกสนานเพลิดเพลินของมนุษย์เกิดขึ้นได้จากหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นเพราะ ความตื่นเต้น ความสุข รวมถึงความน่ากลัว เรื่องเล่าผีก็ถือเป็นเรื่องราวที่สร้างความบันเทิง

ให้กับผู้ฟัง ทั้งจากความน่ากลัว และความตื่นเต้นของเรื่องราวและเหตุการณ์ที่แตกต่างไปจากเรื่องราวปกติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่กล่าวถึงสิ่งที่ไม่สามารถเห็นได้ในโลกความจริง เช่น การกล่าวถึงโลกของวิญญาณ การมองเห็นวิญญาณ การเผชิญหน้าและแก้ไขเมื่อเจอวิญญาณ รวมถึงการกล่าวถึงนรก - สวรรค์หรือโลกหลังความตาย ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่ใช่เหตุการณ์ในชีวิตปกติ

การเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด มีรูปแบบที่เป็นลักษณะเด่นคือ การเล่าเรื่องผีที่เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลมาถ่ายทอดผ่านช่องทางวิทยุที่เป็นการออกอากาศสด ทำให้นเนื้อเรื่องและการเล่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุดในการเล่า การเล่าเรื่องจึงต้องมีการเรียบเรียงเรื่องเล่าให้ผู้ฟังทางบ้านไม่สับสนระหว่างรับฟัง เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด จะมีลักษณะเรื่องราวที่มีความซับซ้อน มีเงื่อนงำ และพยายามทำให้ผู้ฟังสนใจติดตาม แต่ในท้ายที่สุดก็จะมีการเฉลยเรื่องราวและคลี่คลายปมความสงสัย

ดังตัวอย่างต่อไปนี้ เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณทาธา) ออกอากาศวันที่ 17 มิถุนายน 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าที่เดินทางไปเที่ยวต่างจังหวัดและพักที่โรงแรมแห่งหนึ่ง พบกับเหตุการณ์ลึกลับในระหว่างที่กำลังพักอยู่ที่โรงแรมแห่งนี้

ผู้เล่า: เมื่อปีที่แล้วประมาณเดือนมิถุนา(ยน)ค่ะ (ผู้เล่า)ได้ไปเที่ยวกับพี่สาว น้ำ ไปทานผลไม้เมืองจันท(จันทบุรี) แล้วก็ไปค้างคืนเรามีลูกสุนัขไปหนึ่งตัวเพราะฉะนั้นต้องหาบ้านพักที่รองรับสัตว์เลี้ยง...ที่พักอยู่ใกล้ ๆ กับหาดแม่รำพึงแต่ไม่ได้ติดนะคะ เป็นรีสอร์ทขนาดเล็ก มีประมาณ 10 หลังได้ แต่ว่าตอนที่เข้าไปก็ทงมืองเย็นแล้วบ้านพักเต็มทุกหลัง...บ้านพักน่ารักดี เป็นหลังแบบพอดี ๆ... ตกกลางคืนว่าหนู(ผู้เล่า)จะนอนข้างนอกกับน้ำ พี่สาวจะไปนอนในห้องเล็กกับน้องหมา...

จากตัวอย่างบทสนทนาผู้เล่าเร็นนำให้ผู้ฟังทราบว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน ในเรื่องนี้คือ ผู้เล่าพาพี่สาวกับน้ำไปเที่ยวพร้อมสัตว์เลี้ยง และไปเช่าบ้านพักแห่งหนึ่งใกล้หาดแม่รำพึง โดยผู้เล่านอนห้องเดียวกับน้ำ ส่วนพี่สาวนอนอีกห้องหนึ่งกับสุนัขที่นำไปด้วย นอกจากนี้ยังบอกรายละเอียดบ้านพักที่ตนเองไปอยู่เพื่อเป็นการปูเรื่องให้ผู้เล่าเข้าใจเบื้องต้น

ในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ก่อนที่จะผู้เล่าจะกล่าวถึงเหตุการณ์ลึกลับจะมีการกล่าวถึงรายละเอียดของบุคคลที่อยู่ในเรื่อง เช่น เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น รวมถึงการให้

ข้อมูลเกี่ยวกับฉาก สถานที่ และเวลา ที่เรื่องราวเริ่มต้นขึ้น เป็นการเกริ่นนำเพื่อปูพื้นฐานของเรื่องราวที่จะเกิดขึ้นในลำดับถัดไป สอดคล้องกับที่ จุฬาวดี วรเศรษฐศักดิ์ (2548, น.68 - 70) ศึกษาวิเคราะห์โครงเรื่องสยองขวัญของรายการวิทยุเดอะ ซีเอก กล่าวถึงการนำเรื่อง (Exposition) ในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ว่าเป็นการให้รายละเอียดเบื้องต้นของเรื่องเล่าสยองขวัญที่กำลังจะเล่า การให้รายละเอียดจะเป็นการบรรยายแบบตรงไปตรงมา สั้นกระชับ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจภูมิหลังของบุคคลในเรื่องและสถานที่มากขึ้นก็จะเข้าสู่เนื้อหาหลักของเรื่อง

นอกจากนี้การบรรยายฉากและสถานที่ที่มีความสมจริงสอดคล้องกับเรื่องเล่าจะทำให้การดำเนินเรื่องมีความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผล ดังที่ วิภาพ คัญทัพ (2547, น.1 - 2) ได้กล่าวถึงฉากในเรื่องเล่าสยองขวัญว่า เป็นสิ่งที่มีความหมายกับเนื้อหาโดยตรงและทำให้ผู้เสพเรื่องราวมีความรู้สึกร่วมจากการเกิดมโนภาพอีกด้วย

หลังจากที่ผู้ฟังเข้าใจภูมิหลังของบุคคลและสถานที่ของเรื่องเล่าแล้วก็จะกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เป็นการเริ่มเรื่องราวความขัดแย้งหรือปมความขัดแย้งทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ เป็นเหตุการณ์ผิดปกติที่เริ่มเกิดขึ้น ในเรื่องเล่าที่ผู้วิจัยยกตัวอย่าง คือ กลางดึกผู้เล่าได้ยินเสียงเหมือนสุนัขตะกุกประตุ แต่เมื่อเดินไปดูก็ไม่พบอะไร จึงกลับไปนอน หลังจากนั้นผู้เล่าก็ออกไปทำธุระข้างนอกห้องจนถึงเช้าจึงเหลือน้ำนอนล้าพัง ดังในบทสนทนาต่อไปนี้

ผู้เล่า:...นอนไปได้ไม่รู้กี่โมง ได้ยินเสียงเหมือนแบบสุนัขมันตะกุกประตุ น้ำก็สะกิด เจ้าตัวเล็ก (สุนัข) มันตะกุกประตุแน่เลย เสียงดังเชียว... ก็ลุกไปดู...นาง (สุนัข) ก็นอนหลับในเปล...สงสัยเสียงหนูเสียงอะไรมั้งคะ ทา(ผู้เล่า)ก็ไม่ได้คิดอะไรจริง ๆ เพราะมันไม่น่าเกิดอะไรขึ้นได้ใช่ไหมคะ...สะดุ้งอีกทีน้ำมาเปียก...ก็เลยชะงักดูที่นอนก็เหลือตั้งเยอะ คือน้ำจะนอนติดผนัง ทำไมมาเปียก... จนกระทั่งนาฬิกามันปลุกตอนตีห้า ทา(ผู้เล่า)ก็รีบออกไปจากห้อง... ซึ่งตอนนั้นทา(ผู้เล่า)ไม่รู้แล้วแหละว่าน้ำเขาเจอะอะไร (“ไม่ระบุ” (คุณทาทา) ออกอากาศวันที่ 17 มิถุนายน 2559)

จากบทสนทนาข้างต้นผู้เล่าและน้ำได้ยินเสียงบางอย่าง คิดว่าเป็นเสียงตะกุกประตุของสุนัขที่นำมาด้วย แต่เมื่อไปดูก็ไม่พบอะไร หลังจากนั้นผู้เล่าก็ตื่นมากลางดึกเพราะจู่ ๆ น้ำก็มานอนเปียกผู้เล่าทั้ง ๆ ที่ยังเหลือพื้นที่เตียงข้างๆ อีก แต่ผู้เล่าไม่ได้เอะใจ เมื่อถึงเวลาเช้ามีผู้เล่าที่

ออกไปจากที่พักเพื่อไปทำธุระ มีเหตุการณ์ผิดปกติจากพฤติกรรมของน้ำและการกระทำของน้ำในตอนกลางดึก กระตุ้นความสงสัยใคร่รู้ของผู้ฟัง ผู้วิจัยสังเกตว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อก ส่วนมากจะค่อย ๆ ให้ความละเอียดของเรื่องเล่าที่สร้างความสงสัยให้กับผู้ฟังเป็นกลวิธีหนึ่งในการสร้างอารมณ์ร่วมและสร้างความน่าสนใจให้กับผู้ฟัง โดยลักษณะการเล่าเรื่องที่ค่อย ๆ กล่าวถึงเหตุการณ์ที่เป็นปริศนาหรือเหตุการณ์ที่สร้างความสงสัยให้กับผู้ฟังส่วนมากจะมีหลายเหตุการณ์ในหนึ่งเรื่อง ดังเช่นเรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณทาทา) ออกอากาศวันที่ 17 มิถุนายน 2559 ที่หลังจากปรากฏเหตุการณ์ที่ผู้เล่าสงสัยว่าทำไมน้ำผู้เล่าต้องมานอนเปียกผู้เล่าทั้ง ๆ ที่ยังมีพื้นที่ว่างบนเตียงอีก ต่อจากนั้นจู่ ๆ ก็เกิดเหตุการณ์ที่น้ำผู้เล่าสั่งให้ทุกคนในครอบครัวออกจากโรงแรมทันทีในเวลาเช้า ดังบทสนทนาต่อไปนี้

ผู้เล่า: ตอนเช้าทาก็เดินเข้ามาที่บ้าน...น้ำก็เสียงเซียวมาเลยคะ
ไปไหนมา...ทำไมถึงฉันทัน ไปเก็บของแล้วเราจะออกไปเลย ทา(ผู้เล่า)ก็
อึ้ง... ตอนนั้นก็ประมาณเจ็ดโมง ทำไมรีบออกกะคะ ยังไม่ได้ทาน
อาหารเข้าอะไรเลย ไม่ต้องพูดมาก ไปอาบน้ำเก็บข้าวของแล้วก็ออก
น้ำก็ไปปลุกพี่สาวแล้วก็พากันออกไป ด่วนเลยนะ ๆ... สิ่งแรกที่น้ำ
พูดขึ้นมา ไปวัดเดี๋ยวนี้ ฉันท้องการไปวัด...

จากบทสนทนาข้างต้นน้ำของผู้เล่าสั่งให้ผู้เล่าและพี่สาวรีบออกจากที่พักด้วยอารมณ์ที่โกรธ ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ถึงเวลาที่จะต้องออกจากโรงแรม อีกทั้งเมื่อออกจากโรงแรมแล้วก็รีบให้พาไปทำบุญที่วัดอีก การเพิ่มเหตุการณ์ที่น้ำสงสัยก็ช่วยสร้างความน่าติดตามให้กับเรื่องเล่าแก่ผู้ฟังว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรต่อไปรวมทั้งสาเหตุของเรื่องเกิดจากอะไรในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะซ็อก จะปรากฏเหตุการณ์ที่ผู้เล่ารู้สึกว่าเป็นเหตุการณ์แปลก หรือเหตุการณ์ผิดปกติเกิดขึ้น แต่อาจจะยังไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นอะไร คล้ายกับที่จุฬาวดี วรเศรษฐศีกดิ์ (2548, น.70) ได้ศึกษาการลำดับเหตุการณ์เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะซ็อก กล่าวว่า ในรายการวิทยุเดอะซ็อก จะมีตัวละครสร้างเรื่องราวหรือปมปัญหาขึ้นมา เช่น การทำหาย ความอยากรู้อยากเห็น หรือบางครั้งอาจจะเกิดขึ้นโดยบังเอิญ ทั้งจากตัวละครที่ไม่ทราบว่ามีสถานที่ตนเข้าไปอยู่มีวิญญาณหรือสิ่งลึกลับสถิตอยู่ รวมถึงคุณสมบัติของตัวละครที่สัมผัสกับอำนาจลึกลับได้ หรือเชื่อว่าตัวละครกำลังอยู่ในช่วงที่ดวงตกำลังมีเคราะห์ เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ฟังต้องการติดตามเรื่องราวว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดต่อไป เหตุการณ์ดังกล่าวจะเรียกว่า เหตุการณ์ยั่ว

เหตุการณ์ต่อมาคือ เหตุการณ์การเผชิญหน้าระหว่างคนกับผีหรือวิญญาณ โดยจุฬาวดี วรเศรษฐศักดิ์ (2548, น.76) เรียกเหตุการณ์การเผชิญหน้าระหว่างวิญญาณ หรืออำนาจี้ลับว่าจุดดิ่งเครียด หรือ Climax ดังเช่นเหตุการณ์จากเรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณทาษา) ออกอากาศวันที่ 17 มิถุนายน 2559 เป็นเหตุการณ์ “หลังจากนั้นน้ำเล่าให้ฟังว่าตอนที่ทุกคนหลับ น้ำได้ยินเสียงคนเดินรอบบ้านแต่น้ำไม่แน่ใจคนเพราะเป็นเวลาตีหนึ่ง ในระหว่างที่นอนช่วงครึ่งหลับครึ่งตื่น เห็นเด็กผู้หญิง ลักษณะตัวเปียกมาขึ้นปลายเท้าแล้วค่อย ๆ คลานขึ้นมานอนเบียดข้างน้ำ ลักษณะเหมือนเด็กมัธยมต้น ตัวซีด บอกน้ำว่าอยากได้ตุ๊กตา เสื้อผ้า” ดังตัวอย่างบทสนทนาดังนี้

ผู้เล่า: น้ำตัดสินใจแล้วว่า...เธอรู้อยู่ตอนที่เธอลุกขึ้นไปดูลูกสุนัข ตอนแรกได้ยินเสียงเหมือนตะกุกประตุ อันนั้นฉันคิดว่าเป็นลูกสุนัข... ตอนที่เธอ(ผู้เล่าและพี่สาว)นอนกันไปแล้ว ได้ยินเสียงเดินรอบบ้าน เป็นเสียงเดินเหยียบใบไม้ แต่น้ำคิดว่าอาจเป็นคนในรีสอร์ทที่เขามา ดูแลความเรียบร้อย...เคลิ้มหลับไปอีกมาแบบลางๆ ครึ่งหลับครึ่งตื่น เป็นเด็กผู้หญิงน่าจะประมาณ ม.1 เพราะผมเขายังสั้นอยู่ มาแบบตัวเปียก มาขึ้นตรงปลายเท้า แล้วค่อยๆ คลานขึ้นมาบนเตียงมาซุกอยู่ตรงข้าง ๆ น้ำ... เขาบอกว่าหนูอยากได้ตุ๊กตา อยากได้เสื้อผ้า

จากบทสนทนาข้างต้นน้ำของผู้เล่าได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่ตนเองพบกับวิญญาณ ในขณะที่นอนอยู่ เป็นผลมาจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องตอนต้น เช่น เสียงที่ผู้เล่าได้ยินในตอนต้น หรือเหตุผลที่น้ำนอนเบียดผู้เล่าในขณะที่กำลังนอนหลับ เหตุการณ์ที่ผู้เล่าเผชิญหน้ากับวิญญาณเป็น เหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ ความตื่นเต้น และเป็นเหตุการณ์ที่อารมณ์ของผู้ฟังจะทวีขึ้น สูงสุดของเรื่องเนื่องจากเหตุการณ์จะแสดงอิทธิฤทธิ์ของผี วิญญาณ เช่น การปรากฏตัวของวิญญาณที่ ใส่ชุดไทยกำลังยืนร่ำอยู่กลางถนน การปรากฏตัวของเงามีตตำนั่งทับตัวผู้เล่า รวมทั้งพฤติกรรม การหายตัวของวิญญาณ การลอยตัวของวิญญาณ การปรากฏตัวของวิญญาณโดยใช้กลิ่นหรือเสียงรวมทั้ง การปรากฏตัวผ่านความคิดความฝัน พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเหตุการณ์ที่สร้างความรู้สึกน่ากลัว และน่าตื่นเต้นจากพฤติกรรมที่ผิดปกติหรือแตกต่างไปจากมนุษย์

หลังจากเหตุการณ์การเผชิญหน้ากับวิญญาณผ่านไปก็จะเป็นเหตุการณ์การ แก่ไขสถานการณ์ในระหว่างที่เจอวิญญาณในขณะนั้นหรือการแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้า จากเรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณทาษา) ออกอากาศวันที่ 17 มิถุนายน 2559 เหตุการณ์ที่เป็นการแก้ไขเหตุการณ์

หลังจากเจวิญญานก็คือเหตุการณ์ที่ผู้เล่ากล่าวว่า “จะดีห้า...คือเขาหายไปตอนไหนไม่รู้ น้ำก็ผล็อยหลับไปนะคะ จนกระทั่งฟ้ามันสว่าง” และหลังจากนั้นในตอนเช้าผู้เล่าก็พาน้ำไปทำบุญที่วัดตามที่นำต้องการ ซึ่งเหตุการณ์การแก้ไขสถานการณ์ในระหว่างที่เจวิญญานเป็นอีกหนึ่งเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้อยากรู้ว่าผู้เล่าหรือคนที่เจวิญญานจะแก้ไขสถานการณ์การเจวิญญานอย่างไร โดยจากตัวอย่างบทสนทนาข้างต้นน้ำของผู้เล่าใช้วิธีการรอให้วิญญานหายไปเองแล้วหลังจากนั้นก็ไปทำบุญที่วัด

ทั้งนี้เหตุการณ์การแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าเมื่อเจวิญญานปรากฏในเรื่องเล่าผีของรายการวิทยุเดอะ ซ็อก หลากหลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการใช้พิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา มาแก้ไข เช่น การสวดมนต์ การขอความช่วยเหลือจากพระหรือร่างทรง นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องการสาปแช่งวิญญาน หรือการข่มขู่วิญญานโดยเชื่อว่าจะทำให้วิญญานกลัวและไม่กล้าทำอันตรายผู้อื่น โดยเหตุการณ์การแก้ไขในภาวะที่คนเจวิญญาน เป็นเหตุการณ์ที่คล้ายกับเหตุการณ์ในเรื่องเล่าผีของรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่จุฬาวดี วรเศรษฐศักดิ์ (2548, น.78) เรียกว่าเป็นเหตุการณ์ *การคลี่คลาย*

นอกจากนี้ในเรื่องเล่าส่วนมากจะปรากฏเหตุการณ์ที่กล่าวถึงรายละเอียดของบทสรุปเพิ่มเติม คล้ายกับการเฉลยเรื่องราวให้ผู้ฟังหายข้องใจสงสัยเพิ่มขึ้น รวมถึงการคาดคะเนเหตุการณ์ที่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้พบกับประสบการณ์ลึกลับ ดังบทสนทนาต่อไปนี้

ดีเจ: คุณทา หลังจากที่เราไปทำบุญเขามาขอบคุณมาอะไรอีกไหม?

ผู้เล่า: เขามาในฝันที่คอนโดนี้ เขาบอกว่าหนูได้รับแล้ว หนูมาขอบคุณแต่หนูยังไปไหนไม่ได้ หนูต้องอยู่ตรงนั้น... แต่น้ำก็สัญญาว่าจะถวายเป็นบุญให้หนู(วิญญานเด็กหญิง)เรื่อย ๆ แล้วเขาก็ไปได้ตุ๊กตาจากเพื่อนเขามา...แล้วก็บอกให้ดวงจิตของหนู(วิญญานเด็กหญิง)มาอยู่ในตุ๊กตา...เขา(น้ำ)ไปคูหมอดูด้วย(ว่า)มีวิญญานเด็กคนนี เขาเป็นใคร อะไร อย่างไร คือเขา(น้ำ)ก็ไปถามของเขา(น้ำ)กับเพื่อนนะคะ ไปถามเกจิอาจารย์อะไรของเขาคะ แล้วเขา(หมอดู)ก็บอกว่าเด็กคนนีจิตเขาผูกกับตรงนั้น เหมือนเขาตายแล้วเชิญไปแล้ว มีกิจกรรมงเกวียนอะไรของเขานะคะ เขาก็เลยไปเชิญดวงจิต ขวิญ

ของเด็กมาอยู่ในตุ๊กตาดัวนี้...(“ไม่ระบุ” (คุณทาษา) ออกอากาศวันที่
17 มิถุนายน 2559)

จากบทสนทนาข้างต้นผู้เล่าได้เล่าถึงเหตุการณ์ต่อจากเหตุการณ์ที่พบใน
สถานที่นั้นหรือวันที่เกิดเหตุว่าน่าของผู้เล่าได้ฝันถึงวิญญาณเด็กคนดังกล่าวหลังจากที่กลับมาจาก
สถานที่นั้นและตนเองทำบุญให้ แต่วิญญาณก็บอกว่าตนเองยังติดอยู่สถานที่นั้น ผู้เล่าจึงเชิญดวง
วิญญาณเด็กมาอยู่ในตุ๊กตาดัวหนึ่งเพื่อที่ตนเองจะทำบุญและอุทิศส่วนกุศลให้เป็นประจำ นอกจากนี้ผู้
เล่ายังไปถามหมอถึงสาเหตุการตายของเด็กคนนี้ ซึ่งเชื่อว่าเด็กคนนี้มีกรรมผูกพันบางอย่างอยู่ใน
สถานที่นั้นทำให้ยังไม่สามารถไปไหนได้

ผู้วิจัยสังเกตว่าเรื่องราวความตื่นเต้นของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก
ไม่ได้จบอยู่ที่เพียงการเจอผีแล้วหนีผี หรือการทำอะไรผีจึงไม่ตามมารังควานเท่านั้น แต่ยังมีเรื่องราว
ที่เป็นเหตุการณ์หลังจากวันที่เจอผีรวมถึงการหาที่ไปที่มาของผีอีกด้วยทำให้ผู้ฟังต้องการติดตามเรื่อง
เล่าว่าสุดท้ายเหตุการณ์ทั้งหมดจะคลี่คลายและมีสภาวะอย่างไรจนถึงปัจจุบัน

ลำดับเหตุการณ์ต่อเนื่องเป็นเหตุการณ์ที่ช่วยให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราว
ความเป็นมาของสถานที่รวมถึงการให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งของในเหตุการณ์สยองขวัญ ทั้งการให้
รายละเอียดของรูปพรรณสิ่งของ และเรื่องราวความเป็นมาที่ทำให้สิ่งของนั้นเป็นสิ่งของอาถรรพ์ ทั้งนี้
ในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะซ็อก ก็มักจะนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของที่มีวิญญาณสิง
อยู่หรือมีเหตุการณ์ผิดปกติที่เกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ เช่น รถบรรทุกที่มีคนเสียชีวิตภายในรถทำ
ให้คนเจอเหตุการณ์ลึกลับ หุ่นล่องเลื้อยมือสอง รองเท้ามือสอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “มือสองกระตุกขวัญ” ออกอากาศวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2559 เป็น
เรื่องราวที่ผู้เล่าซื้อรถบรรทุกต่อมาจากอีกคนหนึ่งโดยไม่ทราบมาก่อนว่าในรถคันดังกล่าวมีคนเคย
เสียชีวิตเนื่องจากเสพยาเกินขนาด ซึ่งก่อนที่จะทราบเรื่องราวผู้เล่าและคนที่ใช้รถคันนี้มักจะเจอ
เหตุการณ์ลึกลับ สุดท้ายจึงสืบหาประวัติรถคันดังกล่าว

ดีเจ:...แล้วหลังจากนั้นละครับ พอลูกน้องก็เจอ เราก็เจอ ทำ
อย่างไรต่อ

ผู้เล่า:...ลองแก๊งๆ ถามคนแถวๆ บ้าน... รู้จักเค้าแก่คนที่ขาย
รถมาเนี่ย ให้ลองสอบถามดู ก็เลยไปรู้จักคนขับรถของเค้าแก่ คนที่
ขายรถให้ผม เขาบอกว่ารถคันนี้มีคนอายุสัก 50 60 เขาขับอยู่ แล้ว

เขาเล่นยาบ้า เล่นหนัก ทีละหลายเม็ด แล้วเขาน็อค คือเขาน็อค น็อคคารดเลย

ดีเจ: คือจบชีวิตในรถ?

ผู้เล่า: ครับใช่ แล้วรถเขาไปจอดในป่า เขาคั่ง คงจะคั่งที่ เอรารถไปจอดในป่า ประมาณสักน่าจะได้แบบหลายวัน 3 - 4 วัน ถึงเจอรถ...แบบอืดแล้วที่ อืดเต็มรถแล้ว... เขาเลยเอารถไปทำพิธีแล้วนะ รอบหนึ่ง แต่เขาเหมือนกับว่าไม่ไปไหน เขาบอกว่าตอนที่ว่าเขายังมีชีวิตอยู่ เขารักรถคันนี้มากเพราะเค้าแก่เขาซื้อให้ใหม่ ๆ เลย

...

ผู้เล่า: เขาบอกว่าเขาก็เอารถไปเปลี่ยนพวกข้างในใหม่หมดเลย ...แล้วก็เอารถไปทำพิธีแต่ก็ไม่ยอมไป เขาบอกว่าวันดีคืนดี รถแบบติดเองที่ บางครั้งเปิดไฟบ้าง เหมือนกับว่ารถยกดรัมพ์ขึ้นมาบ้าง คนที่ว่าเขาอยู่ที่นั่น เหมือนกับว่าได้ยินเสียงรถยกดรัมพ์ตีฟ้าท้าย...เขาก็เลยตัดสินใจขายไป

ดีเจ: แล้วหลังจากที่เรารู้ที่มาที่ไป ประวัติแล้ว ตอนนั้นเราเก็บรถไว้ไหม หรือขายต่ออีก

ผู้เล่า: ผมไม่เก็บแล้วพี่...ขายแล้วแหละไม่เอาแล้ว แต่ผมก็ไม่ได้บอกอะไรเพื่อนนะ...ก็เออขายไปแล้ว รู้สึกว่าเป็นคนทางสระบุรีหรืออะไรนี่แหละครับ...

ดีเจ: ก็รับซื้อไป

...

ดีเจ: คืออยากจะรู้เส้นทางของรถคันนี้... ซึ่งปัจจุบันนี้รถไปอยู่กับอีกเจ้าของหนึ่งแล้ว ซึ่งเขาจะเจอ ไม่เจออะไรเราไม่รู้ไม่ได้ตามนะ

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นจะเห็นได้ว่าความตื่นตัวของเราเล่าผีคือการพยายามค้นหาความจริงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุเกิดจากอะไร ซึ่งผู้เล่าก็มาทราบทีหลังว่า “รถคันนี้มีคนอายุสัก 50 60 เขาขับอยู่ แล้วเขาเล่นยาบ้า เล่นหนัก ทีละหลายเม็ด แล้วเขาน็อค คือเขาน็อค น็อคคารดเลย” ทำให้ผู้เล่าเจอเหตุการณ์ลึกลับหรือเหตุการณ์แปลก ๆ กับรถคันนี้บ่อย ๆ

นอกจากนั้นยังมีการสอบถามเรื่องราวเหตุการณ์ลึกลับของรถก่อนที่จะผู้เล่าจะซื้อด้วย ก็มีทั้งรถสตาร์ทเอง ไฟหน้ารถเปิดเอง หรือคนแถวนั้นมักจะได้ยินเสียงเหมือนรถกำลังใช้งานทั้งๆ ที่ไม่มีใครใช้รถอยู่เลย อีกทั้งยังมีการคาดคะเนสาเหตุที่วิญญาณยังคงอยู่ในรถอีกว่า “เขาบอกว่าตอนที่ว่าเขายังมีชีวิตอยู่ เขารักรถคันนี้มากเพราะเค้าแก่เขาซื้อให้ใหม่ ๆ เลย”

ความน่าตื่นเต้นและน่าสนใจของเรื่องนี้คือปัจจุบันผู้เล่าได้ขายรถคันนี้ไปแล้วและไม่ทราบว่าเป็นใครและประสบเหตุลึกลับหรือน่ากลัวบ้างหรือไม่ เนื่องจากรถเป็นสิ่งใกล้ตัวที่เราสามารถเห็นได้อยู่บนท้องถนนตลอดเวลาเป็นสิ่งที่สามารถเห็นได้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกสนใจและลุ้นระทึกทั้งจากเหตุการณ์ลึกลับที่ปรากฏในเรื่องเล่าและยังมีวัตถุสิ่งของที่พบในชีวิตประจำวันใกล้ตัวคนส่วนมาก ทำให้สร้างความความน่าสนใจและน่ากลัวให้กับเรื่องเล่าดังกล่าวมากขึ้น

นอกจากความสนุกสนานตื่นเต้นที่เกิดจากตัวเนื้อเรื่องที่เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับเรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติที่ยังไม่สามารถหาข้อพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ ลำดับของเรื่องเล่าที่ค่อย ๆ สร้างอารมณ์ความรู้สึกให้กับผู้ฟังให้ทวีความสนใจและติดตามเรื่องเล่าดังกล่าวแล้ว บริบทแวดล้อมของการเล่าเรื่องก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเนื้อเรื่องเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ดำเนินรายการและบรรยากาศของการเล่าเรื่องก็มีส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้เรื่องเล่ามีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก มีความน่าติดตามและน่ากลัวเพิ่มมากขึ้น

บรรยากาศของการเล่าเรื่องผีเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยสร้างอารมณ์และบรรยากาศให้กับผู้ฟังให้มีอารมณ์ร่วมกับเรื่องเล่ามากขึ้น เนื่องจากเวลากลางคืนเป็นเวลาที่ไม่มีแสงสว่างสามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้กับผู้ฟังได้ อีกทั้งความเชื่อของคนเชื่อว่าผีหรือวิญญาณมักจะปรากฏตัวในเวลากลางคืน ทำให้เวลากลางคืนเป็นเวลาที่สร้างบรรยากาศความน่ากลัวให้กับการเล่าเรื่องผีเกิดความรู้สึกสนุกสนานน่าตื่นเต้นมากขึ้น ความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับที่ กพล ทองพลับ ผู้ก่อตั้งรายการวิทยุเดอะ ซีเอก กล่าวถึงช่วงเวลาการออกอากาศของรายการว่า “ผมได้เวลาในการจัดรายการช่วงเที่ยงคืนถึงตีสาม...ก็มานั่งคิดว่าช่วงตึก ๆ มันควรเป็นรายการอะไร... เรื่องที่ผุดขึ้นมาในหัวตอนนั้นมี 2 เรื่อง คือเรื่องผี และเรื่องทะเลิ่งตึงตัง ซึ่งเป็น 2 เรื่องที่คิดว่าคุยตอนกลางคืนแล้วน่าจะสนุก...” (ปณชัย อารีเพิ่มพร, 2560)

ลักษณะบรรยากาศในเวลากลางคืนมีส่วนช่วยสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้กับผู้รับฟังไปเนื่องจากในเวลากลางคืนโดยเฉพาะช่วงเวลาที่รายการวิทยุเดอะ ซีเอก ออกอากาศเป็นช่วงเวลาดึกตั้งแต่เที่ยงคืนถึงตีสาม เป็นเวลาที่คนส่วนมากนอนหลับพักผ่อนทำให้บรรยากาศเงียบแตกต่างจากช่วงเวลากลางวันที่คนส่วนมากทำงานและดำเนินชีวิตตามปกติ ดังนั้นความมืดและความ

เงียบในเวลาดังกล่าวก็ช่วยสร้างบรรยากาศและโน้มน้ามนำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกร่วมในขณะที่ฟังเรื่องเล่า
 ฝิจากทางรายการวิทยุดังกล่าวเช่นเดียวกัน

นอกจากบรรยากาศของการเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ที่ช่วยสร้าง
 และเสริมความสนุกสนานจากเรื่องเล่าแล้ว ผู้ดำเนินรายการเองก็มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เรื่องเล่าผีใน
 รายการดังกล่าวดำเนินไปอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย เนื่องจากการเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุ
 เดอะ ซีเอก แม้จะเน้นการเล่าเรื่องระหว่างผู้เล่าและผู้ดำเนินรายการเท่านั้น แต่รายการดังกล่าว
 ออกอากาศทางสถานีวิทยุที่มีผู้ฟังคนอื่นสามารถเข้าถึงการฟังรายการได้อีกจำนวนมาก ดังนั้นผู้ดำเนิน
 รายการจำเป็นจะต้องให้ผู้เล่าเล่าเรื่องราวได้อย่างเป็นลำดับไม่วกวนสร้างความสับสนให้กับผู้ฟัง
 คนอื่น ๆ

ผู้ดำเนินรายการมีหน้าที่ช่วยลดความประหม่าตื่นเต้นให้กับผู้เล่าโดยการ
 สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เช่น การสนทนาก่อนเข้าสู่เรื่องเล่าทั้งการถามข้อมูลต่างๆ ไปไม่ว่าจะ
 เป็นชื่อผู้เล่า อายุ อาชีพ ที่อยู่ รวมทั้งการชวนคุยเรื่องทั่วไปก่อนที่จะเข้าสู่เรื่องเนื้อหาของเรื่องเล่าผี
 เพื่อสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้เล่าและผู้ดำเนินรายการ ซึ่งการสนทนาก่อนเข้าสู่เรื่องเล่านอกจาก
 จะสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายให้กับผู้เล่าแล้ว ยังเป็นการปูพื้นฐานรายละเอียดของเรื่องก่อนจะเข้าสู่
 เนื้อเรื่องเพื่อให้เข้าใจเรื่องเล่าได้มากขึ้น ผู้ดำเนินรายการยังมีหน้าที่ช่วยให้ผู้เล่าเล่าเรื่องได้อย่าง
 กระชับไม่ยืดเยื้อมากเกินไปเนื่องจากทางรายการมีกำหนดช่วงของรายการในแต่ละช่วงตามลำดับ
 เวลา ดังนั้นผู้ดำเนินรายการจึงจำเป็นจะต้องช่วยให้ผู้เล่าเล่าเรื่องภายในเวลาที่กำหนดโดยไม่ตัดทอน
 เนื้อหาสำคัญของเรื่องแต่ก็ไม่ให้ผู้เล่าพูดออกนอกเรื่องมากเกินไปจนเลยช่วงเวลาของทางสถานีวิทยุ

นอกจากผู้ดำเนินรายการจะมีหน้าที่ช่วยให้เรื่องเล่าและผู้เล่าดำเนินไปได้
 อย่างเป็นระบบตามตารางเวลาของสถานีวิทยุ ผู้ดำเนินรายการยังสร้างบรรยากาศความน่ากลัวโดย
 การบรรยายบรรยากาศในสถานที่ที่ผู้ดำเนินรายการทำงานอยู่ เช่น การบอกถึงความรู้สึกตนเอง
 หลังจากฟังเรื่องเล่าว่าไม่กล้าอยู่คนเดียวหรือเดินไปเข้าห้องน้ำคนเดียว หรือการแสดงอาการตกใจใน
 ขณะที่ผู้เล่าเล่าเรื่อง ซึ่งการแสดงอาการหรือพฤติกรรมรวมทั้งน้ำเสียงของผู้ดำเนินรายการ เป็นการ
 ทำให้ผู้ฟังเรื่องเล่าทางบ้านมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมไปกับเรื่องเล่าและผู้ดำเนินรายการด้วย

ผู้ดำเนินรายการไม่ได้เป็นเพียงสื่อกลางที่ช่วยสร้างอารมณ์ร่วมระหว่างผู้เล่า
 และผู้ฟังท่านอื่น ๆ เท่านั้น แต่บางครั้งผู้ดำเนินรายการก็กลายเป็นผู้เล่าเอง โดยมีการนำประสบการณ์
 ส่วนตัวมาแลกเปลี่ยนให้กับผู้ฟังรับฟังด้วย ผู้วิจัยพบว่าเรื่องเล่าที่ผู้ดำเนินรายการนำมาเล่ามักจะ
 สอดคล้องกับประสบการณ์สยองขวัญของผู้ฟังทางบ้านซึ่งจะเป็นส่วนที่ช่วยสนับสนุนและเพิ่มความ
 น่าเชื่อถือให้กับเรื่องเล่าดังกล่าวด้วย วิธีการของผู้ดำเนินรายการเพื่อเพิ่มเติมสีสันและความสนุกสนาน

ให้กับเรื่องเล่าเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยทำให้เรื่องเล่ามีความกระชับ เข้าใจง่าย เสริมและเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับผู้เล่า รวมทั้งมีการเล่าอารมณ์ของผู้เล่าและช่วยนำเรื่องให้ไปถึงตอนจบ ดังตัวอย่างจากเรื่อง “พี่คนส่งของ” เป็นเรื่องเล่าที่ผู้เล่าเชื่อว่าตนเองได้เสียชีวิตไปชั่วขณะซึ่งทำให้ผู้เล่าสามารถมองเห็นวิญญาณหรือสิ่งลึกลับได้ หลังจากนั้นก็มีเหตุการณ์ที่ผู้เล่าเชื่อว่าตนเองได้เดินทางไปนรก ดังตัวอย่างบทสนทนาต่อไปนี้

เรื่อง “พี่คนส่งของ” ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน 2559

ผู้เล่า: ...ตอนเด็ก ๆ หนามเตยเคยจมน้ำ...จนวิญญาณหลุดออกจากร่างไปแล้ว...พอหนามเตยอายุ 10 ขวบ...หนามเตยไปนรกมา... อยู่ดีๆ คืนหนึ่ง...สักพักหนึ่งเราเห็นผู้ชายสองคน ใส่โจงกระเบนสีแดง ตัวดำๆ มายืนอยู่ที่ปลายเตียงเรา...สุดท้ายเขามาเจอเรา เขากะชากมือหนามเตยขึ้นมา... สุดท้ายเขาก็ลากเราไปที่หนึ่งมันเป็นที่ที่มีตมมาก ร้อนมาก มีแต่ควัน ๆ ในนั้นหนามเตยเจอนักการเมืองที่เสียชีวิตไปแล้ว เจอดาราที่เสียชีวิตไปแล้ว เจอญาติพี่น้องที่เสียชีวิตไปแล้ว เราถึงรู้ว่าที่นี่มันเมืองผีนี้นา เดินไปสักพักหนึ่งเห็นกะทะทองแดงค่ะ

ดีเจ: มีจริง?

ผู้เล่า: มีจริง ๆ ค่ะพี่ฮ็อต แล้วมันไม่ได้มีแค่ใบเดียว มันมีแบบเยอะมาก เดินไปสักพักหนึ่งเจอต้นจ้าว ต้นจ้าวนี้หน้าจะมีเป็นแบบหลายสิบหลายร้อยต้นค่ะ แล้วเดินไปสักพักหนึ่งก็เจอบ้านพญามัจจุราช ท่านเป็นผู้ชายที่องค์ใหญ่ ๆ น่ากลัวมาก หน้าตา ดู ๆ น่ากลัวมาก พอไปถึงเขาจะผลึกให้เราคุกเข่า เราคุกเข่า ท่านก็ถามว่าเราชื่ออะไร ... แล้วท่านก็เปิดหนังสือเล่มใหญ่ ๆ ดู สักพักหนึ่งท่านก็แบบยังไม่ถึงเวลาของเจ้า แต่ก่อนที่ท่านจะพูดท่านจะให้เราดู...เหมือนแบบวีทีอาร์ค่ะ...มันจะเป็นภาพสั้น ๆ เป็นช็อต เริ่มแรกมันเริ่มมาด้วยฉากของความประทับใจเป็นภาพตั้งแต่คุณแม่ตั้งท้องเรา...สักพักหนึ่งมันตัดมาเป็นภาพตอนเด็ก ๆ หนามเตยเคยขโมยของ

ดีเจ: เป็นภาพบาปของเรา

ผู้เล่า: ...พี่สุวรรณ สุวาน เขาก็จูงเรามาจนถึงที่ที่หนึ่ง แล้วเขาก็
ถีบเรา พอถีบปั๊บ หนามเตยกลับเข้าร่างเลยคะ

จากบทสนทนาข้างต้นในระหว่างที่ผู้เล่าเล่าเรื่องและผู้เล่าเชื่อว่าตนเองได้
เดินทางไปนรก ผู้ดำเนินรายการหรือดีเจจะมีคำพูดแทรก คล้ายกับเป็นกลวิธีการถามซ้ำแต่เป็นการ
ช่วยย้ำความหนักแน่นของเรื่องเล่าให้น่าเชื่อถือมากขึ้น ดังเช่นที่ผู้ดำเนินรายการถามผู้เล่าว่า “มี
จริง?” แล้วคำตอบของผู้เล่าคือ “มีจริง ๆ ค่ะ...” โดยคำตอบของผู้เล่าเป็นการย้ำและสร้างความ
น่าเชื่อถือให้กับเรื่องเล่ารวมทั้งหลังจากนั้นผู้เล่าก็ได้อธิบายขยายความถึงรายละเอียดเกี่ยวกับนรกที่ผู้
เล่าเห็น ยิ่งทำให้สร้างความหนักแน่นและความน่าติดตามให้กับเรื่องเล่ามากขึ้นอีก

นอกจากกลวิธีของผู้ดำเนินรายการที่ช่วยทำให้เรื่องเล่ามีความน่าสนใจและ
น่าติดตามมากขึ้นแล้ว การซักถามของดีเจบางครั้งก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เรื่องเล่ามีความสมบูรณ์หรือ
ช่วยสร้างและเสริมความคิดความเชื่อของคนในสังคมส่วนใหญ่ ดังเช่นจากตัวอย่างบทสนทนาข้างต้นที่
ผู้เล่าเล่าถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตนเองเคยทำเมื่อตอนเป็นเด็ก คือ “ตอนเด็ก ๆ หนามเตย
(ผู้เล่า) เคยขโมยของ” แล้วผู้ดำเนินรายการก็กล่าวต่อจากผู้เล่าว่า “เป็นภาพบาปของเรา (ผู้เล่า)”
หมายถึง พฤติกรรมการขโมยของของผู้เล่าสมัยเด็กเป็นสิ่งที่ไม่ดีหรือเป็นบาปนั่นเอง ซึ่งคำพูดดังกล่าว
นอกจากจะช่วยเสริมเรื่องเล่าของผู้เล่าแล้วยังกล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับการตัดสินพฤติกรรม
หรือการกระทำบางอย่างว่าเป็นเรื่องดีหรือเรื่องไม่ดี ถ้าเป็นสิ่งที่ดีก็จะเรียกว่า “บุญ” แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ไม่
ดีจะเรียกว่าเป็น “บาป” นั่นเอง

อีกทั้งดีเจยังมีบทบาทในการกล่าวนำเรื่องเพื่อให้ไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่องทั้ง
เพื่อความกระชับของเรื่องและตามขนบความคิดความเชื่อของคนด้วยเช่นกัน เช่น เมื่อผู้เล่าเล่าเรื่อง
จบแล้วแต่ผู้เล่ายังไม่ได้ทำพฤติกรรมบางอย่างตามความคิดความเชื่อของคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการ
ทำบุญอุทิศส่วนกุศล หรือการสืบหาความเป็นมาของเรื่องราวที่เกิดขึ้น ผู้ดำเนินรายการจะมีหน้าที่ใน
การถามคำถามนำว่าหลังจากนั้นผู้เล่าได้ไปทำบุญหรือไม่ หรือหลังจากผู้เล่าพบเหตุการณ์กลับได้สืบ
หาสาเหตุของเรื่องราวหรือไม่อย่างไร เป็นต้น ซึ่งส่วนมากแล้วคำตอบของผู้เล่าส่วนมากก็จะเป็นไป
ตามขนบความคิดความเชื่อของคนในสังคม เช่น การไปทำบุญ การสืบหาสาเหตุของเรื่องราวกลับ เป็นต้น

ความสนุกสนานเพลิดเพลินของเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ที่เกิดจาก
องค์ประกอบหลายประการนี้ ก็สามารถสะท้อนผ่านข้อความที่ผู้ฟังตอบกลับเข้ามาในรายการทาง
ช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในข้อความจากโทรศัพท์ ข้อความจากกล่องสนทนาใน Facebook และ

Youtube ที่แสดงให้เห็นถึงความสนุกสนานและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง ดังตัวอย่างข้อความที่ผู้ฟัง ได้แสดงความคิดเห็นเข้ามาเมื่อเรื่องเล่าจบลง

“คุณอ้วนเล่าสนุกเลย ตอนแรกคุณอ้วนตกทายเป็นภาษาอีสานได้บรรยากาศมากเลย...คุณบีเอวา (ผู้ฟังที่บ้าน) บอกว่าเล่าเรื่องสนุกมากเป็นธรรมชาติมากป่าออด(ดีเจ)...” (ความคิดเห็นจากข้อความที่บ้านจากเรื่อง “ลูกกา” ออกอากาศวันที่ 8 มกราคม 2559)

“คุณดิเอ็กโซซิส (ผู้ฟังที่บ้าน) บอกว่าเรื่องนี้ดีจังเลย คุณชายไทยไม่ทราบชื่อ บอกน้ำตาจะไหล... ป่าดิงศิษย์หลวงพ่อกรวย (ผู้ฟังที่บ้าน) บอกว่าสร้างหนังได้เลย คุณสิบสามบอกว่าจับใจมาก ตอนจบซึ่งมาก จบได้ดี ซึ่งใจผมมาก ขอให้ไปสู่สุคติครับคุณนา (จาก) คุณทอม639 (ผู้ฟังที่บ้าน) คุณอ้อฟซ่า (ผู้ฟังที่บ้าน) บอกว่าเรื่องนี้หลอนมากสุดยอด...ทุกอารมณ์ครบเลย ความรัก ความผูกพันครับคุณผู้ฟัง ทำให้เกิดเรื่องแบบนี้ อาจจะไปเทียบเคียงกับเรื่องของยานาคที่อยู่ในอดีตกาลอย่างยาวนานได้ เรื่องนี้ก็อาจจะไม่ต่างกัน เรื่องความรักเป็นสื่อ...” (เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณ ยะ) ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559)

จากความคิดเห็นของผู้ฟังและผู้ดำเนินรายการที่กล่าวถึงความรู้สึก “น่ากลัว” “สนุก” “จับใจ” “ซึ่งใจ” “หลอนมาก” “ครบทุกอารมณ์” ทำให้เห็นว่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก สามารถสร้างความรู้สึกสนุกสนานแก่ผู้ฟังได้ที่ไม่ใช่เฉพาะความน่ากลัวเท่านั้นที่ทำให้เรื่องน่าติดตาม แต่ผู้ฟังแต่ละคนก็จะได้รับอารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกันไปในการฟังแต่ละเรื่องตามแต่ประสบการณ์ แต่สุดท้ายทุกคนก็ต่างได้รับความบันเทิงในด้านความเพลิดเพลินสนุกสนาน

บทบาทของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ด้านการให้ความบันเทิงสนุกสนานไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงตัวเนื้อเรื่องของเรื่องเล่าผีเท่านั้นที่สร้างความน่าตื่นเต้นหรือน่ากลัว ทำให้ผู้ฟังรู้สึกอยากติดตาม สังเกตได้จากการนำเสนอเรื่องเล่าผีได้มีการนำเสนอมาเป็นเวลายาวนานแล้วไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบละครโทรทัศน์ ละครวิทยุ ภาพยนตร์ นวนิยาย และในรูปแบบอื่น ๆ อีก

เป็นจำนวนมาก แต่รายการวิทยุเดอะ ซ็อก กลับเป็นรายการวิทยุรายการเดียวที่ดำรงรูปแบบการนำเสนอเรื่องผีและมีมาอย่างยาวนาน ดังนั้นนอกจากเนื้อหาของเรื่องเล่าผีที่สร้างความสนุกสนานแล้ว วิธีการเล่าเรื่องผีและกลวิธีการสร้างความน่ากลัวและความสมจริงก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสนุกสนานให้กับเรื่องเล่าด้วย

เนื่องจากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดเรื่องเล่าผ่านการบรรยายด้วยเสียง ไม่มีภาพหรือสื่อด้านอื่นประกอบ ทำให้การสร้างจินตภาพจากเรื่องเล่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เรื่องเล่าเกิดความน่ากลัว ตื่นเต้น เพราะฉะนั้นการสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ฟังถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมกับเรื่องเล่า ไม่ว่าจะเป็นเวลาออกอากาศของรายการในช่วงดึก กลวิธีของผู้ดำเนินรายการตั้งแต่การสร้างความผ่อนคลายให้กับผู้เล่า การช่วยแนะนำการเล่าเรื่องให้แก่ผู้เล่าไม่ให้เล่าเรื่องด้วยความรวดเร็วหรือช้ามากจนเกินไป รวมทั้งการสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมและรู้สึกถึงความสมจริง ปัจจัยเหล่านี้ได้ทำให้การเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก คล้ายกับการเล่าเรื่องผีให้เพื่อนหรือคนรู้จักฟัง แม้ว่าการออกอากาศของทางรายการจะถ่ายทอดผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงที่มีคนรับฟังเป็นจำนวนมาก แต่รูปแบบของการเล่าเรื่องผีผ่านทางรายการวิทยุดังกล่าวก็คล้ายกับการเล่านิทานผีของคนฟังในสมัยก่อนที่เป็นการเล่าแบบปากต่อปากภายในครอบครัวหรือชุมชนเช่นกัน

4.2.1.2 บทบาทการช่วยผ่อนคลายอารมณ์และปัญหาจากวิถีชีวิตในสังคมเมือง

บทบาทด้านความบันเทิงของเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อกในด้านที่ช่วยผ่อนคลายอารมณ์ความตึงเครียดจากชีวิตประจำวันและปัญหาต่าง ๆ ในวิถีชีวิตสังคมเมืองสอดคล้องกับที่บาสคอมได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่หนึ่งของคติชนว่าเป็นพื้นที่ในการหลีกหนีจากชีวิตจริงไปสู่โลกทางจินตนาการ คล้ายกับวรรณกรรมสยองขวัญประเภทอื่น ๆ ดังที่ วิสิฐ อรุณรัตน์านนท์ (2552, น. 168) ได้กล่าวถึงบทบาทของภาพยนตร์สยองขวัญว่าเป็นช่องทางในการปลดปล่อยอารมณ์ ให้หลุดพ้นออกไปจากความน่าเบื่อของชีวิตประจำวัน รวมถึงเป็นพื้นที่สำหรับการแสดงออกความกลัวทางสังคมวัฒนธรรม

กล่าวคือนอกจากคติชนจะมีบทบาทในการให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังเป็นเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ได้ปลดปล่อยตนเองจากความไม่พึงพอใจหรือความอึดอัดใจในโลกแห่งความจริงผ่านโลกของจินตนาการนั่นก็คือการแสดงออกมาในรูปแบบของเรื่องเล่า เรื่องเล่าผี เดอะซ็อกที่กล่าวถึงความหวาดกลัว ความกังวล ความสับสนและสงสัยใคร่รู้เกี่ยวกับวิญญาณและสิ่งลึกลับต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับชีวิตของผู้เล่าจึงเป็นพื้นที่ทางจินตนาการที่ผู้เล่าได้ผ่อนคลายความรู้สึกของตนจากความรู้สึกต่าง ๆ ในชีวิตของผู้เล่าเช่นกัน ผู้วิจัยพบว่าเรื่องเล่าผีเป็นพื้นที่หนึ่งในการแสดงออก

ความรู้สึก สิ่งที่อยู่ภายในจิตของคนในสังคมเช่นกันโดยเฉพาะในสังคมเมือง การที่สังคมเมืองเป็นพื้นที่ที่มีคนจำนวนมากแต่คนในสังคมกลับมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันน้อยจากสภาพแวดล้อมและโครงสร้างของสังคมและเศรษฐกิจ แตกต่างจากชนบทที่มีปฏิสัมพันธ์แบบใกล้ชิดเนื่องจากมีกิจกรรมที่เป็นเรื่องของชุมชนหรือท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนมีความใกล้ชิดกันมากกว่าคนเมือง ความเป็นปัจเจกชนของคนเมืองทำให้เกิดความเหงาและความโดดเดี่ยว

การที่ผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในสังคมเมืองสังเกตได้จากการเข้าถึงรายการวิทยุเดอะ ซี้อีก ผู้ฟังจะต้องรับฟังผ่านสื่อในช่องทางต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการเข้าถึงรวมถึงความรู้ด้านเทคโนโลยี อาทิ วิทยุ อินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกลุ่มคนที่มีความเจริญและการพัฒนาจึงจะเข้าถึงสื่อดังกล่าวได้

เรื่องเล่าผีเป็นพื้นที่หนึ่งในการแสดงออกความรู้สึกของคนเมืองเกี่ยวกับความกลัว ความไม่มั่นคงรวมถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัย เนื่องจากเรื่องผีเป็นเรื่องที่นำเสนอความน่ากลัวเกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติ หรือเรื่องลึกลับ ดังนั้นมนุษย์อาจจะแสดงออกความรู้สึกที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัย ผ่านเรื่องเล่าผีก็ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ (Maslow) ที่ได้ศึกษาความต้องการของมนุษย์

แนวคิดของมาสโลว์ที่ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ (Maslow Hierarchy of Need Theory) (Maslow, 1970, p. 35-38 อ้างถึงใน สมจินต์ โฉมวัฒน์ชะชัย, 2539, น.19) ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์มีทั้งหมด 5 ชั้น โดยจัดลำดับชั้นความต้องการที่ต่ำสุดไปจนถึงความต้องการชั้นสูงสุด กล่าวคือเมื่อความต้องการแต่ละชั้นได้รับการตอบสนองจนเกิดความพึงพอใจแล้ว จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะหาทางตอบสนองความต้องการชั้นที่สูงขึ้นต่อไป ลำดับความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์ มีดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายเพื่อการมีชีวิตอยู่รอด เช่น น้ำ อาหาร อากาศ การพักผ่อน การขับถ่าย ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต (Security and Safety Needs) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เป็นความต้องการความหลุดพ้นจากความกลัวและความวิตกกังวล รวมถึงความต้องการการช่วยเหลือหรือการปกป้องคุ้มครองให้ได้รับ

ความ หรือความเชื่อเรื่องศาสนา เป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทางใจ เป็นต้น

3. ความต้องการได้รับความรักและการยอมรับจากสังคม (Love and Belonging Needs)

4. ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ (Self Esteem Needs)

5. ความต้องการที่จะเข้าใจและยอมรับตนเอง (Self Actualization) (สมจินต์ โฉมวิฒนะชัย, 2539, น.19-21)

เมื่อพิจารณาตามแนวทางทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ เรื่องนี้อาจหมายถึงเรื่องที่แสดงถึงความน่ากลัว ความไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิต สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ในขั้นแรกๆ ที่ถัดจากความจำเป็นเบื้องต้นทางกายภาพเพื่อมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ ซึ่งก็คือความต้องการความปลอดภัยมั่นคงในชีวิต หรือความต้องการหลุดพ้นจากความกลัวในชีวิตด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมองว่าเรื่องผีเป็นเรื่องเล่าที่เป็นพื้นที่ที่แสดงออกความไม่มั่นคงปลอดภัยและความน่ากลัวในการดำเนินชีวิตในสังคมนั้น ๆ สอดคล้องกับทิวีสสิฐ อรุณรัตน์นันท (2552, น.168-176) กล่าวว่าเรื่องเล่าสยองขวัญเป็นพื้นที่ที่ปลอดภัยสำหรับการแสดงออกความกลัวทางสังคมวัฒนธรรม โดยมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผลระหว่างความรู้สึกของตัวบุคคลกับโครงสร้างทางวัฒนธรรมของสังคม สิ่งเหล่านี้ต่างสะท้อนภาพของกันและกันออกมาอย่างสอดคล้อง เมื่อบุคคลไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือกดขี่ความกังวลหรือความกลัวต่าง ๆ ได้ ก็ย่อมมีวิธีการหรือกลไกระดับวัฒนธรรมบางอย่างเพื่อแสดงออก อีกทั้งเรื่องประหลาดสยองขวัญอาจเป็นหนทางในการทำความเข้าใจปัญหาหรือความขัดแย้งบางอย่างที่ถูกกดขี่ไว้ที่ระดับจิตไร้สำนึก (unconscious) ในทางสังคมวัฒนธรรมด้วย

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าฉากในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซีเอก ส่วนมากแล้วจะอยู่ในเมืองมากกว่าชนบท อาทิ หอพัก คอนโด โรงพยาบาล โรงเรียน บ้านเช่า โรงแรม ร้านอาหาร ถนน เป็นต้น นอกจากฉากหรือสถานที่ของเมืองจะปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าแล้ว วิถีชีวิตของคนเมืองที่อยู่ในเรื่องเล่าก็สะท้อนความหวาดกลัวหรือความวิตกกังวลในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทางไปยังสถานที่ไม่คุ้นเคยหรือสถานที่ต่างถิ่นที่อยู่ การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคย การพลัดพรากจากครอบครัว คนรัก เพื่อน หรือคนคุ้นเคย ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ หรือแม้แต่ภาวะการอยู่แบบโดดเดี่ยวในสังคมเมือง เป็นต้น ซึ่งวิถีชีวิตของคนเมืองในเรื่องเล่าผีก็ปรากฏในแบบเรื่องที่มีผู้เล่าพบในการศึกษาทั้ง 7 แบบเรื่อง

หากการปรากฏตัวของผีเป็นสัญลักษณ์หรือตัวแทนของความเป็นอื่น ที่เป็นสิ่งผิดปกติไม่เหมือนกับมนุษย์ทั่วไป ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกกลัว แบบเรื่องผีเดอะ ซ็อกก็น่าจะสะท้อนความรู้สึกหวาดกลัว ไม่ปลอดภัย หรือความรู้สึกไม่มั่นคงของมนุษย์กับสิ่งที่มนุษย์ต้องเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในปัจจุบัน และสะท้อนความรู้สึกกลัวในด้านต่าง ๆ ของการดำเนินชีวิตออกมาจากแบบเรื่อง ได้ดังนี้

ตารางที่ 28

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแบบเรื่องกับความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ

แบบเรื่อง	ความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ
แบบเรื่องสถานที่เฮี้ยน	สะท้อนความกลัวของมนุษย์เมื่อต้องเดินทางเข้าไปในสถานที่ไม่คุ้นเคย สถานที่ต่างถิ่น เช่น โรงแรม หอพัก บ้านเช่า เป็นต้น
แบบเรื่องย่อยผีริมทาง	สะท้อนความไม่ปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เรื่องการเดินทางบนท้องถนน เรื่องอุบัติเหตุทางรถยนต์
แบบเรื่องย่อยวิญญาณมาขอส่วนบุญ	สะท้อนความกังวลเรื่องชีวิตหลังความตาย
แบบเรื่องย่อยวิญญาณคนรักเก่า	สะท้อนความกังวลเรื่องปัญหาความรักสามเส้า หรือการเลิกราของคนรัก ความต้องการความรักเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
แบบเรื่องวิญญาณกลับบ้าน	สะท้อนความกลัวการพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก
แบบเรื่องเครื่องรางของขลัง	ความกังวลด้านเศรษฐกิจ ความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต ทำให้มีต้องการสิ่งคุ้มครองให้ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน
แบบเรื่องสิ่งของผีสิง	ความกังวลเมื่อได้สิ่งของที่ไม่ทราบที่มาที่ไป และปัญหาสถานะทางเศรษฐกิจ
แบบเรื่องตายแล้วฟื้น	สะท้อนความกังวลเกี่ยวกับความตายการไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

เรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก มักจะปรากฏผีหรือสิ่งลึกลับในสถานที่ต่าง ๆ ที่ผู้เล่าพบไม่ว่าจะเป็น โรงแรม หอพัก ห้องเช่า บ้านเช่า โรงพยาบาล สถานที่ที่ปรากฏจะเป็นสถานที่ที่อยู่ในสังคมเมืองที่มีความเจริญแต่กลับปรากฏเรื่องผีหรือสิ่งลึกลับ หากพิจารณาเนื้อหาของเรื่องเล่าผีที่ปรากฏสถานที่ของเมืองเป็นฉากหลังแล้ว เนื้อหาจะกล่าวถึงความน่ากลัวและเรื่องลึกลับที่ผู้เล่าต้องประสบพบเจอ และมักเป็นสถานที่ที่ผู้เล่าเข้าไปอาศัยอยู่ชั่วคราว ไม่ได้เป็นที่อยู่อาศัยถาวร

เรื่อง “ตึกผีวิญญาณเฮี้ยน” ออกอากาศวันที่ 15 มกราคม 2559 เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับแฟนผู้เล่าที่ไปพักที่หอพักแห่งหนึ่ง ซึ่งหอพักแห่งนี้มีศาลตั้งอยู่เป็นจำนวนมากทั้งศาลพระ

ภูมิ ศาลพระพิฆเนศ ศาลเจ้าแม่กวนอิม ศาลพระพรหม และศาลรัชกาลที่ห้า ผู้เล่ารู้สึกแปลกใจที่มีศาลเป็นจำนวนมาก และตัวอาคารของหอพักก็มีลักษณะเหมือนตึกเก่านำมาปรับปรุงใหม่ หลังจากนั้นจึงสังเกตว่าหอพักแห่งนี้ น่าจะเคยเป็นโรงพยาบาลมาก่อนเนื่องจากเห็นสัญลักษณ์โรงพยาบาลด้านบนของตึก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า:...ด้วยความที่เป็นคนช่างสังเกตอยู่แล้ว มีความรู้สึกว่ามีมองไกล ๆ ผ่านตารู้สึกว่าเป็นโรงพยาบาล...ผมขับรถผ่านทุกวัน ผมรู้สึกที่ตึกนี้เป็นโรงพยาบาลมาก่อน...ผมเอะใจตั้งแต่ผมไปส่งน้องเขา...ที่สังเกตเลยคือ(ด้านในตึก)หันไปทางไหนก็มียันต์ติด ที่ลิฟต์ก็มียันต์ติดนะ...น้องเขาอยู่ชั้นสี่มันยันต์ติดทุกห้องเลย...ผมเลยบอกว่า ถ้ายังไงเดี๋ยวไปหาที่อยู่ใหม่ใหม่ รู้สึกมันไม่ดี ผมก็พูดกับน้องเขาแบบนี้

จากตัวอย่างข้อความข้างต้นนี้แสดงให้เห็นความน่ากลัวของหอพักที่แฟนผู้เล่าเข้าไปอาศัยอยู่มีความน่ากลัว และไม่น่าอยู่ เช่น ลักษณะอาคารและการตกแต่งอาคารด้านในเหมือนเคยเป็นโรงพยาบาลเก่ามาก่อนแล้วนำมาปรับปรุงใหม่ ซึ่งปกติโรงพยาบาลจะเป็นสถานที่ที่สำหรับคนป่วยและมีคนเสียชีวิตเป็นจำนวนมากเพราะฉะนั้นก็เป็นสถานที่ที่เชื่อว่าไม่ควรนำมาเป็นที่พักเพราะเคยมีคนเสียชีวิตจำนวนมาก นอกจากนี้ผู้เล่ายังสังเกตเห็นยันต์ภายในอาคารว่ามีจำนวนมากคนส่วนมากจะติดยันต์หรือใช้เพื่อความเป็นสิริมงคล ป้องกันภัยจากสิ่งชั่วร้าย ก็จะติดแค่เฉพาะบางจุดเท่านั้น แต่ผู้เล่าเห็นว่ายันต์ในอาคารมีจำนวนมากผิดปกติหากใช้เพื่อการเสริมสร้างสิริมงคลหรือป้องกันภัยจากสิ่งชั่วร้าย สุดท้ายผู้เล่าก็รู้สึกไม่ชอบและคิดว่าสถานที่นี้ต้องมีเรื่องราวบางอย่างที่เป็นเรื่องลึกลับจึงแสดงความคิดเห็นกับแฟนว่าควรจะย้ายไปอยู่ที่อื่น จากเรื่องเล่าดังกล่าวแสดงให้เห็นความกังวลเรื่องการอยู่อาศัยในสถานที่ที่ไม่รู้ประวัติหรือเรื่องราวภูมิหลังของสถานที่นั้นมาก่อน รวมถึงมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกับหอพักปกติ ทำให้ผู้เล่าไม่คุ้นเคยและเกิดความสงสัยเกี่ยวกับสถานที่นั้น

สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมเมืองปัจจุบัน ที่สังคมเมืองเป็นพื้นที่ที่มีคนจากหลากหลายพื้นที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยทำให้พื้นที่อยู่อาศัยมีจำนวนจำกัดมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่เมืองเป็นพื้นที่ที่คนมีจุดประสงค์เพื่อชีวิตทางเศรษฐกิจที่ดีและมั่นคงมากขึ้น ดังที่ แพรตตินันด์ เทินนิส (Ferdinand Tönnies) (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559, น.12-13) ได้กล่าวเกี่ยวกับความ

แตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ของผู้คนในชนบทและในเมืองว่า ชุมชนในชนบทเป็นชุมชนที่มี “ความรู้สึกผูกพันฉันญาติมิตร” มากกว่าสังคมเมือง คนเมืองจะมีปฏิสัมพันธ์กันด้วย “หน้าที่การงาน” มักจะใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ ดังนั้นการดำรงชีวิตของผู้คนจึงมีความเกี่ยวข้องกับระบบทุนนิยม จากการศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ทำให้ผู้เล่าเห็นความไม่มั่นคงและความกลัวในการดำเนินชีวิตของคนเมือง วิถีชีวิตของคนในสังคมเมืองมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความกลัวในการดำเนินชีวิตหลายด้าน

หากพิจารณาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อแล้ว สิ่งที่น่าประหลาดใจได้อย่างชัดเจนคือความรู้สึกกลัวของมนุษย์ที่มีต่อผีในรูปแบบต่าง ๆ แท้จริงแล้วก็สะท้อนภาพวิถีชีวิตของคนเมืองโดยเฉพาะความกลัวและความไม่มั่นคงในชีวิตสมัยใหม่ แสดงให้เห็นสังคมแบบทุนนิยมที่มาพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ รวมถึงความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ที่กล่าวถึงผีในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งหอพัก บ้านเช่า หมู่บ้านจัดสรร โรงพยาบาล โรงแรม ส่วนมากแล้วจะเป็นสถานที่ที่พักรักษาตัว สะท้อนรูปแบบวิถีชีวิตของคนเมืองที่ต้องมีการโยกย้ายที่อยู่อาศัยเนื่องจากสถานะทางเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่สูงกว่าเมืองอื่น ๆ ภายในประเทศ ทำให้ผู้คนเกิดความกดดันในการดำเนินชีวิต

ภายในสังคมเมืองที่มีจำนวนประชากรอาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่หนึ่ง ๆ เป็นจำนวนมากทำให้เกิดความแออัดจากจำนวนประชากรที่มากเกินไปทำให้เกิดที่พักอาศัยประเภทหอพัก อพาร์ทเมนท์ คอนโด บ้านเช่าเป็นจำนวนมาก เพื่อความสามารถในการรองรับจำนวนคนที่มากขึ้นแต่จำกัดอยู่ภายในพื้นที่เดิม ความจำเป็นเหล่านี้ทำให้ผู้คนในเมืองต้องจำยอมต่อสภาพแวดล้อมดังกล่าว เนื่องจากพื้นที่เมืองเป็นพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจทำให้พื้นที่ในเมืองมีอัตราค่าครองชีพสูงคนส่วนมากไม่มีความสามารถในการเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของตนเอง ซึ่งที่อยู่อาศัยถือเป็น 1 ในปัจจัย 4 ของความต้องการขั้นพื้นฐานของการมีชีวิต ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค

การที่คนในสังคมเมืองไม่มีความสามารถในการซื้อหรือเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของตนเอง แสดงถึงภาวะความไม่มั่นคงและความกลัวของคนเมือง ตรงกันข้ามกับสภาพสังคมในสมัยก่อนที่มีการปลูกบ้านเรือนเอง ทราบถึงภูมิหลังของพื้นที่บริเวณนั้นตั้งแต่แรกเริ่ม แตกต่างกันที่อยู่อาศัยปัจจุบันที่ไม่ทราบประวัติที่มาของสถานที่มาก่อนเนื่องจากเป็นพื้นที่ ที่คนอพยพเคลื่อนไหวเข้าออกตลอดเวลาซึ่งเป็นธรรมชาติของสังคมเมืองที่เป็นสถานที่คนจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามาเพื่อแสวงหาชีวิตเศรษฐกิจที่ดีขึ้น จากเรื่องเล่าผีที่ผู้เล่าศึกษาจะพบว่าในท้ายที่สุดคนส่วนมากมักจะหาสาเหตุหรือประวัติของเรื่องราวที่ตนเองพบเจอไม่ว่าจะเป็นสถานที่ หรือวัตถุสิ่งของที่เชื่อว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องกลับ

นอกจากความไม่มั่นคงของการไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองแล้ว ลักษณะของสังคมเมืองที่มีชีวิตแบบ “ต่างคนต่างอยู่” ไม่ได้มีลักษณะของความเป็นชุมชนที่มีความรู้สึกเป็น “พวกพ้อง” (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559, น.13) เนื่องจากเป็นคนที่มาจากพื้นที่ต่างกัน ทำให้ปฏิสัมพันธ์ของคนเมืองเป็นไปในลักษณะการตอบสนองผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559, น.13) แสดงสภาวะความโดดเดี่ยวของคนในสังคมที่ต้องช่วยเหลือตัวเอง ทำให้ “เมืองเป็นพื้นที่ที่น่าสะพรึงกลัว เต็มไปด้วยความรุนแรงที่แฝงเร้นอยู่รอบกาย” (Jonathan Raban, 1974, p.15 อ้างถึงใน สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2559, น.15) เมื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนเมืองให้ความสำคัญกับเหตุผลและผลประโยชน์มากกว่าความรู้สึกแล้ว เมืองจึงเป็นพื้นที่ที่คนต้องดูแลช่วยเหลือตัวเองอย่างแท้จริง และยังคงคอยระมัดระวังคนรอบข้างอีกด้วย

ดังตัวอย่างเรื่องเล่าต่อไปนี้ เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณอ้อฟ) ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน 2559 เป็นเหตุการณ์ที่น้องชายผู้เล่าถูกคุณไสยจากญาติแถวบ้านเนื่องจากน้องบังเอิญขับรถไปเฉี่ยวลูกของญาติโดยไม่ได้ตั้งใจ ทำให้ญาติเกิดความแค้นจึงทำคุณไสยใส่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

*ผู้เล่า: ...สรุปก็คือ...เป็นคนในเครือญาติของพ่อแม่คือน้องของ
ผมไปขับรถมอเตอร์ไซด์เฉี่ยวลูกเขาโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ แต่เขาโกรธ เขา
มาด่าพ่อ ด่าแม่ผม และพี่ชายคนที่สอง...ไปด่าคืน แล้วเขาก็เลยแค้น
แค้นอะไรประมาณนั้นครับ*

จากตัวอย่างผู้เล่าสรุปเรื่องราวในตอนท้ายว่าสาเหตุของการที่น้องถูกคุณไสยเนื่องจาก บังเอิญน้องได้ไปมีเหตุขัดแย้งกับญาติ แล้วมีการด่าทอกันของทั้งสองฝ่าย ทำให้ฝ่ายญาติไม่พอใจจึงทำของไส้น้องชายผู้เล่า แสดงให้เห็นถึงความน่ากลัวและความรุนแรงของคนในสังคม จากความโกรธเรื่องอุบัติเหตุที่เกิดจากความไม่ตั้งใจ แต่กลับลุกลามจนกลายเป็นความแค้น และมีเหตุการณ์การแก้แค้นด้วยการใช้ไสยศาสตร์ แสดงให้เห็นความไม่เข้าใจของคนที่แม้ว่าจะเป็นคนใกล้ชิดสนิทแค่ไหน แต่หากมีเรื่องที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์หรือความขัดแย้ง ก็ย่อมกลับกลายเป็นศัตรูที่พร้อมจะต่อสู้กันทันที ผิดกับสังคมสมัยก่อนที่ต้องอยู่ด้วยกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน ทำให้ต้องใช้การกระทำถ้อยทีถ้อยอาศัย รวมถึงการมีกฎเกณฑ์จารีตของชุมชนหรือสังคมในการควบคุมความประพฤติของคนด้วย

ดังนั้นคนเมืองจึงมีภาวะกดดันในการต้องพึ่งพาตนเองทำให้เกิดภาวะความโดดเดี่ยว ไม่ว่าจะเป็นการที่ต้องอยู่ห่างไกลครอบครัวหรือคนใกล้ชิด เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ

ซ็อก ก็ได้ปรากฏเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับวิญญาณของคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวที่ยังคงปรากฏตัวให้เห็นอยู่ โดยวิญญาณที่เป็นสมาชิกภายในครอบครัวมักจะปรากฏตัวด้วยสาเหตุของความผูกพันและความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัวคนอื่นที่ยังมีชีวิตอยู่ ลักษณะดังกล่าวก็เป็นสิ่งที่สะท้อนสายใยแห่งความรัก ความห่วงใยของคนในครอบครัวที่มีใช้แก่วิญญาณเป็นห่วงคนที่ยังมีชีวิตอยู่เท่านั้น ดังที่ปรากฏอยู่ใน *แบบเรื่องวิญญาณกลับบ้าน* ที่ผู้วิจัยพบในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก มีหลายเรื่องเล่าที่แสดงให้เห็นถึงความห่วงใย หรือการปกป้องคุ้มครองสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวที่ยังมีชีวิตอยู่ เช่น เรื่อง “ไม่ระบุง” (เรื่องที่สี่) ออกอากาศวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ที่กล่าวถึงพี่สะใภ้ของผู้เล่าที่เสียชีวิตในขณะที่ลูกชายยังเป็นเด็ก จึงเชื่อว่าวิญญาณยังเป็นห่วงลูกจึงอยู่ดูแลลูกและสมาชิกครอบครัวคนอื่น ๆ สุดท้ายเมื่อลูกชายอายุครบ 20 ปีก็บวชให้วิญญาณของแม่ หลังจากนั้นก็ไม่มีการพบวิญญาณพี่สะใภ้อีกเลย หรือ เรื่อง “ไม่ระบุง” (คุณหนึ่ง) ออกอากาศวันที่ 3 มิถุนายน 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับพ่อผู้เล่าที่เสียชีวิตไปแล้วแต่ยังมาปรากฏตัวถามสารทุกข์สุกดิบกับหลานและคนในครอบครัว และยังเคยปรากฏตัวเพื่อไล่คนที่จะมาขโมยของที่บ้านด้วย

หากมองอีกมุมหนึ่งนอกจากสะท้อนให้เห็นความห่วงใยของผีที่มีต่อคนแล้ว อาจสะท้อนให้เห็นความห่วงใยหรือความไม่สบายใจของคนที่ยังมีชีวิตอยู่เพราะมีอาจทราบได้ว่าเมื่อญาติตนเองเสียชีวิตไปแล้วจะมีชีวิตเป็นอย่างไร ไม่แตกต่างกันการอยู่ห่างไกลกันของคนในสังคมปัจจุบันที่ต้องจากบ้านเกิดหรือภูมิลำเนาเดิมเพื่อมาประกอบอาชีพหรือมีความจำเป็นที่จะต้องอพยพมาอยู่ในเมืองทำให้ครอบครัวไทยปัจจุบันมีลักษณะเป็น “ครอบครัวเดี่ยว” กล่าวคือมีจำนวนสมาชิกในบ้านไม่มากนักจะประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูก ไม่มีสมาชิกในรุ่นอื่น ๆ มากนัก อาจเป็นเพราะพื้นที่และวิถีชีวิตในสังคมเมืองที่ต้องดำเนินชีวิตด้วยความรวดเร็วและเรียบง่าย รวมถึงค่าครองชีพที่สูงทำให้ครอบครัวยิ่งเล็กเท่าไรจะยิ่งดำรงชีวิตอยู่ในสังคมเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากเท่านั้น

นอกจากความกังวลเกี่ยวกับการพลัดพรากต่อผู้ที่รักภายในครอบครัวที่สะท้อนผ่าน*แบบเรื่องวิญญาณกลับบ้าน*แล้ว เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ได้นำเสนอการพลัดพรากความรักของคนรักด้วยใน*แบบเรื่องย้อยวิญญาณคนรักเก่า* แต่ใน*แบบเรื่องย้อยวิญญาณคนรักเก่า* เรื่องเล่าส่วนมากไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความรัก ความห่วงใยที่คนรักมีต่อกัน แต่แสดงให้เห็นถึงปัญหาความหึงหวง ความต้องการครอบครองคนรัก เรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ส่วนมากที่กล่าวถึงวิญญาณคนรักมักจะนำเสนอเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับคนรักที่เสียชีวิตไปแล้วทั้งในอดีตชาติ และปัจจุบันชาติ ที่ต้องการกลับมาอยู่กับคู่รักที่ยังมีชีวิตอยู่ หรือเชื่อว่าเคยสัญญาว่ากันว่าจะอยู่ด้วยกันตลอดไปทำให้วิญญาณคนรักยังคงวนเวียนอยู่ โดยเฉพาะความรักของคนในสังคมเมืองที่มีความเป็นปัจเจกสูงทำให้คนในสังคมเกิดความต้องการพึ่งพิงเนื่องจากขาดความมั่นคงทางจิตใจ ดังที่

อิริค ฟรอมม์ (Fromm, 1978 อ้างถึงใน หลุ่ยยัรตัน ศรีจันทร์ขำ, 2558, น.180) ได้กล่าวถึงความรักกับคนในสภาพสังคมปัจจุบันว่า

สภาพสังคมปัจจุบันมนุษย์มีความเป็นปัจเจกชนสูง แต่เกิดความเปล่าเปลี่ยว และขาดความมั่นคงทางจิตใจ มนุษย์จึงโยยหาการพึ่งพิงทางความรู้สึก เพื่อสร้างเสถียรภาพทางความรู้สึกนั่นเอง ด้วยสภาพสังคมยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป รูปแบบความรักของคนในสังคมจึงเปรียบเสมือนสินค้าที่ตอบสนองความพึงพอใจส่วนบุคคล ดังนั้นความรักในยุคปัจจุบันจึงเป็นความรักที่มุ่งตอบสนองต่อความรู้สึกของคนสองคน และสร้างเสถียรภาพทางความรู้สึกเพื่อเพิ่มเติมความรู้สึกที่ขาดหายไปจากการเป็นส่วนหนึ่งของระบบทุนนิยม

จากการศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ในแบบเรื่องย่อวิญญานคนรักเก่า เมื่อพิจารณาจากเนื้อเรื่องของเรื่องเล่าแล้วจะพบเรื่องเล่าที่มีปัญหาคล้ายกับชีวิตของคู่รักในสังคมปกติ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาแฟนเก่า การหึงหวง การนอกใจ หรือการผิดคำสัญญาระหว่างคนรัก ผู้วิจัยจึงมองภาพสะท้อนความรู้สึกไม่มั่นคงหรือความกลัวในชีวิตความรักของคนปัจจุบันสะท้อนอยู่ในแบบเรื่องย่อวิญญานคนรักเก่า โดยเนื้อเรื่องส่วนมากจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนรักฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต ต่อมาเมื่อคนรักที่ยังมีชีวิตไปเริ่มต้นมีแฟนใหม่หรือคนรักใหม่ คนรักที่เสียชีวิตไปแล้วก็จะตามมาหลอกหลอนหรือตามมาทวงสัญญาที่เคยสัญญาไว้ว่าจะอยู่ด้วยกันตลอดไป เรื่องเล่าผีที่เกี่ยวข้องกับความรักอาจจะเป็นภาพสะท้อนอีกด้านหนึ่งของมุมมองด้านความรักในสังคมปัจจุบันที่ไม่ได้มีแค่ความสวยงามเท่านั้น แต่ยังมีความน่ากลัวและไม่มั่นคงอีกด้วย

นอกจากนี้หากพิจารณาเรื่องราวความรักที่อยู่ใน แบบเรื่องย่อวิญญานคนรักเก่า จะเห็นได้ว่าเรื่องราวในตอนจบของเรื่องมักจะได้จบลงแบบที่วิญญานและคนรักที่มีชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่คนรักที่ยังมีชีวิตจะต้องพยายามหาวิธีทางแก้ปัญหาหรือหนีไปจากวิญญานที่ติดตาม ผู้วิจัยมองว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นวิธีการสำหรับการแก้ปัญหาเมื่อเจอวิญญานคนรักเก่าเท่านั้น แต่การแก้ปัญหาแบบดังกล่าวก็คือการแก้ปัญหาของคู่รักในสังคมปัจจุบันจริง ๆ โดยชีวิตรักของคนในสังคมเมืองปัจจุบันที่มีปัจจัยต่าง ๆ แวดล้อมเป็นจำนวนมากทำให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์หลากหลายปัจจัย ดังที่เกศสุดา นาสิเคน (2557, น.118) ได้ศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับความรักของคนเมืองจากรายการวิทยุคลับฟรายเดย์ ได้กล่าวถึงภาพสะท้อนวิถีชีวิตของสังคมเมืองที่พบในเรื่องเล่าปัญหาชีวิตรักว่า เรื่องเล่าดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นทัศนคติ ค่านิยม และปัญหาของคนเมือง

ที่ส่งผลต่อความรัก ความสัมพันธ์ ทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การใช้ชีวิตในที่ทำงาน รวมทั้งชีวิตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย ซึ่งแสดงภาพวิถีชีวิตของคนเมืองในสังคมปัจจุบัน

ระบบเศรษฐกิจจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้จากหลากหลายภูมิภาคหลังไหลเข้ามาสู่เมือง เนื่องจากรายได้ที่มากกว่าภูมิภาคหรือท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ แต่เนื่องจากสังคมและโครงสร้างเศรษฐกิจของเมืองมีโครงสร้างที่สัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเป็นระบบที่มีโครงสร้างที่ใหญ่จนไม่สามารถคาดเดาหรือกำหนดทิศทางได้อย่างแน่นอน ดังนั้นระบบเศรษฐกิจของสังคมเมืองจึงมีความไม่มั่นคงมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของประเทศ คนเมืองจึงต้องหาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบของวัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง โดยมีลักษณะของความเชื่อที่ว่าเครื่องรางของขลัง หรือวัตถุมงคล สามารถดลบันดาลโชคลาภ ความมั่นคง มั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้ที่บูชาได้ แต่เดิมคนไทยก็มีความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลังมานานแล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองด้านการมีชีวิต เนื่องจากอดีตมีการศึกสงคราม เครื่องรางของขลังจึงมีหน้าที่เพื่อปกป้องชีวิต และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้ที่บูชา แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไปวิถีชีวิตของคนปัจจุบันไม่ได้มีศัตรูเป็นข้าศึกจากสงคราม แต่มีศัตรูเป็นความยากจนและการดำเนินชีวิตในระบบทุนนิยมทำให้ “วัตถุมงคลซึ่งแต่เดิมมีไว้เพื่อป้องกันตัว หรือเพื่อเป็นกำลังใจให้เจ้าของปกป้องตัวเอง ปัจจุบันจึงเน้นเมตตามหานิยม ให้ค้าขายคล่อง การงานไม่ติดขัด มีโชคมีลาภ มีผู้คนรักใคร่โดยเฉพาะเพิ่มพูนเสน่ห์ทางเพศ” (สุกัญญา สุจฉายา, 2558, น.113) ปรากฏเรื่องเล่าเกี่ยวกับการดลบันดาลการคุณแก่ผู้บูชา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรื่อง “หุ่นพยนต์” ออกอากาศวันที่ 29 เมษายน 2559 เป็นเหตุการณ์สมัยผู้เล่าบวชอยู่ที่วัดแห่งหนึ่ง โดยมีพระครูในวัดที่ผู้เล่าสนิทด้วยรูปหนึ่ง ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการทำหุ่นพยนต์ ซึ่งเชื่อว่ามีอิทธิฤทธิ์ในการช่วยเหลือคนในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการป้องกันภัย และช่วยหาของ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า:...แต่ว่าหุ่นที่ทำนี้ไม่ได้ทำในด้านไม่ดีนะครับ...ประวัติก็มีเหมือนกันคนที่เขาเอาไปบูชา...เงินเขาหายสี่หมื่น เขาเป็นเจ้าของร้านขายข้าวสารครับ เขาโดนลูกน้องขโมยไป...พ่อครูเขาบอกว่าให้เอาเหล่าขาวขวดหนึ่ง แล้วก็ไปจุดธูปบอกว่าให้ช่วยตามให้หน่อย...เข้าอีกวันหนึ่งมา ลูกน้องคนที่ขโมยเงินไปรีบเอาเงินมาคืน บอกว่าอยู่ไม่ได้มีคนร้ายใหญ่ ๆ ตัวดำ ๆ มาทวง มาเดินวนรอบบ้านทั้งคืนเลยอยู่ไม่ได้

ผู้เล่า: เหมือนคล้าย ๆ บุษบาไว้ ค้าขายร่ำรวย ไว้ช่วยดูแลบ้าน
ดูแลอะไรแบบนี้ครับ คล้าย ๆ กับพวกกุมารครับ คนที่เขาเอาไป
บุษบาเขาก็มีคนเจอบ้าง มีคนไม่เจอบ้าง...

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เล่ากล่าวถึงเมื่อมีคนที่บุษบาหุ่นยนต์ไป
แล้วมีเหตุการณ์ถูกลูกจ้างขโมยเงิน จึงขอให้หุ่นยนต์ช่วยตามเงินให้หน่อย และเข้าวันถัดมาลูกน้องที่
ขโมยเงินก็นำเงินมาคืน พร้อมกับเล่าให้ฟังว่า “มีคนร่างใหญ่ ๆ ตัวดำ ๆ มาทวง มาเดินวนรอบบ้านทั้ง
คืนเลยอยู่ไม่ได้” ซึ่งผู้เล่ายังบอกอีกว่าอิทธิฤทธิ์ของหุ่นยนต์คล้าย ๆ กับกุมาร กล่าวคือ ช่วยเรื่อง
การค้าขาย ดูแลปกป้องทรัพย์สินของคนในบ้าน ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีอิทธิฤทธิ์ช่วยทั้งด้านความปลอดภัย
และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับเรื่องเครื่องรางของขลัง ผู้วิจัยมองว่าบทบาท
ของสิ่งเหล่านี้มีจุดประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังที่กล่าวไว้ในข้างต้นว่าเดิมเครื่องรางของขลังมี
ไว้ป้องกันตัวหรือรักษาชีวิตของผู้ที่บูชาซึ่งเป็นเรื่องที่ส่งผลถึงชีวิต แต่ในปัจจุบันบทบาทหน้าที่ของ
เครื่องรางของขลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันไม่ได้มีการสู้รบหรือมีศึก
สงครามทำให้การรักษาความปลอดภัยด้านชีวิตจึงไม่สำคัญเท่าสมัยก่อน ด้วยสภาพสังคมที่มีกฎหมาย
มีความปลอดภัยจากตำรวจและเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ทำให้ความปลอดภัยด้านชีวิตจึง
มีความมั่นคงมากขึ้นกว่าเดิม แต่อย่างไรก็ตามเครื่องรางของขลังก็ยังเป็นสิ่งที่คนนำมาช่วยเหลือชีวิต
ในด้านอื่นแทน

แบบเรื่องเครื่องรางของขลัง ผู้วิจัยพบว่าอิทธิฤทธิ์หรือสิ่งที่คนปรารถนาให้
เครื่องรางของขลังช่วยเหลือนั้นสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการขอความ
ช่วยเหลือด้านความมั่นคง ทรัพย์สินเงินทอง รวมทั้งการดำเนินชีวิตในแต่ละวันที่เป็นการเพิ่มความ
สะดวกสบายให้แก่ผู้ที่บูชา สอดคล้องกับระบบสังคมเศรษฐกิจปัจจุบันที่เป็นสังคมแบบทุนนิยม มี
ความเจริญก้าวหน้าและสะดวกสบายทางเทคโนโลยี เครื่องรางของขลังปัจจุบันจึงเป็นเหมือนสินค้า
หรืออุปกรณ์ชนิดหนึ่งที่ช่วยทุ่นแรงหรือสร้างความสะดวกสบายสังคมปัจจุบัน ผู้วิจัยพบเรื่องเล่าที่
ผู้ใช้เครื่องรางของขลังใช้เครื่องรางของขลังดังกล่าวเพื่อเพิ่มความสะดวกสบายหรือเป็นอุปกรณ์
อำนวยความสะดวกชนิดหนึ่งในการช่วยเหลือตนเอง เช่น เรื่องที่เล่าโดย “คุณอาร์ม” ออกอากาศ
วันที่ 11 มีนาคม 2559 เป็นเรื่องที่ผู้เล่าไปเช่าบุษบาเครื่องรางของขลังมาจากร้านขายของเก่าแห่งหนึ่ง
โดยผู้เล่าได้อธิฐานขอให้ช่วยไม่ให้ถูกลงโทษเนื่องจากทำการบ้านไม่เสร็จ โดยเรื่องเล่าที่มีลักษณะ
คล้ายกันนี้ก็ปรากฏในเรื่องเล่าอื่น ๆ อีก เช่น การขอให้ช่วยหาที่จอดรถในห้างสรรพสินค้า การขอให้

ช่วยหาเอกสารทำงาน หรือการช่วยหาทรัพย์สินหรือของที่หายไป เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของเครื่องรางของขลังที่เปลี่ยนแปลงไปตามวิถีชีวิตของคนในแต่ละยุคสมัย แม้ว่าจะประสงค์จะเป็นการช่วยเหลือมนุษย์เหมือนเดิม แต่รายละเอียดต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามวิถีปฏิบัติและสภาพสังคมของคนในสังคมนั้น

ถนนหนทางก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญและความทันสมัย ความสะดวกสบายของเมืองที่มีการเดินทางได้อย่างสะดวกรวดเร็ว จากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะซ็อก ผู้วิจัยพบเรื่องเล่าที่มีการปรากฏตัวของวิญญาณบนถนนจำนวนมาก จนสามารถแยกออกมาเป็นแบบเรื่องย่อ 1 ค. ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการพบเจอวิญญาณหรือเรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติบนท้องถนน ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องในตอนสุดท้ายคือการทราบเรื่องราวของสถานที่นั้น ซึ่งส่วนมากแล้วจะมีการเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ทำให้มีผู้เสียชีวิตและเชื่อว่าคนที่เสียชีวิตยังคงวนเวียนอยู่ในสถานที่ที่ตนเองตาย อาทิเรื่อง “ไม่ได้เจตนา” ออกอากาศวันที่ 18 มีนาคม 2559 เป็นเรื่องที่มีผู้เล่าพบคนที่มีลักษณะเหมือนศพบริเวณริมถนน หลังจากนั้นเพื่อนจึงมาเล่าให้ฟังว่าบริเวณนั้นมักจะเกิดอุบัติเหตุบ่อยๆ เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณมุก) ออกอากาศวันที่ 1 เมษายน 2559 เป็นเรื่องที่มีผู้เล่าเดินทางไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ โดยรถมอเตอร์ไซด์ และพบกับสิ่งลึกลับที่เชื่อว่าเป็นยมบาล บริเวณถนนเส้นทางหนึ่ง หลังจากนั้นเห็นข่าวรถมอเตอร์ไซด์เกิดอุบัติเหตุที่ถนนนั้น

จากเรื่องเล่าผีที่พบในบริเวณริมถนนส่วนมากแล้วมักจะเป็นวิญญาณที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและสภาพของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางบนท้องถนนเป็นจำนวนมาก และก็พบอุบัติเหตุบนท้องถนนเป็นจำนวนมากเช่นกัน ท้องถนนจึงเป็นสถานที่อันตรายและน่ากลัวสำหรับคนที่ใช้รถใช้ถนนสัญจรกันในชีวิตประจำวัน สะท้อนความน่ากลัวและความไม่ปลอดภัยในชีวิตประจำวันของคนเมืองที่อาจจะเกิดอุบัติเหตุและเสียชีวิตในการเดินทางได้ตลอดเวลา ดังนั้นเรื่องเล่าแบบเรื่องย่อ 1 ค. เป็นเรื่องเล่าที่สะท้อนให้เห็นถึงความอันตรายในการเดินทางบนท้องถนนของคนปัจจุบัน

แบบเรื่องสิ่งของผีสิง ก็เป็นอีกแบบเรื่องหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงระบบเศรษฐกิจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเมืองปัจจุบัน กล่าวคือ ใน แบบเรื่องสิ่งของผีสิง เป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับการได้รับสิ่งของที่เคยมีเจ้าของมาก่อน หรือเป็นสิ่งที่เคยมีผู้ใช้มาก่อน และได้รับมาอีกต่อหนึ่ง หรืออาจจะเรียกว่า “ของมือสอง” ก็ได้ จากเรื่องเล่าในรายการวิทยุ เดอะซ็อก สิ่งของที่ปรากฏในเรื่องเล่าลักษณะนี้จะเป็นสิ่งของที่อยู่ในชีวิตประจำวันของคนปัจจุบัน เช่น รองเท้ารถยนต์ หุ่นลงเสือ เป็นต้น โดยสังเกตว่าสิ่งของเหล่านี้มักเป็นของที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันทั่วไป เป็นของที่มีค่า มีราคา สะท้อนถึงสภาพสังคมแบบทุนนิยมที่มีปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นตัวชี้วัดมูลค่า

สอดคล้องกับสภาพสังคมเมืองปัจจุบันที่ส่วนมากเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยของคนชนชั้นกลางที่มีจำนวนมากขึ้น และสังคมเมืองก็เป็นสังคมที่มีความกดดันในเรื่องของการดำเนินชีวิตมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศโดยเฉพาะปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ทำให้สินค้ามือสองเป็นสินค้าที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับระบบเศรษฐกิจที่ผู้บริโภคมองเรื่องความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุดในการใช้จ่าย ดังนั้นสินค้ามือสองจึงเป็นอีกตัวเลือกหนึ่งสำหรับการลงทุน

อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมเกี่ยวกับการซื้อ ขาย ใช้ สินค้ามือสองก็เพิ่งเกิดขึ้นมาในประเทศไทยได้ไม่นาน ทำให้เกิดความไม่มั่นใจเกี่ยวกับสินค้าประเภทนี้ด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นสินค้าที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว และเป็นสินค้าที่มาจากหลากหลายที่มาโดยที่ผู้ใช้ไม่ทราบประวัติมาก่อน ทำให้เกิดความกลัวต่อสินค้าชิ้นนั้น ๆ ซึ่งความกลัวหรือความไม่มั่นใจเหล่านี้ได้สะท้อนออกมาใน *แบบเรื่องสิ่งของผีสิง* โดยมีเหตุการณ์ที่ผู้เล่าได้รับสิ่งของที่เชื่อว่ามีวิญญาณติดอยู่กับสิ่งของนั้น ต่อมาก็เกิดเหตุการณ์ลึกลับ สุดท้ายผู้เล่าก็พยายามหาที่มาของสิ่งของนั้นซึ่งอาจจะได้รับคำตอบเพื่อคลายความสงสัยหรืออาจจะไม่ได้รับคำตอบก็ได้ แต่สุดท้ายผู้เล่าก็จะนำสิ่งของนั้นไปขายหรือนำไปให้คนอื่นแทน ซึ่งปัจจัยด้านเศรษฐกิจเหล่านี้มีผลทำให้คนเมืองมีวิถีชีวิตที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน แต่ก็สะท้อนความกลัวของคนที่มีต่อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวันเป็นเช่นเดียวกัน

แม้ว่าวิถีชีวิตของคนเมืองจะมีความเป็นปัจเจกสูง ต่างคนต่างอยู่ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กันมากเหมือนกับสังคมในชนบท แต่อย่างไรก็ตามคนเมืองก็ยังคงต้องการได้รับการยอมรับจากคนในสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ความเจริญก้าวหน้าของเมืองทำให้เกิดความซับซ้อนในโครงสร้างของสังคม จนบางครั้งทำให้เกิดความแปลกแยกของคนที่อยู่เข้ามาอยู่ในพื้นที่เมือง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่รองรับผู้คนที่มีความแตกต่างกันมาอยู่ร่วมกัน ดังที่สะท้อนใน *แบบเรื่องตายแล้วฟื้น* แบบเรื่องดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องการเสียชีวิตแล้วฟื้นกลับมา โดยเมื่อคนที่ตายฟื้นกลับมาเชื่อว่าจะมีความสามารถในการมองเห็นวิญญาณหรือมีสัมผัสเหนือธรรมชาติ ซึ่งการมองเห็นวิญญาณหรือความสามารถในการรับรู้ได้ถึงสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นความเชื่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะในสังคมเมืองที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ความเชื่อเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารกับวิญญาณ หรือความสามารถในการมองเห็นวิญญาณกลายเป็นเรื่องมลายไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมเมือง

วิถีชีวิตของคนเมืองที่มีความสะดวกสบาย ความทันสมัย และเทคโนโลยี ที่คอยอำนวยความสะดวกในชีวิตด้านต่าง ๆ แต่ในทางกลับกันก็มีเรื่องของความไม่มั่นคงปลอดภัย และความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตในสังคมแบบทุนนิยม ที่ทำให้คนในสังคมเกิดความกลัวและความวิตกใน

ด้านต่าง ๆ ตลอดเวลาจนสามารถสะท้อนออกมาในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่เป็นช่องทางของการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องลึกลับเหนือธรรมชาติที่เล่าผ่านคนในสังคมเมือง ซึ่งอาจจะมองได้ว่าเป็นพื้นที่ในการปลดปล่อยและระบายความอัดอั้นของคนที่มีลักษณะสังคมและสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ในพื้นที่เดียวกัน

4.2.2 บทบาทด้านการสืบทอดคติความเชื่อและวิถีปฏิบัติต่าง ๆ ทางพุทธศาสนาในสังคมพุทธศาสนาแบบไทย

จารีตและวิถีปฏิบัติของคนในสังคมย่อมส่งผลให้สังคมเกิดความสงบแก่คนในสังคม ผู้เล่าพบว่าในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ได้ปรากฏจารีตและวิถีปฏิบัติของคนสังคมผ่านเรื่องเล่าที่ออกอากาศในรายการ รวมทั้งการแสดงข้อคิดเห็นระหว่างผู้ฟังและผู้ดำเนินรายการ การถ่ายทอดจารีตและวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับความเชื่อของคนในสังคมเป็นการกล่าวโดยอ้อมมากกว่า เช่น การปรากฏเหตุการณ์เรื่องที่คุณเล่าไปหยิบตุ๊กตานางรำจากศาลเจ้าที่ไปเล่นแล้วนำกลับบ้านรวมทั้งพูดจาทำหายที่ศาลว่าถ้าอยากได้ให้มาเอาคืนเอง หลังจากนั้นผู้เล่าเชื่อว่าคุณวิญญานของตุ๊กตานางรำทำร้าย สุดท้ายจึงไปขอขมาที่ศาลนั้นและนำตุ๊กตานางรำที่หยิบมาไปคืน

จากเรื่องเล่าดังกล่าวไม่ได้มีการกล่าวถึงข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติเมื่อไปเจอศาล แต่กล่าวถึงผลของการไปหยิบของในศาลแล้วนำกลับบ้าน ซึ่งผลก็คือผู้เล่าถูกผีหลอกจนต้องนำของกลับมาคืน เรื่องเล่าที่ถ่ายทอดออกมามีใจความสำคัญที่ปรากฏในเรื่องคือ การหยิบเอาของจากคนอื่นซึ่งไม่ใช่ของเรา แม้ว่าของนั้นเราจะไม่เห็นว่าเป็นใคร แต่ก็ไม่ควรหยิบของฉวยของที่ไม่ใช่ของเรากลับบ้าน และเมื่อกระทำการฝ่าฝืนก็ต้องถูกลงโทษจากสังคม ดังนั้นเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก จึงเป็นเรื่องเล่าที่แสดงให้เห็นถึงข้อปฏิบัติ ของคนในสังคมที่ได้รับการยอมรับและไม่ได้รับการยอมรับ โดยใช้เรื่องผีเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด ในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก มิได้มีการปรากฏการถ่ายทอดจารีต วิถีปฏิบัติ ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น แต่กล่าวถึงข้อปฏิบัติของคนในสังคมโดยรวม ทั้งคำพูดที่สื่อผ่านเรื่องเล่า และการให้ข้อคิดในการมีสติระมัดระวังตนเองให้มีความปลอดภัย

สอดคล้องกับที่บาสคอม (Bascom) ได้จำแนกบทบาทของคติชนในภาพรวมได้ 4 ประการ หนึ่งในนั้นคือ “In the fourth place, folklore fulfills the important but often overlooked function of maintaining conformity to the accepted patterns of behavior.” (Bascom, 1965, p.294) หมายถึง คติชนมีหน้าที่ในการรักษาวิถีปฏิบัติของคนสังคมให้มีความสอดคล้องกัน

เรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี้อก กลุ่มเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ส่วนมากแล้วจะเป็นสถานที่ที่ผู้เล่าต้องเข้าไปอยู่อาศัยชั่วคราว เป็นสถานที่ต่างถิ่นที่ผู้เล่าไม่คุ้นเคยมาก่อน เรื่องเล่ากลุ่มนี้มักจะปรากฏวิญญานของผีเจ้าที่ หรือวิญญานของคนเสียชีวิตในสถานที่นั้น ซึ่งมักจะมีสาเหตุที่เสียชีวิตผิดปกติ เช่น ฆ่าตัวตาย ถูกฆาตกรรม เป็นต้น คนที่ถูกผีหลอกในสถานที่เหล่านี้มักไปทำผิดทั้งโดยตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ

เรื่องเล่าผีในกลุ่มนี้จึงเป็นการบอกให้บุคคลที่ต้องเดินทางไปต่างถิ่น ต่างสถานที่ ควรระมัดระวังสถานที่ที่ตนเองต้องเข้าไปอยู่อาศัยว่ามีกฎระเบียบอย่างไรบ้างที่ต้องปฏิบัติตาม อาทิ เมื่อไปในนอนค้างที่อื่นจะต้องไหว้เจ้าที่เจ้าทาง ขออนุญาตเจ้าของบ้านก่อน ซึ่งการขออนุญาตดังกล่าวมิใช่ขออนุญาตผีและวิญญานเท่านั้น แต่ยังเหมือนเป็นการขออนุญาตสมาชิกท่านอื่น ๆ ภายในบ้าน เนื่องจากการเข้าไปอยู่ในบ้านคนอื่นก็ถือว่าเป็นคนแปลกหน้า ไม่น่าไว้วางใจ นอกจากการขออนุญาตเจ้าของบ้านแล้ว ยังต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในบ้านหลังนั้นด้วย

ดังเช่น เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณนิรุช) ออกอากาศวันที่ 29 มกราคม 2559 ได้เดินทางไปนอนบ้านเพื่อนที่ต่างจังหวัด เมื่อไปถึงที่หมู่บ้านที่เพื่อนอยู่ เพื่อนให้ผู้เล่าไปที่บ้านเพื่อนก่อน ส่วนตัวเพื่อนจะไปทำธุระแล้วจะตามไป หลังจากนั้นเวลากลางคืนระหว่างที่ผู้เล่านอนหลับ ผู้เล่าเห็นเงาดำๆ นอกมุ้ง ผู้เล่าไปเรียกแม่ของเพื่อน แม่ของเพื่อนจึงบอกว่าเป็นเพราะผู้เล่าไม่ได้ขออนุญาตผีบ้านผีเรือนก่อนว่าจะมานอนที่บ้านหลังนี้ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวเป็นความเชื่อของคนในท้องถิ่นนั้น ดังที่ผู้เล่ากล่าวว่า

ผู้เล่า: ...แม่บอกไม่ใช่ใครหรอก คนที่บ้านนี้แหละ... เขาอยากจะทำ... ผมจะทนได้นานสักแค่ไหน...ผีบ้านผีเรือน ก็มาแล้วไม่ขออนุญาตเขา ก็คือคนแถว...อำเภอหล่มสัก ถ้าไปบ้านเขาต้องขออนุญาตผีบ้านผีเรือน ถ้าจะนอนที่นั่น...เขามาให้รู้ว่าอยู่บ้านนี้นะทำไมไม่มาขอ...ผมก็บอกว่าเพื่อนทำไมมึงไม่บอก...นี่กว่าแม่จะพาไปไหว้...แม่ก็ไม่ได้พาไป ไม่ได้ไปขออนุญาตครับ

ดีเจ: ...บ้านน้องสาวผมก็อยู่เพชรบูรณ์นะ... แต่ไม่ได้อยู่หล่มสัก

ผู้เล่า: แต่ละหมู่บ้านก็จะไม่เหมือนกันครับ

จากเรื่องเล่าข้างต้นเป็นเหตุการณ์แม่ผู้เล่ากล่าวว่าสิ่งที่ผู้เล่าเจอเป็นผีบ้านผีเรือนมาปรากฏตัวให้เห็น เนื่องจาก “ก็มาแล้วไม่ขออนุญาตเขา” ซึ่งวิถีปฏิบัติดังกล่าวเป็นความเชื่อที่ว่า “ถ้า

ไปบ้านเขาต้องขออนุญาตผีบ้านผีเรือน” ผู้เล่าก็บอกว่าวิถีปฏิบัติเรื่องการขออนุญาตผีบ้านผีเรือนนั้น “แต่ละหมู่บ้านก็จะไม่เหมือนกัน” แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นนั้น นอกจากนี้ความเชื่อเรื่องวิถีปฏิบัติของคนแต่ละกลุ่มก็แตกต่างกันแม้ว่าจะอยู่ในพื้นที่เดียวกันก็ตาม นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงประเพณีของการเดินทางไปบ้านผู้อื่น คือ “ไปมา ลาไหว้” คือต้องมีการบอกกล่าวกับเจ้าของบ้าน ไม่ใช่แค่เจ้าที่เจ้าทาง ผีบ้านผีเรือนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสมาชิกภายในบ้าน แสดงให้เห็นถึงความมีสัมมาคารวะซึ่งเป็นสิ่งที่คนในสังคมยอมรับโดยเฉพาะเมื่อเป็นคนภายนอกเดินทางเข้าไปยังพื้นที่ของท้องถิ่น การแสดงให้เห็นถึงความนอบน้อมต่อบุคคลอื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องการของสังคมย่อมได้รับการต้อนรับและอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

ความเชื่อเรื่องการประพาศิ ปฏิบัติตัวเมื่อไปอยู่ในสถานที่ต่างถิ่นมีความสำคัญกับคนในสังคมมาก แม้ว่าบางเรื่องจะกระทำโดยไม่ได้ตั้งใจก็ตาม แต่ก็มีบางเรื่องที่มีการกระทำที่ไม่เหมาะสมที่เกิดจากความตั้งใจ หรือการไม่เชื่อเกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติ ทำให้เกิดเหตุการณ์การลงโทษเกิดขึ้น ดังตัวอย่าง เรื่อง “เรือนไทย” ออกอากาศวันที่ 24 มิถุนายน 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับบ้านเรือนไทยของปู่ผู้เล่า ผู้เล่าพาเพื่อน ๆ ไปเที่ยวที่บ้านเรือนไทยของปู่ที่อยู่ต่างต่างหวัด ปู่ของผู้เล่าเสียชีวิตไปแล้ว แต่ในระหว่างที่เพื่อนผู้เล่ามาที่บ้านก็พูดจาลบหลู่ แสดงท่าทางลงดี หลังจากนั้นเพื่อนผู้เล่าพบวิญญาณของปู่และย่าที่เป็นเจ้าของบ้าน รุ่งเช้าเพื่อนจึงต้องไปขอขมาปู่กับย่าของผู้เล่า

ผู้เล่า:...เพื่อนด้วยความที่ว่าเขาปากดี ลองดีใช้ไหมครับ...เดินไปเปิดประตูเพื่อให้ลมมันเข้า ช่วงจังหวะที่ผลึกประตูออกไป เขาล้มทั้งยืนครับ...ผมก็ตกใจ...ผมมองไปที่หน้าต่าง ที่ข้างล่างครับ...คือคุณปู่กับคุณย่ายืนอยู่ข้างล่าง....เพื่อนมึงปากดี อยากลองของใช้ไหม ผมก็ยกมือไหว้ขอโทษแทนเพื่อนผมด้วย เพื่อนผมเป็นคนนิสัยแบบนี้ ปากแบบนี้ ไม่เคยเชื่อเรื่องอะไรแบบนี้...ผมขอโทษแทน...ไปเอาพระออกมามาคล้องเพื่อน...ช่วงจังหวะที่เอาพระสวม...พูดเสียงเบา ๆ ว่า ขอโทษ... จนมารู้สึกตัวตอนเช้า เขาก็ไปจุดธูปอธิษฐานข้างล่าง ขอขมากับคุณปู่ คุณย่า บอกผมขอโทษ ผมมาจากต่างถิ่น ผมไม่นึกไม่ฝันว่าสิ่งที่ผมไม่เคยเชื่อเลย แล้วผมก็ได้อีกกับตา...

จากเหตุการณ์เรื่องเล่าข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่เพื่อนผู้เล่าเห็นวิญญาณของปู่และย่าของผู้เล่าทำให้เพื่อนเกิดการชัก สาเหตุเนื่องจากเพื่อนผู้เล่าเป็นคนไม่เชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ ทำให้เป็นคนไม่ระมัดระวังเรื่องคำพูดดังที่ผู้เล่าบอกว่าเพื่อนเป็นคน “เขาปากดี” หลังจากนั้นเพื่อนผู้เล่าจึงต้องไปขอขมาปู่กับย่า ดังที่ผู้เล่ากล่าวว่า “เขาก็คงไปจุดธูปอธิษฐานข้างล่าง ขอขมากับคุณปู่ คุณย่า

บอกผมขอโทษ ผมมาจากต่างถิ่น” แสดงให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องการเคารพสถานที่ เมื่อต้องไปพักอาศัยอยู่ต่างถิ่น ต้องให้เกียรติเจ้าของบ้านหรือเจ้าของสถานที่ทั้งคำพูดและการกระทำ

ความเชื่อเกี่ยวกับข้อปฏิบัติต่อผีบ้านผีเรือน เจ้าที่เจ้าทาง คือการแสดงความเคารพด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน รวมถึงการเชื่อฟังคำสั่งสอนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ และค่านิยมที่คนในสังคมนั้น ๆ ยึดถือ ซึ่งเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับผีเจ้าที่ก็ยิ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีปฏิบัติบางอย่างที่มีลักษณะเฉพาะตามวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของแต่ละกลุ่มคน ดังตัวอย่างเรื่องเล่าต่อไปนี้

เรื่อง “ไม่ระบุ” (คุณหนู) ออกอากาศวันที่ 17 พฤษภาคม 2559 เป็นเรื่องราวที่ผู้เล่าย้ายเข้าไปอยู่ในบ้านหลังหนึ่งกับครอบครัว หลังจากย้ายของเข้าบ้านก็นอนค้างที่บ้านนั้น ระหว่างที่นอนแฟนมีอาการเหมือนผีเข้า จึงพาแฟนไปทำพิธีที่วัด พระบอกว่าเป็นเจ้าที่แต่ก็ไม่สามารถช่วยแฟนผู้เล่าได้ ผู้เล่าจึงพาไปให้ร่างทรงช่วย ร่างทรงก็ช่วยได้สำเร็จ และบอกว่าเจ้าที่ต้องการให้แฟนกลับไปทำความสะอาดที่บ้านเป็นการขอขมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้เล่า:...พากันไปหาร่างทรงตอนเช้า...แกก็เข้าทรง...ร่างทรงก็พูดว่าเขาไม่ชอบ ผมเลยถามว่าใครไม่ชอบ เขาก็บอกว่าคนที่อยู่ที่นั่นแหละ **เจ้าที่** **เขาไม่ชอบแฟนผม... เขาไม่ชอบ เขาจะเอาให้ตาย... ไม่เป็นไรพูดให้แล้ว** ขอให้แล้ว แต่ว่าให้กลับไปทำความสะอาดบ้าน ต้องให้แฟนผมทำคนเดียว...ทั้งหมดเลย

...

ดีเจ:ผมสงสัยว่าไม่ชอบกันเรื่องอะไร

ผู้เล่า:...ไม่ชอบผู้หญิงแบบนี้ ไม่รักษาความสะอาด ไม่เรียบร้อย

...

ผู้เล่า:ผ่านมาประมาณ 3-4 เดือน บ้านข้างๆ ผมถัดไปประมาณ 2-3 หลัง เจอเหมือนกันกับผมเลย อันนั้นยิ่งหนักกว่าผมอีก

ดีเจ:แบบนี้ต้องตั้งสังตั้งศาลเป็นเรื่องเป็นราวไหม ผมว่า?

ผู้เล่า:เขาบอกเป็นเจ้าที่อยู่เฝ้าตรงนั้นอยู่แล้ว

จากตัวอย่างเหตุการณ์ข้างต้นแฟนผู้เล่าถูกผีเข้าจึงต้องไปหาร่างทรง ร่างทรงก็บอกว่าผีที่สิงแฟนผู้เล่าเป็น “เจ้าที่” เนื่องจาก “**เจ้าที่เขาไม่ชอบแฟน**” และยังบอกสาเหตุที่ไม่ชอบก็

คือ “ไม่ชอบผู้หญิงแบบนี้ ไม่รักษาความสะอาด ไม่เรียบร้อย” จากเรื่องเล่าข้างต้นแสดงให้เห็นถึงค่านิยม ข้อปฏิบัติของคนในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน

เรื่องเล่าข้างต้นนี้เหตุการณ์ลึกลับเกิดจากสาเหตุจากแฟนผู้เล่าที่ดูเป็นคน “ไม่รักษาความสะอาด ไม่เรียบร้อย” หรือไม่เป็นแม่บ้านแม่เรือน ซึ่งในเรื่องกล่าวว่าผีบ้านผีเรือนเป็นผู้หญิงจึงชอบผู้หญิงที่มีความเป็นแม่บ้าน คล้ายกับความบทบาทของผู้หญิงในสมัยก่อนที่มีหน้าหลักคือการดูแลบ้าน ออมรมเลี้ยงดูบุตรและปรนนิบัติรับใช้สามี เหล่านี้ถือว่าเป็นผู้หญิงที่ดีสำหรับสมัยก่อน แต่เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปหน้าที่การทำงานของชายและหญิงไม่ได้แยกออกจากกันอย่างชัดเจน ทำให้ผู้หญิงอยู่ในพื้นที่นอกบ้านมากขึ้น ทำให้ปัจจุบันชายและหญิงมีบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกันชัดเจนเหมือนในอดีต

ผู้วิจัยคิดว่าเรื่องผีเรื่องนี้ได้ปรากฏวิถีในการกล่าวถึงการปฏิบัติตนของเพศหญิงสมัยก่อน อาจจะสะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนปัจจุบันที่ไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องบทบาทการแบ่งแยกหน้าที่ตามเพศอย่างชัดเจนเหมือนสมัยก่อน ปกติการขอขมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์มักจะใช้การกราบไหว้เพื่อขอขมา แต่ในเรื่องนี้วิธีการคือให้แฟนผู้เล่าทำความสะอาดบ้านทั้งหมดเป็นการขอขมา

เหตุการณ์การลงโทษของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เกิดจากคนฝ่าฝืนวิถีปฏิบัติ ความเชื่อ ไม่ว่าจะเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ แต่ก็ปรากฏผลลัพธ์ของเรื่องราวต่อผู้กระทำเสมอ รวมถึงวิธีการแก้ไขที่แตกต่างกันตามแต่ละความเชื่อ อาทิ เรื่อง “แม่หายวันแค้น” ออกอากาศวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2559 เป็นเรื่องราวที่ผู้เล่าพาแม่ไปแค้นที่วัดแห่งหนึ่ง ครั้งแรกผู้เล่าผลอพุดจาไม่ดีทำให้ไปแค้นที่วัดไม่สำเร็จเนื่องจากพลัดหลงกับแม่ในวัด ผู้เล่าจึงต้องพาแม่ไปแค้นที่วัดอีกครั้งหนึ่ง ผู้เล่าและแม่ก็เชื่อว่าเป็นเพราะผู้เล่าพุดจาไม่ดีทำให้ต้องเสียเวลามาที่วัดอีกครั้งหนึ่ง

ผู้เล่า: ...พอแค้นเสร็จ...ผมบอกแม่กลับเลยแล้วกัน เพราะผมทำงานผลัดกลางคืน เสร็จแล้วแม่เขานึกขึ้นได้ระหว่างขับรถกลับบ้าน เขาบอก... ท่านคงลงโทษ เพราะว่าวันอาทิตย์ ตอนที่ผมขับรถไป แม่เขาบอกว่าใช่แค้นแล้วเอากลับนะลูก จะเอาไปฝากเพื่อน ผมก็ไว้วาย เพราะจริงๆ ผมเหนื่อย เพราะผมทำงานกลางคืน เข้ามาก็ยังไม่ได้นอน บอกแม่จะไปทำไม เดี่ยวผมต้องนอน กลางคืนไปทำงาน ทำไม่วุ่นวายจัง กับไอแค่นี้... เราตั้งใจไปแค้น แต่เหมือนกับปากเสีย

ติเจ: เลยต้องไปสองรอบเลย เสียเวลาหนักเลย

ผู้เล่า: ใช่ๆ... เหมือนเคยได้ยินคนพูดว่าเหมือนมีอะไรมาบังตาหาไม่เจอ จะมองไม่เห็นเกิดขึ้นกับตัวเองก็ขลุ๊กเหมือนกัน

จากตัวอย่างเรื่องเล่าข้างต้นผู้เล่าพาแม่ไปแก้บนที่วัดแต่ในระหว่างทางแม่ผู้เล่าบอกว่าจะนำของที่แก้บนกลับไปให้เพื่อน ผู้เล่ารู้สึกหงุดหงิดจึงพูดจาไม่ดีออกไป หลังจากนั้นเมื่อถึงวัดผู้เล่ากับแม่ก็พลัดหลงกัน ผู้เล่ารู้สึกว่ “เหมือนมีอะไรมาบังตาหาไม่เจอ จะมองไม่เห็น” ทำให้ผู้เล่าต้องกลับบ้านแล้วพาแม่มาแก้บนใหม่อีกครั้งหนึ่ง แม่และผู้เล่าเชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น “ท่านคงลงโทษ” เพราะ “ปากเสีย” เนื่องจากผู้เล่าเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้เล่าตั้งใจจะพาแม่ไปแก้บนคงลงโทษที่ผู้เล่าพูดจาไม่ดีทำให้ผู้เล่าต้อง “เสียเวลา” พาแม่มาแก้บนอีกครั้งหนึ่ง

จากเรื่องเล่าแม้จะไม่ได้แสดงให้เห็นถึงข้อห้ามหรือจารีตปฏิบัติของคนในสังคมโดยตรง แต่ก็แสดงให้เห็นถึงผลที่จะได้รับหากไม่ปฏิบัติตามความเชื่อ โดยแสดงให้เห็นถึงผลที่ได้รับจากการกระทำของตนเอง แสดงให้เห็นคนระมัดระวังคำพูด ซึ่งเรื่องการระมัดระวังคำพูดเป็นมารยาทหรือข้อปฏิบัติอย่างหนึ่งที่ควรกระทำในสังคมไทย เนื่องจากสังคมไทยมีระบบอาวุโส การนับเคารพนับถือผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าไม่ว่าจะด้านคุณวุฒิ หรือวัยวุฒิ ดังนั้นเรื่องการแสดงความเคารพโดยเฉพาะคำพูดย่อมมีความสำคัญต่อการปฏิสัมพันธ์กันของคนภายในสังคม

ข้อห้ามที่ปรากฏในแต่ละพื้นที่หรือสังคมก็มีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังตัวอย่าง เรื่อง “เดือนแล้วไม่ฟัง” ออกอากาศวันที่ 8 มกราคม 2559 เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้เล่าที่เดินทางไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ และเข้าไปพักในโรงแรมแห่งหนึ่งโดยไม่ทราบว่าโรงแรมแห่งนี้ห้ามนำเนื้อหมูเข้าไปประกอบอาหาร เนื่องจากเชื่อว่าเจ้าที่เป็นคนอิสลามซึ่งมีข้อห้ามเรื่องเกี่ยวกับการรับประทานเนื้อหมู ทำให้ผู้เล่าเจอเหตุการณ์ลึกลับ อาทิ น้องที่ไปเที่ยวด้วยทำท่าทางเหมือนการละหมาดและก็ฝันเห็นชายแก่ โปกผ้า มาเรียกให้น้องออกไปนอกห้อง และเมื่อไปถามแม่บ้านของโรงแรมก็ได้ทราบว่าโรงแรมแห่งนี้ห้ามนำเนื้อหมูเข้ามาในโรงแรม

ผู้เล่า:...นอนได้ประมาณสักตีห้าเศษ...น้องเขาลุกขึ้นมาทำท่าเหมือนละหมาดครับ...ตอนแรกคิดว่าน้องเขาละเมอ...น้องเขาอยู่ในที่นั้นจนเกือบถึงประมาณหกโมง...ตอนเช้าผมก็เรียกน้องเขา...ผมคิดว่าน้องเขาละเมอ...เขาบอกว่า...เมื่อคืนมีคนมาเรียกเขาที่หน้าห้อง...เป็นคนแก่...โปกผ้ามาเรียกเขาที่หน้าประตูห้องเขาก็เดินออกมา...ผมไปถามแม่บ้าน...ผมเอาเนื้อสัตว์ชนิดนี้มา...ในที่ของพี่...เขาดกใจมาก

ติเจ: เขาห้ามไว้ก่อนไหมครับ?

ผู้เล่า: ไม่รู้ครับ ไม่รู้...คือเราไม่รู้ว่าจะตรงนี่คือที่ของเขาครับ...แม่บ้าน เขาก็ตกใจ เขาไม่มีใครบอกหรือ ตอนคุณจอง...เขาบอกว่าดินะที่เจอแค่นี้ ปกติแล้วที่นี่เขาจะห้ามเลย ห้ามไม่ให้เอาเนื้อหมูเข้ามา...เราเลยสรุปกันว่าอาจจะเป็นเจ้าของที่เขามาบอก มาเตือนน้องหรือเปล่า ไม่แน่ใจ...

จากตัวอย่างเหตุการณ์ข้างต้นผู้เล่าเดินทางไปพักที่โรงแรมแห่งหนึ่งหลังจากนั้นก็พบกับเหตุการณ์ลึกลับหรือเหตุการณ์ไม่ปกติ อาทิ น้องที่เดินทางไปด้วย “ลุกขึ้นมาทำท่าเหมือน ละหมาด” หลังจากนั้นก็ทราบว่าน้องคนนั้นฝันเห็น “คนแก่...โทกผ้ามาเรียกเขาที่หน้าประตูห้อง” สุดท้ายผู้เล่าจึงทราบว่าโรงแรมดังกล่าวไม่อนุญาตให้นำเนื้อหมูเข้ามาในโรงแรม ผู้เล่าเชื่อว่าเป็น เพราะเจ้าที่ ซึ่งผู้เล่าคิดว่าน่าจะเป็นคนที่น้องฝันเห็น ในความเชื่อเกี่ยวกับหลักศาสนาก็มีข้อห้าม บางอย่าง ผู้เล่าจึงเชื่อเรื่องการนำเนื้อหมูเข้ามาในโรงแรมน่าจะมีความสัมพันธ์กับเจ้าที่และข้อห้าม เกี่ยวกับศาสนา ทำให้เมื่อมีการฝ่าฝืนแล้วจึงต้องถูกลงโทษ หรือในเรื่องนี้ผู้เล่าเชื่อว่าเขามาเตือน

ความเชื่อเกี่ยวกับผีเจ้าที่ ผีบ้านผีเรือน หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในสถานที่ต่าง ๆ เป็น ความเชื่อเกี่ยวกับการประพิตตัวของบุคคลที่เข้าไปอาศัยหรือผ่านเข้าไปในสถานที่ๆ หนึ่ง โดยเชื่อว่า ในสถานที่นั้น ๆ จะมีวิญญาณประจำสถานที่ซึ่งวิญญาณดังกล่าวมีพลังอำนาจในการดลบันดาลให้คนที่เข้าไปในสถานที่นั้นได้รับสิ่งที่ดีหรือสิ่งที่ไม่ดีร้ายก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมและความประพฤติของคนๆ นั้น ขณะที่อยู่ในสถานที่นั้นด้วย ความเชื่อดังกล่าวคล้ายกับเป็นการบอกหรือตักเตือนคนที่ไม่ได้ มีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ว่าแม้จะไม่ได้มีความเชื่อดังกล่าวแต่ก็ไม่ควรจะล่วงเกินหรือทำ ทายในสถานที่นั้น เพราะเรื่องเหนือธรรมชาติก็ยังเป็นเรื่องที่ยังไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน ยังคง มีความลึกลับบางอย่างที่ไม่สามารถอธิบายได้ ดังคำพูดที่กล่าวว่า “ไม่เชื่อ อย่าลบหลู่”

นอกจากบทบาทด้านการขัดเกลาและปลูกฝังวิถีปฏิบัติให้แก่ผู้ฟังแล้ว ทางรายการ ยังได้สืบทอดความเชื่อด้านพุทธศาสนาแบบไทยให้กับผู้ฟังด้วย เห็นได้จากอนุภาคของเหตุการณ์ สำคัญในเรื่องเล่าที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อด้านพุทธศาสนาแบบไทย เช่น เมื่อผู้ที่เชื่อว่าตนเอง พบวิญญาณมักจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่วิญญาณเพราะเชื่อว่าวิญญาณดังกล่าวมาขอส่วนบุญ อีกทั้งเมื่อผู้พบวิญญาณต้องการความช่วยเหลือจากการถูกวิญญาณรังควานหรือถูกผีสิงก็มักจะต้องหา ผู้ช่วยเหลือ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น พระสงฆ์ ร่างทรง ผู้ที่มีอำนาจ ติดต่อกับวิญญาณ เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี้อ ผู้วิจัยพบว่าความเชื่อเกี่ยวกับ ข้อห้ามวิถีปฏิบัติตามความเชื่อและศาสนา มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับวิถีปฏิบัติของคนในสังคม อาทิ

เรื่องการอ่อนน้อมถ่อมตน การไปมาลาไหว้ผู้ใหญ่ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่และท้องถิ่น สุดท้ายแล้วไม่ว่าจะมีการห้ามหรือข้อบังคับอย่างไร แต่จุดมุ่งหมายก็เพื่อความปลอดภัยและการรักษา ระเบียบแบบแผนบางอย่างที่สังคมเห็นว่ามีความสำคัญและควรยึดถือปฏิบัติต่อไป โดยใช้เรื่องผีเป็น โครงสร้างในการดำรงแบบแผนธรรมเนียมที่สังคมยังคงต้องการดำรงไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

4.2.3 บทบาทด้านเศรษฐกิจ

เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด มีบทบาทด้านเศรษฐกิจการเงิน โดยการใช้ เรื่องเล่าเป็นหัวใจหลักในการคัดสรรเรื่องเล่า และนำมาผูกโยงเข้ากับสินค้าหรือบริการแต่ละประเภท จากการศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ผู้วิจัยพบว่า การนำเรื่องผีมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สินค้าเป็นการเพิ่มมูลค่ารวมทั้งขยายฐานของผู้บริโภค โดยใช้ความน่าสนใจของเรื่อง เล่าเป็นจุดขาย

เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีที่ผู้วิจัยพบว่าทางรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ได้นำมาสร้างสรรค์ เป็นสินค้าไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ละครเวที วิดีโอเอ็มพีสาม รวมทั้งสื่อออนไลน์อื่น ๆ ทางรายการได้นำ เสียงบันทึกจากเรื่องเล่าในรายการสดมาเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ และสื่อวีซีดีเอ็มพีสาม โดยคัดเลือก เฉพาะส่วนที่เป็นเรื่องเล่าเท่านั้น โดยการคัดเลือกเสียงบันทึกเฉพาะช่วงที่เป็นเรื่องเล่าเท่านั้นช่วยเพิ่ม ความสะดวกให้กับผู้ฟัง เนื่องจากในการออกอากาศของรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ในช่วงเวลาปกติ นอกจากจะมีช่วงของเรื่องเล่าผีที่ให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาเล่าเรื่องเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์แล้ว ใน ระหว่างช่วงของการเล่าเรื่องแต่ละช่วงจะมีช่วงของรายการอื่น ๆ เพื่อการคั่นเวลา เช่น กิจกรรมการ เล่นเกมร่วมสนุกระหว่างผู้ฟังกับทางรายการ ช่วงคั่นโฆษณา ช่วงคั่นเวลาข่าวของทางสถานีวิทยุ เป็นต้น ดังนั้นการคัดเลือกเฉพาะเรื่องเล่าผี แล้วรวบรวมไว้ในสื่อก็ช่วยทำให้ผู้ฟังสะดวก และย่น ระยะเวลาการฟังเรื่องเล่าให้มีเวลาน้อยลงอีกด้วย เป็นการประหยัดระยะเวลาในการฟังและเพิ่มความ สะดวกให้กับผู้เล่าที่ไม่สามารถฟังในเวลาทีออกอากาศ รวมทั้งไม่มีเวลามากพอที่จะฟังรายการทั้งหมด

อีกทั้งยังมีนำเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด มาผลิตเป็นเรื่องเล่าในรูปแบบ อื่น ๆ โดยเฉพาะในหนังสือทั้งในรูปแบบการ์ตูนและเรื่องเล่า จากการศึกษาเรื่องเล่าผีของรายการวิทยุ เดอะ ซี๊ด ในสื่อรูปแบบอื่น ผู้วิจัยพบว่าแบบเรื่องที่ 1 และ แบบเรื่องที่ 2 มักจะมีการนำแบบเรื่อง เหล่านี้มาใช้ผลิตเรื่องเล่าซ้ำ ๆ โดยในแบบเรื่องที่ 1 เป็นแบบเรื่องที่ผู้วิจัยพบได้บ่อย ๆ ทั้งในสื่อ ออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเรื่องเล่าผีที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสถานที่ที่มีสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติเป็นเรื่อง เล่าที่ได้รับความนิยม ซึ่งไม่จำกัดอยู่เพียงเรื่องเล่าผีของรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด เท่านั้นที่ได้รับความนิยม แต่หากเรื่องเล่าผีเรื่องใดที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานที่ที่คนในสังคมคุ้นเคยในวิถีชีวิต ปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม โรงเรียน บ้าน โรงพยาบาล ทั้งนี้เมื่อมีการผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง

ผี เรื่องเล่าผีที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ต่าง ๆ ก็มักจะได้รับความนิยม สังเกตได้จากการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบการ์ตูนโดยใช้เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นแก่นหลักของหนังสือเล่มนั้น เช่น “ผีโรงแรม” “ผีบ้านร้าง” “ผีโรงเรียน” “ผีนักเรียน” “ผีโรงพยาบาล” เป็นต้น ผู้วิจัยยังพบว่ารายการโทรทัศน์อื่น ๆ หรือผู้ผลิตอื่นที่ไม่ใช่ผู้ผลิตรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ก็มีการนำเสนอเรื่องเล่าผีที่เกี่ยวกับสถานที่ที่เชื่อว่ามีผีหรือมีสิ่งลึกลับ ก็ปรากฏลำดับเหตุการณ์หรือการดำเนินเรื่องสอดคล้องกับ *แบบเรื่อง* ที่ 1 เช่นเดียวกัน

แม้ว่าเรื่องเล่าผีจะผลิตผ่านออกเป็นสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย แต่สุดท้ายแล้วผู้บริโภคหรือผู้ฟังเองก็เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตเรื่องเล่าด้วยเช่นเดียวกัน โดยรายการวิทยุเดอะ ซ็อก มิได้เป็นผู้ผลิตเรื่องเล่าด้วยตนเองแต่เป็นผู้คัดสรรและคัดเลือกเรื่องเล่าให้ผู้บริโภคอีกทีหนึ่ง ซึ่งสุดท้ายแล้วเรื่องเล่าหรือสินค้าที่ผู้บริโภคชื่นชอบก็คือสินค้าที่ผู้ผลิตเป็นคนเลือกเอง และเป็นความชื่นชอบที่ไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากการผลิตซ้ำสินค้านั้นเพื่อสืบทอดเรื่องเล่าและความคิดความเชื่อ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีรูปแบบเกี่ยวกับผีนอกจากจะปรากฏแบบเรื่องตามที่ผู้วิจัยศึกษาแล้ว ยังมีการนำอนุภาคที่สำคัญในแบบเรื่องบางอนุภาค ทั้งจากตัวละคร พฤติกรรม โดยมักจะเป็นอนุภาคที่คนส่วนมากรู้จักและได้รับความนิยมมาเป็นระยะเวลายาวนานในสังคม เช่น ร้านอาหารที่เป็นผลผลิตของรายการวิทยุเดอะ ซ็อก โดยใช้รูปแบบของเรื่องเล่าผีมาเป็นแนวคิดในการสร้างร้านอาหาร กล่าวคือ “ร้าน The Shock ข้าวต้มผี” เป็นร้านข้าวต้มที่ก่อตั้งโดยกพล ทองพลับ ผู้บุกเบิกก่อตั้งรายการวิทยุเดอะ ซ็อก โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของผีและความตายมาเป็นจุดขายของร้านอาหาร ตั้งแต่ประเภทอาหารที่ขายนั้นก็คือ ข้าวต้ม โดยได้แนวคิดมาจากการเลี้ยงอาหารในงานศพที่ส่วนมากแล้วจะมีการอาหารให้บริการแก่คนที่มางานศพ ส่วนมากแล้วจะเป็นอาหารประเภทข้าวต้ม นอกจากนี้แนวคิดของร้านอาหารที่เกี่ยวข้องกับประเพณีหรือธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับความตายแล้ว ชื่อรายการอาหารของร้านข้าวต้มดังกล่าวก็ได้หยิบยืมอนุภาคของเรื่องเล่าผีและสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติด้วย เช่น “โลงแตก” “มัมมี่แห่งอียิปต์” “ผีหัวขาด” “ผีตายซาก” “ราหูอมจันทร์” “ชีโครงไม่ได้ผุดไม่ได้เกิด” “เงินปากผี” “ไขพญานาค” เป็นต้น โดยการตั้งชื่อรายการอาหารแบบนี้ก็เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าสนใจและสร้างจุดเด่นให้กับสินค้าเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของร้านอาหารด้วย

การใช้เรื่องเล่าผีมาสร้างมูลค่าหรือรายได้ให้กับผู้ผลิตหรือทางรายการวิทยุเดอะ ซ็อก นั้นนอกจากจะพบการผลิตเรื่องเล่าในสื่อต่าง ๆ แล้ว ทางรายการยังมีการจัดประกวดเพลงที่ใช้เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นโจทย์หลักในการแต่งเพลงแข่งขัน โดยมีเงินรางวัลจากทาง

รายการให้กับผู้ที่ชนะการแข่งขัน ทั้งนี้เพลงที่ได้รับรางวัลเป็นผู้ชนะจะต้องมอบลิขสิทธิ์เพลงให้กับทางรายการ โดยทางรายการจะนำไปเผยแพร่ในรายการเพื่อใช้ประกอบเสียงระหว่างการออกอากาศของรายการอีกทีหนึ่ง ซึ่งเรื่องเล่าที่จะใช้สำหรับเป็นโจทย์หรือหัวข้อหลักสำหรับการแต่งเพลงก็จะเป็นเรื่องเล่าที่ได้รับความนิยมของผู้ฟังรายการ ซึ่งเรื่องที่ได้รับคามนิยมเหล่านี้มักจะมีการนำไปเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ จนเป็นที่รู้จักของคนส่วนมาก โดยทางรายการจะคัดเลือกเรื่องเล่าเหล่านั้นแล้วนำไปเป็นโจทย์สำหรับการแข่งขันอีกทีหนึ่ง

นอกจากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่นำไปสร้างมูลค่าเพิ่มได้แล้ว รูปแบบของรายการบางช่วงก็เป็นสิ่งที่สร้างความน่าสนใจและการติดตามให้กับผู้ฟัง โดยเฉพาะช่วงของรายการที่นำผู้ฟังรายการเดินทางเข้าไปยังสถานที่ที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี หรือมีตำนานเกี่ยวกับเรื่องสยองขวัญลึกลับ หากพิจารณาแล้วก็คล้ายกับการเดินทางเข้าไปยังสถานที่ที่มีผีใน *แบบเรื่องสถานที่เขี้ยน* เหมือนกับเป็นการตามรอยเรื่องเล่าที่ปรากฏในรายการให้มาปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง ซึ่งรูปแบบของรายการดังกล่าวได้รับความนิยมจนมีผู้ผลิตรายอื่นนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้เพื่อการค้าอีกเป็นจำนวนมาก เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง “ไนน์ตีซ็อก เทลิดเปิดโลง” ได้นำรูปแบบรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ในช่วงรายการที่นำผู้ฟังเดินทางไปยังสถานที่ที่เชื่อว่ามีผี และคอยรายงานบรรยากาศและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้กับผู้ฟังรายการรับทราบเป็นระยะ กิจกรรมดังกล่าวได้รับความนิยมภายในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เอง และยังมีสื่ออีกหลายรายการที่นำเสนอเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีก็มักจะนำรูปแบบของการเดินทางเข้าไปยังสถานที่ร้างหรือสถานที่เชื่อว่ามีผีมานำเสนอในรายการของตนเองเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นว่าไม่ใช่แต่เพียงเนื้อเรื่องของเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เท่านั้นที่สร้างมูลค่าให้เกิดเป็นสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ แต่รูปแบบของรายการและผู้ดำเนินรายการเองก็เป็นองค์ประกอบส่วนสำคัญที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเรื่องเล่าผี

ผู้วิจัยพบว่าการที่เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก รวมทั้งตัวรายการวิทยุ ดังกล่าวที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย เนื่องจากมีการผลิตซ้ำจนทำให้กลายเป็นสินค้า ส่งผลให้แก่นหลักของรายการที่นำเสนอความเชื่อดำรงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน ดังที่กาญจนา แก้วเทพ (2545, น. 234) ได้กล่าวถึงการพิจารณาการสืบทอดทางวัฒนธรรมของ Marx ว่า “ในแต่ละวันมีวัฒนธรรมมากมายถูกผลิตขึ้นมา แต่หากวัฒนธรรมนั้นไม่ได้รับการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอด วัฒนธรรมนั้นก็อายุสั้นหรือล้มหายตายจากไป” เช่นเดียวกันกับการทำให้ความเชื่อและเรื่องเล่าผีกลายเป็นสินค้า การผลิตซ้ำสินค้าเพื่อสืบทอดความคิดความเชื่อนอกจากจะส่งผลให้ความเชื่อและวัฒนธรรมดังกล่าวดำรงอยู่ในสังคมได้แล้วก็ยังช่วยสร้างมูลค่าของสินค้านั้นได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบเรื่องเกี่ยวกับผีที่ได้รับความนิยมในรายการวิทยุเดอะซ็อก และลักษณะเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อก ในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชาานิยมและความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่จะนำมาศึกษาด้วยการใช้วิธีถ่ายถอดเสียงบทสนทนาของผู้เล่าเรื่องในรายการวิทยุ“เดอะซ็อก” เป็นข้อความจากคลิปวิดีโอย้อนหลัง โดยคัดเลือกข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม - มิถุนายน พ.ศ. 2559 เป็นเวลาทั้งหมด 6 เดือน เฉพาะวันศุกร์ ได้ข้อมูลทั้งหมด 26 วัน เรื่องเล่า 136 เรื่อง โดยนำแบบเรื่องของนิทาน (tale type) ของสตีธ ธอมป์สัน (Stith Thompson) มาประยุกต์เพื่อศึกษาแบบเรื่อง ทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อกแม้จะมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับเรื่องผีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันทั้งจากผู้เล่าที่มีความหลากหลาย และเรื่องเล่าที่มีรายละเอียดที่ต่างกัน แต่กลับปรากฏโครงเรื่องที่ซ้ำๆ กันจนสามารถนำมาจำแนกและจัดกลุ่มแบบเรื่องได้ ทำให้มองเห็นแบบเรื่องของเรื่องเล่าผีที่แพร่กระจายผ่านรายการวิทยุเดอะซ็อก และแสดงให้เห็นบทบาทของเรื่องเล่าผีเดอะซ็อกในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชาานิยม

5.1.1. แบบเรื่องของเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะซ็อก : ความหลากหลายของเรื่องเล่าผี

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีแม้จะมีเนื้อหาหลากหลายแต่มักจะมีโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกัน ทำให้เห็นว่าโครงเรื่องประเภทใดที่ผู้ฟังมีความชื่นชอบ ผู้วิจัยสามารถจำแนกเรื่องเล่าทั้งหมดได้เป็น 7 แบบเรื่อง คือ แบบเรื่องที่ 1 สถานที่เข็ียน แบบเรื่องที่ 2 คนเห็นผี แบบเรื่องที่ 3 ลิงของผีสิง แบบเรื่องที่ 4 วิญญาณกลับบ้าน แบบเรื่องที่ 5 เครื่องรางของขลัง แบบเรื่องที่ 6 ตายแล้วฟื้น และแบบเรื่องที่ 7 คนโดนของ

ผู้วิจัยพบว่าเรื่องเล่าผีเดอะซ็อกที่จำแนกอยู่ในแบบเรื่องที่ 1 และแบบเรื่องที่ 2 มีจำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนเรื่องทั้งหมดที่ศึกษา แสดงว่าเรื่องเล่าที่มีโครงเรื่องเกี่ยวกับสถานที่เข็ียนและคนเห็นผีเป็นแบบเรื่องที่แพร่หลายมากที่สุดในรายการวิทยุเดอะซ็อก และแบบเรื่อง

ทั้ง 2 แบบ สามารถจำแนกเป็นแบบเรื่องย่อได้ อีก ดังนี้ แบบเรื่องที่ 1 สถานที่ย้าย สามารถจำแนกเป็นแบบเรื่องย่อได้อีก 3 แบบเรื่อง คือ แบบเรื่องย่อ 1ก วิทยุมาขอส่วนบุญ และแบบเรื่องย่อ 2ค วิทยุมาขอส่วนบุญ และแบบเรื่องย่อ 1ค ผีริมทาง

แบบเรื่องที่ 2 คนเห็นผี สามารถจำแนกเป็นแบบเรื่องย่อได้ 3 แบบ คือ แบบเรื่องย่อ 2ก คนเห็นผี แบบเรื่องย่อ 2ข วิทยุมาขอส่วนบุญ และแบบเรื่องย่อ 2ค วิทยุมาขอส่วนบุญ รักเก่า

แม้ว่าจะมีจำนวนเรื่องเล่าเป็นจำนวนมาก และเล่าจากคนที่หลากหลาย แต่เมื่อนำมาแบ่งตามเหตุการณ์หลักของเรื่องแล้วก็ได้แตกต่างไปจากแบบเรื่องทั้ง 7 แบบที่ผู้เล่าพบ ทั้งนี้รายการวิทยุเดอะซ็อก ก็ได้มีการนำเสนอเนื้อหาของเรื่องเล่าผีที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตสมัยใหม่ผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายการวิทยุเดอะซ็อก หนังสือรวมเรื่องเล่า หนังสือการ์ตูน ภาพยนตร์ สื่อสังคมออนไลน์ ซีดีเอ็มพีสาม ละครเวที การประกวดเพลงที่เกี่ยวกับเรื่องเล่าผีในรายการ รวมถึงธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟ

การนำเสนอเนื้อหาของเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะซ็อก ในสื่ออื่นที่มีความทันสมัยทันสมัยและมีความหลากหลาย เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ทำให้เรื่องเล่าผีเหล่านี้เข้าถึงกลุ่มคนได้หลากหลายกลุ่ม และเข้าถึงผู้คนได้เป็นจำนวนมาก แต่ทว่าเรื่องราวที่นำเสนอกลับมีความคล้ายคลึงกันไม่ได้แตกต่างจากโครงเรื่องตามแบบเรื่องที่ผู้วิจัยพบ เช่น เรื่องราวที่เกี่ยวกับสถานที่อาถรรพ์ สิ่งของอาถรรพ์ ไสยศาสตร์ เครื่องราง ผีเจ้าที่ เป็นต้น ทำให้เห็นว่าแม้เรื่องเล่าผีที่ปรากฏในสังคมจะมีความหลากหลาย หรือเปลี่ยนแปลงแตกต่างไปจากยุคสมัยเดิมอย่างไร แต่เหตุการณ์หลักของเหตุการณ์กลับไม่แตกต่างไปจากเดิม

ผู้วิจัยใช้การศึกษาแบบเรื่องนิทาน (tale types) มาประยุกต์ใช้สำหรับการจำแนกแบบเรื่องของเรื่องเล่าผี เนื่องจากวิธีการจำแนกแบบเรื่องของนิทานสามารถนำมาจัดประเภทนิทานพื้นบ้านที่มีโครงเรื่องคล้าย ๆ กัน แต่อาจจะแตกต่างกันตามแต่ละสำนวนของท้องถิ่น ทำให้มองเห็นลักษณะเด่นของโครงเรื่องและเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์เนื้อหาของเรื่องเล่า การจำแนกแบบเรื่องของเรื่องเล่าผีเดอะซ็อกจึงทำให้มองเห็นลักษณะเด่นของเรื่องเล่าผีที่แพร่หลายในรายการวิทยุเดอะซ็อกเช่นเดียวกัน เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อกเป็นเรื่องเล่าที่มาจากประสบการณ์ของผู้เล่าที่หลากหลาย และนำมาเล่าผ่านรายการวิทยุ เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อกมีโครงเรื่องหรือเหตุการณ์หลักที่มีลักษณะซ้ำ ๆ กัน แตกต่างกันที่รายละเอียดบางอย่าง ลักษณะดังกล่าวทำให้สามารถใช้วิธีการจำแนกแบบเรื่องมาจำแนกเรื่องเล่าผีได้ แสดงให้เห็นว่าวิธีการจำแนกแบบเรื่องนิทานก็สามารถนำมาใช้ในการจำแนกแบบเรื่องในเรื่องเล่าสมัยใหม่ได้เช่นเดียวกัน แบบเรื่องที่พบ

สะท้อนคติความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคมปัจจุบัน ต่อมาเรื่องเล่าเหล่านั้นยังได้ถูกผลิตซ้ำผ่านสื่ออื่น ๆ ในวัฒนธรรมประชานิยม เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อกจึงมีบทบาทที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนไทยสมัยใหม่

5.1.2 บทบาทของเรื่องเล่าผีเดอะซ็อกในฐานะนิทานผีในวัฒนธรรมประชานิยม

การศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อก ทำให้เห็นบทบาทของเรื่องเล่าผีที่มีต่อคนในสังคม จำแนกได้ 3 ประการ ประการแรกคือบทบาทด้านการให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังทำให้ผู้ฟังรู้สึกเพลิดเพลินสนุกสนาน รวมทั้งความบันเทิงที่เกิดจากการผ่อนคลายอารมณ์และระบายความกดดันจากวิถีการดำเนินชีวิตในเมือง ประการที่ 2 บทบาทในการสืบทอดคติความเชื่อและวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนาในสังคมพุทธศาสนาแบบไทย และประการสุดท้าย บทบาทในด้านเศรษฐกิจ ดังนี้

เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะซ็อก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังจากความน่ากลัว ตื่นเต้นที่แตกต่างไปจากเรื่องราวปกติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่กล่าวถึงสิ่งที่ไม่สามารถเห็นได้ในโลกความจริง เช่น การกล่าวถึงโลกของวิญญาณ การมองเห็นวิญญาณ การเผชิญหน้าและแก้ไขเมื่อเจอวิญญาณ รวมถึงการกล่าวถึงนรก-สวรรค์หรือโลกหลังความตาย ซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่ใช่เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

การเล่าเรื่องผีในรายการวิทยุเดอะซ็อก มีรูปแบบที่เป็นลักษณะเด่นคือ การเล่าเรื่องผีที่เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลมาถ่ายทอดผ่านช่องทางวิทยุที่เป็นการออกอากาศสด เรื่องเล่าจะมีลักษณะเรื่องราวที่มีความซับซ้อน มีเงื่อนไข และพยายามทำให้ผู้ฟังสนใจติดตาม แต่ในตอนท้ายเรื่องจะมีการเฉลยเรื่องราวและคลี่คลายปมความสงสัย ลักษณะดังกล่าวก็มีความคล้ายกับภาพยนตร์ลึกลับตื่นเต้นด้วย ซึ่งเป็นหนึ่งปัจจัยที่สร้างความน่าตื่นเต้น และน่าติดตามของเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะซ็อก เช่น ทราบว่าแต่เดิมสถานที่นั้นเคยมีคนฆ่าตัวตายหรือถูกฆาตกรรม หรือมาทราบทีหลังว่าคนที่ตนเองเพิ่งพบเสียชีวิตไปนานแล้ว

นอกจากนี้การปรากฏตัวของผีและลักษณะของผีก็สร้างความน่ากลัวและน่าติดตามให้แก่เรื่องเล่าด้วย เนื่องจากผีสามารถรับรู้ได้ผ่านประสาทสัมผัสของคนรวมทั้งในความคิดหรือความฝันด้วย ความน่าสนใจหรือความตื่นเต้นจากการเจอผี จะเริ่มต้นจากเหตุการณ์ตั้งแต่ก่อนที่ผีจะปรากฏตัวแล้วค่อยๆ ไล่ลำดับความน่ากลัวขึ้นมาเรื่อย ๆ เช่น อาจจะเริ่มจากเหตุการณ์ที่ผู้เล่าได้ยินเสียงคนพูดแต่ผู้เล่าอยู่เพียงลำพัง แล้วต่อมาก็เห็นรูปร่างของผีที่ปรากฏมาในรูปแบบที่ผิดปกติไม่เหมือนมนุษย์ หรือเหตุการณ์แบบที่ผิดไปจากที่คาดไว้ เช่น มาทราบทีหลังว่าคนที่ผู้เล่าพบเสียชีวิตไปตั้งแต่ก่อนเวลาที่พบ อีกทั้งเรื่องเล่าผีเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันปกติ จึงทำให้เรื่องมี

ความน่าสนใจและน่าติดตามจากผู้ฟัง คล้ายกับการเสพความบันเทิงจากสื่อสยองขวัญ ทั้งจากภาพยนตร์ ละคร เป็นต้น

เรื่องผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ที่ผู้เล่านำมาถ่ายทอดในรายการจะมีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของคนปัจจุบัน ที่มีวิถีชีวิตสมัยใหม่ และมีชีวิตอยู่ในสังคมเมือง ซึ่งผู้ที่เล่าเรื่องก็เป็นคนกลุ่มเดียวกับผู้ฟัง ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิด มีอารมณ์ร่วมกับเรื่องเล่าที่ได้ฟัง เพราะเรื่องเล่าส่วนมากจะปรากฏเหตุการณ์และสถานที่ที่คนฟังคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน อาทิ โรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงแรม หอพัก ถนน บ้าน คอนโด เป็นต้น อีกทั้งการที่เป็นเรื่องเล่าผ่านประสบการณ์ส่วนบุคคลที่สามารถอ้างอิงชื่อผู้เล่า สถานที่เกิดเหตุ จากขั้นตอนการแนะนำเรื่องในตอนต้นของรายการก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาหลักของเรื่องเล่าแต่ละเรื่อง ทำให้เรื่องเล่าดูมีความสมจริงและมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

เรื่องเล่าผียังเป็นช่องทางอีกช่องทางหนึ่งที่ใช้ในการปลดปล่อยอารมณ์ความไม่พอใจหรือความอึดอัดใจในโลกแห่งความจริงผ่านโลกของจินตนาการในรูปแบบเรื่องเล่าผี ผู้วิจัยมองว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด แสดงให้เห็นถึงความกลัว ความกังวลใจ ความไม่มั่นคงปลอดภัย ซึ่งเป็นพื้นฐานความต้องการของมนุษย์ในการดำรงชีวิต

ความรู้สึกกลัวและไม่มั่นคงของคนที่แสดงออกผ่านเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด สะท้อนภาพการแสวงหาพื้นที่ที่ปลอดภัยเพื่อแสดงออกความกลัวที่มีความเชื่อมโยงระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมสังคม เรื่องเล่าเกี่ยวกับผีจึงเป็นช่องทางสำหรับการทำความเข้าใจปัญหาหรือความขัดแย้งที่อยู่ในสังคมด้วย ความกังวลและความไม่มั่นคงที่ปรากฏในเรื่องเล่าผีมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในปัจจุบันโดยเฉพาะในสังคมเมืองที่เป็นศูนย์รวมของการแข่งขัน ความเสี่ยงในการใช้ชีวิตและความผันผวนต่าง ๆ ทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สิน

เรื่องเล่าผีเป็นพื้นที่หนึ่งในการแสดงออกความรู้สึกของคนเมืองเกี่ยวกับความกลัว ความไม่มั่นคงรวมถึงความรู้สึกไม่ปลอดภัย เนื่องจากเรื่องผีเป็นเรื่องที่นำเสนอความน่ากลัวเกี่ยวกับเรื่องเหนือธรรมชาติ หรือเรื่องลึกลับ จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าฉากในเรื่องเล่าผีจากรายการวิทยุเดอะ ซี๊ด ส่วนมากแล้วจะอยู่ในเมืองมากกว่าชนบท อาทิ หอพัก คอนโดฯ โรงพยาบาล โรงเรียน บ้านเช่า โรงแรม ร้านอาหาร ถนน เป็นต้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่รวมของผู้คนที่หลากหลายและเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา คนที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสถานที่เหล่านั้นเป็นคนที่แปลกหน้าหรือไม่คุ้นเคยซึ่งกันและกัน นอกจากฉากหรือสถานที่ของเมืองจะปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าแล้ว วิถีชีวิตของคนเมืองที่อยู่ในเรื่องเล่าก็สะท้อนความหวาดกลัวหรือความวิตกกังวลในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทางไปยังสถานที่ไม่คุ้นเคยหรือสถานที่ต่างถิ่นที่อยู่ การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคย

การพลัดพรากจากครอบครัว คนรัก เพื่อน หรือคนคุ้นเคย ความไม่มั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ หรือ แม้แต่ภาวะการอยู่แบบโดดเดี่ยวในสังคมเมือง เป็นต้น

ระบบเศรษฐกิจจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้คนจากหลากหลายภูมิภาคหลังไหลเข้ามาสู่เมือง เนื่องจากรายได้ที่มากกว่าภูมิภาคหรือท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ แต่เนื่องจากสังคมและโครงสร้างเศรษฐกิจของเมืองมีโครงสร้างที่สัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจของประเทศซึ่งเป็นระบบที่มีโครงสร้างที่ใหญ่จนไม่สามารถคาดเดาหรือกำหนดทิศทางได้อย่างแน่นอน ดังนั้นระบบเศรษฐกิจของสังคมเมืองจึงมีความไม่มั่นคงมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของประเทศ คนเมืองจึงต้องหาที่ยึดเหนี่ยวจิตใจที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบของวัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง โดยมีลักษณะของความเชื่อที่ว่าเครื่องรางของขลัง หรือวัตถุมงคล สามารถดลบันดาลโชคลาภ ความมั่นคง มั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้แก่ผู้ที่บูชาได้ดังที่ปรากฏในเรื่องเล่าผีเดอะซ็อกหลายเรื่อง

หากพิจารณาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อกแล้ว สิ่งที่ปรากฏได้อย่างชัดเจนคือความรู้สึกกลัวของมนุษย์ที่มีต่อผีในรูปแบบต่าง ๆ แท้จริงแล้วก็สะท้อนภาพวิถีชีวิตของคนเมือง โดยเฉพาะความกลัวและความไม่มั่นคงในชีวิตสมัยใหม่ แสดงให้เห็นสังคมแบบทุนนิยมที่มาพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ รวมถึงความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่เมื่อความเจริญก้าวหน้าไปไกลเกินกว่าที่คนจะควบคุมทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงจนต้องหาที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

ผู้วิจัยพบค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับการผสมผสานพุทธศาสนา ศาสนาพราหมณ์ และความเชื่อเรื่องผีที่ผสมผสานอยู่ในสังคมไทยจากเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำบุญ กฎแห่งกรรม สังสารวัฏ (การเวียนว่ายตายเกิด) และความเชื่อเรื่องนรก - สวรรค์ ผู้วิจัยแยกประเด็นเกี่ยวกับค่านิยมและความเชื่อของคนในสังคมไทยได้ 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

ความเชื่อเรื่องการทำบุญเป็นความเชื่อที่พบในเรื่องเล่าจำนวนหลายเรื่องจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ความเชื่อที่ปรากฏเกี่ยวกับการทำบุญ คือ ความเชื่อเรื่องการอุทิศส่วนกุศลผลบุญให้แก่วิญญาณ โดยแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องทำบุญจากรเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก มีความคิดความเชื่อที่ว่าผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่สามารถทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ที่ล่วงลับได้ เช่น การทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว หรือการอุทิศส่วนกุศลให้วิญญาณต่าง ๆ จะทำให้วิญญาณไปสู่สุคติ กล่าวคือไม่ว่าจะพบผีหรือวิญญาณผู้เล่ามักจะอธิบายเหตุผลที่ตนได้พบวิญญาณโดยเชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องการทำบุญว่าผีมาขอส่วนบุญ หรือเพราะผู้เล่ากำลังจะทำบุญครั้งใหญ่ ความเชื่อดังกล่าวยังสัมพันธ์กับพิธีกรรมทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในเรื่องเล่าต่าง ๆ เช่น การบวช การทำบุญผ้าป่า การทอดกฐิน เพราะผู้เล่าเชื่อว่าบุญเหล่านี้มีอานิสงส์สูงกว่าการทำบุญแบบอื่น ความเชื่อเรื่อง

การทำบุญที่ปรากฏในเรื่องเล่ามักจะมีเป้าหมายเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่วิญญาณหรือเป็นการเพิ่มกุศลให้แก่วิญญาณ เพราะเชื่อว่าจะทำให้วิญญาณไปสู่ภพภูมิที่ดีขึ้นได้

นอกจากจะเห็นความเชื่อเรื่องการทำบุญให้วิญญาณแล้ว ก็ยังเห็นความเชื่อเรื่องการทำบุญให้แก่วิญญาณบรรพบุรุษญาติผู้ใหญ่ของครอบครัว ซึ่งก็คือวิญญาณของญาติผู้ใหญ่ที่เสียชีวิตไปแล้ว ความเชื่อเรื่องอุทิศส่วนกุศลดูแลวิญญาณของบรรพบุรุษเป็นความเชื่อที่มีมานานแล้วในสังคมไทย ทั้งความเชื่อเรื่องผีบ้านผีเรือน ผีบรรพบุรุษ ที่จะคอยดูแลคุ้มครองคนในบ้านให้ได้รับความสงบสุข แต่หากสมาชิกในบ้านประพฤติไม่ดีก็จะถูกลงโทษ

ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องการทำบุญในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการทางสังคม คติความเชื่อทั้งแบบพุทธพราหมณ์ และผีที่ผสมผสานกันอยู่ในคติความเชื่อของคนในสังคมที่อยู่ในระบบทุนนิยม เพื่อจุดประสงค์ตอบแทนบางอย่าง เช่น ทำให้ไม่เจอผี ทำให้ผีไม่ตามรังควาน ซึ่งความหมายของการทำบุญปัจจุบันมิใช่ความหมายเดียวกับหลักคำสอนที่เป็นปรัชญาพุทธศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติเพื่อยกระดับจิตใจของผู้ทำมากกว่าการทำเพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง ทำให้ความเชื่อและการปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนาแบบไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม หลายพิธีกรรมความเชื่อไม่ได้ปรากฏอยู่ในตำราคำสอนของพุทธศาสนา แต่ดำรงอยู่ในสังคม เนื่องจากเป็นวิถีปฏิบัติที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทของการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม

เมื่อมีความเชื่อเรื่องบุญแล้วมักจะอยู่ควบคู่กับความเชื่อเรื่องกรรม กล่าวคือ หากความหมายของคำว่ากรรม คือ ผลของการกระทำ ก็จะมีทั้งกรรมดี และกรรมชั่ว เชื่อว่าหากทำกรรมดีก็จะได้ผลตอบแทนดี แต่หากทำกรรมชั่วมักจะต้องได้รับผลของการกระทำนั้น กฎแห่งกรรมจึงเป็นกฎที่ขึ้นอยู่กับกระทำของตนเอง ในเรื่องเล่าจากรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ได้กล่าวถึงผลของการทำบาปกรรม เช่น เมื่อสมัยมีชีวิตไม่เคยทำบุญ เมื่อตายไปต้องมาขอส่วนบุญ หรือขอให้คนทำบุญไปให้ หรือเมื่อมีชีวิตเคยกระทำบาปหนักไว้ เมื่อตายไปก็ไปเกิดเป็นเปรตมีรูปร่างสูงใหญ่ ได้รับความทุกข์ทรมาน ความเชื่อเรื่องกรรมเป็นความเชื่อที่มักเป็นเหตุผลให้มนุษย์ยอมรับกับเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตตัวเอง เพราะความเชื่อเรื่องกรรมก็เป็นการให้เหตุผลของต้นทุนชีวิต หรือบุญวาสนาของมนุษย์ เชื่อว่าคนที่มีความสุขสบาย มีวาสนาดีเพราะได้สร้างสมบุญมาในชาติที่แล้ว ทำให้ชีวิตในชาตินี้มีความสุขสบายมากกว่าคนอื่น ๆ ความเชื่อเรื่องกรรมที่ปรากฏในเรื่องเล่าผีเดอะซ็อกก็สัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องชาติภพ และความเชื่อเรื่องนรก - สวรรค์ด้วย

นอกจากนี้ยังปรากฏความเชื่อด้านวิถีปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา กล่าวคือ คนไทยมีความเชื่อเรื่องการเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีบ้านผีเรือน เจ้าที่เจ้าทาง เพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นสามารถ

ดลบันดาลให้เกิดความสุขหรือความทุกข์ให้แก่ตนเองและคนในครอบครัวความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์นี้ แทรกซึมอยู่ในความเชื่อของคนไทย เห็นได้จากเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่มีปรากฏเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับผีบ้านผีเรือน ผีเจ้าที่ ที่จะแสดงอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ หากมีคนที่ไม่ประพฤติปฏิบัติตามวิถีหรือจารีตของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น การไปนอนค้างที่บ้านของผู้อื่นจะต้องบอกกล่าวผีบ้านผีเรือนและเจ้าที่ก่อน เพื่อแสดงความเคารพต่อเจ้าของสถานที่ หรือ การเดินทางไปเที่ยวก็ต้องปฏิบัติตามกฎของโรงแรมหรือสถานที่นั้น ๆ ว่ามีข้อห้ามอะไรบ้าง มิเช่นนั้นก็จะเกิดเรื่องราวลึกลับน่ากลัว

ความเชื่อเกี่ยวกับวิถีปฏิบัติต่าง ๆ นี้เป็นกุศโลบายหนึ่งในการควบคุมดูแลความประพฤติของคนไม่ว่าจะเป็นเรื่องการกระทำ และคำพูด ล้วนแล้วมีจุดมุ่งหมายในการรักษากฎระเบียบแบบแผนบางอย่างที่สังคมเห็นว่ายังมีความสำคัญ โดยความคิดความเชื่อเรื่องผีเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ดำรงรักษากฎเหล่านั้นไว้ หากมองว่าความเชื่อเหล่านั้นเป็นกุศโลบายอย่างหนึ่งก็คงไม่ผิดนัก เพราะสะท้อนให้เห็นความเชื่อและข้อบังคับของคนในท้องถิ่นนั้นที่เห็นว่าควรเก็บรักษาไว้ เช่น การพักแรมในบ้านของผู้อื่นก็ควรบอกกล่าวเจ้าของบ้าน นอกจากนี้ยังมีเรื่องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงที่ดีคือผู้หญิงที่มีความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ดูแลรักษาความสะอาดของบ้านได้ เป็นต้น

จากความเชื่อและวิถีปฏิบัติเหล่านี้ทำให้เห็นว่าเรื่องเล่าในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก มีการสืบทอดความคิดความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนาแบบไทย กล่าวคือมีหลักสำคัญบางประการของพุทธศาสนาที่เป็นแก่นสำคัญ เช่น ความเชื่อเรื่องกรรม แต่อาจมีหลักปฏิบัติและแนวทางที่ผสมผสานความเชื่อทั้งพุทธ ผี และพราหมณ์ เช่น พิธีกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดเป็นพุทธศาสนาแบบไทยที่มีเอกลักษณ์ระหว่างความเชื่อเดิมของท้องถิ่น และความเชื่อของศาสนาหลักที่ผสมกลมกลืนอยู่ในสังคมไทยและหล่อหลอมความคิด ความเชื่อ รวมถึงผลิตซ้ำค่านิยมและความเชื่อเหล่านี้ดังที่ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก

บทบาทด้านเศรษฐกิจพบว่าเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก มีการสร้างสูตรสำเร็จสำหรับการค้าเพื่อทำกำไร เห็นได้จากการนำเรื่องเล่าที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังหรือเรื่องเล่าที่ผู้จัดรายการวิพากษ์หรือลงความเห็นว่าควรบันทึกเรื่องเล่าดังกล่าวไว้ และนำเรื่องเล่าเหล่านี้มารวบรวมและจัดเผยแพร่ในรูปแบบของแผ่นซีดีวิทยุเอ็มพีสามเพื่อการจัดจำหน่าย เรื่องเล่าที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังก็เป็นเรื่องเล่าที่มีโครงเรื่องตรงกับแบบเรื่องทั้ง 7 แบบที่ผู้วิจัยศึกษา เรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นเรื่องเล่าสมัยใหม่ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มผู้ฟังทำให้ผู้ฟังเกิดความสุขสนุกสนาน เข้าใจถึงบริบทของเรื่องเล่าทำให้มีอารมณ์ร่วมกับเรื่องเล่ามากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงมีการนำแบบเรื่องในเรื่องเล่า รายการวิทยุเดอะ ซ็อก มาผลิตเป็นเรื่องเล่าในรูปแบบอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการนำรูปแบบของรายการบางส่วนมาใช้สำหรับการขายความน่ากลัว เช่น กิจกรรมที่ทำให้ผู้ฟัง

รายการเดินทางไปในสถานที่ที่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี ซึ่งรูปแบบกิจกรรมดังกล่าวไม่ได้พบแค่เพียงในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เท่านั้น แต่ยังมีสื่ออื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของรายการที่เป็นจุดเริ่มต้นของการขายกิจกรรมความบันเทิงรูปแบบใหม่

นอกจากเนื้อเรื่องของเรื่องเล่า รูปแบบของรายการ ที่เป็นจุดขายของรายการวิทยุ เดอะ ซ็อก แล้ว ผู้ดำเนินรายการก็เป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์รายการวิทยุดังกล่าว โดยเฉพาะผู้ก่อตั้งรายการ กพล ทองพลับ หรือ “ดีเจปอง” ที่ปัจจุบันได้รับฉายาว่าเป็นเจ้าพ่อแห่งวงการผี แม้ว่าเรื่องเล่าผีอีกหลายรายการที่เกิดขึ้นก่อนรายการวิทยุเดอะ ซ็อก รวมทั้งยังมีรายการเกี่ยวกับผีหรือสิ่งลึกลับรายการใหม่ๆ เกิดเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก แต่รายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นเพียงรายการเดียวที่ก่อตั้งมาเป็นเวลานานและยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน ถือเป็นสิ่งยืนยันความสำเร็จและความน่าเชื่อถือของรายการดังกล่าว ทั้งนี้รายการเดอะ ซ็อก ได้เปลี่ยนสินค้าที่เกี่ยวกับเรื่องเล่าผี ให้อยู่ในรูปแบบของบริการด้วย นั่นก็คือการเปิดร้านข้าวต้ม “The Shock ข้าวต้มผี” ที่ได้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับเรื่องผีมาแปรรูปเป็นบริการครบวงจร คือ การให้บริการขายอาหารโดยใช้แนวคิดเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีมาเป็นหัวใจหลักของการขาย

5.2 อภิปรายผล

ความน่าสนใจและได้รับความนิยมของรายการวิทยุเดอะ ซ็อก ที่มีอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอาจจะเป็นเพราะปัจจัยหลายอย่าง เช่น การที่รายการสามารถเข้าถึงกลุ่มคนฟังได้หลายกลุ่ม หลายวัย ทำให้กลุ่มผู้ฟังขยายตัวจากเดิม เนื่องจากสามารถเข้าถึงช่องทางในการฟังและการเสพได้ง่ายและรวมเร็วมากขึ้น ความสนุกสนานตื่นเต้นที่ทำให้คนเสพเสมือนออกจากโลกในชีวิตประจำวัน ได้ผ่อนคลายจากความกดดันในชีวิตจริง โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนเมือง กลุ่มผู้เสพเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุส่วนมากจะเป็นกลุ่มคนเมืองทั้งผู้ฟังและผู้เล่า ทำให้เรื่องเล่าผีสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม และความกลัวของคนในเมืองโดยเฉพาะคนวันหนุ่มสาวจนถึงวัยทำงาน ซึ่งประชากรกลุ่มนี้ก็เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ของคนในสังคมเมือง

วิถีชีวิตของคนเมืองที่มีความเป็นปัจเจกจากโครงสร้างทางสังคม สภาพแวดล้อม และเศรษฐกิจ ทำให้สังคมเมืองเป็นสังคมที่ประกอบมาจากความแตกต่างหลากหลายมากกว่าสังคมแบบชนบท สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อความสัมพันธ์ของคนในเมือง ซึ่งจากเดิมคนอยู่ในสังคมแบบการเกษตรมีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างคนกับคน และคนกับธรรมชาติ แต่เมื่อเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมคนก็เริ่มหลั่งไปเข้าสู่เมืองเพื่อตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจที่ดีมากกว่าการทำการเกษตร ทำ

ให้เมืองที่เกิดขึ้นแตกต่างจากสังคมชนบทแบบเดิม ทำให้ความคิดความเชื่อของคนเกี่ยวกับเรื่องผีก็มีรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมตามวิถีชีวิตและปัจจัยทางสังคมรอบข้าง

หากผีคือสัญลักษณ์ของความกลัว เรื่องผีก็อาจจะเป็นพื้นที่ของการแสดงออกความกลัวในส่วนลึกของจิตใจของมนุษย์เกี่ยวกับวิถีชีวิต เมื่อมองย้อนกลับไปในอดีตคนมีความเคารพนับถือผีไม่ก็ประเภทเช่น ผีบ้านผีเรือน ผีปู่ย่า ผีเจ้าที่ ผีเสื้อเมืองทรงเมือง รวมถึงผีที่อยู่ในแหล่งธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างสังคมและวิถีชีวิตของคนในสมัยอดีต ที่มีสังคมแบบการเกษตรทำให้ต้องพึ่งพิงธรรมชาติในการดำรงชีวิต ทั้งเรื่องสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ทำให้ผีที่ปรากฏในนิทานผีสมัยก่อนมักเป็นผีป่า ผีเขา ผีตามแหล่งน้ำ ผีในถ้ำ เป็นต้น เป็นการแสดงความเคารพต่อธรรมชาติและสายสัมพันธ์ระหว่างคนในการพึ่งพาธรรมชาติ รวมถึงในหมู่บ้านก็จะมีผีปู่ย่า แสดงให้เห็นถึงการอยู่อย่างเป็นชุมชนที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนอย่างแนบแน่นเนื่องจากจะต้องมีการประกอบพิธีกรรมประจำชุมชนให้กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ และเป็นสิริมงคลให้แก่ชาวบ้าน นอกจากนี้ก็ยังมีผีบ้านผีเรือน ที่เป็นผีบรรพบุรุษของแต่ละบ้านที่สมาชิกในบ้านจะต้องดูแลและให้ความเคารพด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงถึงโครงสร้างสังคมแบบเครือญาติและมีลักษณะของความเป็นกลุ่มเดียวกัน ทำให้คนในชุมชนเมื่อจะประพฤติหรือปฏิบัติสิ่งใดก็ย่อมต้องนึกถึงสมาชิกคนอื่นในหมู่บ้านและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นด้วย เพราะเชื่อว่าผลกระทบจะไม่ได้เกิดขึ้นกับตัวบุคคลแบบปัจเจกเท่านั้น แต่จะส่งผลถึงชุมชนทั้งหมดที่มีความเชื่อร่วมกันด้วย

ลักษณะสังคมแบบเมืองจะเป็นลักษณะตรงข้ามกับสังคมแบบชนบท กล่าวคือสังคมเมืองเป็นสังคมที่มีความเป็นปัจเจกสูงและคนในสังคมพึ่งพากับระบบเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่มากกว่าชุมชนชนบท ซึ่งระบบขนาดใหญ่นี้ทำให้คนเกิดความไม่มั่นคงแต่ไม่สามารถหาที่พึ่งพิงได้เหมือนกับคนในสังคมชนบทด้วยเพราะสภาพโครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้คนเมืองแสวงหาที่พึ่งทางจิตใจที่อ้างอิงโดยใช้ความเชื่อและความรู้สึกแบบปัจเจก อาทิ ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลังที่ส่วนมากเชื่อว่าตอบสนองด้านสุขภาพและความมั่นคงทางการเงิน ซึ่งเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของคนในสังคมเมืองที่เป็นสังคมแบบทุนนิยมคำนึงถึงความมั่นคงด้านระบบเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าต่าง ๆ ในชีวิต ดังที่ สุกัญญา สุกฉายา (ศิริพร ณ ถลาง, 2558, น.144) กล่าวถึงสังคมไทยในปัจจุบันว่าเป็นสังคมแบบต้องพึ่งพาตนเอง ทำให้คนต้องพึ่งพาวัตถุมงคลมากขึ้นเนื่องจากความไม่มั่นคงทางด้านจิตใจและสภาวะการไร้ที่พึ่ง การหาสิ่งยึดเหนี่ยวเพื่อหาที่พึ่งพิงได้ในยามที่สังคมไม่ได้เป็นสังคมแบบกลุ่มเหมือนสมัยก่อน

ผู้วิจัยยังมองว่ารายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นพื้นที่สำหรับรวมกลุ่มคนที่มีความเชื่อและแนวคิดเดียวกัน เป็นพื้นที่สำหรับการผ่อนคลายความเคร่งเครียดของสังคม ความสัมพันธ์ระหว่าง

รายการและผู้ฟังเปรียบเสมือนกลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มคนใกล้ชิดที่มีการพึ่งพาช่วยเหลือกัน กล่าวคือ บางครั้งเมื่อผู้เล่าโทรศัพท์มาเล่าเรื่องผีแล้วเชื่อว่าตนเองถูกคุณไสยหรือถูกไสยศาสตร์ หลังจากนั้นผู้ดำเนินรายการก็นำน้ำมนต์ที่ได้จากพระภิกษุที่ตนนับถือมาให้ผู้เล่าคนดังกล่าว หรือผู้เล่าคนหนึ่งเคยมีอาชีพเป็นทหารประจำอยู่ที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โทรศัพท์มาเล่าเรื่องผีที่ตนพบระหว่างที่ประจำการอยู่ที่จังหวัดยะลา หลังจากเล่าจบผู้ดำเนินรายการเสนอที่จะส่งเครื่องรางของขลังที่เชื่อว่ามียุทธิฤทธิ์ช่วยดูแลคุ้มครองจากอันตรายให้แก่ผู้เล่า แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังและรายการวิทยุเดอะซ็อกที่มีระดับความใกล้ชิดกันเป็นชุมชนที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มองได้ว่ารายการมีบทบาทในการรวมกลุ่มคนที่มีความคิด ความเชื่อที่คล้ายคลึงกันและช่วยรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของคนในชุมชน บางครั้งก็มีการแนะนำวิธีการแก้ไขจากประสบการณ์ส่วนบุคคลของคนในชุมชน กลุ่มผู้ฟังรายการวิทยุเดอะซ็อกและผู้ดำเนินรายการจึงเป็นกลุ่มชน (folk) ที่เกิดขึ้นผ่านความสัมพันธ์ทางเครือข่ายรายการวิทยุเดอะซ็อกและความนิยมในการเสพความบันเทิงจากเรื่องเล่าผีเดอะซ็อก

นอกจากการมีบทบาทในการสะท้อนวิถีชีวิต รูปแบบ และปัญหาของคนเมืองแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ ของพุทธศาสนาแบบไทยในสังคมปัจจุบัน พุทธศาสนาแบบไทยเป็นการผสมระหว่างศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ และการนับถือผี โดยเป็นการนำพุทธศาสนามาเป็นหลักธรรมของความคิด แต่ก็ผสมผสานความเชื่อดั้งเดิม รวมถึงความเชื่ออื่น ๆ ที่สังคมรับเข้ามาด้วย แต่ก็ยังให้พุทธศาสนาอยู่สูงสุดเสมอ

การประกอบพิธีกรรมส่วนใหญ่ในปัจจุบันมักไม่ใช่วิธีการปฏิบัติตามปรัชญาพุทธศาสนาที่เน้นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าสอน แต่เป็นพิธีกรรมที่มีรูปแบบความเชื่อของพราหมณ์และผสมอยู่อาทิ ความเชื่อเรื่องศาลพระภูมิเจ้าที่ สังเกตว่าคนไทยมีความเชื่อเรื่องศาลพระภูมิเจ้าที่ ทุก ๆ สถานที่ ไม่ว่าจะเป็นบ้าน โรงเรียน โรงแรม ห้างสรรพสินค้า รวมถึงวัด ก็ปรากฏศาลพระภูมิเจ้าที่รวมถึงเทพองค์อื่น ๆ ตามความเชื่อของศาสนาอื่น เช่น พระพรหม พระพิฆเนศ ท้าวเวสสุวรรณ เจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น ดังที่ปรากฏความเชื่อดังกล่าวในเรื่องเล่าหลายเรื่อง แม้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือศาสนาพุทธแต่ถ้าดูหลักปฏิบัติที่เกิดขึ้นแล้วก็มีมีความเชื่ออื่นผสมผสานอยู่ ดังเช่น พิธีกรรมบวงสรวงศาลพระภูมิเจ้าที่ในสถานที่ราชการต่าง ๆ แม้แต่สถานทูตในประเทศไทยก็ยังคงประกอบพิธีกรรมดังกล่าว เช่น การบวงสรวงศาลพระภูมิเจ้าที่ของสถานทูตสหรัฐฯ โดยมีเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สถานทูตเข้าร่วมพิธี ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นทุกปี (ข้าวสด, เด่นออนไลน์, 2561)

เรื่องเล่าผีเดอะซ็อก จึงสะท้อนให้เห็นลักษณะสังคมพุทธศาสนาแบบไทยที่ผสมผสานความเชื่อทั้งพุทธ พราหมณ์ ผี คนไทยมีความเชื่อเรื่องบุญ กรรม การเวียนว่ายตายเกิดและภพชาติต่าง ๆ และยังคงมีการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตที่สะท้อนให้เห็นความเชื่ออื่น ๆ

เช่น การนับถือผีบ้านผีเรือน ผีเจ้าที่ เทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ตลอดจนการบูชา วัตถุมงคลและเครื่องรางของขลัง และความเชื่อทางไสยศาสตร์ เรื่องเล่าผีเดอะซ็อกจึงสะท้อนสังคม พุทธศาสนาแบบไทยที่เป็นพื้นที่ของการผสมผสานความเชื่อต่าง ๆ

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องเล่าผีในรายการวิทยุเดอะ ซ็อก เป็นการศึกษาเรื่องเล่าที่ถ่ายทอดผ่าน รายการวิทยุ ทำให้เห็นบทบาท ค่านิยม ความคิด ความเชื่อของคนในสังคมทั้งด้านการดำเนินชีวิต และพุทธศาสนา รวมทั้งความเป็นวัฒนธรรมประชาานิยมที่ดำรงอยู่ของเรื่องเล่าผี ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีพื้นที่ สื่อสาธารณะอื่น ๆ ที่ปรากฏเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีอีกเป็นจำนวนมาก เช่น เฟซบุ๊ก เว็บบอร์ด รายการ โทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน หนังสือรวมเรื่องเล่าเกี่ยวกับผี ที่เป็นพื้นที่ที่คนยังคงใช้งานและมีเรื่องเล่า ใหม่ ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการศึกษาเรื่องเล่าเกี่ยวกับผีในสื่ออื่น ๆ อาจจะทำให้เห็นความ เชื่อเรื่องผีของคนไทยในมิติอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). *เมื่อสื่อส่องและสร้างวัฒนธรรม*. บ.โรงพิมพ์ศาลาแดง จก.: ม.ป.พ.
- กำจร หลุยยะพงศ์, และ สมสุข หินวิมาน. (2552). *หลอน รัก สืบสวน ในหนังไทย ภาพยนตร์ไทยในรอบสามทศวรรษ (พ.ศ.2520-2547)*. กรุงเทพฯ: ศยาม
- ชัย บัญชร. (2538). *สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี)*. กรุงเทพฯ : ปัญญาไทย
- ฐิรุฒติ เสนาคำ. (2549). *เหลียวหลังแลหน้าวัฒนธรรมป๊อป*. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2557). *ผี วิถีคน*. มหาสารคาม: กากะเยีย.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2543). *นิทานพื้นบ้านศึกษา*, เอกสารชุดคติชนวิทยา ลำดับที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนิดา อัจฉรินทร์เพ็ญ. (2555). *สมุดภาพไตรภูมิพระร่วง : เล่าเรื่องภูมิทั้ง 3 อันเป็นที่อยู่ของสัตว์โลก*. กรุงเทพฯ : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). *พจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ลิไท,พญา. (2503). *ไตรภูมิพระร่วง*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- ศิริพร ฐิตะฐาน. (2533). *แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย*. ใน *เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชาความเชื่อและศาสนาในสังคมไทยหน่วยที่ 1-7*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริพร ณ กลาง. (2552). *ทฤษฎีคติชนวิทยา วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร ณ กลาง. (2558). *เรื่องเล่าพื้นบ้านไทย ในโลกที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน).

สุกัญญา สุกฉายา. (2548). *พิธีกรรม ตำนาน นิทาน เพลง : บทบาทของคติชนกับสังคมไทย*.

กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา สุกฉายา. (2558). การประยุกต์ใช้คติชนในการสร้างวัดถุมงคลในปัจจุบัน. ใน ศิราพร

ณ ถกลาง (บรรณาธิการ). *เรื่องเล่าพื้นบ้านในโลกที่เปลี่ยนแปลง* (69-155). กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน).

สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2559). *อ่านเมือง เรื่องกรุง : วรรณคดี วิถีความสัมพันธ์ และภาพแทนของ*

พื้นที่. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุนามราชชน, พระยา. (2515). *เมืองสวรรค์และผีสาว เทวดา*. พระนคร: บรรณาการ.

บทความวารสาร

ปฐม หงษ์สุวรรณ (บรรณาธิการ). (2555). บทบรรณาธิการ. *สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 1(3), 2.

พัฒนา กิติอาษา. (2550). ความเป็นอนิจจังของพุทธไทย : จากสิ่งตกทอดผูกพันจากอดีต ถึงความทันสมัย และการแตกตัวออกเป็นเศษเสี้ยว (Thai Buddhism and Its Impermanent Fate: From Primordial Attachment to Modernization and Fragmentation). *วารสารสังคมศาสตร์*, 19(1), 131-180

วริศา จันทร์ขำ และ ขวัญฟ้า ศรีปรพันธ์. (2560). การเปรียบเทียบความหมายผีในรายการโทรทัศน์ “คนอวดผี” กับความเชื่อเรื่องผีในสังคมไทย. *วารสารการสื่อสารมวลชน*, 5(2), 46-70.

วิทยานิพนธ์

กาญจนา เจษฎาคม. (2552). *การศึกษาวិเคราะห์สิ่งเหนือธรรมชาติในเรื่องสั้นของเหม เวชกร*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สาขาวิชาไทยศึกษา.

- กิตต์ชูพงษ์ ฉัตรจรูญสิน. (2555). *ฮวงจุ้ย : คุณค่าและอิทธิพลที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย*.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา, สาขาวิชาพัฒนศึกษา.
- เกศสุดา นาสีเคน. (2557). *เรื่องเล่าแนว “รักโคก” และกลวิธีการให้คำปรึกษาในพื้นที่สื่อสารมวลชน: กรณีศึกษารายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์”*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต.
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาภาษาไทย.
- จิณณะ รุจิเสนีย์. (2554). *การวิเคราะห์นวนิยายเหนือธรรมชาติของพงศกร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สาขาไทยศึกษา.
- จิรวรรณ ชินะโชติ. (2523). *การศึกษาเปรียบเทียบหลักคำสอนเรื่องกรรมใน พุทธศาสนา และ ศาสนาฮินดู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาปรัชญา.
- จุฬาวดี วรเศรษฐศักดิ์. (2548). *การศึกษาวิเคราะห์เรื่องเล่าสยองขวัญของรายการวิทยุ : “เดอะซีค”*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหอการค้า, คณะมนุษยศาสตร์, ภาควิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ.
- ณัฐธิดา สุขมนัส. (2539). *ความเชื่อเรื่องฮวงจุ้ยในวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายจีน ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญามนุษยวิทยามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.
- ธนัท อนุรักษ์. (2555). *มโนทัศน์และการสร้างความกลัวในสื่อบันเทิงคดีสยองขวัญไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์, สาขาวิชานิเทศศาสตร์.
- ปฐุม หงษ์สุวรรณ. (2542). *การวิเคราะห์ตำนานสุริยคราสและจันทรคราสของชนชาติไท*. วิทยานิพนธ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาไทย.
- พิมพ์นภัส จินดาวงศ์. (2554). *การดำรงอยู่และบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผีอารักษ์เมืองเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาภาษาไทย.

- ภณกุล ภวคุณวรกิตต์. (2555). พุทธพาณิชย์และไสยพาณิชย์ในพุทธศาสนาเชิงปฏิบัติของไทย : กรณีศึกษาวัดในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม.
- วลีรัตน์ สิงหธา. (2528). *เรื่องเหนือธรรมชาติในนวนิยายของจินตวีร์วิวัฒน์*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วัชรารักษ์ ดิษฐปาน. (2545). *แบบเรื่องนิทานสังข์ทอง : ความแพร่หลายและการแตกเรื่อง*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์.
- วัชรารักษ์ ดิษฐปาน. (2557). *พระอุปคุต : การสืบทอดและการผลิตซ้ำความเชื่อ ตำนานและพิธีกรรม ในสังคมไทยปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาภาษาไทย.
- วิสิฐ อรุณรัตน์นันท. (2552). *การวิเคราะห์แนวทางการนำเสนอภาพยนตร์สยองขวัญ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาสื่อศิลปะ และการออกแบบสื่อ.
- วิภาพ ศัญทัพ. (2547). *การวิเคราะห์ฉากตื่นเต้นสำคัญในนวนิยายสยองขวัญ ของ จินตวีร์ วิวัฒน์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะศิลปศาสตร์, สาขาวิชาภาษาไทย.
- ศุภลักษณ์ ปัญโญ. (2551). *การศึกษาบทบาทของผีในนิทานพื้นบ้านล้านนา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา.
- สมจินต์ โฉมวัฒนะชัย. (2539). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขาดการตอบสนองความต้องการตามทฤษฎีของมาสโลว์ในผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สาขาจิตวิทยา.
- สมพร ลำพุธา. (2527). *ความคิดเรื่องการติดขัดและความหลุดพ้นจากทุกข์ในพุทธปรัชญาเถรวาท*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาปรัชญา.

- สายปาน ปุริวรรณชนะ. (2548). *ลักษณะเด่นของตำนานประจำถิ่นริมแม่น้ำและชายฝั่งทะเลภาคกลางของไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาภาษาไทย.
- สุนทรี โชติติติก. (2560). บุญ : ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมที่ผลิตโดยวัดพระธรรมกาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, สาขาวิชาภาษาไทย.
- สุทธิรักษ์ วินิจสร. (2545). *เรื่องเล่าลับในรายการวิทยุ โทรทัศน์และโทรศัพท์*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์, ภาควิชาการสื่อสารมวลชน.
- สุรพล พรหมกุล. (2544) *สภาพภูมิหลังและเหตุผลในการบรรพชาอุปสมบท : กรณีศึกษาในจังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏเลย, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา.
- หฤทัยรัตน์ ศรีจันทร์ขำ. (2558). *รักโรแมนติกในภาพยนตร์ผีไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน.
- อชิรวจณิชา พลายนาค. (2553). *การใช้โหราศาสตร์เป็นวิถีทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, สาขาพระพุทธศาสนศึกษา.
- อัมพิกา ยะคำป้อ. (2554). *พลวัตและบทบาทของความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับผีอารักษ์บ้านที่บ้านไม้ลุงชนอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาภาษาไทย.
- อำไพ เจริญกุล. (2547). *การศึกษาเปรียบเทียบนิทานพื้นบ้านประเภทผีภาคอีสานและภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สาขาไทยศึกษา.
- เอื้อนทิพย์ พิระเสถียร. (2529). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบเรื่องและอนุภาคในปัญญาสชาดก*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, ภาควิชาภาษาไทย.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข่าวสด. (2561). “ทุตสทรัฐ” พร้อมเจ้าหน้าที ทำพิธิบวงสรวงศาลพระภูมิประจำสถานทุต. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2561, จาก https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_750873

The Shock เรื่องเล่าโรงเรียนเฮี้ยน. [รูปโปสตีในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.se-ed.com/product/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B8%B9%E0%B8%99-The-Shock-%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%88%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%AE%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A2%E0%B8%99.aspx?no=9786163231840>.

The Shock เรื่องเล่าสยองขวัญ ตอน จะสวยหรือจะศพ. [รูปโปสตีในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.se-ed.com/product/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B8%B9%E0%B8%99-The-Shock-%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%88%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%82%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%8D-%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%99-%E0%B8%88%E0%B8%B0%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%A2%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%88%E0%B8%B0%E0%B8%A8%E0%B8%9E.aspx?no=9786161817997>.

The Shock Comics. [รูปโปสตีในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://m.se-ed.com/Detail/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B8%B9%E0%B8%99-The-Shock-Comics-%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%A1-1/9786164571228>.

แกงถูง. (4 มกราคม 2561). แกงถูง S1 EP1 | บุกร้านดีเจป้องกันร้านข้าวต้มผี[วิดีโอที่ค้นโปสตีในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=o3Xn3XxOsFA&t=176s>.

- ณัฐภณ. (21 สิงหาคม 2558). หลอนลึกลับกะโหลก! 10 คลิป The Shock น่ากลัวที่สุดตลอดกาล [ข้อความโพสต์ในบล็อก]. <http://www.painaidii.com/diary/diary-detail/002760/lang/th/>.
- ณัฐกร เวียงอินทร์. (24 มิถุนายน 2559). นั่งติดผี The Shock on Stage “ความกลัวผี” มีมูลค่าการตลาด [ข้อความโพสต์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <http://www.gqthailand.com/life/article/the-shock-on-stage>.
- ทวิสุข สีจันเหนือ. (1 พฤศจิกายน 2556). เพลงจิตสุดท้าย เพลงชนะเลิศ ประกวดเพลงผีเดอะช็อค ปี 2556 (official) [วิดีโอทัศนียภาพในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=s0vNeMW7JKs>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (ตุลาคม 2553). เปิด 'โลง' เมล็ดพันธุ์ 'The Shock' สุขปนสยอง ชีวิตคนทำงานกับผี [ข้อความโพสต์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/123028>.
- ไทยรัฐออนไลน์. (ตุลาคม 2557). เขียนที่สุดในชีวิตการทำงาน 'ป๋อง กพล' 5 สถานที่สุดสยองเคยไปกันหรือยัง? [ข้อความโพสต์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://thairath.co.th/lifestyle/woman/123028>.
- พงศกร จินดาวัฒนะ. (19 มิถุนายน). ไขปริศนา ผีอำ เรื่องผีๆ หรือวิทยาศาสตร์กันแน่. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/sleep-paralysis/>.
- ปณชัย อารีเพิ่มพร. (ตุลาคม 2559). กว่าจะเป็น The Shock | 'ป๋อง-กพล ทองพลับ' กับประสบการณ์หลอนตลอด 24 ปี [ข้อความโพสต์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://themomentum.co/momentum-feature-theshock/>.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาองค์กรภาครัฐ (IRDP). (2558). โครงการศึกษาแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (Audience Measurement). สืบค้นจาก <https://broadcast.nbt.go.th/data/academic/file/581000000001.pdf>.
- รวมเรื่องเล่าน่ากลัว The Shock โดย กพล ทองพลับ. (24 สิงหาคม 2560). [รูปโพสต์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <http://www.book-ddshop.com/product/6187/%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B9%>

80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B9
 %80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B9
 %89%E0%B8%B2%E0%B8%97%E0%B9%8C-the-shock-
 %E0%B9%82%E0%B8%94%E0%B8%A2-
 %E0%B8%81%E0%B8%9E%E0%B8%A5-
 %E0%B8%97%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B8%B
 1%E0%B8%9A%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B9%
 88%E0%B8%B2%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%94.

ล้อมวงคุยเรื่องผีกับตีเจปอง 1. (9 กันยายน 2559). [รูปโปสตีในบล็อก]. สืบค้นจาก

<http://thisisabook2734.lnwshop.com/product/228/%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%A1%E0%B8%A7%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%B8%E0%B8%A2%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AA%E0%B8%87%E0%B8%9C%E0%B8%B5-%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%9A-%E0%B8%94%E0%B8%B5%E0%B9%80%E0%B8%88%E0%B8%9B%E0%B9%8B%E0%B8%AD%E0%B8%87-1>.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (3 สิงหาคม 2561). ไนน์ตี้ซ็อค เติลิตเปิดโลง [รูปโปสตีในบล็อก]. สืบค้น

จาก

https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%84%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B8%95%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%8A%E0%B9%87%E0%B8%AD%E0%B8%84_%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%87.

สมาชิกหมายเลข 3029364. (4 ธันวาคม 2560). **แบบอ่าน** รวม the shock story 2016

เดอะซ็อคสตอรีปี 2559 [ข้อความโปสตีในบล็อก]. สืบค้นจาก

<https://pantip.com/topic/37152953>.

หนังสือ 90 เดอะซ็อคสัญจร [รูปโปสตีในบล็อก]. สืบค้นจาก

<https://www.getbookie.com/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8>

%84%E0%B9%89%E0%B8%B2/%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%87%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%94/3k7wwjx-90-Shock-%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%84%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%88%E0%B8%A3.

Cabmoo Studio Channel. (22 มกราคม 2557). MP3 The shock ชุดที่ 24 [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=XHUQI8FFbNo>.

DEVANON. (18 มิถุนายน 2560). [Sense Review] นั่งติดผี The Shock on Stage [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <http://www.senseonfilms.com/sense-review-นั่งติดผี-the-shock-on-stage/>.

Five Star Movies. (22 พฤศจิกายน 2559). ตัวอย่าง ภาพยนตร์ ไนน์ตี้ซ็อก เติลิตเปิดโลง | 90'SHOCK [Official Trailer] [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=1EiVTMHwD8Q>.

MGR Online. (มกราคม 2548). 5 ที่สุดธุรกิจดารา. สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <https://www.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=9470000103882&Html=1&TabID=2&>

Talk of The Shock. (18 มีนาคม 2558). [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <http://www.weloveshopping.com/shop/showproduct.php?pid=27442710&shosho=178905>.

The Shock 1 เรื่องเล่าเขย่าขวัญ. (7 มีนาคม 2556). [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก https://www.mebmarket.com/index.php?action=BookDetails&book_id=2746&page_no=1.

Thairath. (4 พฤศจิกายน 2557). มายาไทยรัฐ : เรื่องเล่าเขย่าขวัญ เบื้องหลังรายการผีสุดสยอง "The Shock" 2 พ.ย. 57 (1/3) [วิดิทัศน์โปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=FsZikNCPRbs>.

Thairath. (4 พฤศจิกายน 2557). มายาไทยรัฐ : เรื่องเล่าเขย่าขวัญ เบื้องหลังรายการผีสุดสยอง "The Shock" 2 พ.ย. 57 (2/3) [วิดิทัศน์โปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก https://www.youtube.com/watch?v=_jSoKOYBb6s.

- Thairath. (4 พฤศจิกายน 2557). มาयाไทยรัฐ : เรื่องเล่าเขย่าขวัญ เบื้องหลังรายการผีสุดสยอง "The Shock" 2 พ.ย. 57 (3/3) [วิดีโอโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/watch?v=4kmm-AXpOrQ>.
- THE SHOCK 13. THE SHOCK 13 [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/THESHOCK13/>.
- The Shock 13. (15 กรกฎาคม 2558). The Shock 13 [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.youtube.com/channel/UC8fvuZEXDpKYkgRyR3ihLXg/about>.
- The Shock 13. (20 กรกฎาคม 2559). The Shock รวมเรื่องเล่า วัด Part 1 [ข้อความโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก https://www.youtube.com/watch?v=Q8w6ccasu_Q.
- mosoland. (12 กรกฎาคม 2555). หนังสือ ล้อมวงคุยเรื่องผีกับติเจปอง [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://world.kapook.com/pin/4ffe4cea38217a157c00000c>.
- Joox. หลอนศาสตร์ by The Shock [รูปโปสเตอร์ในบล็อก]. สืบค้นจาก <https://www.joox.com/th/radio/2917>.

Book and Book Articles

- Aarne, A., and Thompson, S. (1987). *The types of the folktales*. Helsinki: Indiana University.
- Thomson, Stith. (1977). *The Folktale*. Berkeley: University of California Press.
- William R. Bascom. (1965). Four Functions of Folklore. *The Study of Folklore*. ed. Alan Dundes (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc., 1965), pp. 279 – 298.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวขวัญแก้ว งามโสภณ
วันเดือนปีเกิด	3 ธันวาคม พ.ศ.2533
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2556 : ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

